DUKE
UNIVERSITY
LIBRARY

Treasure Room

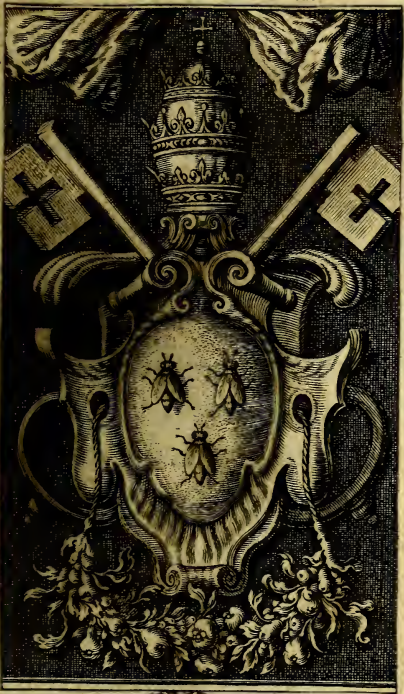
x Libris [illegible] [illegible] [illegible]
Presbiteri

PIA
DESIDERIA
EMBLEMATIS
ILLVSTRATA.

Vulgauit Boëtius a Bolswert
Typis Henrici Aertsſenii
ANTVERPIÆ M.DC.XXIIII.
Cum gratia et Priuilegio

ANTOINE, FRANCOIS, SERAPHIN MONNIER, PRETRE

D712mo
Tr. R.
H995PD
1624

SANCTISSIMO D. NOSTRO VRBANO OCTAVO PONTIFICI MAXIMO.

QVI ſecũdùm Deum, PIA DESIDERIA, niſi deſiderio orbis Chriſtiani, Tibi, inquam, BEATISSIME PATER, dedicarem? Certè videntur Diuinâ huc quâdam deſignatione deſtinata, quæ iam dudum Tibi olim Cardinali, maximo literatorum Patrono, à me

51545

fuerant tacitâ cogitatione conſecrata.

Iam quidem Sacra Tua Pontificis Majeſtas tantùm deterrebat, quantum nuper MAPHÆI CARDINALIS BARBERINI notiſſima humanitas inuitabat: ambitioſus tamen hic libellus meus, omnibus DESIDERIIS ſuis, ampliùs etiam Pontificis quàm Cardinalis patrocinio vindicari expetebat.

Venit ergo ſuo ſibi argumento, cultuque diffidens, Tuarum verò Virtutum inuitatu audax, ne dicam inuerecundus. Vt optaret, Tuus in literas meliores amor impulit; vt auderet, VRBANI nomen ſuaſit; vt timeret, ſua infantia, Tuaque ſumma eruditio

fecit

ſecit. Vrbanitatem, cùm BAR-BERINVS eſſes, expertum ſe prolixiſſimè indicabat Carolus Scribani noſter, oblato nuper Prodigo ſuo. Amorem in literatos omnes & publica fama loquebatur, & confirmabat teſtimonium Tarquinij Gallutij, qui inſcriptâ Tibi ſuarum Orationum præfatione narrat: *Ita Te ſolitum eos excipere, qui Muſis hiſce manſuetioribus delectantur, vt exterorum prope nemo Romam ingrediatur, qui Te non conueniat, conuentumque ſic admiretur, vt palàm pronunciare non dubitet, vnum Te eſſe, cui, ſi facultas daretur, voluntas etiam eſſet, fugientes literas à ſitu atque ab interitu vindicandi.*

Eruditionem denique etiam-

num teſtantur politiſſimorum poëmatum Tuorum immortalia monimenta:

Etenim VRBANE PONTIFEX MAXIME, (quod ſine adulationis notâ deprædicant omnes)

Seu per audaces noua dithyrambos
Verba devoluis, numeriſque ferris
Lege ſolutis;
Seu Deum, Regeſque ——
Concinis majore . . . . . plectro;
Multa te Cælo leuat aura Cycnum.

Et quid ego, ad aras Tuas, ſemipaganus afferam, quæ

—— Apis Matinæ
More modoque
—— operoſa paruus
Carmina finxi?

Hic metus, ne Marſyæ calamitate

tate multarer, ad rudiores aures trepidantem relegabat, cùm denuò blandiſſimi nominis Tui venit in mentem, pluſque ab VRBANO ſperare iuſſit, quàm Marſyæ licuit ab inurbano Apolline.

Cogitabam præterea excuſari me quoque temeritatis poſſe; ſi veniſſem, non quaſi interpellaturus ſacratiſſimas *Tuæ Beatitudinis* curas, reuocatione ſtudiorum iam pridem depoſitorum, ſed valedicturus tantùm. Sic enim intelligebam, ad ſacrum Conclaue (cùm in eo degeres Pontifex deſignandus) aduolaſſe apes (Muſis olim ſacras) cellaſque ſuas, haud procul feneſtrâ Muſæi Tui conſtruxiſſe; non alio, vt

ego

ego quidem auguror portento, quàm quaſi valedicerent Phœbo ſuo; prædicerentque Maiorum tuorum ceras, inſigniaque abs ſe expreſſa, deinceps Pontificiæ Tiaræ velut ſacro alueari ſupponenda.

O vaticinium cœleſti omine deſignatum, euentu certiſſimo approbatum! Quamquam non apibus modò naturâ ſuâ diuinantibus, verùm etiam cuiuis vel craſſiſſimo auguri, longè facillimum fuerit præſentire, Pontificem Te Maximum futurum, priùs quàm factus eſſe renunciareris. Certè enim maxima virtutum Tuarum decora, eruditionis, rerumque abs Te geſtarum fama, ita orbem peruaſerat vniuerſum,

vt

vt priùs Pontifex Maximus, omnium eſſes acclamatione factus, quàm Purpuratorum Patrum ſententiis dictus. Nimirum, iam Pontifex eras, ſed Oraculo tantùm ſanctiſſimi illius Senatus deſignandus. Et ne meritis teſtimonium deeſſet, calculis quinquagenis; quaternis prætereà reliquis (qui ſoli deſiderabantur) eligendus, niſi humanâ potius quàm Diuinâ conſpiratione id factum credi potuiſſet.

Permitte igitur, BEATISSIME PATER, vt qualem Te per omnem retro vitam præſtitiſti, qualemque admirati ſunt plurimi, Omnes aliquando orbe toto noſcant, venerenturque.

Non

Non equidem par Maieſtati Tuæ pictor ſum, ſed (quod Modeſtiæ Tuæ ſcio gratius fore) anguſtâ tabellâ Magnitudinem Tuam (vt ille olim ſolo pollice Cyclopem) aliquatenus adumbrabo.

Ignoſce noſtri læſus obſequio ſtyli;
Amoris hoc crimen tui eſt.

Sacra Hebraïcæ linguæ adyta ſtudioſus indagator penetraſti. Attici ſermonis peritiſſimus, mella loqueris

—— Dulcius illo
Melle, quod in ceris Attica ponit apis.

Inter Latinos, ita chorum ducis, vt ſanctiſſimos Pontifices, Damaſum, Nazianzenum, Orientium, Ennodium, Ambro-

broſium, Paulinum, Proſperum, Sidonium imitatus, ſermonem elegantiſſimis, ne dicam prope diuinis, numeris alligaris.

Venio ad honorum gradus, per quos Tua Te Virtus duxit. Anno ætatis decimo nono Te Sixtus Quintus ad prælaturam euexit; nempe iam tum orbis principatui maturum, ſi id ætatis Tibi Pontificatum adoleſcentia, vt Auguſto Imperium, permiſiſſet.

Iam tunc canities animi, iam dulce loquendi
Pondus & ingenium venerat ante diem,
Ingenium cœleſte ſuis velocius annis.

Pro-

Protonotarius deinde Apoſtolicus, Abbreuiator Parci maioris, Referendarius vtriuſque ſignaturæ, Clericus cameræ factus es.

Anno vigeſimo primo, Clemens VIII. maritimum Tibi Vmbriæ oppidum, Fanum Fortunæ, pro ſe gubernandum dedit; auguratus nimirum quòd fortunam ipſam deinceps arbitratu tuo recturus eſſes.

Et quæ, quantaque deinde à Te munera, domi, foriſque (fortunâ ſemper veluti morigerante) adminiſtrata ſunt?

Redeunte in Pontificios cenſus, Ferrarienſi dominatu, inſtrumento extincti feudi ſcribundo præfuiſti.

Bene-

Beneuentanis finibus regundis, vnà cum *Alexandro Ludoiſio* Cardinali, (qui Pontifex poſtea Gregorij XV. nomen accepit) arbiter datus es.

Iudex æſtimandæ litis de Peruſino lacu, fundiſque Vmbriæ conſtitutus, Peruſiam triginta ſex ſcutorum millibus æris alieni liberaſti.

A Clemente VIII. Ferrariam ductus, celebrati abs ſe matrimonij inter Sereniſſimum Archiducem Albertum, duodecim Auſtriacorum Imperatorum ſanguinem, & Eliſabetham, Claram, Eugeniam Philippi II. Maximi illius Hiſpaniarum Regis filiam, nuptiales tabulas conſcripſiſti.

** For-

Fortunatiſſimorum Sponſalium conditiones, inter Catholicum Hiſpaniarum Regem Philippum III. & Margaretam Auſtriacam eiuſdem Pontificis authoritate abs te ſcriptæ, latæque, tam auſpicatas fecêre nuptias, vt meritò Tibi Hiſpania debeat potentiſſimum ſuum Regem Philippum IV. Gallia Reginam Annam Auſtriacam; Roma Cardinalem Ferdinandum; cætera Regna ſpes maximas ſuorum coniugiorum.

Denique ab eodem Clemente VIII. in Galliam legatus, eius verbis Henrico Magno gratulatum iuiſti, natâ ſibi prole Ludouico XIII. Rege juſtiſſimo, quem brachiis ſublatum, Pontificis

ficis Maximi nomine, à ſacro Ba-
tiſmatis fonte ſuſcepiſti. O præ-
aram Pontificatus Tui arrham!
cquis enim non intelligeret
'e Cœlo aliquando ferendo ſuc-
eſſurum, qui Regium illud Chri-
ianiſſimi Regni ſidus Athlan-
s inſtar manibus ſuſtineres? I-
nempe naturâ comparatus e-
s, vt ad maxima quæque ge-
nda, perficiendaque natus vide-
ris.

Igitur in Vmbriâ Commiſſa-
um Apoſtolicum; in Galliâ
uncium, Bononiæ Legatum
ontificium geſſiſti. Quid am-
iùs?

*Ductus per omnes dignitatum for-
mulas,*
Merituſque plura quàm gerens.

Primùm Archiepiſcopus Na
zarenus, Cardinalis deinde, tun
Epiſcopus Spoletinus, Præfectu
ſignaturæ Iuſticiæ, Scotorun
Protector, Congregationis d
propagandâ fide à Gregorio XV
(vt olim à Clemente VIII. Con-
gregationis de Principum debiti
exigendis) Denique PONTI
FEX MAXIMVS factu
es.

Liceat igitur nunc, BEA
TISSIME PATER, illu
quoque aliquouſque in Te con-
ferre, quod in CHRISTVM
Pontificem immortalem Apo-
ſtolus dixit:

Heb. 7. *Talis enim decebat vt nobis eſſe*
Pontifex.

Etenim hæc ætas noſtra Tal

Pon

ontifice indigebat; & Tu Talis, tate noſtrâ, ſolus Pontifex eſſe ierebaris.

Adeòque; ne vlli fas eſſet dubita- : (quod olim Sanctiſſ. Pontifici ıbiano eueniſſe, accepimus) cùm ı Conclaui eſſes, candidiſſimæ olumbæ ad feneſtram tuam ad- olantis indicio (Diuinitùs haud ubiè) es deſignatus. Id quod e- o, nemini ambiguum eſſe poſ- :, tum certò mihi perſuaſi, cùm ıtellexi, Te iam recens Pontifi- em omnium admurmuratio- e dictum, nondum ſolenni tu è throno ſalutatum, ge- ibus humi nixis, manibus, o- ıliſque ſublatis, Deum his erbis publicè compellaſſe:

Domine, ſi hæc electio, non eſt au è gloriâ tuâ, aut è bono Eccleſia aut ſalute meâ, priùs hinc efferar è Conclaui mortuus, quàm vi uus.

O vocem Vrbano Pontifice dignam! vocem aris, templiſque omnibus conſecrandam! vocem, quæ quàm dignus Pontificatu eſſes, quo inſtinctu ad eum prouectus, facilè indicaret.

Sic viue diu Eccleſiæ Tuæ VRBANE OPTIME MAXIME, cui Princeps iubente cœlo præfectus es; & cùm hoc meum qualecumque munuſculum aſpicies, neque Pontificem Te eſſe, neque eum cuius tanta ſit Maieſtas, ſed VRBA-

NVM

NVM recordare. Cætera Tua, vtpote maxima omnia, plus nimio me deterrent; VRBANI ſolius pedes audeo ſubmiſſiſſimo oſculo venerari.

Sanctitatis Tuæ

Seruus minimus

HERMANNVS HVGO
Soc. IESV.

LVSVS
IN
GENTILITIAS SVÆ SANCTITATIS
APES.

VRBANE *terris* OPTIME MAXIME
Bene ominato nomine PONTIFEX,
Fruſtrà repugnas; quando Cœli
Auſpiciis agitatur vrna.

HONOR *fugacem perſequitur virum;*
Fugit ſequacem: ſi fugis, occupat
Vt vmbra, venantesq́ ludit
Niliacâ Crocodilus algâ.

Quiſquis pudendæ miles adoreæ
Tinctam rubenti murice purpuram
Cretatus ambit, peſtilente
Virus atrox bibit ille gemmâ.

Fruſtrà repugnas; difficilem ſequi
Te Te prehenſat gloria, Te rapit:

APESq́

APESq́; de Cælo propinant
Lethifero ſine felle mella.

Fruſtrà repugnas; ſcilicet obuiâ
Ceruice mortem Prodigus inuocans,
Sta pertinax non ferre plexam
Mellifluis APIBVS *tiaram.*

Fruſtrâ repugnas; nunc APIBVS BONIS
Iubente Cælo ſubjice verticem,
Sacriq́; ſignent BARBERINVM
Aſtragalo meliore faſti.

Faſti auſpicatas indigitent APES,
Fauoſq́; fauſtos, dicite barbita;
Nutrice lactatus Camœnâ
Pindarico bibit ore nectar.

APVM *rigatæ munere faſciæ,*
Fauisq́; cunæ dulcibus augures,
Nomenq́; & omen melle plenum
Nectaris AMBROSIO *dederunt.*

AEtas metalli diuitis aurea,
Regnata quondam falcigero ſeni,
Sudare, Portentum! cauatis
Ilicibus ſua mella vidit.

Non vidit auri fulgure ſplendidas
APES *Hymetti lambere verticem;*
 Damnoſa

Damnoſa quid Midæ vetuſtas
Vota canit pereuntis auro?
O Roma gemmis Ambroſiam bibe
Secura; dulci miſcuit vtile
Aurumq́ melli BARBERINVS,
Delicias opibus maritans.

Aurata nunc ſunt ſæcula! mellea
Nunc viuit ætas! aurea, mellea,
Exundat vbertas, beato
Roma fauos ſociat metallo.

MAXIMILIANI HABBEQVII
S. I.

VR-

VRBANI VIII.

APES

IN SIDERA RELATÆ

CÆLESTEM CRATEREM

IMPLENT NECTARE.

Cvr modò cæruleis APIS *emicat aurea campis,*
Sueta priùs viridi carpere mella thymo?
Aluear vt ſubijt, quod terna Tiara *coronat,*
Mutat ouans Cœlo Dia Meliſſa ſolum.
Scis quid agat Superis fœlicior aduena Regnis?
Id quod humi fecit, iam facit illa Polo.
Mel APIS *alma fauis inſtillat & impluit Aſtris,*
Quale dat Enna ſuis, quale dat Etna roſis,
Quale dat Hybla ſacras inuitans ruris alumnas,
Quale dat Actæis hoſpes Hymettus agris.
Sic olim ſitiens liquido ſine nectare ſidus,
Sidereus Crater, iam noua mella bibet.

BALDVINI CABILIAVI
S. I.

Domine, ante te omne deſiderium meum, et gemitus meus à te non eſt abſconditus. Pſal. 37.

O

DESIDERIO

COLLIVM ÆTERNORVM

CHRISTO IESV

IN QVEM

Deſiderant Angeli proſpicere

AMORI ET DESIDERIO SVO

Vir Deſideriorum.

Domine ante te omne deſiderium meum, & gemitus meus à te non eſt abſconditus. *Pſal. 37.*

QVot mihi clàm tacitis mens æſtuet anxia votis,
Indicio potuit diſcere nemo meo.
Nemo, niſi arcani qui pectoris intima luſtrat,
Quem fugit humani nulla latebra ſinus.
Ille, meos gemitus, mea ſcit ſuſpiria ſolus;
Ille, oculis etiam perſecat ima ſuis.
Ecquis in alterius ſua ſenſa profuderit aurem,
Sit niſi ſecreti proditor ipſe ſui?
Si tamen vlla foret ſperanda hâc arte medela,
Ars deſideriis hæc foret vna meis.

Sed

Sed neque compreſſas leuat auris amica querelas,
Nec deſideriis hâc fit ab arte modus.
Cœperat, heu! natos Rachel vlulare peremptos;
Mox, vbi nil flendo profuit, abſtinuit.
Scilicet ipſe ſuas facit ignis, editq́; fauillas,
Quasq́; pluit, nubes, ipſa reſorbet aquas:
Sic meliùs, proprios quos fudi, combibo fletus,
Inq́; ſuum recidit tutiùs vnda ſinum.
Quæ mea ſint igitur, dum triſtè gemo, lamenta,
Non niſi nos ſoli nouimus, ille, & ego.
Quid voueam, tacitis dum compleo littora votis,
Non niſi nos ſoli nouimus, ille, & ego.
Quid clamem, mea dum ſeſe ſuſpiria rumpunt,
Non niſi, non niſi nos nouimus, ille, & ego.
O quoties fictas animus gerit hiſtrio partes,
Et pugnant animo frons, oculiq́; ſuo!
Dum gemit & patitur tragicos mens cæca cothurnos,
Sæpiùs in mimo Roſcius ore ſalit.
Nulla fides lacrymis, lacrymæ ſimulare docentur,
Fictaq́; triſtitiam riſibus, ora tegunt.
Soluor vt in fletus, putat omina triſtia vulgus;
Soluor vt in riſus, omina læta putat:
Fallitur ah! noſtri neque ſcit mendacia vultus,
Cùm lætor, lacrymor; rideo, cùm doleo.
Vix tibi tot, Protheu, quot ſunt ſimulantibus ora,
Vota quibus laruam dant, rapiuntq́; ſuam.
Nemo meos gemitus, ſuſpiria, votaq́; nouit;
Nemo, duo niſi nos, & duo ſufficimus.

LIBER PRIMVS.

GEMITVS ANIMÆ POENITENTIS.

Anima mea desiderauit te in nocte . Isaiæ 26.

1.

I.

Anima mea deſiderauit te in nocte.

Iſaiæ 26.

HEi mihi quã denſis nox incubat atra tenebris!
Talis erat, Pharios quæ tremefecit agros.
Nubila, lurida, ſquallida, tetrica, terribilis nox;
Nocturno in cenſu perdere digna locum.
Non ego tam triſtes Scythico, puto, cardine lunas,
Tardat vbi lentas Parrhaſis Vrſa rotas:
Nec tot Cimmerio glomerantur in æthere nubes,
Vnde ſuos Phœbus vertere iuſſus equos:
Nec reer inuiſi magis atra cubilia Ditis,
Fertur vbi furuâ nox habitare casâ.
Nam licet hîc oculis nullam dent ſidera lucem,
Non tamen eſt omni mens viduata die:
Nocte, ſuam noctem populus videt ille ſilentûm,
Et ſe, Cimmerij, Sole carere vident:
Arctica cùm ſenos regnauit Cynthia menſes,
Dat fratri reduci ſeptima luna vices.
Aſt me perpetuis damnat ſors dira tenebris,
Nullâque vel minimo ſidere flamma micat.
Et neque (quod cæcis vnum ſolet eſſe leuamen)
Ipſa ſuam noctem mens miſeranda videt.
Quin tenebras amat ipſa ſuas; lucémque peroſa,
Vertit in obſcœnæ noctis opaca diem.
Nempe ſuas animo ſurata Superbia flammas,
Nubilat obſcuro lumina cæca peplo.

Nec ſinit Ambitio nitidum clareſcere ſolem,
Fuſcat & ingenuas Idalis igne faces.
Heu, quoties ſubit illius mihi noctis imago,
Nox animo toties ingruit atra meo!
Sors oculis noſtris melior, quibus ordine certo,
Alternas reparant lunáque ſólque vices!
Nam quid agat ratio, quid agat ſtudioſa voluntas,
Quas habet, vt geminos mens peregrina duces?
Maior, habere oculos, dolor eſt, vbi non datur vti,
Quàm, quibus vtaris, non habuiſſe oculos.
Qui dolet oppreſſus lapſis velocius vmbris
Lætior aggreditur manè viator iter.
Sed nimis hæc longas tenebris nox prorogat horas,
Quæ tibi manè negat cedere, Phœbe, diem.
Cùm redit Arctoo Titan vicinior axi,
Exultat reducis quiſque videre iubar.
Scilicet Auroræ gens vertitur omnis in ortus,
Quiſque parat primus dicere, Phœbus adeſt!
Sic ego, ſæpè oculos tenui ſublimis Olympo,
Aſpiciens, gemino qui iacet orbe, Polum:
Et dixi tam ſæpè; Niteſce, niteſce meus Sol!
Sol mihi tam multos non venerate dies!
Exorere, exorere, & medios ſaltem exere vultus,
Vel ſcintilla tui ſola ſat eſſe poteſt.
Si quoque vel tanti renuis mihi luminis vſum,
Sufficiet vultus expetiiſſe tuos.

Anima mea deſiderauit te in nocte.
Iſaiæ 26.

ERAT enim tempus quando non cog- noſcebam te. Væ tempori illi quando non cognoſcebam te! Væ cæcitati illi quando non videbam te! Illuminaſti me lux mundi, & vidi te. Aug. Soliloq cap. 31.

Serò te cognoui lumen verum, ſerò te cognoui. Erat autem nubes magna & tenebroſa ante oculos vanitatis meæ: ita vt videre non poſſem ſolem iuſtitiæ, & lumen veritatis. Inuoluebar in tenebris filius tenebrarum. Tenebras meas amabam, quia lumen non cognoſcebam. Cæcus eram, & cæcitatem amabam, & ad tenebras per tenebras ambulabam. Quis me eduxit? vbi eram homo cæcus ſedens in tenebris & vmbra mortis? Quis accepit manum meam vt inde me educeret? Quis eſt ille illuminator meus? Non eum quærebam, & ipſe quæſiuit me. Non vocabam eum, & ipſe vocauit me. Vocaſti enim me nomine tuo, intonaſti deſuper voce grandi in interiorem aurem cordis mei; Fiat lux, & facta eſt lux; & diſceſſit nubes magna, & liquefacta eſt nubes tenebroſa quæ operuerat oculos meos; & vidi lucem tuam, & cognoui vocem tuam, & dixi: Verè Domine tu es Deus meus qui eduxiſti me de tenebris, & vmbra mortis, Ibid. cap. 33.

& vocaſti me in admirabile lumen tuum; & ecce video. Gratias tibi illuminator meus, & conuerſus ſum, & vidi tenebras in quibus fueram, & abyſſum tenebroſam in quâ iacueram, & contremui, & expaui, & dixi: Væ, væ tenebris meis in quibus iacui! Væ, væ cæcitati illi in quâ videre non poteram lumen cœli! Væ, væ præteritæ ignorantiæ meæ, quando non cognoſcebam te Domine! Gratias tibi ago, illuminator & liberator meus, quoniam illuminaſti me, & cognoui te. Serò cognoui te veritas antiqua. Serò te cognoui veritas æterna. Tu eras in lumine, & ego in tenebris, & non cognoſcebam te, quia illuminari non poteram ſine te, & non eſt lux extra te.

Aug. Soliloq cap. 17. Tu lux Domine; tu lux filiorum lucis, tu dies qui neſcis occaſum, in quâ ambulant filij tui ſine offenſione, & ſine quâ omnes qui ambulant, in tenebris ſunt, quia te lucem mundi non habent.

D. Gregor. in Iob cap. 21. Nox quippe eſt vita preſens, in quâ quamdiu, per hoc, quod interna conſpicimus ſub incertâ imaginatione, caligamus. Propheta namque ad videndum Dominum, premi ſe quadam caligine ſentiebat, dicens: *Anima mea deſiderauit te in nocte.* Ac ſi apertè diceret: In hâc obſcuritate vitæ præſentis, videre te appeto, ſed adhuc infirmitatis nubilo circumſcribor.

Facile

Facile enim homini eſt, quidlibet deſiderare à Domino, & ipſum Dominum non deſiderare. Aug. in Pſal. 76.

Habet namque mundus iſte noctes ſuas, & non paucas. Quid dico, quia noctes habet mundus, cùm pænè totus ipſe ſit nox, & totus ſemper verſetur in tenebris. Nox eſt, Iudaica perfidia; nox, ignorantia Paganorum; nox, hæretica prauitas; nox, etiam Catholicorum carnalis animaliſúe conuerſatio. An non nox, vbi non percipiuntur ea quæ ſunt ſpiritus Dei? Fruſtrà per has noctes, iuſtitiæ ſolem & lumen quæritis veritatis, id eſt ſponſum; quia nulla ſocietas luci ad tenebras. Bern. in Cãt. ſerm. 75.

Nobis ergo vnde in his tenebris veritas? vnde charitas, in hoc ſæculo nequam, in mundo, qui totus poſitus eſt in maligno? Putas erit qui intellectum illuminet, qui inflammet affectum? Erit vtique ſi conuertamur ad Chriſtum, vt velamen de cordibus auferatur: hic eſt enim de quo ſcriptum eſt: *Habitantibus in regione vmbræ mortis, lux orta eſt eis.* Bernar. de Aſcenſ. Domini ſer. 6

Gratias illi, qui me quæſiuit fugitiuum, qui me vocando ab interitu reuocauit, qui fecit mihi illuminatam noctem. Nox enim eſt quamdiu iſta vita agitur. Quomodo eſt nox illuminata? Quia Chriſtus deſcendit in noctem. Accepit Chriſtus carnem de iſto Auguſt in Pſal. 138.

ſæculo, & illuminauit nobis noctem; perdiderat enim drachmam mulier illa, *accendit lucernam.* Sapientia Dei perdiderat drachmam. Quid eſt drachma? Numus: in quo numo imago erat ipſius Imperatoris noſtri. (Factus eſt enim homo ad imaginem Dei, & perierat) Et quid facit mulier ſapiens? *Accendit lucernam.* Lucerna de luto eſt: ſed habet lucem quâ inueniatur drachma. Lucerna ergo ſapientiæ, caro Chriſti eſt. De luto facta eſt, ſed verbo ſuo lucet, & inuenit perditos, *& nox illuminatio in deliciis meis.* Facta eſt mihi nox in deliciis. Deliciæ noſtræ Chriſtus.

Aug. lib. 7. Confeſſionum cap. 10.

O æterna veritas, & vera charitas, & chara æternitas! Tu es Deus meus, tibi ſuſpiro die ac nocte. Et cùm te primùm cognoui, tu aſſumpſiſti me, vt viderem eſſe, quod viderem, & nondum me eſſe qui viderem. Et reuerberaſti infirmitatem aſpectus mei, radians in me vehementer, & contremui amore & horrore, & inueni longè me eſſe à te in regione diſſimilitudinis.

II.

Deus tu ſcis inſipientiam meam, et delicta mea à te non ſunt abſcondita. Pſal. 68. 2.

II.

Deus tu ſcis inſipientiam meam, & delicta mea à te non ſunt abſcondita. *Pſalm. 68.*

SI tibi ſtultitiæ nulla eſt patientia noſtræ,
Omnia conſilio qui ſapiente regis;
Nullus ab offenſo veniam ſibi numine ſperet,
Nullus enim culpâ, ſtultitiâq; vacat.
Hæc quoque præcipuas afflat contagio mentes,
Et ſua ſtultitiæ quemlibet aura rotat.
Quid ſimulaſſe iuuat? ſemel inſaniuimus omnes,
Quiſque, quod infectum ſæpiùs optet, habet.
Et pater & mater, generis primordia noſtri,
Maxima ſtultitiæ ſigna dedêre ſuæ.
Credite poſteritas, fatali vendita pomo es;
Stultiùs hâc aliquid venditione fuit?
Nec minùs inſanus, magni patrimonia cenſus
Perdidit eſuriens, munere pultis, Eſau.
Et Salomon gemuit luſam vertigine mentem,
Quem vagus in furias præcipitauit amor.
Non igitur vatis præſaga oracula fallunt;
Maxima ſtultorum qui fore regna canit:
Caſſa nec alterius meritis, puto, vota querelis,
Quæ ſimili lacrymans fudit ad aſtra prece:
O vtinam ſaperent! vtinam ventura viderent!
Ad mala procliuis non ita turba foret.

Sic habet. Humanas agitant deliria mentes;
Si ſaperent; terris crimina nulla forent.
Quis (niſi deſiperent) quoſdam dixiſſe putaret,
Nullum qui terris imperet, eſſe Deum?
Quilibet vt peccet (aliàs peccare timeret)
Eſſe ſibi nullum fingit in orbe Deum.
Ipſa igitur noſtros auertunt crimina ſenſus,
Nullus & in vitium, ſit niſi ſtultus, abit.
Sed neque ſe præceps tenet his dementia clauſtris,
In noua quotidie probra, notasq́ ruit.
Extruimusq́ domos, cœloq́ educimus arces,
Ceu data perpetuò terra colenda foret:
Craſtinus at vitæ iubet, heu! ſtatione moueri;
Quis neget inſanas nos fabricaſſe domos?
Conſerimus platanos, diſponimus ordine lauros,
Areolas hortis diuidimusq́ ſuas:
Quæ ſtolidi ſerimus, vix tertius aſpicit hæres,
Ecce operæ pretium, quod tuus hortus habet.
Sic, puto, dat ſenibus puerilis natio riſum,
Cùm fabricat luteas, paruula turba, caſas:
Ludicra ſollicitis feruet reſpublica curis,
Hic fœnum, hic paleas conuehit, ille trabes;
Aggerit hic grauido plumas & ſtramina plauſtro,
Huius erat teſtâ quærere munus aquam.
Et ſibi tum ſtructæ gratantur mœnibus vrbis,
Magnaq́ ſe pueri regna locaſſe putant.
Hæc videt, ac ridet quæ tranſit grandior ætas,
Vixq́ graues ſeſe virq́, ſenexq́ tenent.
Haud aliter Superis dant noſtra negotia riſum,
Regnaq́ pro nidis, quæ fabricamus, habent.

Hoc

Hoc quoque ſtultitiæ genus eſt memorabile noſtræ,
Corpora tam varias noſtra ſubire togas:
Pauca vel hoc ſtudio, peregrinus ad oppida currat,
Inueniet veſtes per loca quæque nouas.
Si ſedeant vno ſemel omnes forte theatro,
(Quot ſua diſtinctos pompa, colorq́; facit)
Ridiculis videat pleniſſima pulpita mimis,
Rideat & ſocij pallia quiſque ſui.
Iam quis non gemmas, quis non ſibi congerit aurum?
Sudat in hoc hominum conteriturq́; labor.
Quid tamen eſt aurum, fuluæ niſi puluis arenæ?
Gemmaq́; , quàm vitrei gutta gelata maris?
Et petit has tantâ gens ſtulta cupidine gazas,
Seu foret hinc miſeris vna petenda ſalus.
Ecce tibi minimo cœlum venale labore,
Et cœlum hoc pretio, quantula turba petit?
Heu genus inſanum! terras præponitis aſtris,
Ducitis æternis lucra priora bonis!
Quis pueros (luſu ſi fors ita turpiter errent)
Ludibrio dignos helleboroq́; neget?
Nempe ſciunt leuibus quid diſtent æra lupinis,
Vt ſemel abiectas deſeruêre nuces.
Nos mage deſipimus, cùm parua crepundia, cœlo,
Prô pudor! & fatuas pluris habemus opes.
O medici mediam ſtolidis pertundite venam!
Stultitiæ queat hic proximus eſſe furor.
Sed videt hæc, magnus qui temperat arbiter orbem,
Noſtraq́;, ſtultitiæ nomine, multa tegit.
Et mea propitius deliria plurima tranſit,
Multaq́; ſcit cæcâ diſſimulanda manu.

Et qui ius adimat, nouit Prætoris egere,
Ne perdam, patrias qui mihi ſeruet opes.
Ergo adeat ſanum mea, fac, tutela patronum,
Stultitiæ cuſtos eſto vel ipſe meæ.

Deus tu ſcis inſipientiam meam, & delicta mea à te non ſunt abſcondita.
Pſalm. 68.

STVLTISSIMVS *ſum virorum, & ſapientia hominum non eſt mecum. Non didici ſapientiam, & non noui ſcientiam ſanctorum.* Prov. 30.

Vtinam ſuſtineretis modicũ quid inſipientiæ meæ. 2. ad Cor. 11.

Stultitia [enim] colligata eſt in corde pueri. Prov. 22.

[Sed] vis noſcere quis ſit inſipiens, & quis ſtultus? Reſpondeo; inſipiens eſt qui ſe à Paradiſi gaudijs peregrinum eſſe non conſiderat, & ſe exulem in hoc exilio non attendit: ſtultus eſt, qui licet iſta cognouerit, liberari tamen à mundi miſeriâ per vitæ meritum non intendit. Tomo 9. Aug. in ſpec. peccat. cap. 8.

Dic ergo te ſtultum, & ſapiens eris. Sed dic, dic, & intus dic, quia ſic eſt vt dicis. Si dicis, noli coram hominibus dicere, & coram Deo non dicere. Prorſus quod ad te ipſum pertinet, quod ad tua; tenebroſus es. Quid eſt enim aliud, eſſe ſtultum, niſi eſſe tenebroſum in corde? Aug. ſerm. 8. de Tẽp. cap. 5.

Quis eſt ſtultus ille qui tamquam luna mutatur, niſi Adam in quo omnes peccauerunt? Aug. epiſt. 119.

Inſipientiam quoque [Dauid] ſtultum ſuum factum nominat, ab inſipientiâ procedens. Omne enim peccatum per ſtultitiam Baſil. homil. in Pſal. 37.

titiam fit. Qui igitur in peccatis perſeuerant, inque eis conſiſtentes gaudent, & ſe oblectant ac deliciantur, nihilo diſſimiles porcis ſunt ſeſe in volutabro luti prouoluentibus. Docet autem in quibus fuerit, cùm incideret in peccatum. Quoniam enim tempore aliquo *cor meum conturbatum eſt, & dereliquit me virtus mea, & lumen oculorum meorum, & ipſum non eſt mecum:* tempore enim inquit, peccati; pars animæ rationis particeps haud modicam ſuſtinebat perturbationem prauo confuſa affectu, & tenebris, ab eo qui peccati fuit impulſor, obducta; adeò vt in *inſipientiam* inciderit. ideò dicit, *putruerunt cicatrices meæ à facie inſipientiæ meæ.* Conturbatum itaque cor eius, quoniam in *inſipientia* fuerat, & à virtute prudentiæ exciderat:

Orig in Pſal. 37. Rectè [autē] peccatū *inſipientiam* vocauit nemo enim ſapiens id aliquando cōmittit.

Chryſ. homil. 17. in Geneſ. 14. Nihil peccato peius; inſipientes facit eos, qui antea intellectu, & ſapientiâ multâ præditi fuerant.

Chryſ. homil. 41. in cap. 6. Ioan. [Et certè] malitia omnis ex *ſtultitiâ* oritur; ſiquidem ſuperbus & iracundus (quoniam ſapientiâ carent) his affectibus abſumũtur. ideò inquit Propheta: *Non eſt ſanitas in carne mea à facie inſipiētiæ meæ:* vt omne peccatũ è *ſtultitiâ* ortum habere demonſtret: nam qui virtuti ſtudet, qui Deum timet, is ſapientiſſimus eſt. *Initium*, inquit, *ſapientiæ timor Domini.*

Quod

Quod ſi ita eſt; malus, qui Dei timorem non habet, ſine dubio non eſt ſapiens. Qui hac verâ caret ſapientiâ; ſtultiſſimus eſt.

Nihil enim ab inſanientibus differunt, qui terrenas res, & breuì duraturas tamquam in ſomnis ſuſpicantur. Videntur diuitijs affluere, cùm nullis affluant, in delicijs eſſe, cùm non ſint: neque ante ſe deceptos intelligunt, quàm ab inſaniâ liberentur. Chryſ. hom. 4 in Ioâ.

Delirare tibi videor, cùm hæcce loquor; anicularia tibi videntur hæc verba. Tu enim (videlicet homo magni conſilij, magnæque prudentiæ) excogitas quotidie genera acquirendæ pecuniæ, de negotio, de agricultura, fortaſſis & de eloquio, de iuris conſultatione, de militiâ; addis, & de fœnore. primò hoc à te quæro: ſcis eum poſſeſſurum cui ſeruas? aut ſi nondum natus eſt, ſcis naſciturum? ſeruas filiis; incertum eſt, an futuris, an poſſeſſuris? Aug. in Pſa. 38.

Sed quid eſt, dic quæſo, ſtultius homine qui laborat, & ſe excruciat, & tantas opes congregat, vt ex eius laboribus alij ſe voluptate expleant? Quid eſt autẽ; *ſimul inſipiens & ſtultus peribũt*? Hic mihi videtur verba facere de impiis, qui toti rebus præſentibus affixi ſunt, eaſq; ſuſpiciũt; de futuris autẽ nihil philoſophantur, ea de cauſa vocans eos *inſipiẽtes*. Chryſ. in Pſal. 48.

Vocauerunt nomina ſua in terris ſuis. Ecce aliud genus amentiæ; ædificijs, agris, & balneis Ibid.

neis

neis ſua nomina inſcribere, & putare ſe magnam conſolationem ex eo accipere, & vmbram pro rei veritate conſequi.

Ibid. *A gloriâ ſuâ exturbati ſunt.* Quidnam poteſt cùm hâc conferri ſtultitiâ, quando ea faciunt de quibus puniuntur; pro quibus ignominiâ afficiuntur?

Chryſ. homil. 55. ad pop. Antioc. Lignum quidē quod plantaſti, manet; domus quam ædificas, & ipſa manet; faber autem & agricola abducuntur & pereunt. Et cùm hæc fiant, tamquam immortales hæc omnia comparamus. Igitur audi quid Salomon dicat: *Aedificaui mihi domos*, inquit, *plantaui hortos & viridaria, vineas, natatorias aquarum.* Sed quid ait poſt hæc omnia? *Vanitas vanitatum, & omnia vanitas.* Non ſimpliciter vanitas, ſed per excellentiam. Et quæſo credamus, & res apprehendamus in quibus non eſt vanitas: ſi ſplendida reſpicias ædificia, & horum te fallit aſpectus, ſtatim in cœlum reſpice: à lapidibus & columnis ad illum decorem oculos reflecte, & videbis quod hęc *formicarum ſint & culicū opera.* cōtemplare ſpectaculum; aſcende ad cœleſtia, illinc ædificiorum diſce ſplendorem, & hęc nihil eſſe inuenies, ſed *paruulorū ludibria puerorū.* verùm nō ferunt pueri, vt de re vllâ vtili curam gerant.

Chryſ. hom. 4 in 1. ad Corin. cap. 1. Ita etiam quidam ſemper volunt ludere, humique ſemper iacent & humi ſerpunt ac reptant, & quæ humi ſunt, nempe

pe terrena, affectant. Pueri autem ſæpè, cùm nos loquamur de rebus neceſſariis, eorum quæ dicuntur, nihil ſentiunt, ſed ſemper rident: ita etiam quidam, quando de regno loquimur, rident. Pueri rurſus, quando latronem viderint, & quæ ſunt intus auferentem, non ſolùm non prohibent, ſed etiam arrident inſidiatori. Sin autem calathulum aut ſiſtra abſtuleris, aut aliquid aliud ludicrum, indignantur & ægrè ferunt, ſe dilacerant & ſolum pulſant. Ita etiam quidam, videntes diabolum paterna omnia ſibi auferentem, rident, ad eum tamquam ad amicum accurrentes: ſi quiſquam autem aut poſſeſſiones, aut diuitias, aut puerile aliquid abſtulerit, ſe diſcerpunt. *Intelligite inſipientes in populo, & ſtulti aliquando ſapite.* Nolite pueri effici ſenſibus. Parui enim pueri, parua quidem hianti ore ſtupent & mirantur; rerum verò valde magnarum, non tantâ tenentur admiratione: *Nolite pueri effici*; hoc eſt, *inſipientes*, vbi oportet eſſe ſapientes. Pſa. 93. 1. ad Cor. 14. Chryſ. homil. 36. in hunc locum.

Pueris quidem iis, qui ſunt adhuc paulo minores, patres præbent eiuſmodi: calceos, veſtes, aureas quaſdam bracteas & armillas. Poſtquam autem creuerint, illis eis ablatis, dant alia maiora. Ita etiam fecit Deus: nos à paruis illis & puerilibus abducens, ea quæ ſunt in cœlis pollicitus eſt. Ne hæc ergo Chryſ. homil. in Pſ. 4.

quæ

quæ fluunt & prætercurrunt admireris, nec ſis puſilli & abiecti animi.

Augu. Conf. 1.ca. 9. Sed maiorum nugæ negotia vocantur; puerorum autem talia cùm ſint, puniuntur à maioribus.

Ambr. in Pſa. 118. Octon. 5. *Beatus vir cui nomen Domini ſpes eius, & non reſpexit in vanitates & inſanias falſas.* Qui non reſpicit hæc beatus eſt, qui autem reſpicit, *inſanus* atque *furioſus eſt*. & ideo reſipiſcat vnuſquiſque à furore ſæcularium cupiditatum, quæ ita mentem, animumque perturbant, *vt compos ſui eſſe non poſſit.*

Pſa. 24. *Delicta iuuentutis meæ, & ignorantias meas ne memineris* [*Domine.*]

Aug. l. 1 de peccat. mer. cap. 35. Ipſos namque fatuos videmus (quos vulgo moriones vocant) ad cordatorum delicias adhiberi, & in mancipiorum æſtimatione, precioſiores eſſe cordatis. Et ſuum paruulum filium, à quo garriente talia pater lætus exſpectat, prouocat; ſed dū ſpes ſubeſt incrementorum, & ingenij lumen acceſſurum creditur ætatis acceſſu, fit vt conuicia paruulorum, etiam in parentes, non ſolùm iniurioſa non ſint, verùm etiam grata atque iucunda, [Quid] quòd in hæc etiam concitentur ſtudio ridendi, & vanitate maiorum? nam plerumque illa ætas, iam patrem, matremque agnoſcens, neutri eorum audet maledicere, niſi ab altero eorum, aut ab vtroque, vel permiſſa vel iuſſa.

Il

Miſerere mei Domine, quoniam infirmus ſum; ſana me Domine, quoniam conturbata ſunt oſſa mea! Pſal. 6. 3.

III.

Miſerere mei Domine, quoniam infirmus ſum: ſana me Domine, quoniam conturbata ſunt oſſa mea. *Pſalm. 6.*

Conquerar; an ſileam? iuſtas dedit ira querelas.
Heu ſine Pœoniâ ſola relinquor ope!
Non ego (verba licèt mihi quis iurata dediſſet)
Speraſſem, cordi non magis eſſe tibi.
Siccine tardus ades, neque noſtra pericula tangunt?
Quæ potuit tantæ cauſſa fuiſſe moræ?
O mea ſpes! Numen quo non præſentius ægris,
Sic potis es noſtri non memor eſſe mali?
Nunc aderant pariter Podalyrius, atque Melampus,
Phillyrides Chiron, Pœoniuſq; ſenex.
Multáque præterea comitata Machaône, turba;
Quiq; aliquod medicâ nomen ab arte gerunt:
Tu ſolus deeras, morborum publica cura,
Poſtq; tot Hippocrates vltimus ecce venis.
O mea ſpes! numen quo non præſentius ægris,
Sic potis es noſtri non memor eſſe mali?
Omnibus eſt oris viſus color indice linguâ,
Omnibus admotâ vena notata manu:
Nil, aiunt, vitale rubet, neque languida certas
Vena notat, pulſu præmoriente, moras.
Idq; ego plus ipſis deprendo medentibus ægra,
Deſtituit medicos ars ſua, meq; ſalus.

Quidnam igitur ſperem fugientibus orba Magiſtris,
Morbus vbi vincit ſæuior artis opem?
Cæca per infectas ſerpunt contagia venas,
Imaq́ ſubſidit lapſus in oſſa dolor;
Et caput & cubiti ſe ſuſtentare recuſant,
Tinctáque vix Baccho vena medente redit.
Et iam vix animæ ſupereſt pars vltima noſtræ,
Heu paror inferiis proxima pompa meis!
Denique qui morbos cupit omnes diſcere noſtros,
Copia quod fieri non ſinit, ille cupit.
Hic ſtatus, hæc rerum facies miſeranda mearum eſt,
Nec iuuor vllius, qui medeatur, ope.
Aſpice, vix noſtram poteris dignoſcere formam;
Vultus abeſt vultu, ſeq́ nec ipſe refert.
Lumina ſuffoßis retrò fugêre cauernis,
Magnáque purpureis facta ruina genis,
Ante diem niuei, lapſiq́ è fronte capilli
Decrepitam fieri cogitis ante diem.
Nec quiſquam hanc ferro potuit compeſcere noxam,
Quin caput & faciem carperet atra lues.
Tetrica quid memorem vigilis faſtidia lecti?
Quæq́ manu tangi vulnera cruda timent?
Vulnera, prôh nullis mulcenda Machäonis herbis!
Qualia, quæ ſecuit barbarus enſis, hiant:
Vulnera, ſed penitas animi populantia fibras,
Quæ nullus medicâ claudat hiulca manu.
Nempe graues, mea ſunt, quas feci, vulnera noxæ,
Vulnera, trux animæ carnificina meæ.
Adde, quod intus, opum dirus mihi turgeat hydrops,
Lentáque pigritiæ repat in ima lues;

Tenſaq́

Tenſáque ventoſi propè rumpant ilia faſtus,
Et Veneris tacitus pectora cancer edat.
Hæc ego ſæpè dedi varijs tractanda Magiſtris,
Semper at oblatæ cura feſellit opis.
Scilicet ipſe ſuas, hic tentet inaniter artes,
Qui raptum Androgeo reddidit arte diem.
Quiq; poteſtates ſuccorum norât & vſum,
Vna ſalus ægris ſpeſq;, Epidaure, tuis.
Nec iuuet hic Chiron, operoſæ viribus herbæ,
Nec ſummum medici numen Apollo chori.
Officium tanto cedit minus omne dolori,
Non habet hic vllum ſuccus, odorvè, locum.
Quas igitur ſpectem, veſtri niſi Numinis, aras,
Funeribus nullis quas Libitina notat?
O mea ſpes! Numen quo non præſentius vllum!
Ecce tuam veneror, mortua penè, manum.
Sanus Apollineâ non indiget arte vel herbâ,
Lege Machäoniæ, qui dolet, artis eget.
Mens mihi læſa dolet, plus ſimplice vulneris ictu;
Ne doleat, vires experiare tuas.
Illa ego ſum, Solymis quam prædo cruentus arenis
Strauit, & immiti diffidit enſe latus.
Tu Samarita, mero; Tu vulnera mitis oliuo
Obline, barbaricâ vulnera facta manu;
Quoſq; Leuita negat, medicos inuerge liquores,
Creſcet ab infuſo rore meroq; ſalus.

Miſerere mei Domine, quoniam infirmus ſum: ſana me Domine, quoniam conturbata ſunt oſſa mea. Pſal.6.v.3.

Aug. ſoliloq cap.2. ÆGROTVS ſum, ad medicũ clamo; cæcus ſum, ad lucem propero; mortuus ſum, ad vitam ſuſpiro. Tu es medicus, tu lux, tu vita, IESV NAZARENE; miſerere mei fili Dauid; miſerere mei fons miſericordiæ. Audi quid ad te clamet infirmus; Lux quæ tranſis, expecta cæcum; præbe ei manum vt ad te veniat, & in lumine tuo videat lumen.

Aug. medit. cap.36. Imperfecta enim mea plurima vident oculi tui. Mitte, quæſo manum pietatis tuæ in me, & tolle de me, quicquid offendit oculos pietatis tuæ in me. Coram te Domine eſt ſanitas & infirmitas mea. Illam precor ſerua, iſtam ſana. *Sana me Domine & ſanabor; ſaluum me fac & ſaluus ero.* Tu qui infirma ſanas & ſanata conſeruas. Tu qui nutu tuo reſtauras diruta & collapſa.

Guilb. Abb. ſer.46. in Cãt. Vtinã tibi Domine, aliquæ filiæ Hieruſalẽ nuncient lãguores meos, ſi qui ſunt in me, qui commendari tibi digni ſunt; nam multi ſunt in me indigentes curari. O me felicem ſi aliquis Centurio cœleſtis dicat tibi: *Domine puer meus iacet paralyticus in domo, & malè torquetur!* vtinam Domine ſtatim reſpondeas,

Ego

Ego veniam, & curabo eum. Dic Domine verbo, & ſanabor. Verbo enim ades, quia verbum es.

Medicinas de terra, propter ſingulas quaſque ſuas corruptelas creaſti. Singula ſolatia ſingulis malis obuiantia præparaſti; quoniam es miſericors, & miſerator. August. ſoliloq. cap. 20.

Hei mihi, Domine, miſerere mei. Hei mihi, ecce vulnera mea non abſcondo. Medicus es, æger ſum, miſericors es, miſer ſum. Auguſt lib. 10. confeſ. cap. 28.

Nunquid non potens eſt manus tua Deus omnipotens ſanare omnes languores animæ meæ? Idem ibidem cap. 30.

Multas infirmitates habet anima noſtra. Quot peccata, tot infirmitates. Hiero. in Pſal. 102.

Ægrotat humanum genus, non morbis corporis, ſed peccatis. Aug. ſer. 59. de verbis Domini cap. 11.

Non modò enim paralyſi diſſolui, verùm etiam peccare, languor eſt, & longè illo languore deterior, ac tanto vtique, quanto eſt corpore anima præſtantior. Chryſ. homil. 14. in c. 4. Mat.

Præſta mihi Domine medicinam vnde mea poſſint curari vulnera: viſita me infirmum, cura me ægrum, ſana me languentem, & ſuſcita me mortuum. Aug. medit. cap. 40.

Varios ſiquidem languores habemus animarum, & hi ſunt quibus [Chriſtus] principaliter vult mederi. Chryſ. in c. 4. Matth. homil. 14.

Propterea enim illas ægritudines ſanat, vt iſtas ſcilicet de noſtris animabus expellat.

Ambr. tract. de 42. mãſionibus. Animæ languor peccatum eſt, vnde dixit Propheta; *Sana animam meam, quia peccaui tibi*, lãguor animę noſtrę ſuperbia eſt, auaritia eſt.

Ambr. lib. 4. in cap. 4. Luc. Etiam in typo mulieris illius, ſocrus Simonis & Andreæ, variis criminum febribus, caro noſtra languebat, & diuerſarum cupiditatum immodicis æſtuabat illecebris. Nec minorem febrem amoris eſſe dixerim quàm caloris. Itaque illa animum, hæc corpus inflammat; febris enim noſtra, auaritia eſt: febris noſtra, libido eſt, eò quòd ignitæ ſint cupiditates: febris noſtra, iracundia eſt: febre libido flagrantior eſt, grauiùſque præcipitat & inflammat.

Chryſ. in cap. 3. ad Philip. ſer. 11. digreſſione morali. Vexabat enim nos morbus grauis ac febris vehemens, decumbebamuſque, non in lecto, ſed in ipsâmet vitioſitate, perinde ac in ſtercore. In improbitate volutabamur, ſcatentes vlceribus, fœtorem ſpirantes, ſquallidi, incurui, vmbræ potiùs quàm homines.

Aug. ſerm. 59 de verbis Domini, c. 11. Quin iacet toto orbe, ab Oriente vſque ad Occidentem, grandis ægrotus; ſed ad ſanandum grandem ægrotum deſcendit omnipotens medicus. Humiliauit ſe vſque ad mortalem carnem, tamquam vſque ad lectum ægrotantis.

Chryſ. in cap. 3. ad Philip. ſer. 11. Vidit in ſtercore iacentem, à vermibus exulceratum, à febri & fame oppreſſum, nullo non morbi genere laborantem. Nam & febris vexabat [hoc enim eſt improba cupiditas]

as] & inflammationes vrgebant [hoc enim
rrogantia] & quædam inſatiabilis fames
ccupabat [hoc enim auaritia] & ſanies
ndiq; [hoc enim ſcortatio] & cœcitas ocu-
orum [hoc enim idololatria] & ſurditas &
tupor [hoc enim erat, lapides & ligna ado-
are, & cum illis colloqui] & multa defor-
nitas [hoc enim vitioſitas] triſte nimirum
uiddam & morbus grauiſſimus. Vidit, ab-
rdiùs (quàm inſanientes ſoleant) loquen-
es, & lignum & lapidem Deum vocantes.
Vidit in tantâ vitioſitate; nec tamen abomi-
atus eſt, non amarior factus, non auerſatus
ſt, non odio proſecutus; Dominus enim
rat, & opus ſuum non oderat. Deinde quid
acit? optimi medici more parat pretioſa
harmaca;

Et quia ipſe eſt & verbum Dei, ægris ſuis on herbarum ſuccis ſed verborum ſacra- nentis medicinam conquirit. Orig. hom. 1. in Leuit. ca. 12. & 13.

Erat namque Archiatros, qui poſſet cu- are omnem languorem, & omnem infir- nitatem. Orig. hom. 1. in Pſ. 37

Nouerat, venâ inſpectâ, quid intùs agere- ur in ægroto. Aug. in Pſ. 43.

Erat humanarum ægritudinum Pæonius Clem. Alex.

lib. 1. Pædag. cap. 2.

Medicus, & ſanctus ægrotæ animæ incantator. *Saluum*, inquit, *fac ſeruum tuum Deus meus ſperantem in te. Miſerere mei Domine, quia clamaui ad te totâ die*. Bonus autem Pædagogus, qui eſt ſapientia (qui verbum Patris, qui fabricatus eſt cœlum) vniuerſi figmenti curam gerit, eiuſque corpori & animæ medetur: qui eſt omni ex parte ſufficiens medicus, humanæ naturæ ſeruator: *Surge*, inquit Paralytico, & ſublato, in quo iaces, grabato, *vade domum*; & qui priùs erat infirmus, extemplò ſanus & firmus euaſit. Et mortuo Lazaro dixit *egredere*; ille verò mortuus, ex ſepulcro exijt, qualis erat antequam moreretur, meditatus reſurrectionem.

Aug. vel quis alius lib. de verâ & falſâ Pœn. cap. 5.

Ideò autem tot ſaluauit febricitantes, tot languidos, tot claudos, tot cæcos & aridos, ne deſperet de ſe peccator: medicum ſe vocat, & non ſanis ſed malè habentibus opportunum.

Aug. de doctrinâ Chriſtianâ lib. 1. cap. 14.

Et ſicut ille qui medetur vulneri corporis, adhibet quædam contraria; ſicut frigidum calido, vel adhibet etiam quædam ſimilia: ſic Dei ſapientia hominem curans, ſeipſam exhibuit ad ſanandum; ipſa medicus, ipſa medicina. Quia ergo per ſuperbiam homo lapſus eſt, humilitatem adhibuit ad ſanandum. Serpentis ſapientiâ decepti ſumus, Dei ſtultitiâ

titiâ liberamur. Iam verò ſimilia, quaſi ligamenta membris & vulneribus noſtris adhibita, illa ſunt; quod per feminam deceptos, per feminam natus; homo, homines; mortalis, mortales; morte, mortuos liberauit.

Quod ſi te ergo fortaſſe animarum noſtrarum prædo & tyrannus, vel à Hieruſalem in Hiericho deſcendentem, vel alibi vſpiam inermem & imparatum nactus, vſque adeò ſauciauit; Naziã. orat.16

Clama; *Ego dixi, Domine miſerere mei, ſana animam meam, quoniam peccaui tibi* : ſanat te Deus confitere tantum vulnus tuum. Iaces ſub manibus medici; patienter implora auxilium, fouet, vrit, ſecat; æquanimiter tolera, tantum noli attendere niſi vt ſaneris; ſanaberis autem, ſi oſtendas te medico; non quia ille non videt, ſi tu te abſcondas, ſed ipſa confeſſio initium ſanitatis eſt. Aug. hom. 12.

Vulnus, medicum quærit; Medicus, confeſſionem exigit. Amb. in Pſal, 40.

Conuertere ad me, ait Dominus, *numquid reſina non eſt in Galaad, aut medicus non eſt ibi? quare non aſcendit ſanitas filiæ populi mei?* grandi plagæ altâ & prolixâ opus eſt medicinâ. Amb. ad Virgi. lapſam cap. 8.

Aug. ſerm. 37 de verbis Dom.

Totum enim genus humanum, eſt ille homo, qui iacebat in viâ ſemiviuus, à latronibus relictus; quem contempſit tranſiens Sacerdos & Leuites; & acceſſit ad eum curandum eique opitulandum tranſiens Samaritanus, in quo Samaritano, ſe voluit intelligi Dominus noſter IESVS CHRISTVS.

Amb. de 42. manſion. manſione 9

Ideò vnuſquiſque noſtrûm, cordis & corporis genua flectens, oret Dominum noſtrum IESVM CHRISTVM (*qui ſanat omnes infirmitates noſtras*) & cum Prophetâ dicat. *Sana me Domine & ſanabor, ſalua me, & ſaluabor.* dicat & cum Dauid: *Sana me Domine, quoniam conturbata ſunt omnia oſſa mea.*

Chryſ. in Pſal. 26.

Omnis enim qui medicum non agnoſcit, phræneticus eſt. Nam quoties phræneticos videmus medicis contumeliam facere, reſiſtere ſanitati, nolle curari, deridere veram curam?

Ibid.

Currite ad medicum dum poteſtis; ne, cùm velitis, non poſſitis.

Aug. in Pſal. 102.

Si adhuc quibuſdam perturbationibus anima quatitur poſt remiſſionem peccatorum, languor eſt; *ſanat & omnes languores tuos.* Sanabuntur omnes languores tui, noli timere. Magni ſunt, inquies; ſed maior eſt medicus.

dicus. Omnipotenti medico nullus languor inſanabilis occurrit; tantùm tu curari te ſine; manus eius ne repellas, nouit quid agat. Non tantùm delecteris cùm fouet, ſed etiam toleres, cùm ſecat. Tolera medicinalem dolorem, futuram cogitans ſanitatem: ferto ergo manus eius, ô anima, quæ benedicis eum, non obliuiſcens omnes retributiones eius, *ſanat enim omnes languores tuos.*

Planè committamus nos medici manui, non enim errat, vt ſanum pro putri ſecet. Nouit quod inſpicit, nouit vitium, quia ipſe fecit naturam: quid ipſe condidit, quid de noſtrâ cupiditate acceſſit, diſcernit. ſcit ſe ſano homini præceptum dediſſe, ne languorem incurreret; dixiſſe in Paradyſo, hoc manduca, & hoc noli. Non audiuit ſanus medici præceptum, vt non caderet; audiat vel ægrotus vt ſurgat. Aug. in Pſal. 40

Quiſquis ergo es, ô Chriſtiane, qui ſanitatem iactas & te vulneratum fuiſſe diſſimulas, qui integritate gaudes & te ægrotum fuiſſe non mæres, qui te deſtitutum iacuiſſe non reſpicis, ſed erectum in Eccleſiâ gloriaris; ama CHRISTVM qui te à prædonibus liberauit, dilige Dominum qui te proſtratum iacentemque erexit. Dilige, inquam, Dominum, qui te in Eccleſiæ ſtabulum, per ſemetipſum Chryſ. in cap. 10. Lucæ, homil. de Samarit.

ipſum, inuexit; qui rectori ſtabulario commendauit; qui duos denarios, hoc eſt, legem & Euangelium in eruditionem tuam erogari præcepit. Dilige, inquam, Dominum qui tibi dicit: *ecce ſanus es*. Dominus enim caram tuam ſalutem habet, qui propter te in ſæculum venit, & te à nefandis latronibus liberauit.

Vide humilitatem meam et laborem meum, et dimitte vniuerſa delicta mea! Pſal. 24. 4.

IV.

Vide humilitatem meam, & laborem meum: & dimitte vniuerſa delicta mea. *Pſalm. 24.*

ASpicis, heu ſæuus! noſtris neque tangere curis?
Aſpicis, & credi vis tibi, me quod ames?
Futilis ignaro cantetur fabula vulgo;
Sentit amicorum vulnera, quiſquis amat.
Aſpicis & pateris; neque cura eſt vlla iuuandi;
Verus amor promptam non ita tardat opem.
Aſpice, quàm turpi iubear vigilare labori;
Aſpice, cui tendam colla premenda iugo.
Si foret ingenuâ ſaltem labor indole dignus,
Nec nimis abiectæ vilius artis opus.
Multa meos caſus magnorum exempla leuarent,
Et faceret propriam, ſors aliena, leuem.
Sæpè Ducum proauos, Regesq; nouerca coëgit
Auguſtas operi ſors adhibere manus:
Protea frænantem ſeptemplicis oſtia Nili,
Sic oras miſeram, Rex Menelae, ſtipem.
Dextra Syracoſij ſceptris aſſueta Tyranni
Sic ferulas, pueris ſceptra verenda, tulit.
Flēda exempla quidē, tamen haud ducenda pudori,
(Non etenim miſeris ſunt ſua fata probro)
Aſt mea non lacrymis, ſed digna pudore ruina eſt,
Quæ roto ſeruiles ſpontè ſubacta, molas.

Qua-

Qualis ab inſidâ Sampſon detonſus amicâ,
Circuit indignas , hoſte vidente rotas.
Atque vtinam famulas tantùm damnarer ad artes!
Explerem ingenuâ ſordida penſa manu:
Turpibus at ſeruum vitijs addicere pectus,
Vilius eſt quâuis mancipis arte probrum.
Ah pudet! & (duplicis noua quæ mihi cauſa ruboris)
Ipſa meum damnans execror author opus.
Vix benè pertæſum eſt, rurſumq; reuoluitur error,
Creſcit & attextis nexa catenâ malis.
Scilicet illa manet plectendas vltio noxas,
Admiſſum ſequitur mox noua culpa ſcelus.
O quàm ſæpè meo ſenſi hæc ludibria damno!
Nec tamen eſt damni mens reuocata metu.
Nempe trahor vario ſtudia in diuerſa duello,
Vt ratis ambiguis iam pila facta Notis.
Et trahit hinc (vitij, quæ lena comeſq;) voluptas;
Quiq; ſubit vitium, retrahit indè dolor.
Sæpiùs illa tamen redit è certamine victrix,
Aſsiduus vitio ſit licet ille comes.
Sic habet alternos virtus, vitiumq; triumphos,
Et meus æterno vertitur orbe, labor.
Tu ſuper hæc etiam loris ſeruilibus inſtas,
Addis & in pœnas verbera dura meas;
Pœnaq; cùm culpæ ſit culpa, ſecunda peractæ
Supplicijs pœnas adijcis vſque nouas.
Nempe Ixionius non eſt modò fabula terror,
Vincta ſed æternæ vertor in orbe molæ.
Aſpicis hæc durus, neque noſtro tangere fato?
Aſpice, & in pœnas mitior eſto meas.

Vide

Vide humilitatem meam,& laborem meum:& dimitte vniuerſa delicta mea. *Pſalm.24.*

IN *quantam tribulationem deueni! in quos fluctus triſtitiæ, in quâ nunc ſum; qui iucundus eram & dilectus in poteſtate meâ! nunc verò reminiſcor malorum quæ feci.* Mach. 6.

Vide humilitatem meam, attende deiectionem infirmitatis meæ. Beda in Pſal. 24.

Contrarietas culpæ facta eſt homini pondus pœnæ; vt corruptioni ſuæ malè liber ſeruiat, qui benè ſeruus de incorruptionis libertate gaudebat. Greg. cap.22. in cap. 7.Iob.

Nunc etenim menti cedit caro, nuncq́ viciſsim
Mens carnem ſequitur. ——— Naziã. carm. de animæ calamitatibus.
Namq́ bonũ cupiens, facit id tamen ipſa quod odit;
Seruitium lacrymis perſequiturq́ graue.

Quamuis [enim] quiſpiam locuples ſit & generoſus, eſt tamen inter abiectos abiectiſſimus, cùm à peccato vincitur, quemadmodum enim ſi Rex quiſpiam barbarorum ſeruus fiat, omnium eſt miſerrimus, ſic qui in peccato viuit. Barbarum namque peccatum eſt, animam enim ſub Tyrannidem redigit; nihil enim tam præter rationem eſt, quàm peccatũ; vnde ait Propheta, *Homo cùm in honor eſſet, non intellexit, comparatus eſt iumentis inſipientibus.* Chryſ. hom.9 in epiſtola 1. ad Cor. tom. 4.

Sanè

Orig. hom. 16 in cap. 67. Geneſ.

Sanè ſi intelligamus ſpiritualiter, quæ ſit Ægyptiorum ſeruitus; agnoſcimus, quia ſeruire Ægyptijs, nō aliud eſt, quàm obnoxium fieri carnalibus vitijs, in quod vtique vnumquemque non extrinſecus illata neceſſitas cogit, ſed ſegnities animi & libido ac voluptas corporis ſubegit, cui ſe animus per concordiam ſubdit. Denique & Saluator de libertate & ſeruitute in Euangelio diſſerens, ita loquitur. *Omnis,* inquit, *qui peccat ſeruus eſt peccati.*

Hom. 8 in cap. 15. Exo.

Sicut ergo Ægyptus (iſta terrena prouincia) filijs Iſraël, domus dicitur ſeruitutis, ad comparationem Iudeæ & Ieruſalem (quæ eis domus efficitur libertatis) ita ad comparationem cœleſtis Hieruſalem (quæ vt ita dicam; mater eſt libertatis) totus hic mundus, & omnia quæ in hoc mundo ſunt, domus eſt ſeruitutis.

Aug. ſerm. 12. de verbis Domini.

Quid ergo mirum ſi mundus multa vapulat? ſeruus eſt, ſciens voluntatem Domini ſui & faciens digna plagis; non ergo recuſet vapulare multis, quoniam ſi non vult audire præceptorem iniuſtè, iuſtè patietur vltorem; vel non murmuret contra caſtigatorem, cùm videat ſe plagis dignum, vt miſericordiam mereatur.

Prou. 26. v. 3.

Flagellum equo, & camus aſino, & virga in dorſo imprudentium.

Bern.

Ergone beſtiæ ſumus nos? beſtiæ prorſus.

Homo

Homo cùm in honore eſſe t, non intellexit, cōparatus eſt iumentis inſipientibus. ſerm.3. ſuper *Qui habitat in adiutorio.*

Aſinini quidam & beſtiales motus legem contrariam habent. Cùm ieiunare cōſentis, vrget gulæ illecebra; cùm vigilare proponis, ſomnolentia premit: *quid faciemus huic aſino?* Bern. ſerm.5. de Aſcenſ.

Eadem peccatores ſpiritualiter feremus, quæ [Sampſon] carnaliter ad noſtram eruditionem expreſſa, ſuſtinuit. Ita enim nobis, vt illi hoſtis illudet, *& vertendis molis velut aſinos* deputabit. Vnde nos Dominus (ne collum noſtrum, non ſubditum iugo Chriſti dignum faciamus *aſinariâ molâ*) admonet per Prophetam: *nolite fieri ſicut equus & mulus, quibus non eſt intellectus.* Homo enim, vt alibi dicit idem Propheta, *non intelligens honorem ſuum, comparatur iumentis & ſimilis efficitur.* Quod in Rege Babylonio videmus euidenter expletum, qui ſtoliditatis impiæ & vecordis ſuperbiæ pœnam, ſenſu hominis exutus in belluino hoc corde ſuſtinuit. Etenim homo in errore poſitus & in iuſtitiâ relapſus, iuſtè vt Sampſon ſapientiæ pariter & gratiæ virtute deſertus, cæcitate punitur & *molâ*; quia dignus eſt *opere iumentario*, qui ſemetipſum lumine rationis orbauerit, & in ſimilitudinem belluarum corporis ſeruus, abiecerit. Conſidera huiuſmodi mortalium vitam, & tota tibi ſpecies *iumenti molentis* occurrat. Vt ille pannis oculos corporis, ſic iſte Paulin. epiſt. 4. ad Seuerum.

ſordibus vitæ ſuæ oculos mẽtis obſutus, per errores ſuorum ſenſuum, quaſi circa *ambages molarum* laborioſâ miſer ſtatione verſatur, vſui ſuo vacuus, laborioſus alieno. Stat in viâ peccatorum compeditus vinculis cupiditatum ſuarum, & ipſe ſibi carcer eſt, obſeſſus tenebris erroris ſui, & conſcientiæ ſquallore concretus in ſemetipſo *piſtrini ergaſtulum* patitur, ſaxum cordis ſui pertinacia iniquitatis induratum quaſi *molam verſat*, farinam hoſtibus ſuis, de corruptâ animæ ſuæ fruge, conficiens; quia ſicut ſcriptum eſt: *peccator de animâ ſuâ currit.* Ita qui peccatum operatur de molâ vitæ ſuæ, hoſtile triticum molit vt Zabulum paſcat, cui panis eſt anima, quæ ſibi fames eſt.

Orig. tract. 5. in Matth. cap. 18. Sunt autem & *molarum differentiæ*, vt ſint quædam earum humanæ, aliæ aſinariæ. Et humana quidem eſt illa de quâ ſcriptum eſt *Duæ erunt molentes ad vnam molam; vna aſſumetur & altera relinquetur.*

Ambr. in c. 17. Lucæ. Diſcutiamus ergo, quæ molant, quid molant, quidue piſtrinum ſit: & fortaſſe mundus iſte piſtrinum eſt, & quod in eo human corporis forma referatur, in quo anima noſtra velut quodam carcere includitur, pani ſi conſulat boni, operatura cœleſtem. In ho ergo piſtrino anima obnoxia delictis triticum molendo madefactum & graui humore corruptum, non poteſt interiora ab exteriori

rioribus ſeparare, & ideò relinquitur, quia eius ſimilago diſplicuit.

Aſinaria autem mola non irrationabiliter dici poteſt grauiſſimum hominis malum, quod ſemper deorſum trahit. Orig. tract. 5. in Mat. cap. 8.

Nam quid per *molam aſinariam*, niſi actio terrena ſignatur, quæ dum colla mentis per ſtulta deſideria conſtringit, hanc *in laboris circuitum* mittit. Greg. lib. 6. mor. c. 26. in cap. 5. Iob.

Molendinum enim labor eſt huius ſæculi; Aug. ſer. 107 de tẽp.

Et molendinum puto dictum mundum iſtum, quia rotâ quâdam temporum voluitur, & amatores ſuos conterit. Aug. in Pſal. 36

Teſtatur Sampſon Allophylis captus, qui poſtquam oculos perdidit, *ad molam* deputatus eſt; quia nimirum maligni ſpiritus poſtquam tentationum ſtimulis intus aciem contemplationis effodiunt, foras *in circuitum laborum mittunt.* Greg. 7 mor. c. 16. in c. 6. Iob.

Et quare in *molendino?* quia in iſto mundo verſantur: vbi *molendinum* intelligitur, quia *ſic vertitur mundus iſte, quo modo mola.* Aug. in Pſ. 132.

Quare in *molendino?* quia deuincti in ſæculo, *circuitu* rerum temporalium, tamquam *molâ* detinentur. In Pſal. 99.

Et trahebant me poſt ſe, *in circuitu*, de vitio in vitium, & de luto in lutum. Aug. ſoliloq. cap. 6.

Vnde bene quoque per Pſalmiſtam dicitur, *Deus meus, pone illos vt rotam.* vt rota po- Greg. lib. 16. mor. c.

30.in c. 24.Iob nuntur quippe iniqui, quia in *circuitu laboris miſſi*, dum ea quæ antè ſunt negligũnt, & ea quæ deſerenda ſunt ſequuntur, ex poſterioribus eleuantur, & in anterioribus cadunt.

Greg. lib.2. mor c. 4.in 1. c.Iob. Hinc eſt enim quod per Pſalmiſtam dicitur: *in circuitu impij ambulant*; quia dum interiora non appetunt, in exteriorum labore fatigantur.

Bernar. hom.81 in Cāt. Miſer ego homo! quis me liberabit à calumniâ huius pudendæ ſeruitutis? miſer ſed liber, liber quia homo, miſer quia ſeruus, & pro ſeruitute quidem miſerabilis, ſed pro voluntate inexcuſabilis. Voluntas enim eſt quæ ſe, cùm eſſet libera, ſeruam fecit peccati, peccato aſſentiendo, quia qui facit peccatum, ſeruus eſt peccati.

Memento, quæſo, quod sicut lutum feceris me, et in puluerem reduces me! Job. 10.

5.

V.

Memento, quæſo, quòd ſicut lutum feceris me, & in puluerem reduces me. *Iob* 10.

CRedideram Superis procul eſſe obliuia regnis,
Resq́ꝫ ſuas memori Numina ferre ſinu:
Serpit at hic Superis, video, quoque mentibus error,
Aut aliquem ſimulant Numina cauta dolum.
Tu vel es, aut certè cupis immemor eſſe videri,
Qui dubitas proprium quale creâris opus.
Si neſcis, referam; ſi ſcis, cur fingere pergis?
Me Tua de luteâ dextera fecit humo.
Quæris vbi? toto locus eſt notiſſimus orbe,
Primus vbi pater eſt conditus, hortus erat.
Fons vbi de riguis argenteus exilit herbis,
Quadruplicíque ſuas flumine findit aquas.
Scire lubet tempus? minimo poſt tempore, ſalſas
Cum maris aggeribus terra coëgit aquas.
Addo, (quod hiſtoriæ facit, hâc quoque parte, pro-
Puniceo rubuit Dædala gleba ſolo. [bandæ)
Hinc tribus es modicam digitis admenſus arenam,
Primáque maſſa mei corporis illa fuit.
Nec primis erit his natalibus exitus impar,
Nil niſi puluis eram, nil niſi puluis ero.
Sic faber argillam ſamiis dum repperit agris,
AEdificat facili pocula ficta luto.

Principiò, terræ ſegmenta ligonibus vrget,
Indè leui madidam flumine mollit humum;
Denique materiem pernix rota verſat in orbem,
Amphoráque admotæ naſcitur arte manus;
Naſcitur, at mediâ vix amphora vixerit horâ,
Frangitur, inq; ſuam fracta recurrit humum.
Haud magè firma meæ fundamina condita vitæ,
Et leuis extremos finiet vmbra dies.
Cur igitur, veluti fuga non ſatis incitet annos,
Præcipites glomerat mobile tempus equos?
Sponte, meus puluis, nimis heu cito, ſponte fatiſcit,
Et mea, non vllo, vita premente fugit!
Si mihi, ſeu vitreâ concreuit Olympus ab vndâ,
Cælite cryſtallo membra gelata forent!
Aut quales memorant, cœleſtia lumina, ſtellas,
Quas ſuus è liquidis condidit author aquis:
Aut foret Angelicæ, ſine corpore, portio vitæ,
Eliſiis qualem mentibus eſſe ferunt!
Sperarem Angelicis æqualia ſæcula luſtris,
Cœleſteſq; annos, ſyderioſq; dies.
Sed data ſquammigeræ magè fortia corpora turmæ
Quam peperit viridi Doris aquoſa patri.
Quin etiam volucres cunis melioribus ortæ,
Plumea queis nitidæ membra dediſtis aquæ.
O vtinam rigidis mihi ſtent adamantibus artus,
Aut durent neruos firma metalla meos!
Felices Scythicæ fato meliore ſorores,
Fama quibus fuluo finxit ab ære manus
Cuiq; fuit ſolo corpus penetrabile talo,
Cætera nam triplex æs tibi corpus erat!

Sed quid ago, damnoq́; mei cunabula limi?
Aut queror è fragili corpora ficta luto?
Non bene vaſa ſuo faciunt conuicia fabro,
Nec faber ipſe ſuum iure refutat opus.

Memento, quæſo, quòd ſicut lutum feceris me, & in puluerem reduces me. Iob 10.

Hieremiæ 18. SVRGE, *& deſcende in domum figuli, & ibi audies verba mea. Et deſcendi in domum figuli, & ecce ipſe faciebat opus ſuper rotam, & diſſipatum eſt vas, quod ipſe faciebat è luto, manibus ſuis: conuerſuſq; fecit illud vas alterum; ſicut placuerat in oculis eius, vt faceret. & factum eſt verbum Domini ad me dicens: Numquid, ſicut figulus iſte, non potero vobis facere, domus Iſraël, ait Dominus? Ecce ſicut lutum in manu figuli, ſic vos, in manu mea.*

Hugo Card. in hũc locum. Volens Propheta, Dei oſtendere potentiam & hominis fragilitatem, comparat Deum figulo & hominem luto; quod nihil poteſt aduerſus Deum, ſicut nec lutum aduerſus figulum; vnde Rom. 9. dicitur: *numquid poteſt figmentum ei qui ſe finxit, dicere, quid me feciſti ſic?* & Iſaiæ 45. *Væ, qui contradicit fictori ſuo, teſta de ſamijs terræ. Numquid dicet lutum figulo ſuo, Quid facis?* & Iſaiæ 64. *Et nunc Domine Pater noſter es tu; nos verò lutum; & fictor noſter tu, & opera manuum tuarum omnes nos.* igitur in domum figuli deſcẽdere, eſt conſiderare fragilitatem carnis ſuæ. Corpora autem noſtra dicuntur vaſa, quia continent liquorem ſiue theſaurum pretioſiſſimum, ſcilicet ſpiritum

ſpiritum,ad imaginẽ Dei creatum 2.Rom.4. *Habemus theſaurum iſtum in vaſis fictilibus.* Deus autem eſt figulus. Hoc autem vas,rectè dicitur fieri ſuper rotam; vel propter corporis inſtabilitatem; vel quia idem eſt principium & finis ibidem. ſecundum illud Geneſis 3. *De terrâ es,& in terram ibis.*

Vt lutum ergo homo factus eſt; quia de limo eſt ad conditionem ſumptus. Quod ſanctus vir benè pietati iudicis obijcit, cùm poſtulans dicit: *Memento quæſo, quòd ſicut lutum feceris me.* Ac ſi apertè dicat: Infirmitatem carnis conſidera, & reatum iniquitatis laxa. Vbi aptè quoque mors eius carnis adiungitur, cùm protinus ſubinfertur: *& in puluerem deduces me.* Ac ſi patenter poſtulet, dicens: Memento quæſo, quod per carnem à terra venio, & per eius interitum, ad terram tendo. Greg. lib. 10. mor.c. 36.in c. 10.Iob.

Hæc autem quæ de exteriori homine diximus, etiam interiori quemadmodum poſſint congruere, libet vt breuiter replicando monſtremus. *Memento quæſo, quòd ſicut lutum feceris me.* Sicut lutum quippè homo noſter interior exiſtit: quia Sancti Spiritus gratia terrenæ menti infunditur, vt ad intellectum ſui conditoris erigatur; humana namque cogitatio, quæ peccati ſui ſterilitate aruit, per vim Sancti Spiritus, quaſi irrigata terra, virideſcit. Sed ſæpè, dum perceptis ſuperni Greg. ibid. cap. 37.

doni virtutibus, ſine interruptione vtimur, ad priuatam fiduciam, vſu continuæ proſperitatis eleuamur: vnde fit plerumque, vt idem qui ſubleuauerat, parumper ſpiritus deſerat, quatenus ipſum ſibi hominem oſtendat. Quod ſanctus vir protinùs exprimit, cùm ſubiungit, *& in puluerem deduces me.*

Quia, cùm per ſubtractionem ſpiritus mens aliquantulum in tentatione deſeritur, quaſi ab humore priſtino, terra ſiccatur; vt infirmitatem ſuam derelictus ſentiat, & ſine infuſione ſupernæ gratiæ, quãtum homo aruit, agnoſcat: qui aptè quoque reduci ad puluerem dicitur, quia dimiſſus ſibi, cuiuſlibet aura tentationis raptatur.

Rupertus lib. 2.c.20. in Gen. Hoc ergo (ſicut dignum erat) perpendentes homines ſancti, pulcra plaſmata in gloriam & honorem præparata, hunc ipſum Creatorem, ſuum plaſten; ſeipſos autem, lutum appellauerunt; eleganti confeſſione, lacrymosâ declamatione: *Et nunc Domine*, inquit Iſaias, *Tu Pater noſter es & nos lutum; & fictor noſter, & opera manuum noſtrarum, omnes nos.* Et ad Hieremiam loquitur idem plaſtes noſter Deus: *Nunquid, ſicut ſigulus iſte, non potero vobis facere, domus Iſraël? ecce ſicut lutum in manu figuli, ita vos, in manu mea, domus Iſraël.* Oſtenderat enim illi figulum facientem opus ſuum ſuper rotam: *Et diſſipatum eſt*, inquit, *vas quod ipſe faciebat è luto manibus ſuis, conuerſusq́;*

uerſuſq; fecit illud, vas alterum, ſicut placuerat in oculis eius, vt faceret. Hinc idem qui ſuprà dicit Iſaias: *Væ qui contradicit ſictori ſui, teſta de ſamijs terræ*. Hæc & illis ſimilia ſciens ille Iuriſperitus cœleſtis Paulus ait: *O homo tu quis es qui reſpondeas Deo? Nunquid poteſt figmentum dicere ei qui ſe finxit; Quare me feciſti ſic? Aut nunquid non habet poteſtatem figulus, facere de eodem luto, aliud quidem vas in honorem, aliud verò in contumeliam?*

Magnum reuerentiæ documentum, magnum & congruum taciturnitatis & continentis linguæ inſtrumentũ. Deus plaſtes noſter eſt, nos autem lutum. Monet hoc vehementi increpatione Apoſtolus vas electionis, placitumque æterni figuli opus, monet, inquam, nos, & mittit huc, vt cum Prophetâ iſto, præſens diuinæ poteſtatis exemplar videamus. Cùm enim abiectionem fratrum ſuorum Iſraëlitarum congemuiſſet; *Quid ergo, inquit, dicemus? Nunquid iniquitas apud Deum? abſit*. nimirum vt hæc diceret, ipſe quoque mente humili; in iſto Prophetâ, deſcenderat in domum figuli, & viderat quod domus Iſraël lutum eſſet, æquè vt omne cœnum gentium; & quia non pro debito ſed pro ſolâ gratiâ *Deus figulus omnium*, ſumpſit Abraham, cùm eſſet lutum Chaldaïcum & ex illo, & ex ſeminis eius maſſâ luteâ, fecit quæ voluit vaſa miſericordiæ, vaſa honoris & gra-

Rupertus lib. 1. in Ieremiã cap. 10.

&c gratiæ. Quid ampliùs illi debebat, quàm vniuerſo luto generis Adæ? hoc ille ſapiens & humilis, & ideò verè ſapiens quia humilis, viderat & humiliter ſentiebat; quia non propter figuli inertiam, ſed propter incomprehenſibilem Iuſtitiam, rebelle lutum in manu eius diſſipatum fuerat. Porrò vt ad ſpectandam ſimilitudinem figuli reuertamur, dicamus nunc quando figulus ille cognouit figmentum noſtrum, ſuſcipiendo puluerem noſtrum, tunc ipſe faciebat opus è luto manibus ſuis ſuper rotam adhibitis digitis ſuis, id eſt, donis Spiritus ſancti, vt perfecta iam in plenitudine temporis vaſa, theſauros ſuſciperent miſericordiæ & honoris. Sed auſum eſt infelix lutum blaſphemare figuli ſui digitos. Quid igitur? Nimirùm figulo iuſtiſſimè digitos ſuos foris contrahente, & cum totâ manu feriente, diſſipatum eſt vas, diſſipatione validâ.

Aug. ſoliloq. cap. 31. Num quæram igitur quis fecit me. Tu Domine feciſti me ſine quo factum eſt nihil, tu factor mei, ego opus tuum. Gratias tibi ago Domine Deus meus, per quem viuo ego, & per quem omnia viuunt, quoniam feciſti me. Gratias tibi plaſmator mei, quia manus tuæ fecerunt me & plaſmauerunt me.

Aug. Nouiſti figmentum noſtrum figulus noſte

ſter & omnes quaſi lutum in manu tuâ. ſolilo. cap.20.

Nempe figmentum fragilius, quàm vaſa quæ illâ rotatione finguntur. Aug. lib.5. de ciu. cap.3.

Igitur quia ſic voluit, & ſic ſapientia dictauit, vnum de quo cæteri propagarentur, formauit hominem de limo terræ. de limo, inquam terræ. Manifeſtum eſt hoc, quia ſecundùm corpus, homo terra eſt. *Terra* enim, inquit Dominus, *es, & in terram ibis.* Rupertus lib. 2. c. 21. in Gen.

Nouit, quid fecerit, quomodo lapſum ſit; quomodo reficiendum ſit, quomodo adoptandum ſit, quomodo ditandum ſit. Ecce facti ſumus de limo. Primus homo de terra, terrenus; ſecundus homo de cœlo cœleſtis. Aug. in Pſ. 102.

Noſce tamen te ipſum homo: tuæ animæ dicitur in Canticis Canticorum. *Ni cognoueris te formoſa in mulieribus.* Cognoſce te anima quia non de terra, non de luto es, quia inſufflauit in te Deus animam viuentem. Attende tibi, vt lex dicit. tibi, id eſt, Animæ tuæ: ſæcularia te & mundana non teneant; terreſtria non morentur; ad illum tota intentione feſtina, ex cuius inſpiratione conſiſtis. Ambr. in Pſal. 118.

Cognoſce te anima, quia non de terra, non de luto es, quia inſufflauit in te Deus, & fecit te in animam viuentem. Opus magnificum eſt homo, Dei inſpiratione formatum. Diſce homo, vbi grandis, vbi pretioſus ſis, Ambr. ibid. Oct. 10.

vilem

vilem te terra demonſtrat , ſed glorioſum virtus facit, fides rarum, imago pretioſum. An quicquam tam pretioſum, quàm imago Dei eſt?

VI.

Peccaui. Quid faciam tibi, O cuſtos hominum?
quare poſuiſti me contrarium tibi? Iob. 7.

6.

VI.

Peccaui : quid faciam tibi ô cuſtos hominum, quare poſuiſti me contrarium tibi? *Iob 7.*

ET *iuuat & merui: pleno ſcelus ore fatendum eſt;*
Culpa mea eſt nullo digna patrocinio.
Peccaui; *fateor; nec quæ malè crimina feci,*
Vllo fucari poſſe colore, puto.
Nec mihi dedecoris metus eſt, neque cura pudoris,
Flagitio merui publica probra pati.
Ecce manus vltrò ſupplex tibi porrigo victas,
Quæ mihi ſit, tantùm, pœna luenda, rogo.
Quid tibi vis faciam? *quæ te mihi, munera, mitē,*
Quæ mihi quæ lenem victima reddat, erit?
Vis tua centenis cumulari altaria libis?
Aut pia fumoſis tura micare focis?
Aut meus ipſe tuas mauis, cruor imbuat aras,
Hoſtia criminibus ſubſtituenda meis?
Ah, foret illa meæ vix par quoquè victima noxæ!
Namq; meo eſt omnis crimine pœna minor.
Non tamen eſſe reor tam ſæuas Numinis *iras,*
Quæ, niſi contentæ cædibus, eſſe negent.
Sæpè tuus parti ſuperatæ mucro pepercit,
Et conſeruato nomen ab hoſte tulit.
Non ſinit ingenium tantos tibi ſurgere motus,
Quantis pro merito culpa pianda foret.

O bone

O bone terrigenûm cuſtos, *tutelaq́ mundi*
Tot cui ſeruatam remq́, caputq́ ferunt.
En tua ſe mediâ clementia monſtrat in irâ,
Quaq́ manu gladios, hâc quoq́ tendis opem.
Si pateris (quamuis ſummo mea cauſa patroni
Eloquio, melior nullius eſſe queat)
Pauca tamen pro me, vel pro te: (quod magis, optem)
Ne tua fors etiam ſit mala cauſa, loquar.
Non nego, peccaui; *communis at hic fuit error:*
Cur ego, communi in crimine, ſola luam?
Cùm ruerent alij, malè quo ſuus impetus illos
Impulit, in flammas Bacche Venusq́ tuas?
Dextra ſuum fulmen, quamuis vibrata, remiſit,
Tenſaq́ pro gladio lenis oliua fuit.
Cur mihi perpetuo contra aduersâre duello,
Ceu gladiator ego, tuq́ laniſta fores?
Non ſatis eſt, culpam faſſas tibi tendere palmas,
Criminibusq́ iram promeruiſſe tuam?
Quid, quod & egregij dederim tibi muneris anſam,
Materies laudis, dum mea culpa, tua eſt.
„ Nã niſi peccaſſem, quid tu concedere poſſes?
„ Clementis nomen, non habiturus eras.

Peccaui

Peccaui: quid faciam tibi ô cuſtos hominum, quare poſuiſti me contrarium tibi? Iob 7.

FAmoſa lucta & totius ore Eccleſiæ per orbem celebrata, quâ homo cum Deo luctatus eſt. Rupertus in Gen. li. 8. ca. 6.

Sicut enim ſunt quædam arma Dei, in quibus eſſe dicitur lorica Iuſtitiæ & gladius Spiritus & ſcutum Fidei; ita etiam ſunt arma diaboli quibus indutus homo peccator. A contrarijs igitur intelligamus contraria, & ſtatuamus duos milites armatos; vnum militem Dei, alterum militem Diaboli. Et ſi quidem miles Dei habet loricam iuſtitiæ, ſine dubio miles diaboli contrariam huic gerit iniuſtitiæ loricam. Et ſi miles Dei in galeâ coruſcat ſalutis, è contrariò peccator (qui eſt miles diaboli) galeâ perditionis indutus eſt. Ita ergo eſt gladius quidam Spiritus Sancti, in his qui militant Deo; eſt autem & gladius maligni, in his qui militant peccato, quem gladium nunc euaginare dicuntur peccatores. Orig. in Pſal. 36. homil. 2.

Quis eſt gladius peccatoris, niſi contrarius gladio Spiritus Sancti? Ambr. in Pſ. 36

Quomodo autem putandi ſunt peccatores euaginare gladium? dum iam impuden- Orig. hom. 2. Pſ. 36.

D ter,

ter, & abſque vllo verecundiæ velamente iniquitates ſuas perpetrant, nec erubeſcunt aut reuerentur nec tamquam in vagina nequitiam ſuam recondunt & contegunt, ſed ſuperbo & elato ſpiritu, velut gladium quemdam denudant.

Ambr. in c. 17. Apoc. Cum agno pugnauerunt qui Eccleſiam Dei perſecuti ſunt.

Hugo Card. in eundem locum. Hæc pugna cœpta eſt à principio mundi in Cain & Abel.

Iob 15. *Tetendit [impius] aduerſus Deum manũ ſuam, & contra omnipotentem roboratus eſt.*

Greg in hũc locum. Sunt namque nonnulli, qui etſi quâ aliquando agere contra Omnipotentis Dei iudicium nituntur, ipsâ impoſſibilitate explendæ voluntatis ſuæ fracti, ad ſemetipſos reſpiciunt; atque ad eum, quem contemnere voluerant, conuertuntur; & qui diſcedere longè poterant, ſi quod vellent implere valuiſſent, per hoc aliquando ſaluantur, quia quod voluerunt implere nequierunt; vnde ad ſe reducti, cuius ſint conditionis, aſpiciunt, & plangunt ſe contraria veritati voluiſſe.

Aug. li 22 cõt. Fauſtũ. cap. 70. Sic Saulum Eccleſiam perſequentem Deus de cœlo vocauit, proſtrauit, tamquam percuſſit.

Baſil. hom. 13. in Pſ. 48. Nam qui omnia noſtra moderatur, ac diſpenſat Deus, nobis per malitiæ viam incedentibus occurrit, offendicula obijciens, quæ

quæ nos à peccato remorentur, & abarceant.

Sed & nonnulli ſunt, qui hoc quod perversè contra Deum appetunt, iuſto Dei iudicio implere nequiùs permittuntur, & cùm eos malitia accendit, potentia roborat, tantò iam ſemetipſos in errore cognoſcere nequeunt, quanto in rebus affluentibus extra ſe ſemper per potentiam trahuntur; de quorum intentione dicitur: *Tetendit aduerſus Deum manum ſuam, & contra Omnipotentem roboratus eſt.* Greg. loco iã citato.

[Sed] contra Deum pugnare non eſt facile. Eccleſ. 46.

Tu [igitur anima mea] *ne exiſtimes tibi impunè futurum, quod contra Deum pugnare tentaueris.* Mach. 2. c.7.

Job, cuius rei gratiâ, dimicaret, neſciebat; neſciebat quoniam ei gymnaſium palæſtra erat propoſita; ſermonem ad iudicem vertit, animæque oculum ad alta dirigit, non blaſphemans ſed orans cum lacrymis; *Vt quid me poſuiſti contrarium tibi?* Chryſ. homil. 4.de patientiâ *Iob.*

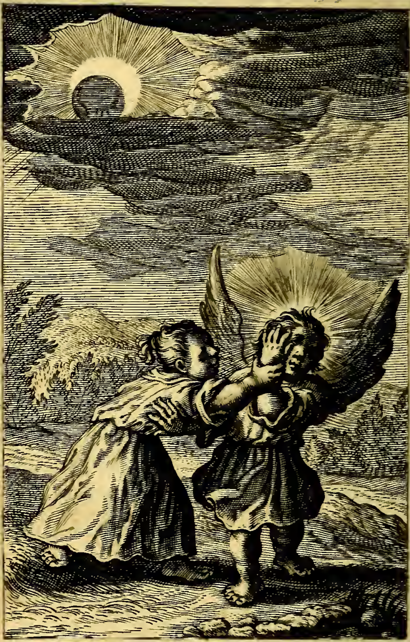
Tunc autem ſibi contrarium Deus hominem poſuit, cùm homo Deum peccando dereliquit. Iuſtus verò conditor hunc ſibi contrarium poſuit, quia inimicum ex elatione deputauit. Greg. in c.7. Iob l.8. cap. 22.

Et ecce fatetur [Iob] malum, quod fecit, ſed bonum, quod Deo in recompenſationem debeat offerre, non inuenit; quia ad ab- Greg. in c.7 Iob.li 8.c.21 & 22.

luendam culpam quælibet humanæ actionis virtus infirma eſt, niſi hanc miſericordia parentis foueat? Cur [ergo] quaſi contrarium tibi hominem deſpicis, qui certus ſcio, quia perire ipſum, quem deſpicere crederis, non vis?

Aug. manual. cap. 23. Peccaui peccatum grande, & multorum ſum mihi conſcius delictorum; nec ſic deſpero, quoniam vbi abundauerunt delicta, ſuperabundauit & gratia.

Bern. ſerm. 81. in Cant. Miſer ego homo? quis me liberabit à calumniâ huius pudendæ ſeruitutis? miſer ſed liber, liber quia ſimilis Deo, miſer quia contrarius Deo. O cuſtos hominum, quare me poſuiſti contrarium tibi? poſuiſti, cùm non prohibuiſti? Alioquin ipſe me poſui, & factus ſum mihimet grauis. Iuſtiſſimè quidem vt hoſtis tuus, ſit hoſtis meus; & qui tibi repugnat, repugnet & mihi; ego qui tibi, mihi ipſi contrarius ſum.

Cur faciem tuam abſcondis et arbitraris me inimicum tuum? Job. 13.

7.

VII.

Cur faciem tuam abſcondis, & arbitraris me inimicum tuum? *Iob.13.*

ERgo meus, tanta cauſam tibi præbuit iræ
Qui condonandus leniter error erat?
Crediderám toruos tantùm te fingere vultus,
Nec niſi compoſitis os ſimulare minis.
Scilicet vt flenti genitrix negat vbera nato,
Sed negat, vt lacrymis ſæpiùs illa petat.
Aut qualis puero fugiens negat oſcula nutrix,
Oſcula, quæ toties, dum fugit ille, dedit.
Sic ego te fictos rebar mihi ducere vultus,
Vtq; magis ſequerer, fingere velle fugam.
At geritur video, dicto res ſeria bello,
Falſa, nec, vt rebar, larua, ſed ira fuit.
Auertiſq; oculos, dedignariſq; videri,
Pax veluti numquam concilianda foret.
Et fugis, vt viſo fugit eminus hoſtis ab hoſte,
Aut quem fulmineo dente laceſſit Aper.
Seu timeasq; oculis viſus ſaxeſſere noſtris
Occulis oppoſitâ lumina cauta manu.
Quo precor, ah tantam merui pro crimine pœnam,
Vt velut indignans ora videnda neges?
An quia peccaui, vultu fruſtraris amantem?
Ah vultu! miſeris qui ſolet eſſe ſalus.
Aut mea ne magicas iaculentur lumina flammas,
Sibilet aut noſtro Regulus ore, times?

Anteueni tutis Cyrceos viſibus orbes,
Vibratamq́; oculo pelle nocente necem.
Donec enim verſo me dedignabere vultu,
Te, dolor, irato viuere, maior erit.
Nullius alterius faciunt mihi lumina bellum,
Nullius alterius labra, genæq́; mouent.
Pulcra tuos poſſum Tithonia ſpernere crines,
Pœna nec eſt oculis, Phœbe carere tuis.
Poſſum formoſiſq; comis, oculiſq́; carere,
Nullaq́; me vinctam compede forma tenet.
Attamen abſque tuis oculis, mea vita, meum cor
Viuere, non aliter quàm ſine corde, queo.
Cenſe igitur reliquos, quos abdo pectore queſtus,
Si tam dura, oculis, pœna, carere tuis?
O quanto! ô quanto mihi grandius hoc tormentũ eſt,
Te quod amem mea lux, me tamẽ haud redames.

Cur

Cur faciem tuam abſcondis, & arbitraris me inimicum tuum? Iob 13.

QVare faciem tuam auertis, gaudium meum per quod gaudeo? vbi es abſconditus, pulcer, quem deſidero? odorem tuum haurio, viuo & gaudeo; te autem non video; vocem tuam audio & reuiuiſco; ſed *cur faciem tuam abſcondis*? fortè dicis; *Nõ videbit me homo & viuet.* Eia Domine, moriar, vt te videam; videam, vt hîc moriar. Nolo viuere, volo mori; diſſolui cupio, & eſſe cum CHRISTO; mori deſidero vt videam CHRISTVM; viuere renuo, vt viuam cum CHRISTO. Aug. ſolilo. cap. 1.

——— Lumen perſæpè tuenti,
Numinis æterni, nubes denſiſſima, ſeſe
Protinùs iniecit mediam, ſeq; abdidit ingens
Fulgor, & ardentem fixit mihi corde dolorem,
Vt mihi iam propiùs poſito ſe præpete curſu
Eripuit, cepitq; fugam. Cur iſtud? Amari
An quod à me ſemper cupiat, cupideq; requiri?
Namque ita moris habent homines quoque. ———

Naziã. de virtute humanâ.

Si quis enim offenderit ſeruulorum, auertere ab eo vultus ſolemus. Si apud homines hoc graue dicitur, quanto magis apud Deum? vides enim quòd faciem ſuam Deus à Cain muneribus auertit. Ideò Dauid orat vt flagelletur potiùs quàm *proijciatur à facie Dei*. Ideò iuſtus ait: *Vultum tuum Domine* Ambr. Apolog. pro Dauid.

requiram. grande ergo ſupplicium, proijci à facie Dei. Proiectus eſt Adam de Paradyſo; neque immeritò, ipſe enim antè *ſe abſcondeyat à facie Dei.* Exiuit & Cain à facie Dei; quia putauit Deum eſſe fallendum, vt crimen negaret. Quomodo proijciat Deus à facie ſuâ, audi dicentem: *Tollite illum in tenebras exteriores.*

Bern. ſerm. 35. in Cant. Igitur quæ Anima ſemel à Deo didicit in intimis ſuis Dei præſentiâ ſuſpirare, & *quærere faciem eius ſemper*, talis anima, neſcio, an vel ipſam gehennam ad tempus experiri horribiliùs pœnaliúſve ducat, quàm poſt ſpiritualis ſtudij huius, guſtatam ſemel ſuauitatem, exire denuò ad illecebras, vel potiùs moleſtias carnis: audi enim hominem expertum quæ loquitur: *Bonus es*, inquit, *Domine ſperantibus in te, animæ quærenti te*. audi & alium ſimilem huic: *Tibi dixit cor meum; exquiſiuit te facies mea, faciem tuam, Domine, requiram.* Ab hoc bono, ſi quis auertere ſanctam illam animam conaretur, puto, haud ſecus accepiſſet, quàm ſi ſe de Paradyſo, & ab ipſo introitu gloriæ, conſpiceret deturbari.

Ambr. in Pſal. 43. Eſt enim [CHRISTVS] fulgor æternus animorum, quem ideò Pater miſit in terras, vt eius illuminati vultu, æterna & cœleſtia ſperare poſſimus, qui antè terrenâ caligine tenebamur incluſi.

Amb. Deſiſte [ergo anima] hominis habere peccata,

cata, & videbis faciem meam; qui enim fa- ciem meam videt, debet eſſe ſine peccato. Eſto Angelus, hoc eſt diuini miniſter imperij; obſequere mandatis Domini: cùm fueris Angelus, videbis faciem Domini. ipſe Dominus IESVS ait: *Beati mundo corde, ipſi enim Deum videbunt*: aduertis quid à te exigatur vt videas Deum? Emunda igitur cor tuum.

in Pſal. 118.

Ambr. in Pſal. 43.

[Sed] auertere à nobis Deum faciem ſuam, putamus, quando ſumus in aliquibus afflictionibus conſtituti.

Bern. in Scala.

Ne timeas, ô Sponſa, ne deſperes, ne exiſtimes te contemni, ſi pauliſper tibi ſubtrahit Sponſus faciem ſuam. Omnia iſta cooperantur tibi in bonum, & de acceſſu & receſſu lucrum acquiris. Tibi venit, tibi & recedit; venit ad conſolationem, recedit ad cautelam.

B. Anſelmi medit. cap. 5.

O bona abſconſio, quæ efficitur perfectio! Gloria mea, Deus meus, abſcondis theſaurum tuum, vt incites cupidum; recondis margaritam, vt augeas quærentibus amorem; differs dare, vt doceas petere; diſſimulas audire petentem, vt facias perſeuerantem. quod planè indicat illa flebilis, quæ tuum in ſepulcro natum CHRISTVM, iter mortuos, quærebat viuum, durantibus adhuc tenebris; quam accenderas vt quæreret, ſed quærenti diſparebas vt perſeueraret: perſeuerauit ſperans, & ſperauit perſeuerans; &

quia in ſpe perſeuerauit, videre te meruit. Beata viſio & plena exultatio.

Aug. medit. cap 39. Placare, obſecro, & miſerere mei, *& non auertas faciem tuam à me,* qui pro me redimendo *non auertiſti faciem tuam ab increpantibus & conſpuentibus in te.*

VIII.

Quis dabit capiti meo aquam et oculis meis fontem lacrymarum? Hierem. 9.

8.

VIII.

Quis dabit capiti meo aquam, & oculis meis fontem lacrymarum, & plorabo die ac nocte? *Hierem. 9.*

QVis mihi det, liquidas caput hoc vertatur in vndas,
Totq́ue fluat guttis, quod ſtetit antè, comis?
Fronte patet campus quem flebilis imber inundet,
Ripa nec, vt fluctus exſpatientur, obeſt.
O mea, ſi ſubitò, duo flumina, lumina fiant!
Sat capiet geminas alueus aptus aquas.
Ille meis totus lacrymis non ſufficit imber,
Perpetuò flentis, qui rigat ora ſenis.
Capta nec Andromache, quâ lumina proluit vndâ,
Illa meis lacrymis vnda ſat eſſe poteſt.
Nec tua, Ieſſide, lacrymati balnea lecti,
Balnea nocturnis humida ſemper aquis.
Nec quibus es ſolitus ieiunia paſcere, guttæ,
Nocte, dieq́ue, tuus quæ tibi panis erant:
Illa nec illuuies plorabilium lacrymarum
Quam pluit in Domini Magdala mœſta pedes:
Nec (tibi, qui geminis inarauerat humida ſulcis
Lumina) fons mœſtæ, Petre perennis aquæ.
Sed tua, Nile, velim ſeptemplice flumina riuo,
Cùm vagus Iſiacos obruis amnis agros.

Aut

Aut qualis madidum cùm mergit Aquarius annum,
Totaq́ in hybernas aſtra liquantur aquas;
Aut potiùs trepidas qualis ruit imber in vrbes,
Omnia cùm pluuio clauſtra recluſa Ioui.
Culminaq́ & turres & acuta cacumina, cautes,
Et nemora & montes, nil niſi pontus erant.
Hos oculis voueam grauidis mihi currere nimbos,
Et caput hoc, totus fiat vt Oceanus.
Aut ſaltem in geminos tabeſcere lumina riuos,
Perpetuóve meas amne natare genas.
Nec ſiccari oculos, niſi cùm ſtupor obſtitit illis,
Finiat vt lacrymas vltima gutta meas.
Felices nimiùm, vitreæ, gens cærula, nymphæ,
Membra quibus fluido ſunt liquefacta vitro!
Vosq́, paludoſis mutatæ fontibus artus,
Quas vetus eſt quondam fama profeſſa nurus.
Cur mihi non liquidis ſtillant quoque brachia riuis,
Glaucaq́ muſcoſis fluctuat vnda comis?
Illa ego ſum, fontem quæ non admittor in vllum,
Illa ego ſum fruſtrà quæ liquor eſſe velim.
O vtinam! celerem vertar, nouus Acis, in amnem,
Qui, Galatæa, tuo flumen amore fuit.
Aut aliquod, fieri iubeat me Biblida, Numen,
Quod fieri iuſsit Biblida, fontis aquam!
Aut, Acheloë, tuâ liceat mihi ludere formâ,
Hercule decepto, cùm leue flumen eras!
Non ego tunc, Acheloë, precaria corpora ponam,
Taurus, vt exuto fluminis ore, puter.
Et licet obſcuri fuerim niſi nominis amnis,
Non ego me nomen vile fuiſſe, querar.

Iugis aquæ largus tantùm mihi ſuppetat imber,
Cætera, ſecurum nomen honoris erit.
Tum mea inexhauſtos deducent lumina riuos,
Pindus vt æſtiuâ de niue, voluit aquas.
Perq́; fluent lacrymæ, veluti vaga flumina, vultum,
Flumina luce fluent, flumina nocte fluent.
Nec niſi flere, meis oculis erit vlla voluptas,
Donec erunt lacrymis crimina merſa meis.

Quis

Quis dabit capiti meo aquam, & oculis meis fontem lacrymarum, & plorabo die ac nocte? Hierem. 9.

Hieron in c. 9. Hierē

SI totus vertat in fletum, & nequaquam guttæ ſint lacrymarum, ſed abundantiâ fluminis, non ſatis dignè fleuero.

Bern. ſer. 16. in Cāt.

Quis dabit capiti meo aquam, & oculis meis fontem lacrymarum? vt præueniam fletibus fletum & ſtridorem dentium, & manuum pedumque dura vincula; & pondus catenarum prementium, ſtringentium, vrentium, nec conſumentium. Heu me mater mea, vt quid me genuiſti filium doloris, filium amaritudinis, indignationis & plorationis æternæ!

Ambr. in Pſal. 118.

Neſcit flere qui flenda committit; & cùm ſit ipſe lacrymabilis, non habet culpæ lacrymas ſuæ.

Greg. lib. 3. dial. c. 34. & l. 6. regiſtri.

Axa ſuſpirans, à patre terram irriguam petit; quia à creatore noſtro, cum magno deſiderio, quærenda eſt lacrymarum gratia. Hinc irriguum ſuperius accipit anima, cùm ſeſe in lacrymis cœleſtis Regni deſiderio, affligit: irriguum verò inferius accipit, cùm inferni ſupplicia, flendo, pertimeſcit.

Auguſt medit. cap. 36.

Tu quidem Rex gloriæ & omnium virtutum magiſter, docuiſti nos verbo & exemplo, gemere ac flere, dicens: *Beati qui lugent, quoniam ipſi conſolabuntur.* Tu fleuiſti defun-

ctum

ctum amicum, & lacrymatus es valdè ſuper perituram ciuitatem. Rogo te, bone IESV, per illas precioſiſſimas lacrymas tuas, & per omnes miſerationes tuas, da mihi gratiam lacrymarum quam multùm deſiderat & appetit anima mea; quia ſine dono tuo, non poſſum habere eam: ſed per Spiritum ſanctum tuum, qui dura corda peccatorum mollit, & ad fletum compungit; da mihi gratiam lacrymarum, ſicut dediſti Patribus noſtris, quorum veſtigia debeo imitari, vt plangam me in omni vitâ meâ, ſicut ipſi ſe planxerunt nocte ac die. Da mihi irriguum ſuperius & irriguũ inferius, vt *ſint mihi lacrymæ panes die ac nocte.* Da mihi, dulciſſime, fontem irriguum fontemq́ue perſpicuum, in quo lauetur aſſiduè iſtud iniquitatum holocauſtum. Da mihi gratiam lacrymarum benedicte & amabilis Deus, præcipuè ex multâ dulcedine amoris tui & commemoratione miſericordiarum tuarum. Tribue pro bonitate & pietate tuâ, vt iſte calix tuus inebrians & præclarus ſatiet ſitim meam.

Lacrymæ ſiquidem ſunt peccati diluuium & mundi piamentum. Naziā. orat. 3.

Et ſicut torrens, diuerſa obſtacula diruit, ſic lacryma feruẽtis deſiderij, omnia peccata diluit, omnia tormenta contemnit, & curſum ſuum ad Deum peragit, vſque dum perueniat ad aſpectum Dei. Eccleſiaſtici c. 35. Hugo Cardinal. in cap. 9. Hierō.

Nonne

v. 16. *Nónne lacrymæ viduæ ad maxillam deſcendunt? A*
Verſ.19 *maxillâ enim aſcendunt, vſque ad cœlum.*

Aug. medit. cap. 37. Percute Domine, percute, obſecro hanc duriſſimam mentem meam, piâ & validâ cuſpide dilectionis tuæ, & altiùs ad intima penetra potenti virtute; & ſic *de capite meo educ aquam immenſam, & de oculis meis verum fontem lacrymarum* iugiter manantem ex nimio affectu, deſiderio viſionis pulcritudinis tuæ; vt lugeam die ac nocte, nullam in præſenti vitâ recipiens conſolationem.

Aug. medit. cap. 36. Da mihi, quæſo, lacrymas ex toto affectu internas, quæ peccatorũ meorũ poſſint ſoluere vincula, & cœleſti iucũditate ſemper repleant animam meam. Venit mihi in mẽtem alterius mulieris deuotio mira, quæ te in ſepulcro iacentem, præ amore quærebat, quæ recedentibus diſcipulis de ſepulcro non recedebat, quia ſedebat ibi triſtis ac mærens. Si ergo ita fleuit, & in fletu perſeuerauit mulier, quæ viuentem cum mortuis quærebat, quæ te manu fidei tangebat; quomodo te plangere & in planctu perſiſtere debet anima, quæ te redemptorem ſuum iam cœlo præſidentem, & vbique regnantem corde credit, ore confitetur? Quomodo ergo gemere & flere debet talis anima, quæ te toto corde diligit, teque toto deſiderio videre concupiſcit?

IX.

*Dolores inferni circumdederunt me, præoccu-
pauerunt me laquei mortis. Pſal. 17.*

9.

I X.

Dolores inferni circumdederunt me, præoccupauerunt me laquei mortis. *Pſal. 17.*

ERgo iterum Actæon aliquis noua fabula fiet,
Infelix canibus, præda voranda ſuis?
En, mihi mens nemorum ſtudijs iuuenilibus arſit,
Et perijt ſtudijs mens prope capta ſuis.
Mens fuit, ancipites venatu pellere curas;
Non tamen in ſyluis, pulcra Diana, tuis.
Sylua mihi rapidis non eſt latrata moloſſis,
Luſtra nec infeſtâ ſollicitata cane.
Nec iuga Taygeti neque Mænala territa cornu,
Nec fuluus volucri cuſpide ſtratus aper.
Nec mea Parthenijs circumdata retia ſyluis,
Nec meditata feris callida lina dolos.
Numquam ego vel pedicas, venabula, tela, vel arcus,
Vlláve Spartanæ Virginis arma tuli.
O vtinam mens iſta mihi, Dictynna, fuiſſet!
Non ego nunc prædæ cingerer arte meæ.
Heu quibus imprudens ſtudiis mihi torpuit ætas!
Quin potiùs, nemorum crura notata rubis?
Cur quæſita tuis mihi præmia, Bacche, trapetis?
Aut agitata tuis præda, Cupido, iugis?
Non tantùm pharetram neque tantùm tela Cupido,
Cauta ſed, vt fallas, fila, plagaſq; geris.

Pampineos tantùm neque concutis Euie thyrſos,
Sunt quoque, queîs capias ebria crura, doli.
Cùm ſurgit Dalilæ Sampſon malè tonſus ab vlnis,
Vincta Philiſthæo brachia fune tulit.
Cùm iacet ignoto Noë ſuperatus Iaccho,
Compede ſucciduos ſtringis Iacche pedes.
Ecce, volupta ſuis iam me quoque caſſibus ambit,
Quæ toties votis præda petita meis.
Hei mihi, quot circum pedicarum indagine cingor!
Seu fera venantûm præpete ſepta globo.
Scilicet illa fuit ſpectri feralis imago,
Antonio, celſi culmine viſa iugi:
Cùm patuêre, oculi collecta ſub vnius ictum
Omnia, quæ mundo dedita regna iacent;
Omnia, ceu paruâ telluſq; poluſq; tabellâ,
Pictaq; ſtant minimo corpora tota vitro:
Omniaq; hæc ingens obſepſerat vndique rete,
Multaq; furtiuis ſtamina ſparſa vijs.
Quiſque ſuos laqueos, ſenſit ſua vincula quiſque;
Hic caput, ille pedes vinctus, & ille manus.
Nempe ſuâ capitur laqueatus quiſque voluptâ,
Vt viſco ſtolidæ decipiuntur aues.
Ah! ſua nexilibus tendit mors vndique tramis
Retia, arachnæo callidiora dolo.
Vtq; ſedet nigro venator araneus antro,
Inſidians pennis, ſtridula muſca, tuis:
Senſit vbi motâ trepidare cubilia, tela,
Emicat, & trepidam raptat in antra feram:
Aut qualis viridi latet arbore callidus auceps,
Pennipedi meditans vincla doloſa gregi.

Linige-

Linigeros abdit vicino gramine vallos,
Spargit & in nitido plurima grana ſolo.
Et circum incluſas ſecretâ crate volucres,
Quæq; canant vinctæ compede, ponit aues.
Hæ, ſaltu, & cantu; leuis ille foramine buxi;
Hæ ſocias; prædam, decipit ille ſuam.
Venantûm haud aliter ſcelerum comitata coronâ
Implicat inſidijs mors ſua quemque ſuis.
Quiq; ſuper laqueos niſus dare corpora ſaltu,
Heu miſer, in ſtygias præcipitatur aquas!

Dolores inferni circumdederunt me, præoccupauerunt me laquei mortis. Pſ. 17.

Aug. ſolilo. cap. 12.

ECce Domine Deus meus, mundus totus plenus eſt concupiſcentiarum laqueis, quos parauerunt pedibus meis, & quis effugiet hos laqueos?

Hiere. Thren. 3.

Venatione ceperũt me quaſi auẽ inimici mei gratis.

Ambr. de bono mortis. cap. 5.

Auis enim quæ deſcendit ex alto, vel quæ in altum ſe extollere non poteſt, frequenter aut laqueis capitur, aut viſco fallitur, aut quibuſcumque irretitur inſidijs: ſic quoque & anima noſtra. Laqueus, in auro; viſcus, in argento; nexus, in prædio; clauus eſt in amore. Dum aurum petimus, ſtrangulamur; dum argentũ quærimus, in viſco eius hæremus; dum prædium inuadimus, alligamur. Quin etiam mulieris decus, dum tentat, aſtringit.

Bern. ſerm. 3. ſuper *Qui habitat in adiutorio.*

Sed qui ſunt venatores iſti? venatores vtique peſſimi & nequiſſimi, calidiſſimi & crudeliſſimi. Venatores qui cornu non ſonant vt audiantur, ſed ſagittant in occultis immaculatum. Ipſi Rectores ſunt tenebrarum harum, aſtutiſſimi verſutiâ & malitiâ diabolicę fraudis; ita vt, ſicut eſt ante venatorẽ beſtia; ſic ad eorum comparationẽ ſit quilibet aſtutiſſimus hominum.

Bonau. cap. 1. ſoliloq.

O anima fragilis ad reſiſtendum, facilis ad cadendum, difficilis ad ſurgendum! qualiter iſtius aduerſarij laqueos euadere poteris, quem

quem tantis ſubtilitatibus præditũ agnoſcis?

Intellige quià in medio laqueorum ambulas, & ſubtus machinas tranſeas imminentes. Omnia retibus plena ſunt; Diabolus laqueo cuncta compleuit. Orig. hom. 2. in Cât.

Ecce tetendit ante pedes noſtros laqueos infinitos, & omnes vias noſtras varijs impleuit decipulis, ad capiendas animas noſtras, & quis effugiet? laqueos poſuit in diuitijs, laqueos poſuit in paupertate, laqueos tetendit in cibo, in potu, in voluptate, in ſomno, & in vigiliâ; laqueos poſuit in verbo, & in opere, & in omni viâ noſtrâ. Aug. ſoliloq. cap 16.

Abſcondita eſt in terrâ pedica eius, & decipula illius ſuper ſemitam. In terrâ pedica abſconditur, cùm culpa ſub terrenis commodis occultatur; inimicus quippe inſidians oſtendit humanæ menti, in terreno lucro, quid appetat, & occultat peccati laqueum, vt eius animam ſtringat, quatenus videat quid eſt quod concupiſcere valeat, & tamen nequaquam videat in quo culpæ laqueo pedem ponat. Et tunc ab antiquo hoſte ſuper ſemitam decipula ponitur, quando in actione huius mundi, quam mens appetit, peccàti laqueus paratur; quæ videlicet non facilè deciperet, ſi videri potuiſſet; ſic quippe decipula ponitur, vt dum eſca oſtenditur, nequaquam ipſa à tranſeunte videatur. Sæpè ergo proponuntur animo cum culpâ honores, diuitię, ſalus, Greg. lib 14. mor c. 6. in c. 18. Iob.

& vita temporalis, quæ mens infirma, dum quaſi eſcam videt, & decipulam non videt, per eſcam quam vidẽs appetit, in culpâ conſtringitur, quæ non videtur.

Baſil. de non adhærendo rebus ſæcularibus.

Et quemadmodum peruerſi quidam & ſubdoli homines, quorũ ſtudium eſt & propoſitum ex aliorum bonis ditеſcere, (eam tamen potentiam non habent, vt apertâ violẽtiâ vtantur) vias inſidioſè obſidere ſolent; & ſi locum aliquẽm circa illas aut conuallibus profundis interruptum, aut dumorum denſitate obſcurum viderint, in illum ſeſe abdunt; & huiuſmodi velamento, viatorum circumquaque conſpectum, ne præuideantur, amoliti, ex inopino illos adoriuntur, nequiſquam eorum laqueos periculoſos videre priùs queat, quàm in illos incidat: ita & Satan infenſus nobis, & antiquus hoſtis, mundanarum oblectationum vmbris ſeſe inſinuãs (quæ periculoſæ circa vitæ huius viam, latronem occulere ſolent, & latibula præbere inſidiatori) indè improuiſos nobis perditionis laqueos ſubſternit. Oportet itaque nos animi oculos perpetuò vigiles circumquaque diducere, & quidquid iucundum apparet, mox ſuſpectum habere, & prætercurrere; nec aliquam illi cogitationem applicare, etiamſi aurum copioſè propoſitum videatur, & idoneum quod à volentibus tollatur, etiamſi quaſcumque delicias terra proferat,

proferat, & precioſa tabernacula oſtentet: etiamſi choreas, comeſſationes, ebrietates, & menſas concentuum modulatione iucundas videamus; etiamſi offeratur venuſtas corporum. Sub his namque omnibus ita iucundis, latebras habet communis noſter hoſtis, expectans num per obiectorum ſpectacula illecti, relictâ Regiâ viâ, ad ipſius aliquando inſidias ipſi vltrò declinemus. Et plurimùm ſanè timendum eſt, ne quo pacto illis incautè accurrẽtes, & oblectationem illam, quam vſurpantibus offerunt, nihil habere periculi putantes, primo ſtatim guſtu, doloſè abditum hamum voremus, atque illo poſtea (nolimus, velimus) ligati, ad terribiles latronis latebras *Mortem*, ſcilicet, per huiuſmodi illecebras, imprudentes trahamur.

Attolle [ô homo] animam tuam ne eam illiciat eſca laqueorum. Voluptates ſæculi, eſcæ quædam ſunt, & (quod peius eſt) eſcæ malorum, eſcæ tentationum. Dum voluptatem quæris, laqueos incurris. Oculus enim meretricis laqueus amatoris eſt; oculus ergo meretricis, eſt laqueus. Laqueus eſt etiam ſermo meretricis, qui obdulcat ad tempus, fauces tuas, & poſtea exaſperat eas amaritudine conſcientiæ peccatricis. Laqueus eſt aliena poſſeſſio plena amœnitatis. Omne iter iſtius vitæ plenum laqueorum eſt. Vnde iuſtus dicit: *In viâ hâc, quâ ambulabam,*

Ambr. lib. de bono mortis cap. 6.

bam, abſconderunt laqueos mihi.

Ibid. Quoties inimicus, cordi noſtro conatur inſerere, quo nos reflectat à ſanctitatis propoſito & pijs votis? Quoties corporeos inflammat ardores? Quoties occurſare facit oculos meretricios, quibus caſtum ſuſtentet affectũ, vt improuiſo amoris ſpiculo feriat imparatũ? Quoties inſerit animo tuo verbum iniquũ, & cogitationes cordis abſconditas? His anima, quæ cupit euolare, deponitur. Sed tu obluctare quaſi bonus miles CHRISTI IESV.

Ibid. Et quid de extraneis laqueis loquar? hoſtis nobis laquei ſunt cauendi in ipſo hoc corpore noſtro, laquei circumfuſi nobis ſunt, quos debemus vitare.

Ambr. lib. 4. in c. 4. Lucæ. Honorum gratia, ſublimitas poteſtatum, epularum ſuauitas, forma meretricis, laqueus eſt Diaboli.

Ambr. de bono mortis. c. 9. Ergo nõ laqueis nos credamus, & retibus ijs quæ decipiunt & illudunt; non ſequamur illecebroſa & ſeductoria.

Aug in Pſ. 68. Sed tantum valet animi præſumptio, vt & coram ipſis muſcipula ſit, & incidant in eam; obſcurentur oculi eorum ne videant.

Aug. ſoliloq. c. 16. Sed tu Domine libera nos de laqueo venantiũ, & à verbo aſpero, vt cõfiteamur tibi, dicentes: *Benedictus Dominus, qui non dedit nos in captionem dentibus eorum: Anima noſtra ſicut paſſer erepta eſt de laqueo venantium, laqueus contritus eſt, & nos liberati ſumus.*

X.

Non intres in iudicium cum ſeruo tuo, quia non iuſtificabitur in conſpectu tuo omnis viuens! Pſal. 142.

10.

X.

Non intres in iudicium cum ſeruo tuo. *Pſal. 142.*

QVod decus eſt Dominis, ad iura laceſſere ſeruos?
Palmaq́ꝫ quæ ſerui, iure vadantis Herum?
Et ſeruilis hero vertit victoria probro,
Et reus offenſæ ſeruus herilis abit.
Crede mihi, pudor eſt, mecum tibi texere rixas,
Iurgia nec tecum conuenit eſſe mihi.
Non ego ſum, tantæ cui ſit fiducia pugnæ,
Non ego materies litibus apta tuis.
Nempe tuis ſcribi vis bella forenſia faſtis,
Aut mea, fortè, tuam vincere, cauſſa poteſt:
Cuius erit felix adeò facundia linguæ,
Quæ ſperare ſibi tanta tropæa queat?
Iuridici nulla eſt ita vox exercita rixis,
Quo tua debilior cauſſa, loquente, cadat.
Heu nimis immitem diſpenſas cognitor vrnam,
Nec tuus inflecti ſe rigor ille ſinit!
Sat tua nota quidem gemino clementia mundo;
Blandaq́ꝫ & in pœnas eſt tibi lenta manus:
Mœſtaq́ꝫ cum ſtatuis, triſti tibi mœror in ore eſt,
Tamq́ꝫ rei damno, quàm reus ipſe, doles.
Parq́ꝫ tibi pœna eſt de crimine ſumere pœnam,
Ac ſua de plexo crimine pœna reo eſt.

Nec ſibi, quam patitur, poßit quis demere noxam,
Quiſque ſui quamuis arbiter ipſe foret.
Non tamen vt veras habeant hæc carmina laudes
Auſim Iudicij puncta ſubire tui.
Nam licet in miſeros bonus es, veniæq; paratus,
In ſontes etiam, iure, ſeuerus agis;
Et tibi tam iuſtâ pendet lanx vtraque librâ,
Par ſit vt ex æquo gratia, parq; rigor.
Nec ſinis affectus, captiuaq; pectora duci,
Nec ſubigunt animum lenia verba tuum.
Nec, ſi caußidici vox incantauerit aures,
Facundâ minimum diluat arte neſas.
Perdidit hic caſſas facundiâ, Suadaq; vires,
Et ſilet hoc omnis gratia muta loco,
Nec prece, nec precio; nec fraude, nec arte, nec aſtu
Proſtitit hoc vmquam vendita cauſſa foro.
Quis ſecet intrepidus tam duro Iudice lites,
Aut tantùm impauidus pareat ante Deum?
Non ego ſi ſæui vocer inter ouilia Martis,
Dura tui metuam ſepta, Gradiue, fori.
Nec trepidem (licet ipſa Decem citet haſta virorum)
Ne mea, centeno iudice, cauſſa labet.
Nec tua, (cauſſarum ſcopulos) infamia, Caßi,
Pulpita, ſi iubeat Prætor, iniqua querar.
Nec Rhadamantæi verear ſubſellia regni,
Scamnaq; Dyctæi litigioſa Ducis.
Nec, quibus incluſas tenet arbiter AEacus vmbras,
Infernis dubitem iura ſubire plagis.
Quilibet in caput hoc dictet ſuffragia iudex
Et ferat immites qualibet vrna notas:

Cauſſarum

Cauſſarum mihi tot lingua eſt inflata tropæis,
Se putet vt nullo cedere poſſe foro.
Vnius at timuit ſolummodo Iudicis vrnam,
Iudicis & teſtis qui vice ſolus agit.
Qui, ſemel vt ſæuâ ſententia lata tabellâ eſt,
Nec prece, nec lacrymis, triſte retractat opus.
O durum, ô fatale reis, miſeriſq; tribunal,
Quo Iudex rigido tam grauis ore ſedet!
Dicitur immotis triduoq; ſupinus apertis,
Hunc oculis Agathon extimuiſſe diem.
Vtq; ſibi noxæ Paulus non conſcius eſſet,
Hoc tamen eſt veritus iudice ſtare nocens.
Quiq; ſui Salomon doctiſſimus audijt æui,
Mens pura eſt, quemquam dicere poſſe, negat.
Quin ſacer hâc etiam trepidus formidine Pſaltes;
Iudice te, tutus quis reus, inquit, erit?
Quiq; tot aduerſos tulit æquo pectore caſus,
Vix fore clara ſatis ſydera; Iobus ait.
Si trepidant igitur, tanto cenſore, columnæ.
Quo ſtabunt tabulæ, ligna caduca, pede?
Siq; tremunt pauidæ nutante cacumine cedri,
Quâ ſpe parua ſuam ſylua tenebit humum?
Frigidus, heu! refugit mihi toto corpore ſanguis,
Aſpectus quoties hæc ſubit vrna meos.
Non ſecus ac viſâ cum victima fortè ſecuri,
Decepto refugit verbere tunſa caput.
Parce precor, neque ius mihi dic hâc cognitor vrnâ
Sancta Themis cauſſâ qua cadat ipſa ſuâ.

Non

Non intres in iudicium cum ſeruo tuo. Pſal. 142.

Aug. in Pſ. 142. NOn litigemus; nolo tecũ habere cauſſam, vt ego proponam iuſtitiam meam, tu conuincas iniquitatem meam. Indignum eſt tibi, cum ſeruo tuo intrare in iudicium, nec quidem cum amico tuo. Noli ergo intrare mecum in iudiciũ Domine Deus meus. Quamtumlibet rectus mihi videar, producis tu de theſauro tuo regulam; coaptas me ad eam, & prauus inuenior; *ne intres in iudicium cum ſeruo tuo:* miſericordiâ indigeo, fugitiuus redeo, pacem quæro.

Iob 14. *Dignum ducis, ſuper huiuſcemodi aperire oculos tuos, & adducere eum tecum in iudicium?*

Ambr. in Pſal. 36. Vocat te: in iudicium venies. Quid reſponſurus es ei, qui niſi iterum tibi donet, periſti? ideò S. Dauid iudicium refugit, miſericordiam poſcit, dicens: *& ne intres in iudicium cum ſeruo tuo.*

Bern. ſerm. 8. ſuper *Beati qui habitant.* Quid enim tam pauendum, quid tam plenum anxietatis & vehementiſſimæ ſollicitudinis excogitari poteſt, quàm iudicandum aſtare illi tam terrifico tribunali, & incertam adhuc expectare ſub tam diſtricto Iudice ſententiam. *Horrendum eſt,* ait Apoſtolus, *incidere in manus Dei viuentis.*

Ambr. Ipſe eſt autem teſtis & Iudex, Iudex & teſtis

teſtis, quem nulla conſcientia peccatrix effugere poteſt. Omnia enim nuda & aperta ſunt oculis eius.

in orationibus.

Et ſicut illi, qui è carceribus educuntur, vnà cum ipſis catenis ad iudicium protrahuntur, ſic omnes animæ, cùm hinc emigrauerint, varijs peccatorum catenis implicitæ ad terribile illud ducentur tribunal.

Chryſ. in c. 4. Matth. hom. 14.

[Et ecce ego] iam iam præſentabor ante diſtrictum iudicem de operibus meis rationem redditurus. Væ mihi miſero cùm venerit dies illa Iudicij, & aperti fuerint libri, in quibus omnes mei actus & cogitationes Domino præſentandæ recitabuntur. Tunc demiſſo capite præ confuſione malæ conſcientiæ in iudicio, coram Domino, ſtabo trepidus & anxius, vtpote commemorans ſcelerum commiſſa meorum. Tunc anima inueniens oculos clauſos, & os, alioſque corporis ſenſus, per quos ſolemus egredi & delectari in his exterioribus, reuertetur ad ſe, & cadet ſub ſe: & quia amore mundi & carnis voluptate, Dei amorē dereliquerat, derelinquetur à Deo miſera in horâ tantæ neceſſitatis, atq; dæmonibus tradetur in inferno cruciãda. [Anima mea] ingenti horrore cõcutitur, & multiplicibus cogitationum æſtibus agitatur, cùm vrgente ſolutione carnis, & ſubductis è medio omnibus, ſe & illum terminum conſiderat, cui appropinquat; & poſt

Bern. medit. cap. 2.

paululum

paulülum hoc inuenit quod in perpetuum mutari non poterit.

Greg. lib. 24. mor. cap. 7. Neque enim tunc immeritò cuiuſlibet anima terretur, quando poſt puſillum hoc inuenit quod in æternum mutare non poſſit. Conſideramus quippe quod viam vitæ præſentis nequaquam ſine culpâ tranſire potuimus. Conſideramus etiam, quia nec hoc quidem, ſine aliquo reatu noſtro eſt, quod laudabiliter geſſimus, ſi remotâ pietate iudicemur. Quis enim noſtrûm vitam præcedentium Patrum valeat vel ſuperare vel aſſequi. Et tamen Dauid dicit, *Ne intres in iudicium cum ſeruo tuo; quia non iuſtificabitur in conſpectu tuo omnis viuens.* Paulus cùm diceret, *Nihil mihi conſcius ſum*; cautè ſubiunxit: *Sed non in hoc iuſtificatus ſum.* Ioannes dicit: *Si dixerimus, quia peccatum non habemus, ipſi nos ſubducimus, & veritas in nobis non eſt.* Iacobus ait: *In multis offendimus omnes.* Quid ergo facient tabulæ, ſi tremunt columnæ? aut quomodo virgulta immobilia ſtabunt, ſi huius pauoris turbine etiam cedri quatiuntur? Solutioni ergo carnis appropinquans nonnunquam terrore vindictæ etiam iuſti anima turbatur.

Greg. cap. 23. in 7. c. Iob. Quantâlibet enim iuſtitiâ polleant, nequaquam ſibi ad innocentiam vel electi ſufficiunt, ſi in iudicio diſtrictè requirantur: ſed hoc tunc ad ſolatium ſuæ ereptionis inueniunt,

niunt, quod nequaquam ſe poſſe ſufficere humiliter ſciunt. Sub humilitatis ergo tegmine, à gladio ſe tantæ animaduerſionis abſcondunt, & quo terrorem venturi Iudicis præſtolantes continuo timore trepidant, eo indeſinenter agitur vt paratiores fiant.

Noli, quæſo, pijſſime Domine, ſcribere aduerſum me amaritudines meas, vt *intres in iudicium cum ſeruo tuo, ſed ſecundùm multitudinem miſerationum tuarum dele iniquitatem meam.* Væ mihi miſero, cùm venerit dies Iudicij, & aperti fuerint libri conſcientiarum, cùm dicetur de me: *ecce homo & opera eius.* quid faciam tunc, Domine Deus meus, cùm cœli reuelabunt iniquitatem meam, & aduerſum me terra conſurget? Ecce nihil reſpondere potero, ſed demiſſo capite, præ confuſione, coram te ſtabo trepidus & confuſus. Heu me miſerum, quid dicam! clamabo ad te, Domine Deus meus, *quare iacens conſumor?* Plange anima mea, ſicut vidua ſuper virum pubertatis ſuæ; vlula miſera & plora, quoniam dimiſit te ſponſus tuus? Miſerere, ne deſperem, ſed te ſperando reſpirem; & ſi ego commiſi vnde me damnare potes, tu non amiſiſti vnde ſaluare ſoles. ne memineris dulciſſime I E S V, tuæ Iuſtitiæ aduerſus peccatorem tuum, ſed eſto memor benignitatis tuæ aduerſus creaturam tuam; ne memineris iræ aduerſus reum, ſed memor

Aug. medit. cap.39.

mor eſto miſerationis tuæ aduerſus miſerum, obliuiſcere ſuperbum prouocantem, & reſpice miſerum inuocantem. Quid enim eſt IESVS niſi Saluator?

*Non me demergat tempeſtas aquæ, neq; abſor-
beat me profundum! Pſal. 68.*

11.

XI.

Non me demergat tempeſtas aquæ, neque abſorbeat me profundum. *Pſalm. 68.*

O nimis inſtabilis leuis inconſtantia Ponti,
Qui tot pellicibus carbaſa fallis aquis!
Nempe fluis vitreis refluiſq; argenteus vndis,
Mentiturq; tuus dura metalla liquor.
Nonnumquam placidus, tacitæ ſtas more paludis,
Nec magis vlla lacu ſtagna modeſtè iacent.
Sæpè tibi horrificat vix ſummum fluctibus æquor,
Cùm leuis exiguo ſtringitur vnda Noto.
Mobilibuſq; ſalit circum caua ligna choreis
Subſiliuntq; leui vela petulca rate.
Quin ſinis æratis findi freta mollia roſtris,
Vtq; tibi canas tonſa flagellet aquas:
Nunc, velut è duro rigeant tibi terga metallo,
Tot tereris remis, terra quot ipſa rotis.
Et tua, ne quâ parte, fides ſuſpecta laboret,
Marmora perſpicuo pandis aperta ſinu:
Quis tam perſpicuo fraudem putet eſſe profundo?
Aut vitreo tantos amne latere dolos?
Ecce vbi diſcinctam iam non tenet anchora puppem,
Auraq; remigio prona ſecundat iter;
Quàm citò deſerto diſceſſit littore pinus,
Et iam nulla domus, nulla videtur humus;

Improuiſa ratem medio circum æquore cingunt,
Hippotadæ laxis agmina miſſa cauis.
Non ſecus ac ſæuâ ſeruus damnatus arenâ
Opprimitur Libycis præda voranda feris.
Aut nemorum latebris deprenſus fortè viator,
Prædonum ſubitò cingitur orbe latus.
Tum ſurgit tumidis præſagum fluctibus æquor.
Venturoq; tremit diſcolor vnda metu:
Mox vbi decertant ſimul Africus & ſimul Eurus,
Et Notus & Boreas incubuêre ſalo;
Finditur abruptus varia in diuortia pontus,
Diſtrahit vt fluctus quæque procella ſuos.
Et patet horrendo præceps Neptunus hiatu
Merſurus pelago circumeunte ratem.
Heu! gemit hic tumido pendens trabs anxia fluctu,
Et perit, vndecimâ ſi prior vnda venit.
Aut hæc, aut ſimilis ſalis eſt fallacis imago,
Tam citò de placido ſæua fit vnda mari.
Sed mihi, mentito ſimulata eſt fabula ponto,
Non ego de veſtris, Tethy, querebar aquis.
Nec mihi, de rapidis, qui torquent æquora, ventis,
Nec mihi, de regnis, AEole, verba tuis.
Nec mihi de leuibus, temerarie Typhy, carinis
Ire quibus liquidum primus es auſus iter.
A patrio numquam ſoluit mea littore puppis,
Nec vidi virides, Numina ſalſa, Deos.
Nec ventos didici, neque ventis vela tetendi,
Qui facit hanc artem, quam facit, arte luat.
Quem cecini pontus, mea vita, ſimillima ponto eſt,
Quæq; tulit puppis, illa ego, puppis eram.

AEolidæ

AEolidæ magno flantes circum agmine fratres,
Sunt animi motus, gens violenta, mei.
His ventis, hâc naue, per hæc ego cærula currens,
Tot ſenſi humanis rebus ineſſe vices.
O fallax nimiùm mendaci vita ſereno,
Quæ nigra de lætis tam citò regna facis?
Nulla deeſt Venerum tibi copia, nulla leporûm,
Omnia blanditijs, lætitijſq; fluunt.
Plurima iucundæ celebrantur feſta voluptæ,
Araq; triſtitiæ nulla dicata litat.
Dum furit intus amor, veniſq; agitata libido,
Triſte nihil, fraudem fraude tegente, patet.
Aſt modò, cùm ſtygio vitiorum erumpere fluctu,
Hiſq; animum ventis aſſeruiſſe lubet;
Tunc videt, heu! quãto fuerit mens hauſta profundo,
Quoq; gemit, ſcelerum quàm graue ſentit onus.
Atque vtinã! vt, liquidis Pelagi qui mergitur vndis,
Exerit Oceano terq;, quaterq; caput;
Sic imo ſcelerum merſus ſemel æquore mentem,
Submerſas ſuperis tendat ab amne manus!
Sed velut in tetrum putei qui labitur antrum,
Quem ſimul & putei tracta ruina tegit;
Aut gelidas fracto ſubijt qui marmore cruſtas,
Nequicquam obſtructo flumine tentat iter:
Non aliter, prono ſcelerum qui vortice raptus
Vix tulit à ſuperis, vnus & alter, opem.
Aſpicis, vt certem pugnantibus, vna, duobus;
Bella mouente Noto, bella mouente ſalo?
Aſpicis, vt caput hoc propè mergat & Auſter & vnda,
Iamq; necaturas ducere cogar aquas?

Aſpicis hanc animam gemino ſuccumbere fato?
Nec tua ſunt velis aſtra ſecunda meis?
Aſpice nec rabido luctantem deſere ponto,
Naufraga nec medio lina relinque freto.
Tende manum potiùs miſeræ, Palinure, natanti,
Et mento digitos ſubde vocate tuos.

Nos

Non me demergat tempeſtas aquæ, neque abſorbeat me profundum. Pſalm. 68.

QVAM diu miſer iactabor in fluctibus mortalitatis meæ, clamans ad te, Domine, & non exaudis? Audi clamantem Domine *de hoc mari magno*, & adduc me ad portum felicitatis æternæ. Felices, qui de periculo *maris huius* educti, ad te *Deum, portum tutiſſimum* peruenire meruerunt! ô verè felices, qui de *pelago* ad *littus*, de exilio ad patriam, de carcere ad palatium peruenerũt, optatâ iam quiete beati! Infelices heu nos miſeri, qui per *maris huius magni fluctus procelloſaſq; voragines nauim trahimus* ignorantes an ad portum ſalutis peruenire valeamus! Aug. ſolilo. cap. 35.

Pater miſericordiarum, audi eiulatum pupilli tui, & porrige manum tuam, optimam adiutricem, vt retrahat me *de profundis aquarum, & de lacu miſeriæ & de luto fæcis*, ne peream vidente miſericordiâ oculorum tuorum, aſpiciente clementiâ viſcerum tuorum, ſed euadam ad te, Dominum Deum meum. Aug. ſolilo. cap. 37.

Pelagus enim eſt longè lateque protenſum *hæc vita*; & quemadmodum in mari vniuerſo ſinus diuerſi, alijs atque alijs tempeſtatibus commouētur præcipuè: velut Ægæum ventis exaſperatur; Thyrrenũ vero fretum propter anguſtias; Charybdis autem quæ eſt Libyen verſus, propter ſtagna Syrtis & breuia. Chryſ. hom. 82. in Matth.

Pontus magnitudine fluctuum atque impetu; Hiſpanicus Oceanus, quia inuius, carentiâ portuum & locorum ignorantiâ intricatus, difficilis nauigantibus eſt; ſimiliter alia Pelagi pars, alijs de cauſſis: ſic & in vitâ noſtrâ fieri videmus.

Rupertus li. 5. in c. 8. Apoc. *Nauium* quoque nomine *vita hominũ tranſitoria* deſignatur: quemadmodum & in Iob: *dies mei*, inquit, *tranſierunt ſicut naues, poma portantes.*

Greg. lib. 9. mor. c. 24 in cap. 9. Iob. Et huc, illucq́ue *mentis noſtræ nauis* impellitur, quia & Paradyſi celſitudinem meminimus, & *importunos tentationum fluctus* ex carne toleramus.

Ambr. præf. in 4. li. ſuper Euang. Lucæ. Quod autem mare abruptius quàm ſæculum? tam infidum, tam mobile, tam profundum, tam immundorum ſpirituum flatibus procelloſum?

Chryſ. ho. 33. Quod à diuerſis peccatis & varijs tentationibus, velut quibuſdam fluctibus æſtuat. de quo ſcriptum legimus: *Hoc mare magnum & ſpatioſum.*

Hierõ. epi. 1. ad Heliod. Nolite credere, nolite eſſe ſecuri; licet in modum ſtagni fuſum æquor arrideat; licet vix ſumma iacentis elemẽti ſpiritu terga criſpentur; magnos hic campus montes habet. Intus incluſum eſt periculum, intus eſt hoſtis. In illo æſtu, charybdis luxuriæ ſalutem rotat. Ibi ore virgineo, ad perpetranda naufragia ſcylla ſeu renidens libido blanditur.

Hîc barbarum littus, hîc Diabolus pirata, cum ſocijs portat vincula capiendis.

In hoc magno ſæculi huius diluuio, vbi circumſtantibus procellis non inuenitur fida ſtatio, & locus eminẽtior vbi pes columbæ aliquatenus valeat requieſcere. Ambr. in orationib.

Magnam faciunt tempeſtatem multitudines cupiditatũ, quæ velut in quodam freto corporis nauigantem hinc atque indè perturbant, vt gubernator ſui eſſe animus non poſſit. Ambr. Apol. poſter. pro Dauid c.3.

Mens quippe humana, quot tentationes patitur, tot flatibus mouetur. Hâc enim plerumque ira perturbat; cùm recedit ira, ſuccedit inepta lætitia; luxuriæ ſtimulis vrgetur; æſtu auaritiæ longè lateque ad ambienda, quæ terrena ſunt, tenditur: aliquando hanc ſuperbia eleuat, aliquando verò inordinatus timor in infimis deponit. Greg. lib 11 mor. c. 23. in cap. 13. Iob.

[Ecce Domine] *Iniquitates meæ ſupergreſſæ ſunt caput meum, & ſicut onus graue grauatæ ſunt ſuper me*, & niſi tu (cui proprium eſt miſereri ſemper & parcere) dexteram tuæ maieſtatis ſupponas, mergi cogor miſerabiliter in profundum. Aug. medit. cap. 39.

Tu dominaris poteſtati maris, motum autem fluctuum eius tu mitigas. Pſal. 88

Magnus eſt puteus, profunditas iniquitatis humanæ. Illuc quiſque, ſi ceciderit in altum cadet: metuenda iſta res eſt vehemen- Aug. in Pſ. 68.

ter. Si videris hominem feciſſe iniquitatem, merſus eſt in puteum. Quando autem illi dixeris iniquitatem ipſius, & dixerit: verè peccaui, fateor, non ſuper eum clauſit puteus os ſuum. Cùm autem videris eum dicere: Quid enim mali feci? factus eſt defenſor peccati ſui; clauſit ſuper eum puteus os ſuum, qua eruatur non habet.

Aug. ſoliloq. cap. 35. Spes humani generis, CHRISTE, Deus de Deo, refugium noſtrum & virtus, cuius lumē à lōgè, inter caliginoſas nebulas, ſuper maris procellas, quaſi ſtellæ maris radius, oculos noſtros irradiat, vt dirigamur ad te, portum. Guberna, Domine, nauim noſtram, tuâ dexterâ, clauo crucis tuæ, ne pereamus in fluctibus, *ne nos demergat tēpeſtas aquæ, ne abſorbeat nos profundū*; ſed vnco crucis retrahe nos ab hoc pelago, ad te ſolamen vnicum noſtrum, quē à longè (quaſi ſtellam matutinam, & ſolem Iuſtitiæ) vix lacrymantibus oculis, in littore cœleſtis Patriæ, nos exſpectantem videmus: exaudi nos *Deus ſalutaris noſter, ſpes omnium finium terræ, & in mari longè*. In mari turbulento verſamur; tu in littore ſtans, aſpicis pericula noſtra: *Saluos nos fac, propter nomen tuum*. Da nobis, Domine, inter Scyllam & Charybdim ita tendere & tenere medium, vt vtroque periculo euitato, ſecuri perueniamus ad portum.

XII.

Quis mihi hoc tribuat vt in inferno protegas me, et abſcondas me donec pertranſeat furor tuus? Iob. 14. 12.

XII.

Quis mihi hoc tribuat, vt in inferno protegas me, & abſcondas me, donec pertranſeat furor tuus? *Iob* 14.

QVis mihi ſecuris dabit hoſpita tecta latebris?
Tecta, quibus dextræ ſeruer ab igne tuæ?
Heu! tuus ante oculos quoties furor ille recurſat,
Vix ego fida mihi luſtra ſat vlla reor.
Tunc ego ſecretas, vmbracula frondea, ſyluas,
Antraq́ ſoliuagis opto relicta feris.
Tunc ego vel medijs timidum caput abdere terris,
Aut maris exeſâ condere rupe velim.
Tunc veneam penitâ montis latuiſſe cauernâ,
Buſtorum effoſſos aut ſubijſſe lares.
Aut ſinuoſa nigri ſpelæa nataſſe profundi,
Oceani glaucas, ſcrupea regna, domos:
Aut numquam aſpectos Phœbo, Phœbæq́ penates,
Aut habitaſſe tuos, nox tenebroſa, ſpecus!
Dum quatit aſtriferos flammatus Iuppiter orbes
Et iacit accenſâ tela triſulca manu;
Triſtia; ne noceant, metuendâ fulmina flammâ,
Daphnide; qui metuit, tempora cincta tegit.
Tu rubra cùm torques furibundâ ſpicula dextrâ,
Nulla iuuant folijs laurea ſerta ſuis.
Nulla iuuant tacitis latebroſa cubilia ſyluis.
Sylua tuis oculis omnis & vmbra patet.
Clauſerat obſcuræ denſis ſe frondibus vmbræ,
Carpſerat arboreas qui malè primus opes;

Aſt vbi vicino veſtigia Numine ſenſit,
Erubuit, luco proditus ipſe ſuo.
Nulla iuuat refugo ſpelunca immanis hiatu,
Hoſpita montiuagis luſtra nec vlla feris.
Mitia quæ ſenſit Medus puer antra leonum,
Effera Chaldæos antra dedêre neci.
Nulla iuuant penitis ſpelæa reperta latebris
Fida nec vmbrarum, ſenta ſepulcra, domus.
Tectus in obſcurâ deprêndere, Lothe, cauernâ,
Et fratrem è tumulo frater humate vocas.
Quid memorem vt tumidâ Ionas ſe merſerit vndâ,
Nec merſum ſtabili texerit vnda fide?
Hauſerat immani Ionam quæ bellua ventre,
Innocuo Ionam bellua ventre vomit.
Nulla fides vitreo pelagi, niſi vitrea, fundo;
Peruia perſpicuo quid tegat vnda freto?
Nulla fides clauſis, Libitinæ longa ſepulcris;
Produntur tumulis oſſa ſepulta ſuis.
Nulla fides tacitis, quas vallant ſaxa, latebris;
Tecta cauerna ſuo ſæpè retecta ſono eſt:
Nulla fides nemori, vel opacæ frondibus vmbræ,
Ambo caduca pari fronsq́ꝫ, nemusq́ꝫ fide.
Nec mare, nec tellus, nec luſtra, nec antra, nec aſtra,
Tuta nec illa mihi, quæ ſuper aſtra, via.
Tu potes hoc tutis ſolus caput abdere clauſtris,
Dum tuus abdiderit fulmina *ſtricta* furor.

Quis

Quis mihi hoc tribuat, vt in inferno protegas me, & abſcondas me, donec pertranſeat furor tuus? Iob 14.

QVò ibo à ſpiritu tuo, & quò à facie tuâ fugiam? Pſ. 138. Quis eſt locus recepturus fugitiuum Dei? homines qui ſuſcipiunt fugitiuos, quærunt ab eis, à quo fugerint: & cùm ſeruum inuenerint alicuius Domini minùs potentis, tum ſine vllo timore ſuſcipiunt, dicentes in corde ſuo; non habet iſte talem Dominum, à quo poſſit inueſtigari; cùm autem audierint Dominum potētem, aut non ſuſcipiunt, aut cum magno timore ſuſcipiunt, quia homo potens falli non poteſt. Vbi non eſt *Deus*? quis fallit Deum? quem non videt Deus? à quo fugitiuum ſuum non repetit Deus? quò ergo ibit fugitiuus iſte à facie Dei? vertit ſe hucatque illuc, quaſi quærens locum fugæ ſuæ: *ſi aſcendero in Cœlum, tu ibi es, ſi deſcendero in infernũ, ades*? Si me extulero, te inuenio repreſſorē; ſi me abſcondero, te inuenio inquiſitorem. Quò ergo iturus ſum, vt à facie tuâ fugiam, id eſt, iratum te nō ſentiam? Hoc conſilium: ſic fugiam à facie tuâ, ſic fugiam à ſpiritu tuo; ab vltore ſpiritu, à vindice facie, ſic fugiam. Quomodo? ſi *recipiam pennas meas in directum, & habitauero in extremis maris*. Sic poſſum fugere à facie tuâ. Mirum ſi in extrēmis

Aug. in hunc locum.

maris non eſt, qui ne capud inferos deeſt:

Hierō. lib. 9. in c. 29. Iſaiæ. *Væ qui profundi eſtis corde vt à Domino abſcondatis cōſilium, quorum ſunt in tenebris opera, & dicunt: Quis videt nos & quis nouit nos?* Idcircò arbitrantur Deum ſua neſcire conſilia, quia in tenebris ſunt opera eorum, & dicunt, *Quis videt nos? & quis nouit nos?* non recordantes eius quod ad Deum dicitur: *Tenebræ non obſcurabuntur à te, & nox ſicut dies illuminabitur, & ſicut tenebræ eius ita & lux eius.*

Ambr. lib. 1. de interpelat. Iob cap. 3. Conſidera illū de quo ait in Eccleſiaſtico Syrah: *homo transgrediēs in lecto ſuo, dicens in animâ ſuâ: quis me videt? tenebræ circumdant me, & parietes cooperiunt me, quem vereor?* hic qui ſe exiſtimabat ab eo qui omnia videt, non videri, & tenebris putat commiſſa ſua poſſe celari, vmbram prætendit, ſed fruſtrà latere ſe credit, cùm oculus Domini lucidior ſole, occulta omnia deprehendat, tenebroſa illuminet & intimi cordis penetret conſcientiam, atque in alta & profunda deſcendat. Vanus ergo, qui putat tenebris eſſe ſe tutum, cùm lucem vitare non poſſit, quæ *lucet in tenebris, & tenebræ eam non comprehendunt:* quaſi fugitiuus itaque & malus mercenarius deprehenditur, & antequam ſe occultat agnoſcitur, quia, Domino omnia antequam erant, cognita ſunt, non ſolùm quæ facta; ſed etiam quæ futura ſunt.

Hierō. Hoc errore decepti Adam & Eua, audientes

tes ſonitum pedum deambulantis in Paradyſo Dei, abſconderunt ſe ſub arbore. lib.9. in c.29. Iſaiæ.

Primus [itaque] homo, poſt culpam, inter arbores Paradyſi, abſconſus inuenitur. Gre. lib.33. Moral. c.3.

Sic habes Adam abſcondentem ſe, vbi Deum cognouit eſſe præſentem, & quæſitum latere voluiſſe, & vocatum à Domino eâ voce quæ latentis morderet affectum, hoc eſt, *Adam vbi es?* hoc eſt; cur te abſcondis? cur lates? cur fugis eum quem videre deſiderabas? Ita grauis culpa eſt pœnitentiæ, vt ſine iudice, ipſa ſe puniat, & velare ſe cupiat, & tamen apud Deum nuda ſit. Ambr. lib.2. de pœnit. c. vlt.

Quò te [Adam] duxerunt peccata tua, vt fugias Deum tuum, quem antè quærebas? Timor iſte culpam fatetur, latebra præuaricationem. Ambr. lib. de Paradyſo c. 14.

Cain quoque dicens: *ſi eijcis me hodie, à facie tuâ abſcondar*, ſimili ſtultitiâ Deum arbitratus eſt ignorare. Et per Amos de impijs & peccatoribus dicitur: ſi *abſconderint ſe ab oculis meis in profundo maris, ibi mandabo draconi, & mordebit eos.* Hieron lib.9. in cap. 20. Iſaiæ.

[Et tu] quò fugis Propheta [Iona?] non audiſti quod Dauid ait: *quò ibo à ſpiritu tuo, & quò à facie tuâ fugiam?* In terram? ſed Domini eſt terra & plenitudo eius. Ad inferos? & ibi virtus tua non deerit. Ad Cœlum? ibi quoque te eſſe cognoſco. In mare? & eò tendit dextera tua. Cùm nauim fuiſſet ingreſſus, Chryſ. homil. de Iona.

turbantur,

turbantur maria, fluctus eleuantur, & profundi Pelagi arena monſtratur; & ſicut fidele mancipium, cùm ſeruum fugâ lapſum, (nonnullis etiam communi Domino precioſis ablatis) omni animoſitate, contra eius retentores inſiſtit, nec antè derelinquit, niſi eum præſentauerit Domino; ſic & mare, conſeruum agnitum, non alieno patrocinio, nullius poſtulato ſubſidio, ſed propriâ virtute commotum, vt ſibi redderetur, expoſcit.

Pauli. car. ad Cythe-rium.

Nam qui putârat per mare euadi Deum
Et naui celari, Deo,
Nunc iſte & intra belluam merſam mari,
Adeſſe ſenſit arbitrum.
O digna ſancto clauſtra fugitiuo Dei!
Capitur mari quo fugerat;
Altumq; vaſtæ miſſus in ventrem feræ,
Viuo tenetur carcere.
De naue iactus perit & vndis nauigat
Exul ſoli & hoſpes ſali.
Spatiatur antro belluini corporis,
Captiuus & liber reus.

Iſaiæ 2. *Ingredere in petram, abſcondere in foſſâ humo, à facie timoris Domini, & à gloriâ maieſtatis eius.*

Tomo. 9. Hieron. ep. ad Amic. in ſciētiâ diuinæ legis.

Si [enim] vmbrato repentè Cœlo, ſolis claritas noſtris aſpectibus denegetur, & productis in noſtram humilitatem nubibus, pluuiæ terris immineant; ſi commotis, vt aſſolet, elementis, in rotam ſui currus toni-

trua

trua concitentur, & hinc, indè fulgurum iacula, palpebris terribiliter obiecta corruſcent, (quamquam & conſuetudine illâ contingant) pauemus, contremiſcimus, & proni ad terram, depoſitâ ſuperbiâ, ceruices ſubmittimus: quid faciemus in illâ die miſeri, quando reuoluto Cœlo, cum Angelicis virtutibus, igneus Dominus totus adueniet? quando cadentibus deſuper ſtellis, ſol in tenebras, & in ſanguinem luna mutabitur? quando montes ſicut cera liqueſcent, quando terra ardebit, & areſcent flumina, & maria ſiccabuntur, & contra rerum naturam conſumpto diuinitus humore, ariditatem in aquis ignis operabitur? Quando peccatores *dicent montibus, Cadite ſuper nos, & collibus, tegite nos:* quando vocabunt homines mortem, & vocata non veniet; quando diſcrimina vertentur in vota, & quod ſemper oderunt homines, concupiſcent?

Eſto mihi [Domine] *in Deum protectorem & in domum refugij*. domus refugij, tu mihi eſto, Deus protector, domus refugij. Quò fugio? ad quem locum tutus fugio? ad quem montem? ad quam ſpeluncam? ad quæ tecta munita? quam arcem teneam? quibus muris ambiar? quocumque iero, ſequor me. Quicquid enim vis, potes fugere, homo, præter conſcientiam tuam. Tu mihi eris domus refugij, ad te confugio, nam à te, quò fugiam? Aug. in Pſ. 30.

giam?

giam? Quocumque iero, ibi te inueniam; & ſi iraſceris, vltorem te inuenio; ſi placatus es, adiutorem. Nihil mihi ergo reſtat, niſi ad te fugere, & non à te. Vt euadas hominem Dominum, quicumque ſeruus es, fugis in ea loca, vbi non eſt Dominus tuus; vt euadas Deum, fuge ad Dominum; nam non eſt quò fugias Deum; præſtò ſunt omnia & nuda Omnipotentis oculis.

Nunquid non paucitas dierum meorum finietur breui? Dimitte ergo me vt plangam paullulum dolorem meum! Iob. 10. 13.

XIII.

Numquid non paucitas dierum meorum finietur breui? dimitte ergo me, vt plangam paululùm dolorem meum. *Iob 10.*

Scilicet, in magno cupis hoc me ponere lucro,
Addita quod vitæ portio parua meæ.
Si numerata forent aliquot mihi luſtra, vel anni,
Muneris hic poterat nomen habere fauor:
Stamina ſed breuibus iunxiſſe fugacia filis;
Obſecro, dic, pauci quantula ſumma, dies?
Nempe ita, qui vitam modò ducere cœperit infans,
Dicetur moriens, occubuiſſe ſenex.
Sic ſua nonnullis deſcripta eſt vermibus ætas,
Vna quibus breuis eſt, integra vita, dies.
Sic aliquis numerat celeres ſibi floſculus horas,
Natali tumulant quem ſua fata die.
Floſcule mane puer, mediâ vir, floſcule, luce;
Floſcule, ſub noctem, Sole cadente, ſenex.
Sic oreriſq; vno moreriſq;, ô floſcule, Phœbo;
Vno fiſq; puer, virq;, ſenexq; die.
Staret adhuc volucrum ſaltem rota lenta dierum,
Hora nec admiſſis qualibet iret equis;
Vermiculi canerent; tot plenis viximus horis;
Floſculus, & totidem, diceret, herba fui.
Sed tempus rapidis volat irreparabile pennis,
Fluminis inq; modum, lubricus annus abit.

Menſtruus impulſis rapitur quoque ſolibus orbis,
Et fugiunt, nullo frena tenente, dies.
Denique præcipitis volucris rota vertitur horæ,
Nec remeare poteſt, quæ ſemel hora fuit.
Inuida res, tempus; ſua ſe per puncta trucidat.
Se pariter fugiens, ſe pariterq́; ſequens.
Qualis teda ſuo ſe flammea funerat igne,
Ipſa ſibi buſtum facta ſibiq́; rogus.
Sic redit in proprium ſæclorum circulus orbem,
Flectitur inq́; ſuas annua meta rotas.
Scilicet hæc veterum fuit obuia fabula vatum,
Ore pater natos dum vorat ipſe ſuos.
Nempe minus rerum eſt, quàm temporis, helluo tẽpus;
Seq́;, fluendo parit; ſeq́;, fluendo necat.
Hora diem, menſemq́; dies depaſcit eundo,
Bis-ſeniſq́; ſenex menſibus annus obit.
Annus obit, menſeſq;, dieſq́;, horæq́;, recedunt
Et ſuus in ſe iterum tempora gyrus agit.
Ergo meo exiguum ſpatium concede dolori,
Non niſi conceſſo tempore fata querar.
Non ego ſupremis tempus mihi riſibus oro,
Non facit ad riſus réſve, locúſve meos.
Pro lacrymis ſpatium, ſpatium pro planctibus opto,
Hæc mihi tantillæ, quam peto, cauſſa moræ eſt.
Ite igitur magnis, lacrymæ, mea flumina, riuis;
Ite, ferite truces ora ſinumq́;, manus.
Ite per os lacrymæ, ſæuite in pectora palmæ;
Pars bona, dum ſtatis, temporis, ecce fugit.
Sentio, eunt lacrymæ; repetuntur, ſentio, planctus;
Iam fleui & planxi, ſiſtite; iam ſatis eſt.

Num-

Numquid non paucitas dierum meorum finietur breui? dimitte ergo me, vt plangam paululùm dolorem meum. Iob 10.

QVID in hoc mundo ſtabile, quid perenne? Audi cuiuſdam venerabilis viri vocem: *tempus*, inquit, *vitæ meæ leuius curſoribus fuit.* Chryſ. ep. ad Theodor. Mon. tom. 5.

Cùm enim primùm homo peccauit, æternitas mortalitate mutata eſt, in nongentos & ampliùs annos; exinde paulatim recrudeſcente peccato, in breue tempus, hominum vita contracta eſt. Hierō. epiſt. 21. ad Paulā.

Breuis dies hominis ſunt; numerus menſium eius apud te eſt: conſtituiſti terminos, qui præteriri non poterunt. Iob 14.

Quare cautum ſe ac ſollicitum viuere oſtendit, qui breuitatem præſentis vitæ conſiderans, non eius vſum ſed terminum conſpicit; vt ex fine colligat nihil eſſe quod tranſiens delectat. Hinc namque per Salomonem dicitur, *Si annis multis vixerit homo, & in his omnibus lætatus fuerit, meminiſſe debet tenebroſi temporis & dierum multorum; qui* Greg. lib. 9. mor. c. 44. in cap. 10. Iob.

cùm venerint, vanitatis arguentur præterita. Igitur cùm culpa animum tentat, mens neceſſe eſt, vt breuitatem ſuæ delectationis aſpiciat; ne ad viuacem mortem iniquitas rapiat, cùm conſtet quòd ad terminum citiùs mortalis vita præcurrat.

Greg. lib. 7. mor. c. 20 in c. 6. Iob.

Sæpè etenim dum præſentis vitæ breuitas, quaſi diu perſeueratura diligitur, ab æternâ ſpe animus frangitur, & delectatus præſentibus, deſperationis ſuæ caligine reuerberatur.

[Sed] ſancti viri, quia breuitatem vitæ indeſinenter aſpiciunt, quaſi quotidie morientes viuunt, & tantò ſe ſolidiùs manſuris præparant, quantò & nulla eſſe tranſitoria ſemper ex fine penſant. Hinc quippe Pſalmiſta, veloci curſu fugere vitam peccatoris aſpiciẽs; ait: *Puſillum adhuc, & non erit peccator.* Hinc iterum dicit; *Homo, ſicut fœnum, dies eius.* Hinc Iſaias ait, *Omnis caro fœnum, & omnis gloria eius, ſicut flos agri.*

Aug. in Pſ. 102.

Attendat quid ſit homo; non ſuperbiat: *homo tamquam fœnum dies eius.* Quid ſuperbit fœnum, ad tempus modò florens, poſt paululum areſcens? Quid ſuperbit fœnum ad tempus vigens, & hoc ad paruum tẽpus donec ſol candeſcat? *Sicut flos agri ita efflorebit.*

Quàm

Quàm exiguo tempore tranſeunt flores ? & hoc eſt pulcrum in herbis. Hoc quod valde pulcrum eſt, hoc citò cadit. *Omnis caro fœnum*. Et claritas luminis vt flos fœni : fœnum aruit & flos decidit,

Quaſi flos egreditur & conteritur. Iob 14.

Quid enim ſunt nati homines in mundo, niſi quidam flores in campo? tendamus oculos cordis, in hanc latitudinem mundi præſentis; & ecce quaſi tot floribus, quot hominibus plenus eſt: vita itaque in carne, flos in fœno eſt. Homo etenim more floris procedit ex occulto, & ſubitò apparet in publico; qui ſtatim ex publico per mortem retrahitur ad occultum. Carnis nos viriditas oſtendit, ſed ariditas pulueris ab aſpectibus retrahit, quaſi flos apparuimus, qui non eramus; quaſi flos areſcimus, qui temporaliter apparebamus. In idẽ cap. 14. Iob. Greg.

[Imò] quid ab his beſtiolis diſtamus, quas ferunt apud Hypanim fluuium (qui ab Europæ parte in pontum influit) naſci, atque vnum diem viuere ? ſicut ergo ex his ea quæ octauâ horâ mortua ſit, prouectâ eſſet ætate mortua, quæ verò occidente ſole, decrepita; eò magis ſi etiam ſolſtitiali die; ſic ſi longiſſima ætas, cuius vis hominis conferatur, cum æternitate, in multo minore breuita- Iſidor. Clarius orat. 10. de morte.

te, quàm illæ beſtiolæ reperiemur.

Naziā. In præcept. ad Virgines.

——— *Quid enim, mihi dicito, longum*

Hæc mortalis habet fatoq; obnoxia vita?

Aug. in Pſ. 38.

Tenes diem iſtum? ſi tenuiſti, heſternum tenes & hodiernum: ſed heſternum inquis, non teneo, quia iam non eſt, iſtum autem teneo in quo ſum, & qui mecum eſt. Itáne? de iſto excidit tibi iam quantum à primâ luce tranſierit. Nónne iſte dies à primâ horâ cœpit? Da mihi primam horam eius: Da mihi & ſecundam eius, quia & fortè ipſa tranſuolauit. Tertiam, inquis, dabo tibi, fortè enim in ipsâ nunc ſumus: Certè ergo ſunt iſti dies, & eſt tertia dies; & ſi tertiam dabis non diem ſed horam dabis. Verumtamen ne hoc quidem tibi concedo, ſi mecum vtcumque iſta tranſiliſti. Da mihi vel horam tertiam; ipſam mihi da in quâ es. Si enim aliquid eius iam præterijt: & aliquid eius adhuc reſtat; nec quod præterijt aliquid mihi potes dare, quia iam non eſt; nec quod reſtat, quia nondum eſt. Quid mihi de horâ iſtâ quæ nunc peragitur dabis? quid de illâ mihi dabis? Cui committam hoc verbum, vt dicam, eſt. Cùm dicis ipſum eſt; certè vna ſyllaba eſt, & momentum vnum eſt, & tres litteras habes in ipſo ictu. Ad ſecundam huius verbi litteram

non

non peruenis, niſi prima finita fuerit. Tertia non ſonabit, niſi & cum ipſa ſecunda tranſierit. Quid mihi de hâc vnâ ſyllabâ dabis, & tenes dies, qui vnam ſyllabam non tenes? momentis tranſvolantibus cuncta rapiuntur. Torrens rerum fluit. Iſti ergo dies non ſunt, antè abeunt penè quàm veniunt, & cùm veniunt, ſtare non poſſunt. Iungunt ſe, ſequuntur ſe, & non ſe tenent.

Parce mihi Domine, nihil enim ſunt dies mei. Iob 7.

[Hinc] ſancti viri, præſentis vitæ dies, nihil eſſe conſpiciunt, quia illuminatæ mentis oculos in conſiderationem æternitatis figunt. Greg. lib. 8. mor. c. 20. in Iob.

Per horarum [namque] momenta creſcimus atq; decreſcimus, nec in eodem manemus ſtatu. Ipſum quoq; quod loquimur, dictamus & ſcribimus, de vitæ noſtræ parte præteruolat. qui dudum infans, ſubitò puer; qui puer, repentè iuuenis; & vſque ad ſenectutem per ſpatia mutatur incerta; & antè, ſe ſenem intelligit, quàm iuuenem non eſſe miretur. Hiero. li. 11. in ca. 40. Iſaiæ.

[Denique] quicquid temporis viuitur, de ſpatio viuendi demitur, & quotidie fit minus, minuſque quod reſtat; vt omninò nihil aliud ſit tempus vitæ huius, quàm curſus ad Aug. li. 7. de ciuitate Dei, cap. 10.

mortem, in quo nemo vel paululùm ſtare, nec aliquando tardiùs ire permittitur, ſed omnes vrgẽtur pari motu, nec diuerſo impelluntur acceſſu: neque enim cui vita breuior fuit, celeriùs diem duxit, quàm ille cui longior. Vnde ex quo homo cœpit eſſe in hoc corpore, in morte eſt. Quid enim aliud, diebus, horis, momentiſque ſingulis agitur, donec ea conſummata mors, quę agebatur, impleatur, & incipiat iam tempus poſt mortem, quod cum vita detraheretur, erat in morte.

Greg. lib.17. mor. cap.45. Benè itaque dicitur, *Dimitte me, vt plangam paululùm dolorem meum.* Quia niſi à reatu culpæ, quo nos ligauimus, miſericorditer dimittemur, perfectè flere nõ poſſumus, hoc quod in nobis ipſis, contra noſmetipſos dolemus: ſed tunc veraciter reatus noſtri dolor plangitur, cùm tenebroſa illa inferni retributio, intento timore præuidetur.

Greg. lib.9. mor. cap.44. in cap. 10. Iob. Sed ſicut moderata afflictio lacrymas exprimit, ita immoderata ſubducit; quâ mœror ipſe quaſi ſine mœrore fit, qui afflicti mentem deuorans, ſenſum doloris tollit;

Ibid. Sæpè namque peccator iniquitatis ſuæ vinculis ita conſtringitur, vt pondus quidem peccatorum toleret, ſed tamen, quia

tolerat,

tolerat, ignoret. Sæpè autem ſi cognoſcat, quanto reatu premitur, erumpere in lacrymas conatur, & non poteſt, vt hunc in ſe mente liberâ, & conuerſatione integrâ perſequatur. *Flere ergo dolorem ſuum* non valet, qui & iniquitatis ſuæ reatum conſiderat, & tamen præ terrenæ occupationis pondere, hunc & gemere nequaquam vacat: *flere dolorem ſuum* non valet, qui primæ quidem conſuetudini contraire nititur, ſed tamen adhuc ſuccreſcentibus deſiderijs carnis grauatur. Huius doloris præſentia Prophetæ mentem cruciauerat, cùm dicebat, *dolor meus contra me eſt ſemper, quoniam iniquitatem meam ego pronunciabo, & cogitabo pro peccato meo.* Tunc igitur ad *plangendum dolorem* nos Dominus *dimittit*, cùm & mala nobis, quæ fecimus demonſtrat, atque adhæc eadem flenda quæ cognoſcimus, adiuuat.

Hoc ſolùm ergo Domine, præſta, quod deprecor: Dimitte me, vt duobus menſibus circumeam montes, & plangam cum ſodalibus meis. Iudic. II.

Sexaginta dies plangere nobis demonſtrat planctum præſentis vitæ, dicente Domino: *Beati qui lugent, quoniam ipſi conſolabuntur.* Deſertum ergo plangimus huius mundi (deſertum enim dicitur res vbi non manetur) Chryſ. hom. de Iephte.

quia

quia ergo hîc non permanetur, deſertum dicitur. Plangendum eſt ergo in vitâ iſtâ caducâ, ruinis plenâ, caſibus obuolutâ; vt cùm plangimus, ſuſcipiat Dominus immolationem animæ noſtræ.

Vtinam ſaperent et intelligerent ac nouiſsima prouiderent ! Deuteron. 32.

14.

XIV.

Vtinam ſaperent, & intelligerent, ac nouiſſima prouiderent!
Deut. 32.

PRô pudor! vſque adeò eſt homini mens cæca futuri,
Vt niſi quæ videat, nulla pericla putet?
Scilicet hoc ſapere eſt, tantùm præſentibus angi,
Nec procul aſpectis conſuluiſſe malis!
Ante tubas, Miles, dicto parat arma duello;
Cùm ſonuêre tubæ, ſeriùs arma parat:
Nauita, quas captat, præſagus proſpicit auras,
Anchora veliuolum nec remoratur iter:
Quas veniente metet ſegetes æſtate colonus,
Credidit excultis, antè, colonus agris.
Prouida quin etiam metuens formica ſenectæ,
Vectat in annonam paucula farra ſuam.
O quid agis, gens euentus ignara futuri?
Tempora, quæ venient poſtuma, nulla times?
Stamina perpetuo fors nent adamantina filo,
Aut ceſſant triplices voluere penſa colus?
Falleris; ah! nulli datur has placaſſe ſorores;
Vna licet parcat, de tribus, vna ſecat.
Fœdera fors pacto ſanxêre perennia clauo,
Concordes ſtabili vitaq; morſq; fide?
Falleris, ah! nimiùm tibi pacta fauentia fingis;
Fœdera, mors numquam, vitaq; certa colent.

Antè, niuem fidis lambent incendia flammis
Iuraq́; fœdiſragis ſanciet Auſter aquis.
Antè, dies nocti; pacem nox antè, diei
Seruet, & infeſtis accubet agna lupis.
Omnia letiſero latè Mors ſubiugat arcu,
Quidquid & hoc Phœbi veſcitur igne, rapit.
Nemo venenatæ vitavit arundinis ictum,
Omnis ab hâc ceruix, cuſpide, vulnus habet.
Hîc teneros Matrum necat inter brachia, natos;
Aut cunas, tumulum, cæde recente facit.
Hîc pueros, alibi configit arundo puellas;
Hîc iuuenes, illic funerat illa ſenes.
Strataq́; iam nullo diſcrimine, funera miſcet
Militis atque Ducis corpora mixta iacent.
Nec micat auratâ tibi Crœſe cadauer arenâ
Pulcrior aut tuus eſt, pulcra Rebecca, cinis.
Aſpice, quid cineres ſit Cæſaris inter & Iri?
Omnibus en color eſt vnus, & vnus odor.
Quid iuuat his igitur tantùm confidere rebus,
Vita velut nullo limite clauſa foret?
Stat ſua cuique dies, depleto ferrea fuſo,
Seriùs aut citiùs quemlibet vrna vocat.
Cogimur huc omnes, huc ſummus & infimus ordo
Ibimus, emenſo tempore quiſque ſuo.
Ac tum ſi vacuas animus ſimul iret in auras,
Vt vapor in nebulas extenuandus abit!
Morsq́; foret noſtræ quoque meta nouiſſima vitæ,
Mors ſimul amborum corporis atque animi!
Quàm bona mors eſſet poſituris morte dolores,
Quos modò vita dedit, quosq́; futura dabit.

Quilibet

Quilibet extremam lætus properaret ad horam,
Et puto, viuendi vix ſupereſſet amor.
Sed dolor, heu! non eſt mors vltima linea rerum
Non necat hic animum qui cremat oſſa rogus.
At poſtquam è terris anima exhalata receſſit,
Iudicis extemplò ſiſtitur ante pedes.
Ille ſedet iuſtumq́; & inexorabile Numen
Flammaq́; ſunt oculi flammaq́; fulua caput.
Illa (tremens, metuenſq́; oculos attollere Cælo:)
Dura catenatâ vincula mente gerit.
Ille ſinus animi, fibraſq́; introſpicit omnes,
Quodq́; latet tacitum nocte fauente nefas.
Illa ſcelus, conuicta, ſuum pudibunda fatetur,
Nec videt, effugio, quem petat, eſſe locum.
Ille ſimul Iudex, teſtis ſimul, & ſimul actor,
Comperti ſtatuit criminis eſſe ream,
Illa memor nullis hanc flecti queſtibus aulam,
Heu! fruſtrà effuſis ſe ſepelit lacrymis.
O, quis tunc animæ ſenſus, quæ cura relictæ,
Nullus vbi pro ſe, iure patronus agit!
Nempe vocat montes & inhoſpita culmina, cautes,
Antraq́; queis trepidum condat operta caput.
O Anima! ô Iudex! ô non placabilis vrna!
Quis ſecum hæc meminit, nec citò diriguit?
Sed nondum hoc tanti clauduntur fine dolores;
Altera adhuc reſtant, vitaq́;, morſq́; ſuper:
Vita perennanti quæ ſæcula protrahet æuo,
Mors longa extremum non habitura diem.
Ah quibus, ah quantis laniabitur hæc tormentis!
O quibus, ô quantis affluet illa bonis!

Illa, ſuas paſcit Diuino nectare mentes;
Hæc, miſcet liquidâ pocula plena pice.
Illa, Chely Angelicâ vel gutture carmina fundit;
Hæc, gemit horrendis exululata ſonis.
Illa, agit æternas cœlo plaudente, choreas;
Hæc, ſalit ad colubros, ſæua Megæra, tuos.
Illa, nec æſtiuis, gelidis nec aduritur aſtris;
Hæc furit immitis igne geluq; vadi.
Illa, per ætherios agit otia mollia campos;
Hæc, agit æterni triſte laboris opus.
Illa dolorum expers, mala nulla, nec aſpera ſentit;
Hæc, patitur dirum quidquid Auernus habet.
O felix opibus, felix tot vita triumphis!
O grauis, ô tantis mors metuenda malis!
Vel tua, vel tua, nos dubio manet alea iactu;
Alea, non aliâ proijcienda vice.
Ah ſubeant veſtri geminæ ſic pectora curæ,
Vt ſemel alterius ſors obeunda cadet!

Vtinam ſaperent, & intelligerent, ac nouiſsima prouiderent. Deut. 32.

O GENS ſine conſilio & ſine prudentiâ! *Vtinam ſaperent, & intelligerent, ac nouiſſima prouiderent!* Bonau. opuſc. de cõtemptu ſæculi.

Saperent, damnatorum multitudinem; ſaluandorum paucitatem, & temporalium rerum vanitatem.

Intelligerent, tria; ſcilicet peccatorum multitudinem, bonorum omiſſionem & temporis amiſſionem.

Prouiderent, tria; ſcilicet mortis periculum, extremum iudicium & æternum ſupplicium.

Sed oculos non vis habere niſi in præſentia. Aug. in Pſ. 48.

Peruerſa quippe anima rebus præſentibus dedita, in terrenis voluptatibus reſoluta, abſcondit ſibi mala ſequentia, quia præuidere futura refugit, quæ præſentem lætitiam perturbant; dumque in præſentis vitæ oblectationibus ſe deſerit, quid aliud quàm clauſis oculis ad ignem vadit, & indè dicitur per Paulum: *qui gaudent tamquam non gaudẽtes ſint*; quia etſi qua eſt præſentis temporis, ita eſt agenda lætitia, vt numquam amaritudo ſequentis iudicij recedat à memoriâ; quatenus dum mens pauida extremæ vltionis timore transfi- D. Gre. hom. 39. in Euang.

transfigitur, quantum nunc præſens lætitia, tantum pòſt, ira ſubſequens temperetur: ſi extrema mala noſtra formidoloſè & indeſinenter aſpicimus; iuxta hoc quod per quemdam ſapientem dicitur: *In omnibus operibus tuis memorare nouiſſima tua, & in æternum non peccabis.*

Specu- lo pec- cat. c. 5. Tom. 9. Aug.

Sed quæ ſunt nouiſſima tua, quæ prouidere ſollicitè debes? ſumma totius prouidētiæ eſt, vtique illa terribilis hora, in quâ, miſera anima tua, ex hoc corpuſculo corruptibili timens eſt egreſſura, in illâ nimis metuēda extremâ horâ; quis amicorum, quis parentum tuorum veniet cum gladijs & armis auxilium ferre? Non enim erit tunc, qui conſoletur te ex omnibus charis tuis, reſpicientibus etiam ad auxilium & adiutorium hominum; ſed refugium tuum tantummodo eſt apud Deum. Reduc ergo fili mi, ſedulus in memoriam illum extremum exitus tui diem, & antequam miſera anima tua, de carcere carnis exeat, prouideat, quò vadat. Quando enim homo fit non homo, hoc eſt quando ægreſcit; ægrotando ægritudo creſcit; peccator expaueſcit; cor contremeſcit; caput obſtupeſcit; ſenſus euaneſcit; virtus exareſcit; vultus palleſcit; facies nigreſcit; oculus tenebreſcit; auris ſurdeſcit; naſus putreſcit; lingua fatiſcit; os obmuteſcit; corpus tabeſcit; caro marceſcit. Tunc carnis pulcritudo fœ-

do fœtor efficitur, & putredo tunc ſoluitur in cinerem, & vertitur in vermem.

Poſt hominem vermis, poſt vermem fœtor & horror:
Sic in non hominem vertitur omnis homo.

Age iam, cùm ad illud vltimum Iudicium venerimus, ab eo Iudice iudicandi, qui nec falli occultatione criminum poteſt, nec ad impunitatem promerendam muneris alicuius oblatione corrumpi; cùm cœperint omnium ſecreta reuelari, & non ſolùm actus ac verba, ſed etiam ipſæ cogitationes oſtendi; quid faciemus ſub tanti Iudicis maieſtate? quid excuſationis obtendere poterimus? quâ nos defenſionis arte purgabimus? quæ nobis ſubuentura eſt pœnitentia, quam in hâc carne contēpſimus? quæ nos defenſura ſunt opera bona, quæ in hâc vitâ non fecimus? ad quos Apoſtolos, aut ad quos alios Sanctos confugituri ſumus, quorum exempla ſimul ac verba deſpeximus. An fortè aliquos ibi fragilitas corporis excuſabit? ſed excuſationi eorum reclamabunt omnia ſanctorũ exempla, qui cum fragilitate carnis, in carne vincentes, quod fecerunt, vtique fieri poſſe, docuerunt. Quid ergo reſpōſuri ſunt, ſi eis Dominus dicat; ſi potuiſtis, quare non reſtitiſtis deſiderijs peccatorum? ſi non potuiſtis, quare meum, contra peccata, non quæſiſtis auxilium? Nonne ad hæc obmuteſcentibus &

Proſper lib. 3. de vitâ contēplat. cap. 12.

quid excuſationis referant non habentibus, dicet: *Ligate eos manibus & pedibus, & mittite in tenebras exteriores, vbi erit fletus & ſtridor dentium, vbi vermis eorum nõ morietur, & ignis eorum non extinguetur.* Hæc & his ſimilia libenter audire vel legere, iugiter ante oculos mẽtis adducere; cogitare, quale malũ ſit, ab illo gaudio diuinæ contemplationis excludi; beatiſſimâ Sanctorum omnium ſocietate priuari; fieri patriæ cœleſtis extorrem; mori vitæ beatæ; morti viuere ſempiternæ; in æternum ignem, cum diabolo & angelis eius expelli, vbi ſit mors ſecunda, damnatis exilium, vita ſupplicium; non ſentire in illo igne quod illuminat, ſentire quod cruciat; exundantis incendij terribiles crepitus pati; barathri fumantis amarâ caligine oculos obcæcari; profundo gehennæ fluctuantis immergi; edaciſſimis in æternum dilaniari vermibus, ne(finiri: hæc & multa ſimilia cogitare, nihil eſ aliud, quàm vitijs omnibus repudium dare & omnia blandimenta carnalia refrenare.

Cap. 7. Speculi peccat. tom. 9. Aug.

Attende ergo, in illâ terribili horâ de qu: loquimur, miſera peccatoris anima. Quãdo de mundo exitura & itura es; aderunt mo: miniſtri, maligni illi ſcilicet diaboli, illa ver tartarea monſtra velut leones rugientes v rapiant prædam, tunc horribilia patebun loca pœnarum, chaos & caligo tenebrarum horrorum miſeriæ & tribulationis; tremor

timo

[t]imor anguſtiæ & confuſionis; dolor horrendæ viſionis; tremor tremendæ manſionis; [l]ocus flentium, vbi ſtridor dentium, vbi [m]orſus vermium, vbi clamor dolentium, vbi luctus gementium, vbi eſt vox clamantium peccatorum & dicentium; *Væ, væ nobis filijs Euæ?* quid tunc proderit ſcientiæ iactantia, ſæculi pompa, mundi vanitas, terrenæ dignitatis cupiditas?

Dic mihi, vbi tunc amatores mundi, qui ante pauca tempora nobiſcum erant? ex eis remanſit niſi cineres & vermes. Attende diligenter, quid ſunt, quid fuerunt? homines fuerunt ſicut tu, comederunt & biberunt, riſerunt, *duxerunt in bonis dies ſuos, & in puncto ad inferna deſcenderunt.* Bern. lib. medit. c. 2.

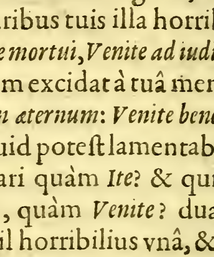
[Imò] molliùs educata corpora grauiùs fœtent poſt mortem. Petrus Dam. epiſt. ad Blancam cap. 30.

Aſpera non Cyris, non Crœſis Parca pepercit,
Hisq; etiam, nuper ſub quibus orbis erat.
Te quoque, Alexander, victor graſſate per orbem,
Perdidit immodici copia ſumpta meri.
Inter defunctos, quidnam eſt diſcriminis? Oſſa
Et cineres Iri, Tantalidiſq;, pares.
Par Conſtantino famulus meus (hic ego tantùm
Excipio tumulum) diues, inopſq;, pares.
Atque hic iſta quidem. Aſt alio quæ condit in æuo,
Vltima lux prauis, quis memorare queat?
Horrida flamma, grauis caligo à luce remotis,
Vermis, qui memores criminis eſſe facit.

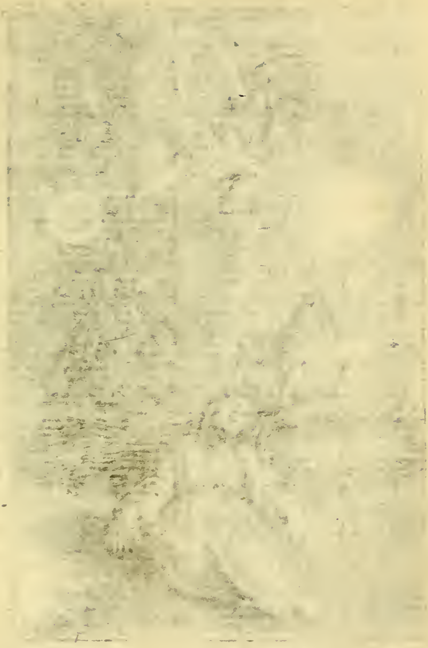
Naziã. de externi hominis vilitate.

Non natum eſſe, tibi melius, ſcelerate, fuiſſet,
Aut natum, prorſus more perire feræ,
Quàm, mala tot paſſum in terris, ſæuoſq; dolores;
Poſt, grauiora iterum, tempus in omne pati.
Atque vtinam matris me mors rapuiſſet in aluo!
Nam tenebræ nato, mox mihi fletus erat.

Aug. ſolil. cap. 3. Ergo, ô anima, ſiue vigiles, ſiue dormias, ſemper in auribus tuis illa horribilis tuba reſonet: *Surgite mortui, Venite ad iudicium.* O anima numquam excidat à tuâ memoriâ: *Ite maledicti in ignem æternum: Venite benedicti, percipite Regnum.* O quid poteſt lamentabilius & terribilius cogitari quàm *Ite*? & quid delectabilius exprimi, quàm *Venite*? duæ ſunt voces, quarum nihil horribilius vnâ, & nihil iucundius alterâ poterit audiri.

XV.

Defecit in dolore vita mea et anni mei in gemitibus . Pſal . 30 .

XV.

Defecit in dolore vita mea, & anni mei in gemitibus. *Pſalm. 30.*

HOc erat ergo meis dominans Natalibus aſtrũ,
Vt mihi lux fauſtâ nulla rediret aue!
Quàm leuis optati me temporis aura fefellit;
Dum toties repeto; Craſtinus albus erit.
Nec tamen albus adhuc mihi craſtinus ille reluxit;
Quin, qui præterijt proximus, ater erat.
Credideram alternos vitæ ſuccedere caſus,
Inq; vices lætis cedere mœſta locum.
Vtq; ſerenato detergis nubila cœlo,
Cùm reuehis clarum Cynthie pure diem;
Vtq; maris reparas fugitiuos, Cynthia, fluctus,
Cùm tingis refluo littora ſicca ſalo;
Sic ego venturi non felix temporis augur,
Omnia pro votis rebar itura meis.
At mea, quàm diſpar, quantoq; ſeuerior illis,
Quas dat nupta viro, triſtitia eſt lacrymis!
Coniuge defuncto, bis denis menſibus, vxor
Sola domi queritur, coniugis orba, necem.
Poſt decimum ſinitur lugubria ponere menſem,
Et peplum niueâ vertere triſte togâ.
Quis mihi tranſactus ſemel eſt ſine luctibus annus?
Quis vacuus menſis? quis ſine nube dies?
Nulla meis lex dat finémve, modúmue, querelis;
Nil niſi continuus ſit mea vita dolor.

Et planctu & lacrymis gemituq́ abſumitur omnis,
Ipſaq́ pars minima eſt vita caduca, ſui.
Sæpè quidem rabidis ſunt æquora turbida ventis,
Sed breuis eſt, quoties magna procella furit.
Quas rapiunt ſyluis brumalia ſidera frondes,
Compenſant viridi tempora verna comâ.
Iuppiter obſcuris cùm condidit æthera nimbis,
Lætior innubi mox redit ore dies.
Iuncta catenatos nectunt mihi funera luctus,
Dempta nec eſt vllo ſyntheſis atra die.
Mœſtaq́ nec feſto ceſſauit tibia cornu;
Pectus, ebur; pugni, plectra; querela, fides:
Hâc cytharâ, ſoles; hoc tranſigo pectine, noctes;
His fidibus, vitæ tempora fallo meæ.
O quoties victo ſuſpiria pectore rupi.
Cùm cuperem tacito mergere verba ſinu!
O quoties, lux quanta fuit, fuit acta querelis,
Lunaq́ quanta fuit, planctibus acta fuit!
Ne gemerem, memini, toties monuiſtis amici,
Multaq́, ne gemerem, credite, facta mihi.
Libera lætitiæ ſuaſiſtis frena remitti,
Illicò lætitiæ libera frena dedi.
Aſt vbi ſingultum compeſcere riſibus opto,
Riſibus, heu, gemitus obſtrepuêre meis!
Sæpè, volens placidas ſomno traducere noctes,
Perpetuò vigiles obruor imbre genas.
Dumq́ diu nimiùm ſuſpenſos comprimo fletus,
Heu, mare perruptis effluit aggeribus!
Flumina, vos teſtes; vos, nota cubilia, ſyluæ;
Vosq́ cauæ valles; conſcia vosq́ iuga;

Vos

Vos teſtes, quoties ſuſpiria vincere tentans,
Victa, reluctanti murmura corde dedi.
Quin etiam auditis permota vlulatibus Echo;
Queſtibus audita eſt aggemuiſſe meis.
Tunc ego, tunc illa, alternis dedimus lamenta,
Fleuimus inq́; vices, planximus inq́; vices.
Vt Pandioniæ ſibi dant reſponſa ſorores,
Cùm cæſum, thalami labe queruntur Itym.
Et ſedet hinc Progne ramo miſerabile plorans,
Et ſedet indè ſuum flens Philomela nefas.
Alteraq́; alterius ſequitur ſuſpiria queſtu,
Admiſſum lacrymans, vtraque crimen auis.
Talis & Alcyone cùm naufraga vela mariti
Nequicquam ſcopulis littoribusq́; canit.
Aut viduus, viridi nemoris ſedet arbore turtur,
Comparis æterno murmure fata gemens.
Sic mihi fatidicæ nerunt quoque ſtamina Diuæ,
Vt mihi Sol, nitido ſidere, nullus eat.
Vtq́; adimant nullos, lamenta perennia luctus,
Aut ceſſet, cauſſâ deficiente, dolor.
Sed fuit vt primæ, gemitus, vox prima loquelæ;
Sit gemitus vitæ vox quoque ſumma meæ.

Defecit in dolore vita mea, & anni mei in gemitibus. Pſalm. 30.

Hierō. in Pſal. 30. QVAMDIV eſt hîc in præſenti vitâ, habet gemitum & fletum vnuſquiſque homo.

Aug. li. 21. de ciuit. cap. 14. Homo nō à riſu orditur hanc lucem, quid malorum ingreſſus ſit neſciens, próphetat quodammodo: ſolùm, quando natus eſt, ferunt riſiſſe Zoroaſtrem, nei ei boni aliquid monſtruoſus ille riſus portendit. Prorſus quod ſcriptum eſt *graue iugum ſuper filios Adam à die exitus de ventre matris eorum vſque in diem ſepulturæ in matrem omnium.*

Aug. ſer. 28. de verb. Apoſt. Vnde interrogemus pueros qui naſcuntur, quare à ploratu incipiant: naſcitur & ſtatim plorat, & poſt neſcio quot dies ridet. Quando plorabat naſcens, Propheta ſuæ calamitatis erat, lacrymæ enim teſtes ſunt miſeriæ.

Naziā. carm. de human. natur.

Hoc homini tantùm firmum eſt experſq; ſenectæ,
Indè ex quo naſcens fletibus ora rigat;
Per lacrymas teſtans, quas vitæ in lumine fundit,
Quotnam illum maneant agmina dura mali.
Eſt Regio (vt quondam Cretæa) ignara ferarum;
Eſt alia, hybernæ neſcia terra nivis:
At, vacua aduerſis quod vitæ tempora rebus
Clauſerit, haud quiſquam dicere iure poteſt.

Author ſpeculi In huius vitæ miſeriam intraſti lugens, dies tuos in dolore & ærumnâ pertranſiſti; cum

luctu

luctu & labore hinc exiturus es. Intelligas ergo, in quantum ſit ingreſſus tuus flebilis, progreſſus tuus debilis, & egreſſus horribilis. peccat. Tom. 9. Aug.

Riſum reputaui errorem, & gaudio dixi: Quid fruſtrà deciperis? Eccl. 2.

Domini vox eſt ad ſuos dicentis, *Vos plorabitis & plangetis, ſæculum autem gaudebit: Vos triſtes eritis.* Timenda ſunt Chriſtianis præſentis ſæculi gaudia, & optanda pro deuotione mœſtitia. Chryſ. ſer. de martyribus imitãdis.

Lætitiæ enim tantum nomen habent, cùm omnia ſint in triſtitiâ. Chryſ. ho 54.

Qui ſumus in hoc tabernaculo, ingemiſcimus grauati. 2. Cor. 5.

An non eſt meritò ingemiſcendum, quòd ſumus in regione alienâ, & in Coloniam procul à patriâ poſitam amandati? Chryſ. hom. in Pſal. 115.

In abſcondito plorabit anima mea: plorans plorabit & deducet oculus meus lacrymam. Hiere. 13.

Aſſeuerant Turturem caſtam & amatricem comparis eſſe, ita vt ſi quando euenerit, eius maſculum ab Aquilâ ſiue Aucupe capi, non ſe commiſcere alteri, ſed ipſum cupere, & ipſius præſtolari aduentum, & in amoris eius exſpectatione pendere. Huius Turturis meminit Scriptura in Cant. Canticorum dicens: *Vox Turturis audita eſt in terra noſtra.* O gemitus de medio cordis amabilis, bonitatis pullulans fontes! ô gemitus cœleſtem ſponſum CHRISTVM ad ſemetipſum adducens! Chryſ. tom. 5. hom. de virtute.

Hugo de S. Victor. ſerm. de aſſumpt. Mar. tom. 2.

Vox turturis, amori canit & dilectioni; & habet ſingularem dilectionem turtur, cui canit, vel præſenti gaudium, vel abſenti affectum. Igitur vox turturis tota de amore, & non nouit aliud præter amorem turtur. Et quid ſonat vox turturis? quam ſignificationẽ habet vox turturis? quid dicit? Vnũ eſt quod ſonat vox turturis, & ſemper illud ſonat & reſonat, & non faſtidit vmquam. Numquam turtur vocem ſuam variat, numquam canticum ſuum mutat, ſemper idẽ canit qui ſemper idem diligit. O vox turturis quàm dulcis es! & quis dignus erit audire vocem turturis? in ſolitudine canit turtur, & ſemper turtur ſolitudinem diligit, quia ſingularem dilectionem quærit. Non audietur in plateis vox eius, neque foris clamorem ſuum proferet. Intus reſonat, intrinſecus canit & non poſſunt audire turturem, niſi qui intus ſunt; qui elongant in ſolitudine, qui ſecretum inhabitant.

Bern. ſerm. 59. in Cant.

Donec [autem] homines pro Dei cultu, mercedem tantùm in terrâ, & tãtùm terram acceperunt, minimè ſe cognouerunt peregrinos; nec more turturis ingemuerunt. ita tamdiu non eſt vox turturis audita in terrâ noſtrâ. Vbi ergo Regni Cœlorum promiſſio facta eſt, tunc primùm manifeſtè ſonuit in terra vox turturis. Nam dum ſancta quæque iam Anima CHRISTI præſentiam ſuſpiraret,

raret, Regni dilationem moleſtè ferret, deſideratam patriam gemitibus & ſuſpirijs à longè ſalutaret, nónne tibi videtur, vice fungi gemebundæ ac caſtiſſimæ turturis, quæcumque anima in terris ita feciſſet? Ex tunc ergo & deinceps vox turturis audita eſt in terrâ noſtrâ. Quid ni moueat mihi crebras lacrymas *& gemitus quotidianos* CHRISTI abſentia? *Domine ante te omne deſiderium meum, & gemitus meus à te non eſt abſcõditus. Laboraui in gemitu meo*, tu ſcis, ſed beatus qui dicere potuit; *Lauabo per ſingulas noctes lectum meum, lacrymis meis ſtratum meum rigabo.* Non ſolùm autem mihi, ſed & omnibus, qui diligunt aduentum eius, gemitus iſti comperti ſunt. Hoc quippe eſt quod ipſe aiebat. *numquid poſſunt filij ſponſi lugere, quamdiu cum illis eſt ſponſus? venient autem dies, cùm auferetur ab eis ſponſus, & tunc lugebunt*, ac ſi diceret; & tunc vox turturis audietur. Ita eſt, IESV bone, venerunt dies illi; *nam & ipſa creatura ingemiſcit & parturit vſque adhuc, reuelationem filiorum Dei exſpectans:* non ſolùm autem illa, *ſed & nos ipſi intra nos gemimus adoptionem filiorum Dei expectantes Redemptionem corporis noſtri.* Neque *vacui gemitus* quibus è cœlo tam miſericorditer reſpondetur. *Propter miſeriam inopum & gemitum pauperum nunc exurgam dicit Dominus.* Fuit & in tempore Patrum, *vox iſta gementium*: ſed rara, & penes quemque *ſuus gemitus.* Vnde & dicebat

quis: *Secretum meum mihi, ſecretum meum mihi?* At vbi palàm clamatum eſt, *Quæ ſurſum ſunt quærite, vbi* CHRISTVS *eſt in dexterâ* Dei *ſedens* ad omnes iam cœpit pertinere *gemitus ille turtureus*, & vna omnibus eſſe *gemendi ratio.*

LIBER

LIBER SECVNDVS.

DESIDERIA

ANIMÆ SANCTÆ.

*Concupiuit anima mea deſiderare iuſtificatio-
nes tuas. Pſal. 118.*

XVI.

Concupiuit anima mea deſiderare iuſtificationes tuas. *Pſalm. 118.*

COEleſtem, dubitans, terrenumq́ inter Amorẽ,
Hæreo, quòd teneant carbaſa noſtra latus.
Indè vocor, reuocorq́ aliò, modò vellor vtrimque;
Nutat vt ancipiti quaſſa carina ſalo.
Ambiguum faciunt Amor hic, Amor ille duellum,
Impediuntq́ ſuo ſiſtere vota loco.
Sit ſatis, ah! tandem mala tot faſtidia paſſæ,
Et ſinar ad portus ſpem reuocare ſuos!
O Deus! aut nullo caleat mihi pectus ab igne,
Aut ſolo caleat legis amore tuæ!
Non nego; quod lubeat, magna eſt, optare, voluptas;
Et modò poſſe volo dicere; nolo, modò!
Frena nihil patitur minùs, atque libido vouendi,
Nec ſe lege ſinunt libera vota premi.
Vt vagus exultim loriſq́, lupiſq́ ſolutus
Quoſlibet in paſtus currere gaudet equus:
Vt ruit, & lætis laſciua volutat in herbis
Corpora, depoſito bucula feſſa iugo:
Aſt vbi mox reuocat conſueta ad aratra colonus,
Excutit ille lupos, excutit illa iugum.
Scilicet expetitur libertas vna vouendi,
Quæ ſatis eſt, quamuis vtilitate vacet.
Sic Phaëton, patriæ ruiturus ab axe quadrigæ,
Appetis ignotos flectere rector equos.

Sic quoque non ſolitis dum niteris altiùs alis
Icare, ſubiectis labere merſus aquis,
Quàm variâ Superum laſſas prece tundimus aures
Cælitibus, puto nos ſæpè mouere iocum.
Ille vouet nuptam, nuptæ vouet ille ſepulcrum;
Hic ſobolem naſci poſtulat, ille mori:
Ille Patri mortem, Patri rogat ille ſalutem;
Hic fieri iuuenis ſupplicat, ille ſenex.
Vix, puto, conſentit centum de millibus vnus;
Quin aliquis voto diſſidet ipſe ſuo.
Denique quid Superos oret, pars maxima neſcit,
Tam vaga quiſque ſibi vota, preceſq; facit.
Sic vbi iam grauidas ſtimulant faſtidia Matres,
Obſcenam ſatiant fercla pudenda famem:
Scilicet expetitur modò calx, modò creta palato;
Et modò, quæ ſtomacho diſplicuêre, placent.
Quid deſiderijs vltra tot inanibus vror?
Quid iaculor nullo votaq;, ſpeſq; ſcopo?
Eſte procul gemitus, procul anxia turba, timores,
Sollicitæq; preces, votaq;, ſpeſq; procul.
O Deus, aut nullo caleat mihi pectus ab igne,
Aut ſolo caleat legis amore tuæ.

Con-

Concupiuit anima mea deſiderare iuſtificationes tuas! Pſal. 118.

MIRVM eſt, quomodo concupiſcatur deſiderium; nec ſit in nobis, cuius concupiſcentia iam ſit in nobis. Quis neſciat in homine eſſe concupiſcentiam, in homine deſiderium? cur ergo concupiſcitur, vt habeatur, quaſi forinſecus inferatur? aut quomodo haberi eius concupiſcentia, ſine ipſo poteſt, cùm non ſit & ipſum quid aliud, quàm concupiſcentia? Nam & deſiderare procul dubiò concupiſcere eſt. Quis enim iſte mirabilis atque inexplicabilis languor? & tamen eſt; nam & ægrotus qui faſtidio laborat concupiſcit vtique deſiderare cibum, dum concupiſcit non habere faſtidium. An aliud eſt concupiſcere, aliud deſiderare? non quod non ſit concupiſcentia deſiderium, ſed quia non omnis concupiſcentia deſiderium eſt; concupiſcuntur enim & quæ habentur, & quæ non habentur: nam concupiſcendo fruitur homo rebus quas habet; deſiderando autem, abſentia concupiſcit. Deſiderium ergo, quid eſt, niſi rerum abſentium concupiſcentia? ſed Dei iuſtificationes abſentes eſſe quomodo poſſunt? An & Aug. in Pſ. 118.

quando ſciuntur, & non fiunt, abſentes ha-
bendæ ſunt? ſæpè enim quid agendum ſit
videmus; nec agimus, quia non delectat vt
agamus, & concupimus vt delectet. Præ-
uolat intellectus; & tardè ſequitur, & ali-
quando non ſequitur, humanus atque in-
firmus affectus. Ideò ergo deſiderare con-
cupiſcebat, quæ bona eſſe cernebat, cupiens
eorum habere delectationem, quorum po-
tuit videre rationem.

Aug in Pſ. 118. Non dixit [autem] concupiui iudicia
ſed, concupiui deſiderare: ſicut enim vitâ
viuere, plus eſt, quàm viuere (viuere nam-
que commune etiam huius eſt vitæ; vitâ
autem viuere, Beatorum eſt) ſic concupiſ-
cere vt deſideremus iudicia Dei, plus eſt,
quàm deſiderare iudicia; concupiſcimus
enim deſiderare, quaſi non ſit poteſtatis
noſtræ deſiderium, ſed gratiæ Dei. Cùm
enim Dominus oblectari nos viderit cupi-
ditate deſiderij iudiciorum ſuorum, ſo-
brium auget affectum; cùm autem pecca-
mus, non concupiſcimus deſiderare iudi-
cia Dei. Vnde etiam Dominus non otiosè
ait; *Deſiderio deſideraui hoc paſcha manducare vo-
biſcum*; non ſolùm deſiderans, ſed etiam
geminato deſiderio concupiſcens remiſſio-
nem tribuere peccatorum. Concupiſcamus
ergo & nos deſiderare iudicia Dei.

Orig. Nam ſicut dicitur aliquis carnalis Amor,
quem

uem & Cupidinem appellauerunt Poë- prolog. in Cãt.
e, ſecundùm quem qui amat, in carne ſe-
inat: ita eſt & quidam ſpiritualis Amor,
cundùm quem & ille interior homo
nans in ſpiritu ſeminat.

[Iam] diſcerne petitionem cordis tui, à Aug. in Pſ.36.
etitionibus carnis; diſcerne quantum po-
es. Verbi gratiâ: cœcus eſt, corpore; rogat
t illuminetur: Petitio hæc carnis. Infirma-
ur, rogat ſe ſaluum fieri; ſaluus fit moritu-
us; & iſta petitio carnis eſt, & ſi quæ ſunt ta-
a. Petitio cordis quæ eſt? ſicut petitio car-
is eſt, velle ſibi præparari oculos, vtique ad
idendam iſtam lucem (quæ talibus oculis
ideri poteſt) ita petitio cordis, ad illam lu-
em pertinet; *Beati mundi-cordes, quoniam ipſi
Deum videbunt.*

Sed homo, quaſi pullum onagri ſe libe- Greg.
um natum putat; nam qui implere cuncta cap. 15. in c. 11.
uæ deſiderat per effrenatam libertatem Iob.
uærit, quid aliud, quàm pullo onagri eſſe
milis concupiſcit; vt diſciplinæ hunc lora
on teneant, ſed audenter vagus per ſyluam
eſideriorum currat?

Mens quoque noſtra rebus mutabili- Greg.
bus ſubdita, & à ſemetipsâ variatur. Nam ca. 22. in cap.
uærens, quod non habet, anxia percipit; 7. Iob.

càmque habere cœperit, tædet hanc perce-piſſe, quod quæſiuit. Amat ſæpè quod deſpexerat, deſpicit quod amauerat. Diu quærit, vt parùm quid de ſummis inueniat, ſed ad conſueta citiùs relabens, nec parùm in hi[s] quæ inuenerit, perſeuerat.

Greg. hom. 36. in Euãg. Nos enim, nati in huius peregrinationi[s] ærumnâ, huc faſtidioſi iam venimus; neſcimus quid deſiderare debeamus.

Aug. de orando Deo. Epiſt. 121. ad Probã cap. 5. Ac planè quid oremus, ſicut oportet, neſcimus. Alius vult coniugari; alius coniugi[o] viduatus deinceps continenter eligit viuere alius nullum concubitum nec in ipſis nuptijs experiri:

Aug. Confeſsio. 6. c. 6. Et ego inhiabam honoribus, lucris, coniugio, & tu irridebas.

Aug. de orando Deo c. 12. epi. 121. ad Probã. Certè, qui dicit in oratione, verbi grati[a] Domine multiplica diuitias meas; aut, d[a] mihi tantas, quantas illi vel illi dediſti; au[t] honores meos auge; aut fac me in hoc ſæculo præpotentem atque clarentem, vel ſi qui[d] huiuſmodi eſt; & hæc dicit, eorum haben[di] concupiſcentiam, non id attendens, vt e[x] his, ſecundùm Deum proſit hominibus puto eum non inuenire in oratione Dominicâ, quo poſſit hæc vota coaptare

Quam

Quamobrem pudeat ſaltem petere, quæ non pudet cupere; aut ſi & hoc pudet, ſed cupiditas vincit; quanto meliùs hoc petitur, vt etiam ab iſto cupiditatis malo liberet, cui dicimus; *libera nos à malo.*

Vides [ergo] auiditate omne malum exortum, cùm ipſum deſiderium videlicet, non ſuſtineat intra proprios terminos conſiſtere? Quidquid enim terminos à Deo ſtatos tranſgreditur, id abſurdarum ac minimè legitimarum rerum appetens eſt. Quemadmodum enim fieri ſæpè videmus, vt qui ciborum appetitionem amiſerint, terram ac lapillos comedant, quique impotenti ſiti correpti fuerint, ij & cœnum quoque nonnumquam ad bibendum appetant; Chryſ. in Epi. ad Roman. c. 1. hom. 4.

Sic cor meum, cor vanum, vagum & inſtabile dum ſuo ducitur arbitrio, & diuino caret conſilio, in ſeipſo non poteſt conſiſtere, ſed omni mobili mobilius, per infinita diſtrahitur, & hac atque illac, per innumera diſcurrit; & dum per diuerſa requiem quærit, non inuenit, ſed in labore miſerum, à requie vacuum manet: ſibi non concordat, à ſe diſſonat, à ſe reſilit, voluntates alternat, conſilia mutat, ædificat noua, deſtruit vetera, deſtructa reædificat, eadem iterum atque iterum alio & alio modo mutat & ordinat; Bern. cap. 9. medit.

quia vult & non vult,& numquam in eoder
ſtatu permanet.

Aug. ſolilo. cap.12.

Sed allide Domine concupiſcentian
meam dulcedine tuâ, quam abſcondiſti ti
mentibus te, vt concupiſcam te concupiſ
centijs ſempiternis; ne vanis illectus & dece
ptus interior guſtus ponat amarum dulce &
dulce amarum.

Vtinam dirigantur viæ meæ ad cuſtodiendas iuſtificationes tuas! Pſal. 118.

17.

XVII.

Vtinam dirigantur viæ meæ ad cuſtodiendas iuſtificationes tuas! *Pſalm. 118.*

QVò ferar? ambiguos aperit mihi ſemita calles,
Semita non vno tramite ſecta vias.
Illa tenet dextram, partem tenet illa ſiniſtram,
Hæc tumet in cliuos, vallibus illa cadit:
Hæc faciles aditus, aditus habet illa malignos,
Explicat illa vias, implicat illa dolos:
Quoq; vel hæc tendat, vel quò ſe porrigat illa,
Exitus implexo fine videre vetat.
Non ita, qua partes via ſe findebat in ambas,
Herculis ambiguum fecit euntis iter,
Nec totidem refluis Meander flectitur vndis,
Ipſe ſuis quamuis obuius erret aquis.
Nec labirynthæi tanta eſt fallacia tecti,
Curua licet varijs torqueat antra vijs.
Heu, grauiora meos cohibent diſcrimina greſſus!
En geminâ dubiam parte pericla premunt.
Non ego quæ metuam diuortia mille viarum;
(Solus Dædaleâ, qui fuit æde labor)
Sed præter varios curuis ambagibus orbes,
Nox etiam cœcas celat opaca vias;
Nulláque ſe preſſo monſtrant veſtigia ſigno,
Quâ populus trito calle, notârit iter.
Et licet explorem prætenſis obuia palmis,
Et vitem obſtantes, tubera dura, petras.

Vix ſatis inceptos auſim producere curſus,
Sed retinent timidum noxq; doluſq; gradum.
Laſſus vt ignotâ cùm fors regione viator
Opprimitur nebulâ præcipitante diem:
Nullaq; iam toto collucent ſidera Cœlo,
Nec propè ſunt vllæ, ruſtica tecta, caſæ;
Nullaq; ſignato callem notat orbita ſulco,
Vlla nec humano ſemita trita pede;
Nec ſcit, an in ſyluas, an eat ruiturus in vndas,
Longiùs inceptam ſi paret ire viam,
Tum loca clamoſis latè omnia vocibus implet,
Paſtoris vocitans rure vagantis opem.
Vtq; vel è ſtabulis tacitiſq; quis audiat antris,
Ingeminat longos, terq; quaterq; ſonos.
Omnis at in ſurdas clamor volat irritus auras,
Nullaq; Paſtoris verba remiſſa ſonant.
O quis in his tendat mihi ſtamina fida periclis!
Quis Deus, in tantâ, ſit mihi nocte Pharus?
Iſacidas quondam per inhoſpita regna vagantes,
Inſolitas docuit clara columna vias:
Stella comes monuit Nabathæos lumine reges,
Paruaq; Bethlemiæ duxit in antra domus.
Quin recreant trepidos, fratrum duo ſidera, nautas
Tu quoq; mî gemini Caſtoris ede facem.
Gnoſis aberrantem reuocauit Theſea filo,
Et fuit Hero tibi nocte, Leandre, Pharus.
Ecce ego ſum Theſeus, vice tu mihi ſis Ariadnes,
Herus agaſq; vicem, quando Leander ero.
Aſpicis vt multi, vaga turba, per auia currant,
Et ſuus huc, illuc, quemlibet error agat?

Hic cadit ignota præceps Regione viarum,
Ille vago cæcum tramite verſat iter:
Hic celerat curſus; hic paſſu deſide lentat;
Sæpiùs ille ſuos fertq; refertq; gradus:
Hic diuerſus abit; lateri latus ille propinquat;
Hic Comitis ductu fallitur, ille ſuo:
Perpetuos aliquis veſtigia flectit in orbes;
Alter in obliquas voluitur vſque vias:
Hic ratus ad certam curſu ſe tendere metam,
Decepto repetit limina prima pede:
Denique in errorem facto ruit agmine vulgus,
Quodq; tenere decet, vix tenet vllus iter.
O vtinam, recto tendat mea ſemita ductu,
Nec dolus, infido tramite, fallat iter!
Qualis at excuſſo fugit irreuocabilis arcu,
Dum volat ad certum miſſa ſagitta locum;
Talis in-offenſo feſtinet limite curſus,
Quâ tua nempe monent tendere iuſſa, viâ.
Eſto igitur, mea lux, quoties iaculabere, neruus;
Quemq; petis iaculis, ſint tua iuſſa, ſcopus;
Quâq; petiturus candentia ſigna ſagittâ es,
Illa ego ſim digitis lecta ſagitta tuis.

Vtinam dirigantur viæ meæ ad cuſtodiendas iuſtificationes tuas!
Pſalm. 118.

Aug.l. 2.de oper.me nt. HIEREMIAS dicit: *Scio Domine, quia non eſt in homine via eius; nec viri eſt vt ambulet & dirigat greſſus ſuos.* Hinc & in Pſalmis cum quidam dixiſſet Deo: *tu mandaſti mandata tua cuſtodiri nimis,* continuò, non de ſe præſumpſit, ſed optauit vt faceret. *Vtinam,* inquit, *dirigantur viæ meæ ad cuſtodiendas iuſtificationes tuas!*

Ambr. in Pſal. 118. octon. 5. Miles qui ingreditur iter, viandi ordinem non ipſe diſponit ſibi, nec pro ſuo arbitrio viam carpit, nec voluntaria captat compendia, ne recedat à ſignis; ſed itinerarium ab Imperatore accipit & cuſtodit illud; præſcripto incedit ordine, rectâque viâ conficit iter, vt inueniat commeatum, parata ſibi ſubſidia. Hanc legem viandi eſſe præſcriptam, Chriſto ducente, ſanctis commeantibus, recognoſcas velim. Profecti ſunt enim & Patres noſtri de terrâ Ægypti, per longa ſpatia terrarum, quorum ſtatiuæ omnes, manſioneſque deſcripta ſunt. Aduertimus ergo quis has ordinauerit manſiones, quomodo ambulare oporteret filios Iſrael. Præibat enim illos, per diem, Deus in columnâ nubis;

noctu,

noctu autē in columnâ ignis,vt viam oſtenderet ambulantibus & tenebras dimoueret, lex viarum, columna erat & ignis & nubes.

Multæ enim ſunt viæ & multa genera viarum;magnum profectò periculum viatori. Quàm facilè in multarum occurſu, errabit in viâ ſuâ, qui viarum diſcretione caruerit? Scrutemur proinde vias noſtras, etiam vias dæmonum, vias quoque Beatorum ſpirituum, & vias Domini inueſtigemus. Bern. ſerm. 11. ſup. *Qui habitat in adiutorio.*

[Si enim] viam ingreſſus cùm veneris ad compitum aliquod (& neſcias quod iter ingredi debeas) ſtas & cogitas ipſe tecum, vtrùm primam,aut ſecūdam,aut tertiam viam eligas quam ſequaris, nec putas priùs adoriendum iter quàm animo definiens;quanto magis animo debes ac mente conſiſtere, qui ad regnum cæleſte tendis,& cogitare tecum, quia non omnis via illò ducit,non omnis eò dirigit ad Hieruſalem illam quæ in cælo eſt. Sunt viæ quæ malos exitus mortis habent. Hæ ſunt viæ de quibus legiſti: *Quia ſunt viæ quæ videntur viro rectæ eſſe, vltima autem eius aſpiciunt in profundum inferni.* Ambr. in Pſal. 118. octon. 8.

Viæ igitur filiorum Adam in neceſſitate & cupiditate verſantur. Ab vtraque ſiquidem ducimur, & ab vtraque trahimur, niſi quod videmur magis vrgeri neceſſitate, trahi cupiditate. Et neceſſitas quidem ſpecialiter corpori tribuenda videtur, nec ſimplex Bern. ſerm. 11 ſuper *Qui habitat.*

illa eſt, *ſed anfractus habens plurimos* plurimaq́; diſpendia; nam compēdia pauca admodum, ſi qua tamen. In his quoque docetur quàm neceſſe habeat clamare ad Dominũ, non de neceſſitate, ſed de *neceßitatibus meis erue me.* Non modò ab hâc viâ neceſſitatis, ſed ab eâ quoque quæ cupiditatis eſt, optabit educi, quisquis non ſurdâ aure monita Sapiētis exceperit. Quid enim ille ait? *à voluntatibus tuis auertere,* & item: *poſt concupiſcentias tuas non eas.* Hæ ſunt viæ quæ videntur hominibus bonæ, ſed finem non habent, niſi cùm demergunt in profundum.

Ibid. Si inueniſti vias hominum, illud quoque conſidera, ne fortè de his dictum ſit: *Contritio & infelicitas in vijs eorum:* vt ſit contritio in neceſſitate, infelicitas in cupiditate. Videamus & vias Dæmonum, videamus & caueamus; videamus, & fugiamus eas; ſiquidē via illorum, Præſumptio & Obſtinatio. Quàm peruerſo & euerſo ſunt corde filij hominum! quicumque ſectantur vias Dæmonum, ingrediuntur Dæmonum vias. Hæc enim tota aduerſùm nos ſpiritualium colluctatio nequitiarum eſt, vt nos ſeducant, vt nos inducant in vias ſuas, vt deducant in eis, perducant ad deſtinatum finem, qui paratus eſt eis. Quæ verò ſunt ſanctorum Angelorum viæ? Profectò illæ, quas vnigenitus enarrauit dicens: *Videbitis Angelos aſcendentes & deſcendentes*

ſuper

ſuper filium hominis. Aſcenſio igitur & deſcenſio viæ illorum. Aſcenſio propter ſe, deſcenſio vel potiùs condeſcenſio propter nos. Puto & vias Domini vultis audire. Docuit itaque vias ſuas, cùm aperuit labia Prophetæ vt diceret: *Vniuerſæ viæ Domini miſericordia & veritas.* Ita ad ſingulos, ita ad omnes cõmuniter venit, in miſericordiâ ſcilicet & veritate. *Ab his itineribus incuruati ſunt colles mundi*; ſuperbi, Dæmones, Principes.

Iſte ordo eſt, alij præcedũt, alij ſequuntur. Aug. in Pſal. Qui præcedunt exẽplum ſe præbent ſequentibus; numquid neminem ſequuntur? Si neminem ſequuntur, errabunt. Sequuntur ergo & illi aliquem, ipſum CHRISTVM. Et cernitis ordinatos greſſus per Paulum Apoſtolum dicẽtem. *Imitatores eſtote ſicut & ego* CHRISTI. Iuſti attendendo eos qui ſe in bono præcedunt, imitando ſequuntur. Quomodo ſequuntur? *Videbunt iuſti & timebunt.* Videbunt & timebunt ſequi vias malas, cùm vident quosque meliores, iam elegiſſe vias meliores; & dicunt in animo ſuo, quẽadmodum ſolent dicere viatores, attendentes alios cum præſumptione ambulantes in viâ, ipſi adhuc incerti viæ, & quaſi fluctuantes quo eant, dicunt ſibi: non fruſtrà illi hàc eunt, quãdo illò eũt, quò nos ire volumus. Et quare cum magnâ fiduciâ hàc eunt, niſi quia illàc ire pernicioſum eſt. Videbunt ergo iuſti & timebunt.

Anguſtam

Anguſtam viam vidẽt illàc; hàc vident paucos, illàc multos; ſed ſi iuſtus es, noli numerare; noli numerare turbas hominum incedentes latas vias; noli eos attendere, multi ſunt; pauci autem per viam anguſtam.

Greg. cap. 17. lib. 7. mor. in cap. 6. Iob. Reproborum [ſiquidem] *ſemitæ* ſemper *inuolutæ* ſunt, vt prauis concupiſcentijs deditì aut bona nulla appetant, aut appetẽtes infirmo deſiderio ad hæc nequaquã mentis *liberos greſſus* tendant. Rectâ enim aut non incipiũt, aut in ipſo fracti itinere, adhæc minimè pertingunt, vnde fit plerumque, vt ad morem ſuum, laſſati redeant, ſeſeque ab intentione animi in carnis voluptatibus ſternant; ſola quæ tranſeunt, cogitent; nulla quæ ſecum permaneant, curent.

Aug. in Pſ. 139. *Caput circuitus eorum?* quid eſt circuitus ipſorum? vt circumeant & non ſtent, in gyrum eant erroris, vbi iter eſt ſine fine: qui enim in lõgum it, aliunde incipit, alicubi finit; qui in gyrum it, nuſquam finit. Ipſe eſt labor impiorum, qui demonſtratur in alio Pſalmo euidentiùs: *in circuitu impij ambulant.*

Greg. lib. 7. mor. c. 14. in cap. 6. Iob. Benè ergo de reprobis dicitur: *Inuolutæ ſunt ſemitæ greſſuum eorum,* quia recta quidem deliberando appetunt, ſed ad conſueta ſemper mala replicãtur, & quaſi extra ſe tenſi, ad ſemetipſos per circuitũ redeunt, qui bona quidẽ cupiũt, ſed à malis nequicquã recedunt.

Bonau. Et quidam cadunt extra viam; vt ille qui

num-

numquam fuit de Eccleſia. Quidam cadunt in Pſal. 36.
à viâ; vnde hoc: *Melius eſt viam iuſtitiæ nõ agnoſcere, quàm poſt agnitam retroire.* Quidam cadũt in viam, vnde dicitur; *iuſtus ſepties cadit in die.*

Sed eſt multa differentia inter caſum Iuſti Orig. hom. 4. in Pſal. 36.
& iniuſti: *Iuſtus* inquit, *cùm ceciderit, nõ proſternitur.* Iniuſtus, & qui ſpem non habet in Deo poſitam, ſi ceciderit, proſternitur, & non ſurgit, id eſt, ſi peccauerit non pœnitet, & peccatum ſuum emendare neſcit.

O tortuoſas vias! væ animæ audaci, quæ ſperauit, ſi à te receſſiſſet, ſe aliquid meliùs habituram! Verſa & reuerſa; in tergum & in latera & in ventrem, & dura ſunt omnia, & tu ſolus réquies. Et ecce ades, & liberas à miſerabilibus erroribus, & conſtituis nos in viâ tuâ, & conſolaris & dicis; *Currite, ego feram, & ego perducam, & ego ibi feram.* Aug. confeſ. 6. c. 16.

Meliùs *dirigebantur à Domino greſſus eorum,* Ambr. in Pſal. 36.
quibus per noctem, ignis columna lucebat, per diem, nubis. Et tu merere factis, votisque depoſce, vt *greſſus tui à Domino dirigãtur, ne moueantur pedes tui.* Cauendũ eſt quoque ne rectam ſemitam derelinquas, & *diuerticula te viarum tortuoſarum* decipiãt. Ideò dicit: *Parate viam Domini, rectas facite ſemitas eius.* Rectas faciamus animorũ ſemitas ne labamur, ne effundantur greſſus noſtri ſicut vxoris Loth, quæ poſt ſe reſpexit, & greſſus tenere nõ potuit, ſed effuſi ſunt. Non effundantur ſicut

Ægyp-

Ægyptiorum, quorũ greſſum, maris fluctus effudit. Nonne de his pulcrè dixeris, *effuſi ſunt greſſus eorum*, quos benè vixiſſe pœnituit?

Ambr. in Pſal. 38. O qui dereliquiſti ſemitas rectas, abeundo in vias tenebrarum! ô qui lætamini in malis, & gaudetis in euerſione mala, quorum ſemitæ prauæ, & *flexuoſi curſus eorum* ſicut lubricus & flexuoſus author ipſorũ, cur odiſſe cœpiſtis viam rectam! Non vos direxit Dominus.

Aug. ſolilo. cap. 4. O Domine qui es lux, qui es via, veritas & vita, in quo non ſunt tenebræ, error, vanitas, neque mors. Lux ſine quâ tenebræ; via ſine quâ error; veritas, ſine quâ vanitas, vita ſine quâ mors: Dic verbum, Domine; fiat lux, vt videam lucem & vitem tenebras: videam viam, & vitem inuium: videam veritatem & vitem vanitatẽ: videam vitam, & vitem mortem. *Illuminare*, inquã, *illuminare* huic cocco, *qui in tenebris & in vmbrâ mortis ſedet, & dirige pedes eius in viam pacis*!

Nyſſe. orat. 4. in Cãt. [Fac] vt anima [mea] telum ſit in manu potentis ad ſcopum ſupernum directum, [ſcio] eſſe eumdem & ſponſum noſtrum & ſagittarium; [fac] eamdem item animam eſſe ſponſam & telum, quâ ille tamquam telo vtatur, dum eam bonum ad ſcopum dirigit.

XVIII.

Perfice greſſus meos in ſemitis tuis, vt non moueantur veſtigia mea. Pſal. 16.

18.

XVIII.

Perfice greſſus meos in ſemitis tuis: vt non moueantur veſtigia mea. *Pſalm. 16.*

Ergo caduca gradum toties mihi tibia fallet,
Sternet & in planâ pes vitioſus humo?
Aſpice, qui Cœlis hominum veſtigia ſpectas,
Firmaq́ fac preſſo ſtet mea planta ſolo.
Inſtruit implumes pennata Ciconia pullos,
Et docet aërias præpes inire vias.
Exemplo volucrem ſequitur modò filia Matrem,
Tutaq́ iam peragit, quod metuebat, iter.
Prouocat expanſis ſobolem Iouis armiger alis,
Et iubet inſuetas ſollicitare plagas.
Mox præit, & pleno ſe iactat in aëra lapſu,
Remigio ſoboles ſubſequiturq́ patrem.
Dum primùm ignotas tentat puer inſcius vndas,
Subere vel iunco mobile findit iter:
Mox opis oblitus, flumen ſine cortice tranat,
Flumen inexperto ſæpè ſed ore bibit:
Sæpiùs at doctis vbi plauſerit æquora palmis,
Ducit in immenſo brachia tuta ſalo.
Aſpice, qui Cœlis hominum veſtigia ſpectas,
Aſpice quâ nobis arte leuetur iter:
Suſtineor fragili puerilia membra curuli,
Quæq́ vehunt ſocias ipſa propello rotas.
Nempe tripes baculi ſic ſtipite nititur ætas,
Fertq́ ſenex proprium, quo fuit vſus, equum.

Ne tamen ambiguis malè decipiare querelis;
De pedibus, moneo, nulla querela meis.
Nec vitio plantæ; vitio neque crura laborant;
Saxa per & ſalebras tibia noſtra ſalit.
Non ego pennipedi dubitem certare Camillæ,
Iſſe per intactas quæ pede, fertur, aquas.
Quod queror, eſt animi vitium lacrymabile noſtri,
Qui, quibus incedat, languidus eſt pedibus.
Heu iacet afflictis, affectibus omnibus æger!
(Hi, quibus inceſsit, nempe fuêre pedes)
Si quod iter, quamuis breue ſit, virtutis eundum eſt,
Mens mihi fit minimæ laſſa labore viæ;
Crura forent fragilis veluti tua, Nile, papyrus,
Quæq́ ruit motâ canna paluſtris aquâ.
Rarus, at immodicus quandoque reſuſcitat ardor,
Et pede fulmineo ſtringere cogit iter:
Sed bene vix cœptum, currendi extinguitur ardor;
Lampadis vt magno flammula parua Noto.
Ne tamen ignauis videar ſegneſcere plantis,
Promoueo tardos pigra ſubinde gradus.
Aſt mea tunc, caueam quiſquam veſtigia ſeruet,
Ne puter immodicis ebria facta ſcyphis.
Scilicet in partes ita tibia claudicat ambas,
Semipedis claudi pes vt hiulcat iter:
Nunc volo, nunc nolo, nunc æſtuo, nunc langueſco,
Nunc ſtupet vt rigido mens religata gelu!
Impatiens igitur, cœpti ſine fruge laboris,
Sæpe viæ medio, laſſa retento gradum.
Sed neque, quâ languens ſtatione reſiſtere tento,
Inſtabilem valeo figere firma pedem.

Aſſerer

Auſeror aduerſo velut incita puppis ab æſtu,
Quam neque vis remi nec ſua vela iuuant;
Damnàq; ſunt iterum vano redimenda recurſu,
Irritus æterno ſic redit orbe labor.
Nempe catenati, ſic publica corpora, ſerui
Circumeunt toties, pendula tecta molæ;
It mola, perq; ſuos rapitur circumvaga gyros,
Sed perit his, quicquid conficit illa viæ.
Heu quid agam! neque ſueta vehi neq; currere docta,
Nec pedibus minimas vtilis ire vias!
Magnum iter eſt Cœlo, magnis huc paſſibus itur;
Quid faciet lentis noſtra quadriga rotis?
Tu ſpatia ingenti perlaberis ardua ſaltu,
Vaſtaq; tergemini crura gigantis habes.
Eöum paſſu, Heſperiumq; amplectere mundum,
Sub femur vt Rhodius vela Coloſſus agit:
Aſt teſtudineo reptat mihi tibia greſſu,
Aut chelis referor, Cancer adunce, tuis.
Quid poſitas igitur ſperem contingere metas,
Quæ metas refugo perdita ſector equo?
O Deus, ambiguos trepidantis perfice greſſus,
Vincat & applauſis noſtra quadriga rotis!

Perfice greſſus meos in ſemitis tuis, vt non moueantur veſtigia mea.
Pſalm. 16.

Pſ.118. IN *quo corrigit adoleſcentior viam ſuam?*

Naziã. de vit. huma. *Sæpè etenim egregiâ dum ſpe ſubnixus, in altum*
Efferor, ac mediæ virtutis ſepta volatu
Tranſilio, dirus reſupinum montis ad ima
Præcipitem fundit Satanas; mihiq́ accidit illud,
Quod ſolet huic, qui littoreâ dum incedit arenâ,
Haud certa eluſis pedibus veſtigia firmat.
Erigor ipſe iterum, rurſuſq́ in terga relabor,
Infelix magè, quàm prius; incedenſq́ labore
Perpetuo, trepidumq́ fouens in corde pauorem
Vix gradior, citus at labens figo oſcula terræ.

Pſ.24. *Vias tuas Domine demonſtra mihi, & ſemitas tuas edoce me.*

Pſ.85. *Deduc me in viâ tuâ.*

Pſ. 142. *Fac mihi viam in quâ ambulem.*

Ambr. de fugâ ſæculi, cap. 1. Nam quis inter tot paſſiones huius corporis, inter tantas illecebras huius ſæculi, tutum atque intemeratum ſeruare poteſt *Veſtigium*? Reſpexit oculus, & ſenſum mentis auertit; audiuit auris, & intentionem inflexit; inhalauit odor, & cogitationem impediuit; os libauit, & crimen retulit; tactus contigit, & ignem adoleuit.

Orig. [Quare] qui iter agit ad virtutem, multa ſun

ſunt quæ digredi habet & tranſire. Ergo & tu, qui ad CHRISTVM tendis (qui eſt Dei virtus) digredere luxuriam, ſcorta, adulterium; digredere furta, falſa teſtimonia; tum deinde digredere & auaritiam; & omnem pecuniæ cæterarumq́; malarum rerum concupiſcentiam; digredere mendacium, digredere ſtultitiam ſæculi. hom. 4. in Pſal. 36.

Bonum crus fac pedi tuo, non enim naturæ eſt, ſed voluntatis: leuem hanc reddamus, ne celeritati pedum reliquum pondus officiat. Doce pedes eſſe cautos; pauimentum enim multis locis eſt lubricum; ac ſi cadas, multa perdidiſti: attamen & ſi cecideris, ſurge; licet enim & hoc pacto vincere. Numquam lubricis rebus te committas, & non cades: ſuper ſolidas ac ſtabiles curre. Chryſ. in 3. c. ad Phil.

In eo namque oſtendimus quantâ ad Dominum cupiditate flagramus, ſi non ſolùm ad eum per tranquilla & mollia, ſed etiam per aſpera & dura tranſimus. Hinc namque Propheta ait. *Qui perfecit pedes meos, quaſi cerui.* Ceruus enim cùm montium iuga conſcendit, quæque aſpicit aſpera, quæque ſe obijciunt ſentibus illigata, dato ſaltu transgreditur, & abſque vllo curſus ſui obſtaculo, in ſuperioribus eleuatur; ita etiam electorum mentes, quæque ſibi in hoc mundo obſiſtere atque obuiare conſpiciunt, contemplationis ſaltu tranſcendunt, & more ceruo- Greg. lib. 26. mor. c. 10. in cap. 35. Iob.

rum, deſpectis terrenorum ſentibus, in ſi perna ſe euehunt.

Aug. in Pſal. 38. Eſt aſcenſio, eſt tranſilitio, non pedibus, non ſcalis, non pennis; & tamen interiorem hominem attendas, & pedibu & ſcalis, & pennis. Nam ſi non pedibus quomodo dicit homo interior. *Non veni mihi pes ſuperbiæ?* ſi non ſcalis; quid ſunt qu vidit Iacob? ſi non pennis; quis eſt qui dicit *Quis dabit mihi pennas ſicut columbæ, & volab & requieſcam?* ſed in rebus corporalibus, aliud ſunt pedes, aliud ſcalæ, aliud pennæ Intus autem & pedes & ſcalæ, & pennæ affectus ſunt & bonæ voluntates.

Bern. ſerm. 85 in Cant. Stat [anima] manu verbi leuata velu ſuper duos pedes, deuotionem & agnitionem. Stat inquam, ſed ſibi putet dictum *qui ſe exiſtimat ſtare, videat ne cadat*. Putáſne ſtare per ſe poterit, quæ ſurgere per ſe non potuit? Cur ergo ſi ſtare per ſe poterat, orabat homo de terra, *Confirma me*, inquiens, *in verbis tuis Domine:* Denique & probârat. Eius ipſius illa vox fuit: *Impulſus, euerſus ſum vt caderem, & Dominus ſuſcepit me*. Quæris, quis ille impulſor? non eſt vnus. Impulſor Diabolus eſt, impulſor Mundus, impulſor Homo. Quis iſte homo ſit, quæris? quiſque ſui. Noli mirari, vſque adeò homo impulſor ſibi eſt, & ſuimet præcipitator, vt non ſit quod ab altero impulſore formides, ſi ipſe à

ſe à te proprias contineas manus: manus tua, conſenſus tuus. Cùm igitur tres ſint ſtanti imminentes ſtratores; horum, Diabolus liuore malitiæ; Mundus, vento vanitatis; Homo, ſemetipſum pondere ſuæ corruptionis impellit. Impellit Diabolus, ſed non euertit, ſi quidem tuum tu illi negaueris aſſenſum. Eſt & Mundus impulſor, quia in maligno poſitus eſt; impellit omnes, ſed ſolos euertit amicos ſuos. Ex quo ſatis claret, quàm ſit Homo præcipuus impulſor ſui, qui ſuo, ſine alieno impulſu, cadere poteſt; alieno, abſque ſuo, cadere non poteſt. Sed innixum verbo & indutum virtute ex alto, nulla vis, nulla fraus, nulla iam illecebra poterit vel ſtantem deijcere, vel ſubijcere dominantem. Vis non timere impulſorem? *non veniat tibi pes ſuperbiæ*, & manus impellentis non moueat te. *ibi ceciderunt, qui operantur iniquitatem*, ibi Diabolus & Angeli corruerunt. Denique *in veritate non ſtetit* qui non innixus eſt verbo. & ideò fortaſſis ſedere voluit, quia ſtare non valuit; dicebat enim: *ſedebo in monte teſtamenti*. Ceterùm Deo aliter iudicante nec ſtetit, nec ſedit, ſed cecidit, dicente Domino, *Videbam Sathanan ſicut fulgur de cælo cadentem*: ergo qui ſtat, ſi non vult cadere, non fidat ſibi, ſed nitatur verbo. Cuius manu erigeris, ipſius neceſſe eſt virtute tenearis.

Aug. tract. de Cât. nouo cap. 7. Via noſtra, ambulantes quærit; ſed tria ſunt hominum genera quæ odit: Remanentem, Retro-redeuntem, Abeuntem: ab his tribus generibus malis, Domino adiuuante vindicetur, & defendatur greſſus noſter. Iam verò cùm ambulantes ſumus, alius tardiùs ambulat, alius celeriùs, ambo tamen ambulant; excitandi ſunt ergo Remanentes; Retro-redeuntes reuocandi; Errantes in viam ducendi; Tardi exhortandi; Celeres imitandi. Qui non proficit, remanſit in via; qui fortè à meliore propoſito declinat, ad id quod deterius reliquerat, reuerſus eſt retrò; qui fidem deſerit, à viâ errauit. Cum tardis ſit nobis & cum celerioribus ratio, cum ambulantibus tamen. Quis eſt qui non proficit? qui ſe putauerit eſſe ſapientem; qui dixerit, Sufficit mihi, quod ſum: qui non attenderit eum, qui dicit: *quæ retrò oblitus in ea quæ ante ſunt extentus ſecundùm intentionem, ſequor ad palmam vocationis Dei in* CHRISTO IESV. Currentem ſe dixit, ſequentem ſe dixit, non remanſit, non retroſpexit: abſit vt errauerit, quia viam ipſe docebat, qui & tenebat, & oſtendebat.

Paulin. epiſt. ad Cælant. in fine in- Beati ſunt qui non de præteritâ ſibi iuſtitiâ blandientes, ſecundùm Apoſtolum, per dies ſingulos in virtute renouantur. Iu-

ſtitia

ſtitia enim Iuſti non proderit ei, à quo die, iuſtus eſſe deſierit. Sanctus ergo ſecurus eſſe non debet, quamdiu in huius vitæ agone verſatur, ſed totum quo tenditur ſpatium, vitæ tuæ eſt, vt peragere poſſis iuſtitiam, nec de præteritâ iuſtitiâ confidens remiſſior efficiaris. ter epi. Hier. tom. 1.

Quare ſemper tibi diſpliceat quod es, ſi vis peruenire ad id quod nondum es; nam vbi tibi placuiſti, ibi remanſiſti. Si autem dixeris, ſufficit; & periſti. ſemper adde, ſemper ambula, ſemper profice, noli in viâ remanere, noli retroredire, noli deuiare. Remanet, qui non proficit; retro-redit, qui ad alia reuoluitur vnde iam abceſſerat; deuiat, qui apoſtatat. Meliùs it claudus in viâ, quàm curſor præter viam. Aug. ſer. 15. de verbis Apoſtol.

Vt quid claudicatis in duas partes? dixit Elias populo. Si Deus eſt, ite poſt illum; ſi mundus eſt, ite poſt illum; ſi Deus eligitur, ſeruiatur illi, ſecundùm ipſius voluntatem; ſi mundus eligitur, vt quid fictum cor quaſi Deo accommodatur? quid tibi cum pompis Diaboli, amator CHRISTI? ô munde immunde, teneri vis pergens, quid faceres ſi remaneres? quem non deciperes dulcis, ſi amarus alimenta mentiris? Aug. li. 4. de ſymbo. ad Catechu.

Deus Dominus fortitudo mea, & ponet pedes meos quaſi ceruorum. Habac. 3.

Sperabam aliquando in virtute meâ, quæ Aug.

ſolilo. cap. 25. tamen non erat virtus; & ſic volui currere, vbi magis ſtare credebam, ibi magis cecidi, factuſque ſum magis retrò, & non antè, & quod credebam conſequi, magis elongatum eſt à me.

Pſ. 118. *Cogitaui* [ergo] *vias meas, & conuerti pedes meos in teſtimonia tua.*

Aug. ſer. 15. de ver. Domi. Adhuc ſequor, adhuc proficio, adhuc ambulo, adhuc in viâ ſum, adhuc me extendo, nondum perueni.

XIX.

Configе timore tuo carnes meas, a iudicijs enim tuis timuj. Pſal. 118.

XIX.

Confige timore tuo carnes meas, à iudiciis enim tuis timui. *Pſal. 118.*

Littera prima rudi quondam inculcata iuuentæ,
Fertur ab antiquis, Numinis eſſe Timor:
Certaq; non aliâ Sapientia diſcitur arte
Si quâ fides verbis, Nate Dauide, tuis.
Hoc quoque noſtra fuit formata puertia ludo,
Doctaq; ſidereas mens trepidare minas.
Semper at heu! tantis ſtupuit mens cœca tenebris,
Vt neque, quod toties audiit, Alpha ſciat.
Triſtibus Orbilij plectenda ignauia ſceptris,
Poſt malè tot poſitos, nil didiciſſe, dies!
Et pueri ferulis ſegnes Elementa docentur,
Quæ leuis aſſequitur ſedulitate labor;
Aſpiciunt nigras Cadmi bis, térue, puellas,
Aſpectas referunt, nomine quamque ſuo:
Et licet atrato ſit par color omnibus ore,
Signa tamen faciem propria quamque notant.
Cur ego quod teneris Infantia combibit annis,
Diſcere non etiam tempore poſſe putem?
Plurima ſunt, nullo penitus mihi docta Magiſtro,
Cur diſci nequeat, arte iuuante, Timor?
Ah pudet! en timeo, quæ contempſiſſe decebat;
Non timeo, iuſtos quæ meruêre metus.
Flagitium, minimo timeo committere teſte,
Non timeo facinus, teſte patrare Deo.

Ne corpus perimant, metuo de nocte latrones,
Nil metuens Animæ certa pericla meæ.
Nempe fugit pictæ ſic paſſer imagine laruæ,
Illita cui viſco virga timenda fuit.
Sic tremit aſpectæ ceruus formidine pennæ,
Nec tremit obſtantes, agmina rauca, canes.
Sic quoque, Marmaricæ trepidat leo terror arenæ,
Et cadit in tenſas, territus igne plagas.
Heu! rotat humanas furor hic vertigine mentes,
Fulmina deſpiciunt, murmura parua timent;
Subijcitur pedibus nigri metus omnis Auerni,
Et lethum & quidquid triſtius Orcus habet.
Scilicet, abiecto leue ſit ſcelus omne Timore,
Sed grauis inſequitur pœna Timore, ſcelus.
Flagitiis demum incipiunt trepidare peractis,
Ante ſcelus, nullus pectora terror habet.
Tum pauor heu madidis mentem ſudoribus angit,
Et læſi ante oculos Numinis ara redit.
Tum ſubitus ſtrato vigiles Timor excutit artus,
Propria tum vacuos terret imago thoros.
Si ſtrepitum moti dederit mus ſtramine lecti,
Creditur è ſyluis exiluiſſe leo.
Nocte leuis quaſſâ ſi murmuret arbore ventus,
Horreſcunt rigidæ, fronde ſonante, comæ.
Quid faciant, ſubitis ſi fulminet ignibus æther,
Aut ſonet æthereo grandior axe fragor?
Pectora cœleſti ſtupeant perculſa tumultu
Et flammâ metuant diſſiliente peti.
Tunc terrent auræ, tunc terrent ſcilicet vmbræ,
Augurioq; notant omnia ſigna necem.

Quin

Quin etiam nemorum nocturna ſilentia terrent,
Ipſaq́; ſe ſontem mens furiata timet.
En quantum miſeris pœnæ, mens conſcia donat?
Ipſe in ſeſe animus verbera tortor agit.
Heu quoties ſtygij, turbato in Cæſare, manes;
Pharſalî quoties emicuiſtis agri!
Saue Patris vindex, furiis agitaris, Oreſte,
Vmbra trucidatæ viua Parentis erat.
Mœſte colubriferâ Pentheu laniaris Erynni,
Vindicat hoc læſos verbere Diua Deos.
Nulla reos animos agitat magè dira Tyrannis,
Quàm teſtem aßiduè pectore ferre ſuum.
O Deus! ô confige tuo mihi corda timore!
Ne peccem, furor hâc cuſpide noſter eget.
Vtilis ante ſcelus Timor eſt qui frena gubernet,
Qui timet, admiſſo crimine, ſerò timet.

Con-

Confige timore tuo carnes meas, à iudicijs enim tuis timui. Pſal. 118.

Baſil. hom. in Pſal. 33. NISI timor inſtituendæ vitæ noſtræ rudimenta iaciat, impoſſibile fuerit ſanctimoniam legitimè obſeruari. *Confige*, inquit, *timore tuo carnes meas*; nam quemadmodum qui corporis membra habent clauis transfixa, ad actionem quamlibet immobilia ea retinent, ſic ij quorum animam occupauit *Dei timor*, omnem prorſus importunam peccati & obſtreperam occaſionem vitant: Timenti itaque nulla ad complectendam virtutem deſit facultas, cùm per *Timorem* ab indecorâ omni & abſurdâ actione reuocatur & impeditur.

Chryſ. hom. 53. in Ioan. Nam quemadmodum quercus altiùs demiſſis radicibus, nullius venti viribus ſternitur, ita animam *Diuino timore confixam* nullus tentationum ventus euellet.

Ambr. in Pſal. 118 octon. 15. Sunt autem & carnes quædam animæ, ſicut corpus eſt animæ. Carnes animæ, ſunt carnales cogitationes: *Configat has carnes timor Domini & iudiciorum eius.*

Baſil. hom. in Pſal. 33. Eiuſmodi ergo timore eruditus, quaſi freno quopiam abarce, & inhibe animam ad vitioſam concupiſcentiam propendentem.

Bern. ſer. 29. Prudenter ſagittari & impugnari ſalubri-

ter poſtulat Sanctus cùm dicit in oratione, *Confige timore tuo carnes meas*; optima *Timor* iſte *ſagitta*, qui conficit & interficit carnis deſideria, vt ſpiritus ſaluus ſit. in Cãt.

Teneat ergo & terreat timor Iudicij, metus gehennæ, laquei mortis, dolores inferni, ignis vrens, vermis corrodens, ſulphur fœtens, flamma tartarea & omnia mala. Bern. lib. de interiore domo, cap. 36.

In veritate enim didici, nihil æquè efficax eſſe ad gratiam promerendam, retinendam, recuperandam; quàm ſi omni tempore, coram Deo, inueniaris non altum ſapere, ſed timere. Beatus es ſi cor tuum triplici timore repleueris; vt timeas quidem pro acceptâ gratiâ, ampliùs pro amiſſâ, longè plus pro recuperatâ. Bern. ſer. 54. in Cãt.

[Sed multi] *trepidauerunt timore, vbi non erat timor*. numquid enim timoreſt ſi quis perdat diuitias? non eſt ibi timor, & ibi timetur. ſi quis autem perdat ſapientiam, ibi verè timor eſt, & ibi non timetur. Stultitia, dicens in corde ſuo, non eſt Deus; timuiſti perdere terram & perdidiſti cœlum! Aug. in Pſ. 52.

[Sed] ita ſe habet peccatum, vt priuſquã fiat & ad opus perueniat, obtenebret & decipiat mentem; poſtquam autem conſummatur, manifeſtè nobis ſuam abſurditatem proferat & oſtendat. Vnde breuis illa & abſurda voluptas continuum menti dolorem inſerit, conſcientiæque fiduciam aufert, confuſione Chryſ. hom. 20. in Geneſ.

fuſione captam perfundens. Miſericors enim Deus eiuſcemodi accuſatorem nobis aſſiſtere voluit, vt numquam ſoli relinquamur, ſed indeſinenter ille congrediens clamet, & pœnam exigat delictorum. Scortator enim vel adulter, etiamſi omnium obliuiſci queat, numquam tamen ſic in ſolitudine verſatur, quin habens acrem illum accuſatorem, ſuſſpiciones timeat, vmbras tremiſcat, & eos qui conſcij ſunt, & qui non ſunt; perpetuáque in animo eius poteſtas eſt, ac reciprocantes, & contrarij fluctus. Inſuper neque ſomnus ei ſuauis, ſed terrore & formidine plenus; neque cibus voluptatem præbet; neque amicorum colloquia talem refocillare vel liberare ab vrgente anxietate poſſunt: ſed quaſi *Carnificem geſtaret ſe lancinantem & flagellantem continuò*, ita poſt admiſſum facinus obambulat; nullo conſcio, ſuſtinens intolerabiles pœnas illas, & iudex ſui ipſius facti & accuſator.

Iob 15. *Sonitus terroris ſemper in auribus illius: & cùm pax ſit, ille ſemper inſidias ſuſpicatur.*

Chryſ. conc. 1. de Lazaro, in cap. 16. Luc. Explica mihi [improbi] conſcientiam, & videbis intùs grauem peccatorum tumultum, iugem metum, tempeſtatem turbationum videbis, velut in curiâ, mentem ad thronum conſcientiæ conſcendiſſe regalem, & tamquam Iudicem quempiam ſedentem, & cogitationes loco carnificum adhibentem,

in

n equuleo ſuſpendentem, lateraque con-
cientiæ radentem vngulis; pro commiſſis
ehementer inclamantem, cùm nemo ſciat,
iſi quòd ſolus Deus hæc videre nouerit. Et-
nim qui committit adulterium, etiamſi mil-
es fuerit diues, etiamſi nullum habeat accu-
atorem, non deſinit tamen intùs ſe accuſa-
e. Et voluptas quidē temporaria eſt, dolor
erò perpetuus; timor vndique ac tremor,
uſpicio & anxietas: angulos metuit, vm-
ras ipſas formidat, ſuos ipſius famulos, con-
cios, inſcios; illam ipſam quā corrupit, & vi-
um quem affecit contumeliâ. Obambulat,
marum accuſatorem circumferens, con-
cientiam, cùm ſit ſuo ipſius iudicio damna-
us, nec poſſit vel ad breue tempus reſpirare.
Nam & in lecto, & in menſa, & in foro, &
n domo & interdiu & noctu, & in ipſis fre-
uenter ſomnijs, hæc iniquitatis ſimulacra
idet, ipſiuſque Cain vitam viuit, gemens ac
remens ſuper terram, cùm nemo ſciat; intus
amen habet ignem implicitum. Idem pati-
ntur & qui rapinam exercent, & qui fraude
ucrum faciunt, & ebrioſi, & in ſummâ quot-
uot in peccatis viuunt. Neque enim vlla ra-
one iudicium illud poteſt corrumpi mu-
eribus.

Externi Iudices & pecunijs corrumpun- Chryſ. conc. 4. de Lazar.
ur, & aſſentationibus delinquuntur & me-
u ſimulant; denique multa ſunt alia, quæ re-

ctum illorum iudicium deprauant: At con ſcientiæ tribunal, nulli hominum nouit ce dere, ſed quamuis dederis pecunias, quamui mineris, quamuis aliud quidlibet feceris, iu ſtam feret ſententiam aduerſus peccatorun cogitationes, adeò vt ipſe quoque qui pec catum admiſit ſeipſum condemnet etiamſ alius nullus accuſet.

Chryſ. hom. 17. in Gen. Incorruptus iudex, conſcientia, cùm ad uerſus hominem exurgit, clarâ voce clama & accuſat & oſtendit, & quaſi ante oculo ſcribit peccatorum magnitudinem.

Aug. medit. cap. 34. *Configе* [ergo Domine] *timore tuo carne meas*; lætetur cor meum, vt timeat nome tuum. Vtinam te ſic timeret peccatrix ani ma mea, quomodo ille vir ſanctus qui dixit *Semper enim quaſi tumentes ſuper me fluctus ti mui Deum!*

Auerte oculos meos ne videant vanitatem. Pſal. 118.

X X.

Auerte oculos meos ne videant vanitatem. *Pſalm.* 118.

PEruigilant geminæ celſo mihi vertice ſtellæ,
Queis eſt perpetuis munus in excubijs.
Nec tamen errantes neque poſſum dicere fixas,
Sed meritò, duplex vtraque nomen habet.
Errat ab officio vaga ſæpiùs vtraque iuſſo,
Vtraque docta ſuum fixa tenere locum.
Motibus ambæ agiles, fixæ ſtationibus ambæ,
Quod genus hoc ſtellas Oedipus eſſe putet?
Vos, oculi; vos, conſpicuæ dùo lumina frontis,
Sidera vos eſtis, quæ mihi bina micant.
Vos, quibus in celsâ ſtatio data peruigil arce,
Excubat vt ſummâ lucida flamma Pharo.
Aut qualis ſpeculâ ſeruans ſpectator ab altâ,
Quæque propinqua, videt; quæque remota, videt.
Non tamen, vt trepidis qui lucent nauibus ignes,
Vos mihi tam fidâ lampade fertis opem:
Flāma regit nautas, dum flāmam teda miniſtrat,
Aut flammam retrahant quæ poſuêre manus;
Vos (velut excuſſis rapidus ruit axis habenis,
Frenaq́ qui rupit durior oris equus)
Quò lubet, effuſum differtis in auia curſum,
Iam nullâ Domini lora regente manu.
O oculi! ſcopuli potiùs ſyrteſq́ vocandi!
Heu quibus alliſæ tot periêre rates!

Dina peregrinas virgo viſura puellas;
Mater, depoſitâ virginitate, redit.
Rex videt Vriaden nitido ſemel amne lauantem;
Illa, Cupidineas vibrat ab amne faces.
Pulcra Duci Aſſyrio dum comit Iuditha formam,
Aſſyrium truncat Iuditha compta Ducem.
Fortè ſenes niueam ſemel aſpexêre Suſannam,
Ambo ſenes oculis interiêre ſuis.
Non tot, in æquoreis lucens malè rupibus ignis;
Decepta in ſcopulos lumine vela tulit.
Non tot, ad infames, dura Acroceraunia, cautes,
Hyppotadæ laceras contudit ira rates.
Non tot, inexpletis fera faucibus vnda Maleæ,
Scyllaq́; veliferas hauſit auara trabes.
Quis pia nunc igitur non laudet fœdera Iobi,
Quæ cum luminibus ſanxerat ille ſuis?
O oculi! ô quanto vos tutius illa revulſit,
Democriti, propriȷ̃s dextera magna cauis!
Quàm benè, Chriſtiadûm quoque nobile, Lucia, nomen
Extudit intrepidâ lumina bina manu!
O oculi! ô ſcopuli! crudelia, barbara, ſaxa!
Saxa, quibus magnæ tot cecidêre Animæ!
Quàm malè commiſſo geritis pro munere curam;
Ad mala quos toties ſenſimus eſſe Duces!
Scilicet hâc vobis, capitis cuſtodia lege,
Præcipuæq́; arcis credita cura fuit:
Vt rectos hominum vultus, ſublimiaq́; ora
Digna Polo, brutâ deprimeretis humo.
Quin potiùs Superis mentes attollitis oris,
Haſq́; ſuper terras, Oceanumq́; ſuper?

Stellarumq́; ſuper, mundiq́; volubilis orbes,
  Denique quicquid habet, terraq́;, ſolq́; ſuper?
lius, ô oculi! ſpectacula pulcra theatri,
  Materies, veſtris luſibus apta foret.
Putre ſed æternis cœnum præponitis Aſtris,
  Omnis & in terras pronior iuit amor.
Quid faciam? abruptis oculi regnatis habenis,
  Iam frenum indociles imperiumq́; pati.
Obde, Deus, piceas oculis erronibus vmbras,
  Aut vaga captiuis lumina claude genis!

Auerte oculos meos ne videant vani tatem. Pſalm. 118.

Aug. ſolilo. cap. 4.

VÆ cæcis oculis qui te non vident, Sc illuminans Cœlum & terram! væ ca ligantibus oculis, qui te videre non poſſunt *væ auertentibus oculis vt non videant veritatem! v non auertentibus vt videant vanitatem.*

Aug. in Pſ. 118.

Numquid, quamdiu ſumus in hoc mun do, poſſumus non videre vanitatem? *omni enim creatura vanitati ſubiecta eſt.* An iſte fortaſ ſis, hoc orat, vt non ſit eius vita ſub ſole, vb omnia vanitas?

Ambr. in Pſal. 118. Octon. 5.

Qui in viâ eſt Dei, vanitates non aſpicit via perfecta CHRISTVS eſt: qui igitur in CHRISTO eſt, quomodo poteſt vanitates aſ picere, cùm CHRISTVS in carne ſuâ omnes huius mundi crucifixerit vanitates? *Auertamus igitur oculos noſtros à vanitatibus*, ne quod oculus viderit, animus concupiſcat. Pantomimum aſpicis, vanitas eſt: luctatores aſpicis, vanitas eſt: equos currentes aſpicis, vanitas eſt. Ante nos eſt CHRISTVS, ante nos brauium eius, ad hunc dirige oculos tuos, auerte à ſpectaculis, auerte ab omni ſæculari pompâ; ſerua eos, vt erigas melioribus. Erige ad Cœlum; vel nocte, ſtellarum monilia, orbem lunæ decorum; vel die, ſolem

aſpice.

ſpice. Specta mare; terram circumſpice, vt opere facta diuino omnis creatura te paſcat. Quæ formarum gratia in ipſis beſtijs? quantus decor in hominibus? quanta in auibus pulcritudo? hæc intuere, & non videbis iniquitatem; hæc vide, & non introibit mors per feneſtras oculorum tuorum. Si videris mulierem ad concupiſcendam eam; intrauit mors per feneſtram: ſi videris poſſeſſionem minoris aut viduæ, & concupieris deripere eam; intrauit mors per feneſtras: ſi videris aliena monilia, aurum, argentum, & concupieris vt extorqueas; intrauit mors per feneſtram. Claude ergo hanc feneſtram, cùm videris alienæ mulieris pulcritudinem, ne mors poſſit intrare. Vanitas eſt, ſollicitudo vitæ huius. In vanitate currit, qui ſibi ſucceſſibus videtur affluêre ſæcularibus, qui tamquam vmbra prætereunt. *Auerte igitur oculos tuos, ne videant vanitatem*; Sed non ſatis eſt vt tu auertas, ne fortè velis & non poſſis; ſi offundat tibi diabolus vanitatum ſpectacula, incentiua inſerat voluptatum; pete vt Dominus auertat oculos tuos.

[Etenim] pulcras formas & varias, nitidos & amœnos colores amant oculi. Non teneāt hæc animam meam. Teneat eam Deus, qui hæc fecit bona quidem valde, ſed ipſe eſt bonum meum, non hæc. Reſiſto ſeductionibus oculorum, ne implicentur pedes mei, Aug. lib. 10 Confeſsio. cap. 34.

quibus ingredior viam tuam, & erigo ad te inuiſibiles oculos, vt tu euellas de laqueo pedes meos. Tu ſubinde euellis eos, nam illaqueantur. Quàm innumerabilia varijs artibus & opificijs, in veſtibus, calceamentis, vaſis & huiuſmodi fabricationibus, picturis etiam diuerſiſque figmentis; atque his vſum neceſſarium atque moderatum, & piam ſignificationem longè transgredientibus, addiderunt homines ad illecebras oculorum, foràs ſequentes quod faciunt, intus relinquentes à quo facti ſunt, & exterminantes quod facti ſunt! At ego, Deus meus, & decus meum, etiam hinc dico tibi hymnum, & ſacrifico laudem ſanctificatori meo, quoniam pulcra, traiecta per animas, in manus artificioſas, ab illâ pulcritudine veniunt, quæ ſuper animas eſt, cui ſuſpirat anima mea die ac nocte. Ego autem hæc loquens, atque diſcernens, etiam iſtis pulcris greſſum innecto, ſed tu euellis Domine; euellis tu, quoniam miſericordia tua ante oculos meos eſt, nam & ego capior miſerabiliter, & tu euellis miſericorditer, aliquando non ſentientem; quia ſuſpenſiùs incideram, aliquando cum dolore, quia iam inhæſeram.

Baſil. hom. 11. in Hexæmeron. Vt Deum contemplere, factus es; non vt humi irrepat vita tua, non vt pecudum ritu, voluptate perfruaris; veriùs vt ad normam & inſtitutum cœleſtis vitæ, tuam ipſius componas:

nas: & hac gratiâ non inſcitè dixit ſapiēs Ecclesiaſtes, *ſapientis oculi in capite eius*. Cuiuſnam oculi non ſunt in capite? atqui hic, *in capite*, hoc eſt, vt ea contemplentur quæ in ſublimi ſunt; nam qui non ad bona quæ in ſublimi ſunt, ſed quæ in terrâ reſpectat, is vtique defigit detrahítue oculos in terram.

Peruerſa res eſt & fœdâ, luteum vas (quod eſt corpus de terrâ) oculos habere ſurſum, cœlos liberè ſuſpicere, cœlorumque luminaribus oblectare aſpectum; ſpiritualem verò cœleſtemq; creaturam, ſuos è contrario, oculos trahere in terram deorſum; & quæ debuit *nutriri in croceis*, hærere luto tamquam vnam de ſuibus, *amplexariq; ſtercora*. Erubeſce anima mea diuinam in pecorinam commutaſſe ſimilitudinem. Erubeſce volutari in cœno, quæ de cœlo es. Bern. ſerm. 25. in Cant.

Qui fecit omnia, melior eſt omnibus, pulcrior eſt omnibus; qui fortia, fortior eſt; qui magna, maior eſt. Quicquid amaueris, ille tibi erit. Diſce amare in creaturâ Creatorem, & in facturâ factorem; ne teneat te, quod ab illo factum eſt, & amittas eum, à quo & ipſe factus es. Ergo *beatus vir, cuius eſt nomen Domini ſpes eius, & non reſpexit in vanitates & inſanias mēdaces*. Fortè nobis dicturus eſt, qui verſu iſto percuſſus corrigi voluerit, & cœperit ambulare anguſtam viam; ambulare non durabo, ſi nihil ſpectabo; quid ergo facimus, fratres? Aug. in Pſ. 39.

Paulin. ep.4. ad Seuer. (Vtinam tam prudens ad cauendam mulierem, quàm fortis ad ſtrangulandum leonem!)

Bern. de modo benè viuendi, ſer.23. Illa verò crines capitis eius raſit, & tradidit eum in manibus inimicorum eius, qui ſtatim oculos eius eruerunt. Moneo ergo vt *faciaspactum cum oculis tuis*, ne incautè videas, quod videre non debes.

Clem. lib. 3. pædag. cap.11. Videtur enim ſuper omnia eſſe auerſandus mulierum aſpectus; non ſolùm enim ſi tangantur, ſed etiam ſi ſpectentur, poteſt peccari; quas maximè vitare oportet eos qui rectè & ſyncerè conſtituuntur. *Oculi enim tui recta videant*. etſi enim fieri poteſt, vt qui viderit, ſe fortiter gerat, verumtamen cauendum eſt ne cadat; fieri enim poteſt, vt qui viderit, labatur, ſed fieri non poteſt, vt qui non viderit, concupiſcat.

XXI.

Fiat cor meum immaculatum in iuſtificationibus tuis, vt non confundar! Pſal. 118.

XXI.

Fiat cor meum immaculatum in iuſtificationibus tuis, vt non confundar! *Pſalm. 118.*

SI tibi me gratam facie fore, ſponſe, putarem,
Non niſi de facie cura, laborq́; foret.
Primaq́; pro nitidis mihi pugna coloribus eſſet,
Altera, deformes ore fugare notas.
Nullaq́; deficerent medicandis vultibus arma,
Multa ſed omnigenas pixis haberet aquas.
Multaq́; compoſitos celaret capſa colores,
Quæq́; nouant vetulam picta venena cutem.
Lanaq́; purpurei madefacta rubedine fuci,
Cretaq́; montanas vincere nata niues.
Et nitri rubra ſpuma & pinguia poppæana,
Quæq́; cutis maculas, Halcyonæa, necant.
Denique quicquid id eſt, quo tingitis ora, puellæ,
Ah nimiùm formæ gens ſtudioſa tuæ!
Tunc quoque corrigerem ſpeculo cenſore lituras,
Ore nec in toto paruula menda foret.
Siq́; ſupercilij pilus vnus abeſſet ab arcu,
Vnicus ecce pilus, vociferarer, abeſt.
Si color inficeret vitiatos decolor orbes,
Luminibus color hic, vociferarer, obeſt.
Si nimis adductam conuolueret area frontem,
Quæ mihi ruga cutem, vociferarer, arat?

Nempe

Nempe vel exiguo metuam te lædere næuo
Vlla foret formæ ſi tibi cura meæ.
Vnaq́ʒ, quæ tumidum faceret verrucula cliuum,
Heu! foret offenſæ cauſſa putata tuæ.
Atque ita de minimis audirer dicere mendis
Diſplicet hæc ſponſæ fortè litura meo.
Noſtro igitur reliquus ſi quis decor abſoret ori,
Eximeret vitium factus ab arte decor.
Cæſariemq́ʒ alto ſtruerent tabulata capillo,
Staret & in volucri plurima gemma comâ.
Aure duplex gemini pretium penderet Elenchi,
Iret Erythræus colla per alba lapis.
Tumq́ʒ ego ſic faciem, rutilos ita compta capillos,
Auderem ternas vincere quarta Deas.
Sed memini; neque te facies, neque forma laceſſit,
Spes capit hæc cæcos inuidioſa procos;
Qui, quid ament, inter phaleras tot, ſæpè requirũt;
Quas vbi ſuſtuleris, pars quota Virgo ſui eſt?
Fallitur infido prope, turba leuiſſima, fuco;
Præter & has phaleras, vix quod ametur, habẽt.
AEquabat niueos par VVilgefortis olores
Nota nimis formæ nomine virgo ſuæ.
Fiat vt Androgynos ſetoſis hiſpida malis;
Barba, rogat, teneras, veſtiat hirta genas.
Lucia ſydereis, ceu fax, lucebat ocellis,
Cunctorumq́ʒ oculis, lucia, Sydus erat.
Ne malè luceret, mea lux; extinguere, dixit;
Fodit & impactâ lumen vtrumque manu.
Læſerat egregio multos Euphemia vultu,
Fecerat & roſeis vulnera multa labris;

Vt fieret mutilo, fœdoq́; inamabilis ore,
Abſcidit enſe duas, bina labella, roſas.
Maxima de facie verus præconia rumor
Deq́; tuis dederat Andrageſina genis:
Non poteras veram falſi conuincere famam,
Quod poteras, facta eſt per tua vota, breuis.
Sponſe, peregrinæ non carperis igne figuræ,
Nec bene criſpatæ falleris arte comæ:
Cor tibi labe carens, tibi cor ſine crimine, cordi eſt;
Obſtet & vt facies, cor tibi, ſponſe, placet.
O vtinam mihi cor vacet omni aſpergine næui,
Quod neque pacta tuæ legis omiſſa notent!
Tum, ſecura tui mihi mens geſtiret amoris,
Nec mea deiiceret conſcius ora pudor.

Fiat

Fiat cor meum immaculatum in iuſtifi cationibus tuis, vt non confundar. Pſalm. 118.

Bern. ſerm. 25. in Cant. MERITO omnis cura Sanctorum, ſpreto ornatu, cultuque ſuperfluo exterioris hominis (qui certè corrumpitur) omni ſe diligentiâ præbet & occupat excolendo ac decorando interiori illi qui ad imaginem Dei eſt, & renouatur de die in diem.

Ambr. lib. 1. de vir. Hæc, hæc profectò pulcritudo eſt, cui nihil deeſt, quæ ſola meretur audire à Domino *Tota es formoſa proxima & reprehenſio non eſt in te;*

Clem. lib. 3. pædag. cap. 2. Pulcritudo enim optima, primùm eſt pulcritudo Animę. Eſt autem abſurdum, eos qui facti ſunt ad imaginem Dei & ſimilitudinẽ, (tamquam Archetypum exemplar contemnentes) externum ornatum inducere; improbum humanum artificium Dei artificio præferentes.

Ibid. Non ergo externi hominis aſpectus, ſed animus probitatis ornamento eſt ornandus.

Ibid. Non intelligunt [enim miſeræ, ſe propriã perdere pulcritudinem, dum externam inducunt. Antiphanes Comicus in Malthaca irridet.

Venit ipſa, tranſit, accedit, non tranſit,
Venit, adeſt, abſtergitur, accedit.

Smigmate

Smigmate, ſaponéue purgatur,
Pectitur, eijcit, teritur, lauatur,
Se contemplatur, componitur, vnguentis perfunditur,
Ornatur, vngitur, & ſi quid non habeat, enecatur.
Ter enim, non ſemel digna ſunt, quæ pereant,
Quæ Crocodylorum excrementis vtuntur,
Et ſpumâ lacertarum vnguntur,
Et ſupercilia fuligine illinunt
Et ceruſſâ.

Porrò autem alias quoque arguit Comicus, nempè Alexis, eius enim verba afferam.

Eſt aliqua parua; ſuber, inſuitur in ſoleis:
Longa eſt aliqua; tenue geſtat diabathron:
Caput in humerum demittens ingreditur;
Hoc ei detrahit de longitudine;
Depreßiores alicui ſunt coxæ & femora;
Eis aliquid aſſuit, ———
Mollem ac prominentem habet ventrem;
(Vt comicorum nutrices) appoſitis nonnullis, eum erigit:
Depreſſus eſt venter; veluti contis efficit vt anterius procedat:
Supercilia habet flaua; ea aliquâ depingit fuligine:
Contigit alicui vt ſit nigra; tollit nigrorē ceruſſâ:
Eſt aliqua nimis alba, interitur farina:
Habet aliquam corporis partem candidam, eam nudat, oſtendit;

Bellos habet dentes; rideat, neceſſe eſt;
Et quamuis non ſit læta, toto tamen die ridet,
In labris tenuem habens myrthi tabellam,
Vt velit, nolit, ea cogatur tandem diducere.

Clem. lib.3. pædag. cap.11. Reſideat quidem in vultu pudor & virginem aſpectu præ ſe ferat, procul autem abſit caligo myropolarum, aurificum, lanificum, cęterarumque officinarum.

Clem. lib.3. pædag. cap.1. Atque cùm caro quidem ſerua ſit, quemadmodum teſtatur Paulus, quomodo quiſpiam iure ancillam, lenonis inſtar, exornauerit? Ipſum autem Dominum fuiſſe aſpectu deformem teſtatur ſpiritus per Iſaiam; *& vidimus ipſum, nec habebat ſpeciem, nec pulcritudinē.* Quis eſt autem Domino præſtantior? ſed nō carnis pulcritudinem (quæ viſione apprehēditur) ſed veram animæ & corporis oſtendit pulcritudinem: Animæ quidem beneficentiam; carnis verò immortalitatem.

Hierō. ad Demetr. de virg. ſeruan. cap.5. Quando eras in ſæculo, ea quæ erant ſæculi diligebas; polire faciem purpuriſſo, & ceruſsâ ora depingere; ornare crinem & alienis capillis turritum verticem ſtruere. Vt taceam de inaurium pretijs, candore margaritarum, rubri maris profunda teſtantium; ſmaragdorum virore, cerauniorum flammis, hyacinthorum pelago, ad quæ ardent & inſaniunt ſtudia matronarum.

Hier.4. *Ablue à malitiâ cor tuum.*

Gilb. Quam enim mihi dabis animam, quam

audeas

audeas ex toto pulcram definire? ſer.29. in Cāt.

Nemo mundus à ſorde. Iob 25.

Si laueris te nitro, & multiplicaueris tibi herbam Borith, maculata es iniquitate tuâ. Hier.2.

Da mihi, Domine, cor quod te timeat, mentem quæ te diligat, aures quę te audiant, oculos qui te videant! Aug. medit. ca.40.

Cor enim hominis quadam velut indecentium cogitationum colluuie maculatur. Noli extraordinarijs cogitationibus aduerſa naturæ contaminare penetralia. manus lauas, quaſi poſſis crimina eluere, cùm mentem tuam vel nudis cogitationibus inquinatam lauare nō poſſis. Didiciſti cor eſſe mundandum; diſce quemadmodum mundes. Mundat hunc fontem iuſtificatio legitima, hoc eſt, confeſſio peccatorum. Munda ergo aquam tuam, illam aquam de quâ dictum eſt, *aqua alta, conſilium in corde viri.* quæ ſint iuſtificationes, audiſti dicentem: *Dic iniquitates tuas vt iuſtificeris*: Ergo qui iniquitates ſuas dixit, iuſtificatur, qui autem iuſtificatur, non confunditur, quia pudorem peccatorum maturâ confeſſione præuenit. Ambr. in Pſal. 118. Octon. 11.

Neſcis ergo, Anima mea, quàm fœda priùs fuiſti, quàm deformis & ſquallida, diſciſſa & diſſipata, omni horrore, & enormitate plena! Priùs ſtude formam tuam excolere, faciem ornare, habitum componere, maculas tergere, munditiam reparare, mores cor- Hugo de S. Victor. in Arrha Animæ.

rigere, diſciplinam ſeruare, & omnibus tan dem in melius commutatis, digno ſponſo di gnam ſponſam reddere. Numquid audiſti quid Rex Aſſuerus fecit? *Factum eſt Regis præ ceptum, vt de omni Regno ſuo congregarentur puel læ ſpecioſæ virgines, & adducerentur ad Ciuitatem Suſan, & traderentur in domum fœminarum, ibiq́ acciperent mundum muliebrem, & cætera ad vſum neceſſaria. Sicq́; omnibus abundanter ſecundùm Re giam ambitionem ſuppletis, excolerentur & orna rentur. Per ſex menſes, oleo mirthyno vngerentur per alios ſex quibuſdam pigmentis vterentur, & ſi compoſitæ & ornatæ de triclinio fœminarum ad Re gis cubiculum tranſirent, vt quæ ex omnibus, magi oculis Regis placuiſſet, illa pro Vaſthi in ſolio Regn ſederet.* Cōſideremus ergo ſi fortè exemplum hoc, præſenti (de quo agimus) negotio va leat adaptari. Rex, ſummi Regis filius, veni in hunc mundum, deſponſare ſibi vxorem electam, vxorem vnicam, vxorē nuptijs Re galibus dignam. Miſſi ſunt Miniſtri Regis Apoſtoli videlicet, per totum mundum con gregare animas ad ſanctam Eccleſiam, in quâ domus eſt & manſio mulierum regiarū id eſt, ſanctarum Animarum. Ibi ſacrament CHRISTI, quaſi quædam vnguenta, & anti dota ad reparationem & ad ornatū animarū prӕparata, accipiunt. Vide ergo vbi poſita es & intelliges quid facere debeas. Poſuit enim te ſpōſus in triclinio, vbi mulieres ornantur

vari

varia pigmenta, & diuerſas ſpecies dedit, ciboſque Regios de menſâ ſuâ, tibi miniſtrari præcepit; quidquid ad ſanitatem, quidquid ad refectionem, quidquid ad reparandam ſpeciem, quidquid ad augendum decorem valere poteſt, tribuit. Primò fons Baptiſmi eſt hic poſitus, & lauacrum regenerationis, in quo ſordes præteritorum criminum abluis. Deinde chriſma & oleum, in cuius vnctione, Spiritu ſancto liniris. Poſt hæc, delibuta & vnctione lætitiæ perfuſa, ad menſam venis, & percipis ibi alimentum corporis & ſanguinis CHRISTI, quo interiùs ſaginata, atque refecta, noxiam illam præteritorum ieiuniorum maciem depellis. Deinde veſtimenta bonorum operum induis, & fructu eleëmoſynarum, cum ieiunijs & Orationibus, cum ſacris vigilijs, alijſque operibus pietatis, quaſi quodam vario ornatu decoraris. Ad vltimum ſequuntur aromata virtutum, quarum odor ſuaue ſpirans, omnem illum antiquarum ſordium fœtorem fugat. Datur etiam tibi *ſpeculum, ſancta ſcriptura, vt ibi videas faciem tuam*; ne quid minùs, aut aliter quàm decet, habeat compoſitio ornatus tui.

O quàm multa ſunt in me, de quibus coram oculis eius erubeſco, & pro quibus iam magis illi diſplicere timeo, quàm pro ijs, quæ laudanda in me ſunt (ſi qua ſunt) placere, poſſe in me confido! O vtinam ad modicum

ab oculis eius poſſem abſcondi, donec maculas omnes iſtas detergerem, & ſic demum ante conſpectum eius, ſine maculâ, immaculata apparerem! Nam quomodo in hâc deformitate placere illi potero, quæ & mihi quoque in illâ vehementer diſpliceo? ô maculæ veteres! ô maculæ fœdæ & turpes! quid tamdiu hæretis? abite, diſcedite & ne præſumatis ampliùs oculos dilecti mei offendere,

Veni dilecte mi, egrediamur in agrum, com-moremur in villis. Cantic. 7

XXII.

Veni dilecte mi, egrediamur in agrum, commoremur in villis. *Cant. 7.*

IAm ſatis vrbanas, mea lux, habitauimus ædes;
Quin ſemel in virides exſpatiamur agros?
Tuta quidem validi circumdant oppida muri,
Portaq́ ferratis non caret vlla ſeris:
Eſt tamen in patulis, quid neſcio, tutius hortis
Quod nuſquam in clauſæ mœnibus vrbis habes.
Magnificis turgent vrbana palatia tectis,
Multus & hic celſâ cuſpide ſurgit apex.
Neſcio quid melius tamen illa mapalia ſpirent,
Ruſtica quæ tenui ſtramine canna tegit.
Quid dubitas, mea lux, quin, quàm procul vrbibus [agri,
Tam procul agreſtûm, diſtet ab vrbe, quies?
Fabula cantatur vatum notiſſima luſu,
Ad benè fallendas fabula ficta vias:
Et facit ad rerum modò quas tractauimus, vſum;
Si lubet, auditu decipiemus iter.
Ruſticus vrbanum tecto mus paupere murem,
Fertur & appoſitis detinuiſſe cibis.
Muſq́ epulas muris ridens vrbanus, agreſtis,
Hæc tua ſi menſa eſt, ſat mihi ruris, ait.
Mox vice conuerſâ, mus Ruſticus iuit in vrbem,
Vrbico in hoſpitium mure vocante ſuum:
Magnaq́ cùm tanto minor eſſet menſa paratu
Vt ſonuêre fores menſa relicta fuit;

Et propè deprenſo conuiuâ expalluit hoſpes,
Turbatiq́ ſuum vix reperêre cauum.
Ruſticus aſt animo ſenſim cum voce recepto,
Corripuit celerem Muſculus vrbe fugam:
Et procul è ciuis oculos ad mœnia torquens;
Quàm meus his præſtat mœnibus, inquit, ager!
Iam ſatis vrbanas, mea lux, habitauimus ædes,
Rure quies habitat, regnat in vrbe Timor.
Si memor es (ſubeat tibi pars lautiſſima vulgi)
Quiſq́ ſuburbanum rus propè ciuis habet;
Cumq́ ſuam aſſiduè commendet quilibet vrbem,
Re tamen, ipſa magis rura; placere docent.
Quin, quorum imperijs vrbesq́, arcesq́ reguntur,
Anxia ſecuro pectora rure leuant.
Et magis hîc puri libertas aurea Cœli,
Quàm laqueata, domi, marmore tecta placent.
Nec quæ centeno ſinuat ſe porticus arcu,
Lenit, vt ambiguos paruula villa, metus.
Iam ſatis vrbanas, mea lux, habitauimus ædes,
Quin ſemel in villis degimus, aut in agris?
Eſt mihi fontanis circumdata villula riuis,
Villula, quâ nuſquam cultior vlla viret.
Seu cœli ingenio, ſeu fertilis indole terræ,
Aptaq́ vicini commoditate loci.
Huc mea lux, paucis tantùm ſi veneris horis,
Oblitus patriæ protinus vrbis eris.
Tumq́ ego, ceu tacitâ turtur meditatus in vmbrâ,
Libera, colloquijs, Sponſe, vacabo tuis.
Et procul à populis procul vrbibus atque tumultu
Optatâ toties, ſola, quiete fruar.

Audiet

Audiet hîc nullus quæ mutua verba loquemur,
Noſtraq́ue qui turbet otia nullus erit.
Quiq́ue notet noſtros, nemo metuendus, amores,
Tetricus hîc nullum ius ſibi Cenſor habet.
Tunc mihi tu promes ſecretis intima fibris
Quæq́ue iuuent animum verba cupita meum.
Tunc ego, ſim quantâ, dicam tibi, ſaucia flammâ;
Quæq́ue, licet ſimules, dicta placere, ſcio.
O ſemel optati micet hæc mihi ſideris aura;
Quàm fortunato lux erit illa die!
Iam ſatis vrbanas, mea lux, habitauimus ædes.
Noſtra ſit exiguo tempore, villa domus.

Veni dilecte mi, egrediamur in agrum, commoremur in villis. Cant. 7.

Hier. 2. *Qvis dabit me in ſolitudine diuerſorium viatorum?*

D. Tho Aquin. hoc loco. Mallem [enim] in ſolitudine habitare, per quam nullus vel rarus tranſit.

Bern. de inter. domo ca. 66. Vtinam nullus hominum eſſet mecum exteriùs, vt familiariùs loqui poſſem cũ Deo interiùs! ipſe enim & ſecretum quærit, & ſolitarium locum diligit. Fugiam ergo hominum ſolatia & colloquia; vt in ſecreto cordis mei, Deum habitatorem habere poſſim. Aſſueſcam ergo ſola intima cogitare, ſola interiora diligere, & in illis permanere, vt poſſim audire *quid loquatur in me Dominus Deus meus.* Ecce adſum pijſſime Deus, tecum ſum, intùs ſum. Quãdiu in exterioribus occupatus fui, vocem tuam intrà audire non potui. Nunc autem reuerſus ad me, ingreſſus ſum ad te, vt poſſim te audire, & tibi loqui.

Pſ. 54. *Ecce elongaui fugiens, & manſi in ſolitudine.*

Greg. lib. 4. mor. c. 35. in Iob. Fugiens ſe elongat, qui à turbâ deſideriorum temporalium in altam Dei contemplationem ſe ſubleuat.

Hier. epiſt. ad Ruſtic. Oppidum, carcer; ſolitudo, paradyſus eſt.

Bern. homil. *Simile* O ſolitudo beatà! ô Ereme, mors vitiorum, vita virtutum! te lex & Prophetæ mirantur,

rantur, & quicumque ad perfectionem venerunt, per te in Paradyſum introierunt: ô beata vita ſolitaria & contemplatiua! quid vltrà de te loquar? ipſe Dei filius Saluator & Magiſter noſter, exemplum dedit nobis, fugiens in deſertum & manſit in ſolitudine; vbi ſunt Roſæ charitatis, quæ ſemper flammeſcunt, quæ ſemper in ſancto odore viuunt. ô ſolitudo negotiorum cœleſtium apotheca! in te tranſitoria & terrena mutantur in cœleſtia & æterna. Deniqûe in te, lacrymæ mutantur in riſum, & gaudium pariunt ſempiternum.

eſt Regnum cœlorum homini negot.

Pia anima [Deo] ſe totam exhibere nitens in ſtudio contemplationis. *Veni*, inquit, *in agrum, commemoremur in villis*: congruentiſſimè contemplationis ſtudium, *agri* exprimit vocabulo; quia & illud in ſolitudine, longeque ab hominum conuerſatione exerceri ſolet; & nouimus agrum eas dici terras, quæ ſunt in ſolitudine, longeque à conuentibus humanis; Ac, ſicut ager ſi excolatur, ingentem profert fructuum vbertatem, quibus nutrimur in corpore, ita & contemplatio, ſi rectè exerceatur, tantam profert virtutum copiam, vt per illas, in vita alamur ſpirituali. Vnde bene & in libro Geneſis dicitur de S. Iſaac: *Et egreſſus fuerat ad meditandum in agro, inclinata iam die?* Nec minùs congruè particulares meditationes, villarum nomine deſignat;

Mich. Giſler. in c. 7. Cant.

deſignat; quandoquidem, ſicut villas ea appellare ſolemus prædia, in quibus præclara in agro ſunt habitationes, ad id potiſſimùm extructæ, vt in illas tunc ſe conferant homines, cùm à mundanis negotijs reſpirare voluerint; cùm ex infirmitate aliquâ conualeſcere, aut quoquo pacto ſe recreare voluerint, & cum fructus ex agro colligere, atque ſeruare curauerint: ita & meditationes pariter, præclara ſunt ædificia ab Animâ ipsâ in agro contemplationis ſibi extructa, in quibus illa, fugiens præſentis ſæculi negotia, quietè commoretur; in quibus & commorans, ex qualibet peccati ægritudine conualeſcat, ſummiſque fruatur delicijs, ac demum eximios virtutum colligat, ſeruetque fructus. Benè quoque pia anima, cum Deo dilecto ſuo, *egredi* ſe, inquit, velle in *agrum* contemplationis & *commorari in villis* meditationum, cùm voluptatem nullam percipiat ex hominum conuerſatione. Quin imò quamuis terrenarum rerum copia exuberet in ſæculo; quamuis proſperè ſibi cuncta contingant, minimè tamen ex commodis hiſcè quippiam percipiat voluptatis, nec vnquam verè ſe arbitratur lætam, niſi cùm ſibi egredi liceat in hunc contemplationis agrum. Quâ in re, videtur ſe habere inſtar auis illius, quæ tametſi in caueâ omnibus abundet rebus, tum quæ ad victum ei ſunt neceſſaria, tum

quæ

quæ voluptati illi eſſe poſſent; lætam tamen nunquam ſe reputat, quoad vſque permiſſum ipſi fuerit, à caueâ ipsâ egredi, liberè volare, & commorari in foraminibus petræ. Iure autem cum Deo egredi vult, quem vnum habet dilectum; quia nec homines ardenter quempiam amantes, villarum quippiam percipiunt guſtus, niſi amicum illum comitem habeant, ideoque ipſum inuitant. Et experientiâ comprobamus, etiam ſummos Reges ac Principes, ad quos difficillimus aditus eſſe ſolet, cùm in palatio Regioque in throno reſident, in villis commorantes, etiam cùm infimis ruſticis libentiſſimè conuerſari; & hoc, illud eſt, quod anima intendit, cùm illum in dictum inuitat agrum & villas, vt familiariter cum eo agat, vti cũ vnico dilecto. Neque verò admodicũ tẽporis huic indulgere vult ſtudio contemplationis, & familiariter agere cum Deo, ſed delectatione maximâ, diutiùs in eo optat perſiſtere; id namque ijs indicat verbis; *commoremur*, ſeu *pernoctemus*, aut *requieſcamus in villis.*

Quamdiu [enim] animus permixtus eſt turbis & in multitudine fluctuantium volutatur, nec vacat ſoli Deo, nec ſegregatus eſt à vulgo. Propterea, ô anima, quæ per orationem & contemplationem Deo vacare decreuiſti, eſto ſola; hominum conſortia fuge, tumultuoſas mortalium conuerſationes deuita, (Laur. Iuſtin. in lig. vit. tract. de orat. c. 5.)

uita,

uita, vt illi ſoli te ſolam ſerues, quem ex omnibus elegiſti.

Bern. homil. 40. in Cant. O ſancta Anima, ſola eſto, vt ſoli omnium ſerues te ipſam, quem ex omnibus tibi elegiſti. Fuge publicum, fuge & ipſos domeſticos. ſecede ab amicis & intimis, etiam & ab illo qui tibi miniſtrat. An neſcis, te verecundum habere ſponſum, & qui nequaquam velit tibi ſuam indulgere præſentiam, præſentibus cæteris? ſecede ergo, ſed mēte, non corpore, ſed intentione, ſed deuotione, ſed ſpiritu: de cætero, ſola indicitur tibi mentis & ſpiritus ſolitudo. Solus es, ſi non communia cogites, ſi non affectes præſentia, ſi deſpicias quod multi ſuſpiciunt, ſi faſtidias quod omnes deſiderant. alioquin nec ſi ſolus corpore es, ſolus es.

Hierō. epiſt. 1. ad Heliod. O deſertum CHRISTI floribus vernans! ô ſolitudo in quâ illi naſcuntur lapides de quibus in Apocalypſi ciuitas magni Regis extruitur! ô Eremus, familiariùs Deo gaudens! quid agis? quamdiu te tectorum vmbræ premunt? quamdiu fumoſarum vrbium carcer includit? Crede mihi neſcio, quid plus lucis aſpicio; libet ſarcinâ corporis abiectâ, ad purum ætheris euolare fulgorem.

XXIII.

Trahe me, poſt te curremus in odorem vn-
guentorum tuorum Cantic. 1. 23.

XXIII.

Trahe me poſt te, curremus in odorem vnguentorum tuorum.
Cant. 1.

ASpicis vt iaceant ſtrati ſine viribus artus,
Nec ſim qualis eram, ſola ſed vmbra mei?
Vix traho pertæſa faſtidia tetrica vitæ
Ipſaq́ ſunt oneri languida membra ſibi.
Laſſa iacet capitis nimio ſub pondere ceruix,
Sarcina ſuntq́ manus, ſarcina ſuntq́ pedes.
Aßidueq́ nouam quærunt iactata quietem,
Nec ſcio quo tandem feſſa locare ſitu.
Surgere nunc meditor, nunc laſſa recumbere ſtrato;
Nunc nixum cubito ſuſtinuiſſe caput.
Nunc lubet inuerſo, nunc ore cubare ſupino,
Nunc aliud lateri ſubſtituiſſe latus.
Cumq́ tori cunctas peragraui languida partes,
Quilibet ex æquo diſplicet vſque locus.
Heu! quid agã, grauis ipſa mihi, languẽſq́, iacenſq́,
Teq́ volens curſu, non tamen apta, ſequi?
An fugis & medijs morientem deſeris agris,
Nec mora tanta datur dum comes ire queam?
Æger ita in Libycis, à milite, miles arenis
Deſeritur, ſubitæ cùm data ſigna fugæ;
In triuijs genitrix ita proijcit impia natum,
Quem lactare pudor, pauperieſve vetat.

Tende manum, noſtriq; pius miſerere doloris;
Tende manum refugo vel pede ſiſte gradum.
Troica Dardanius cùm Pergama cingeret ignis,
Decrepitos pubes extulit igne patres:
Trans mare def. ſſam fert nata Cyconia matrem;
Suſtinet hinnulei Cerua natantis onus.
Tu ſolam ignotis, fugitiue, relinquis in aruis,
Nec ſinis hoc humeris ponderis eſſe tuis?
Quamquam ego, vel fieri tibi ſarcina tāta recuſem,
Si modò vel leuiter traxêris, ipſa ſequar.
Et ſequar & curram, rapiarq; ſimillima vento,
Languida funeſto quæ modò ſtrata ſolo.
Nec quibus inuitam cogas, opus enſe, vel armis;
Sponte nec iniecto, libera, fune ſequar.
Traxit ad impulſæ querulos teſtudinis ictus,
Cum ſyluis Geticas Thrax Cythariſta feras:
Traxit, & attonitæ ſyluæq;, feræq; ſtupebant;
Sic fide, ſic filo, ſe potuiſſe trahi.
Non ego Byſtonij mouear teſtudine Vatis,
Nec trahar Aöniæ voce ſonante lyræ.
Quemq; ſui rapiunt ſenſus, ſua quemq; voluptas;
Se ſinit hic oculis, auribus ille capi.
Non ego luminibus, non auribus otia venor;
Noſter Achæmenij languor odoris eget.
Lux mea, rorilegis halat tibi ſpica capillis,
Manat odoratæ Palladis imbre caput.
Vda Palæſtino fragrant tibi tempora nardo
Myrrhaq; de madidis ſtillat odora labris.
Efflat Orontæi tibi graminis halitus auras,
Verbaq; quot loqueris tot iacis ore roſas.

Albaq́ꝫ Panchæo ceruix tibi ſudat oliuo,
Aſſyrioq́ꝫ humeros rore perungit Onix.
Et manus Ambroſiis pluit vtraq́ꝫ roſcida guttis,
Et digiti Libycæ germina meſſis olent.
Denique quicquid olent conchis vnguenta Sabæis,
Balſama quicquid olent, hoc meus halat Amor.
Non tamen Aſſyrijs quæ ſudant balſama ramis,
Nataq́ꝫ odorifero thura Sabæa ſolo:
Fragrat Orontæis hîc ſpica ſüauior herbis
Guttaq́ꝫ Panchæis nobilior lacrymis.
Nempe tuo qualis, Baſiliſſa pudica, cubili,
Qualis odor thalamo, Cæcili caſta, tuo;
Aut qualis, cùm Dorotheæ pennatus Ephebus
Attulit hybernas germina verna roſas;
Aut Naſarenigenæ qualis cum Virginis ædem
Sparſit Ieſſæi floris anhelus odor;
Denique Diuorum qualis cùm gemmea ſtillant
Indigetum liquidis amphitheatra crocis.
O ſemel has liceat mihi ducere naribus auras!
Quæ modò languebam, ſana repentè ſequar.
Multaq́ꝫ currentem ſociarum turba ſubibit,
Vt glomerat ſocios vncta columba greges.

Trahe me poſt te curremus in odorem vn guentorum tuorum. Cant. 1.

Aug. man. cap. 20. ANIMA amans fertur votis, trahitur de ſiderijs.

Bern. ſer. 21. in Cāt. Feſſa ſum, deficio; noli me deſerere, ſed *trahe me poſt te,* ne incipiam vagari poſt amatores alios, nec currā quaſi in incertum, *Trahe me poſt te,* quia ſatiùs mihi eſt vt me trahas, vt ſcilicet vim qualemcumque mihi, aut terrendo minis, aut exercendo flagellis, inferas, quàm parcens in meo me torpore ſecurā derelinquas. *Trahe me* quodammodo inuitam vt facias voluntariam: trahe torpentem, vt reddas currentem. Erit quando non indigebo tractore, quoniam voluntariè & cum omni alacritate curremus.

Ibid. initio. Quid? ſponsáne ergo neceſſe habet trahi & hoc poſt ſponſum? quaſi verò inuita eum & non libens ſequatur. Sed non omnis qui trahitur, inuitus trahitur; nempe enim infirmum aut debilem (eum ſcilicet qui per ſe ire non valet) trahi ad balneum, ſeu ad prandiū non piget; etſi reum pigeat trahi ad iudicium vel ad pœnam. Denique trahi vult quæ & hoc rogat; non autem rogaret, ſi ſequi per ſe-ipſam dilectū, prout vellet, valeret, vt quid verò non valet? An infirmā fateamur & ſpōſam? ſi qua ex adoleſcentulis infirmam ſe diceret

ret & peteret trahi, nequaquã miraremur. verò de ſpõſa, quæ trahere & alios (vt poſ- fortis & perfecta) poſſe ſufficere videba- r, cui non durum ſonet, quod & ipſa trahi nquã infirma vel debilis neceſſe habeat? quanam animâ iam confidimus, quod va- la ſit & ſana, ſi illam infirmam dici conſen- rimus, quæ pro ſui ſingulari perfectione & cellentiori virtute, ſponſa Domini nomi- tur? Quãtæuis perfectionis anima, quam- u quidem gemit ſub corpore mortis huius, huius ſeculi nequam retinetur incluſa car- re, vincta neceſſitatibus, totque ſceleribus, bentiùs, ſegniuſque aſſurgat neceſſe eſt ad ntemplanda ſublimia; nec omninò liberũ abet, ſequi ſponſum quocumq; ierit. Hinc crymoſa vox illa gementis *infelix ego homo, uis me liberabit de corpore mortis huius*. hinc ipplex illa precatio. *Educ de carcere animam eam*. Dicat proinde, dicat cum gemitu etiã onſa. *Trahe me poſt te, quia corpus quod corrum- itur aggrauat animam, & deprimit terrena inha- itatio ſenſum multa cogitantem.*

Propterea opus habeo trahi, quoniam re- rigult paulisper in nobis ignis amoris tui, ec valemus à facie frigoris huius currere odò ſicut heri & nudiuſtertius. Curremus utem poſtea, cùm reddideris lætitiam ſalu- aris tui, cùm redierit melior temperies gra- iæ; cùm Sol Iuſtitiæ iterum incaluerit & per- Bern. ſer. 21. in Cãt.

trãſierit tentationis nubes, quę nunc operit
ad horam cernitur, atque ad leuẽ flatum au
ræ blandioris ſolito, cœperint vnguenta li
queſcere & aromata fluere & dare odoren
ſuum. *Tunc curremus*; in odore illo curremu
ſpirantibus, in quã vnguentis curremus, quo
niam abſcedet torpor qui nunc eſt, & reuer
tetur deuotio, & iam non erit opus nobis v
trahamur, quippe odore excitatis, vt ſpont
curramus. Nunc verò interim *trahe me poſt t*
non curram ego ſola, etſi ſolam me trahi pe
tierim, current & adoleſcentulæ mecũ. Cur
remus pariter, curremus ſimul; ego odor
vnguentorum tuorum, illæ meo excitatæ ex
emplo, atque hortatu, ac per hoc, omnes i
odore vnguentorum tuorum curremus.

Curremus, curremus, ſed *in odore vnguent*
rum tuorum, non in noſtrorum fiduciâ meri
torum, nec in magnitudine virium noſtrar
Currere nos confidimus, ſed in multitudin
miſerationum tuarum. Nam etſi quãdo c
currimus ac voluntariæ fuimus, *non fuit vole*
tis, neque currentis, ſed miſerentis Dei. Reuert
tur miſeratio, & curremus. Tu quidem in vi
tute tuâ, *tamquam Gigas* & potens curris; no
niſi vnguenta tua ſpirauerint, non curremu
Tu quem Pater *vnxit oleo lætitiæ præ conſortib*
tuis, curris in ipsâ vnctione; nos illius odor
curremus. Tu in plenitudine, nos in odore.

Abſolõ Abb. Odor ſuper omnia neceſſarius vtpote in
firm

mis purgatiuus, proficientibus conforta-uus,perfectis verò ſanatiuus,nonne vides a-rum huius mundi hoc odore plenum;cùm ideas alios iuſtitiâ fortes,alios charitate fer-entes, alios promptos ad obediendum & umilitatis obſequiū, hos lacrymis irriguos, c ad eleëmoſynas profuſos? de odore autē, criptum eſt: *Trahe me poſt te in odorem vnguen-orum tuorum.* & alibi: *Ecce odor filij mei, ſicut odor gri pleni cui benedixit Dominus.* ſerm. 1. de ann. B. Virg. qui eſt 20.

Nec currimus æqualiter omnes in odore omnium vnguentorum, ſed videas alios ve-nemētiùs ſtudijs flagrare ſapientiæ; alios ma-gis ad pœnitentiam, ſpe indulgētiæ animari, alios ampliùs ad virtutū exercitium, vitæ & cōuerſationis eius prouocari exemplo; alios ad pietatem, paſſionis memoriâ magis accē-di. Currebant in odore ſapiētię qui miſſi fue-rant à Phariſæis, cùm reuerſi dicerent; *Num-quam ſic loquutus eſt homo.* Currebat in hoc ipſo odore S. Nicodemus qui *venit ad* IESVM *no-cte*, in ſplendore multo ſapiētiæ. In odore iu-ſtitiæ, cucurrit Maria Magdalena, cui *dimiſſa ſunt peccata multa, quoniam dilexit multùm.* Cu-currit & Publicanus, qui cùm propitiationē peccatis ſuis humiliter imploraret *deſcēdit iu-ſtificatus*, teſtāte ipsâ iuſtitiâ. Cucurrit Petrus, qui lapſus *fleuit amare*. Cucurrit Dauid, qui reatum agnoſcens & confitens, audire me-ruit: *Et Dominus tranſtulit à te peccatū tuum.* Por- Bern. ſer. 22. in Cāt.

rò in ſanctificationis odore Paulus curre ſeſe teſtatur, cùm CHRISTI eſſe ſe imitatorem gloriatur. Cucurrerunt & omnes qui dixerunt; *ecce nos reliquimus omnia, & ſecuti ſumus te*. Iam qui in odore cucurrerunt paſſionis omnes Martyres accipe. En quatuor vnguẽta aſſignata habetis, Primum ſapiẽtiæ, ſecundum iuſtitiæ, tertium ſanctificationis, quartum Redemptionis.

Aug. medit. cap. 35. Fac me, dulciſſime Domine, amare te, & deſiderio tui deponere pondus omniũ carnalium deſideriorum & terrenarum concupiſcẽtiarum grauiſſimam ſarcinam, quæ impugnãt & aggrauant miſeram animã meam, vt *poſt te*, expeditè *in odore vnguentorum tuorum currens*, vſque ad tuæ pulcritudinis viſionem efficaciter ſatiandus, quantocyus te quoque duce, merear peruenire.

Aug. medit. cap. 35. Deſcendat, Domine, deſcendat, precor deſcẽdat in cor meum odor tui ſuauiſſimus, ingrediatur amor tui mellifluus.

Aug. medit. cap. 37. *Trahe me*, ſurſum ad te, vt *curram poſt te in odorem vnguentorum tuorum*; curram & non deficiam te trahente, te ducente me currẽtem.

Gilb. in Cãt. hom. 19. Tenax enim funiculus amor: amor affectuosè trahit, cui eſt id ipſum alloqui quod eſt allicere; nihil amoris tenacius vinculo, nihil trahentius.

XXIV.

Quis mihi det te fratrem meum, sugentem vbera matris meæ, vt inueniam te foris et deoſculer te et iam me nemo despiciat! Cantic. 8. 24.

XXIV.

Quis mihi det te fratrem meum ſugentem vbera matris meæ, vt inveniam te foris, & deoſculer te, & iam nemo me deſpiciat!
Cant. 8.

Qvis cumulet patrias tanto mihi ſtēmate ceras,
Vt frater proauis annumerêre meis!
Non tamen hoc facio pro ſtirpis imagine votum;
Nulla mihi augendi ſanguinis ambitio eſt.
Stirpe licet noſtrâ ſanguis tibi vilior eſſet,
Optarem fratrem te tamen eſſe meum.
Non pubente quidem vernantem flore iuuentæ,
Prima cui roſeas veſtiat vmbra genas:
Sed puerum, toto qui nondum vixerit anno,
Lactis adhuc mater quem mea paſcat ope.
Quiq́ue, ego quas ſuxi, paruo trahat ore papillas,
Inſideatq́ue illos, quos ego ſæpè, ſinus.
Hoc ego vel ſimili cupiam te corpore fratrem,
Si fueris maior, non ego te cupiam.
Quin igitur noſtris, mea vita renaſcere ſæclis,
Vt videam cunas, puſio parue, tuas?
Et niſi fallor, habent pueri quid amabile mores,
Quoq́ue carent iuuenes, virq́ue ſenexq́ue carent.
Vtq́ue ſuam quæuis laudem ſibi vindicet ætas,
Ille tamen pueros ſcilicet ornat amor.

An dubitas, aliàs puerili puſio vultu,
Ipſe Deûm domitor, paruulus eſſet, Amor?
Non niſi quod reliquis, magis hæc ſit amabalis ætas,
Nullaq; ſit tantum quæ, quod ametur, habet.
Hæc quoque, cur voueam puerum Te cauſſa coëgit,
Crediderim, puero quod mage poſſe frui.
Quin igitur noſtris, mea vita, renaſcere ſæclis
Vt videam cunas parue puelle, tuas?
Tum mea, ceu nato, quoties daret vbera Mater
Parue, Tui toties copia prompta foret.
Prompta foret noctuq; diuq; domiq; forisq;,
Et ſine ſollicito copia multa metu.
Quin igitur noſtris, meâ vita renaſcere ſæclis,
Oſculer vt cunas parue puelle tuas.
Caſta, ſoror paruo quæ porrigit oſcula fratri,
Oſcula deriſor carpere nemo poteſt.
Et licet illa frequens ſpectauerit oſcula teſtis,
Illa tamen teſtis carpere nemo poteſt.
Et licet inceptas ſtiterint hæc oſcula voces,
Semper habent iuſtas oſcula caſta moras.
O bona, quæ noſtris faueant ita Numina votis,
Teq; velint fratrem ſic ſemel eſſe meum!
Naſcere parue puer, fraterq; admitte vocari;
Omnia te Mundi vota, preceſq; petunt.
Quid præ lætitiâ, facerem tibi, paruule frater?
Ah! præ lætitiâ, quid tibi non facerem?
O quoties vetitis furtim deprenderer horis,
Peruigil, ad cunas, nocte ſtetiſſe tuas!
Quot tibi ſeruitijs, licet importuna, ſtuderem,
Iam minùs, obtruſis, officioſa bonis.

Nempe dato quoties depelleret vbere mater,
Depulſum geminis exciperem manibus;
Aut quoties tepidâ geſtare iuberet in vmbrâ,
Geſtarêre vlnis ſarcina grata meis.
Aut quoties blando dare languida lumina ſomno,
Somniferis caneret vox tibi noſtra modis.
Ipſaq́ꝫ, cùm digitos cunis adhiberet agendis,
Illicet hoc à me præriperetur opus.
Mox vbi te noſtræ concrederet anxia curæ,
Diſcedenſq́ꝫ, mihi diceret; eſto vigil:
Excubijs, ſoli propè Te mihi, parue, relictis,
Quàm facerem votis libera frena meis!
Continuò, tacitè, velo de fronte reducto,
Explerem aſpectu lumina noſtra tuo.
Inq́ꝫ tuo, fixis hærens obtutibus, ore,
Vterer oblati commoditate loci:
Et citò ſubijcerem capiti, colloq́ꝫ ſiniſtram,
Apprimeretq́ꝫ meo Te mea dextra ſinu.
Et tibi, vix tactis furarer baſia labris,
Baſia ſic ſomno non nocitura tuo.
Quin igitur noſtris, mea vita renaſcere ſæclis,
Vt ſemel optatas ſuâuier ore genas?
Mox vbi lactanti ſenſim tibi creſceret ætas,
Primaq́ꝫ diſcenti verba docenda forent;
Diſcenti cuperem fieri tibi, parue, Magiſtra,
Blæſaq́ꝫ, truncatis verba præire ſonis:
Cumq́ꝫ geri alteriùs nolles modò grandior, vlnis,
Auſus arundineo currere ſolus equo,
Inſtruerem ſtabili veſtigia figere greſſu,
Membraq́ꝫ conſtanti firma locare pede.

 Tumq́ꝫ

Tumq́; moleſto aliquod ſi offenderet obijce ſaxum,
Tutus in extenſas exciperêre manus.
Quin tua ſæpè velim falli veſtigia lapſu,
Lapſus vt amplexu ſuſtineare meo.
Nec tanti pretium peterem mihi grande laboris,
Suauiolo pretium ſolueris omne tuo.

Quis mihi det te fratrem meum ſugentem vbera matris meæ, vt inueniam te foris, & deoſculer te, & iam nemo me deſpiciat! Cant. 8.

QVÆ amatrix vnquam optauit, vt is quem diligit, paruulus efficiatur eius frater, & in infantem verſus ſugat vbera matris? S. Tho. in c. 8. Cant.

Ergo antiquorum vox eſt iſta iuſtorum, qui Dominum ſaluatorem, quem in diuinitate Patri & Spiritui ſancto conſubſtantialem credebant, ac debitis venerabantur obſequijs in hominis quoque habitu & hominibus conſubſtantialem videre cupiebant. Intus quippe erat dilectus, quia *in principio erat verbum, & verbum erat apud Deum, & Deus erat verbum*; ſed vt foris quoque poſſet inueniri, *verbum caro factum eſt, & habitauit in nobis*; viderunt namque Patriarchæ, viderunt Prophetæ Dominum, ſed intus, id eſt, in contemplatione mentis ſpiritali, non in oculi carnalis intuitu. Viderunt eum, ſed in imagine, ſed in Angelicæ formâ ſubſtantiæ; at ipſam eius naturam, nequaquam videre valebant. Denique legifer ipſe, qui audire meruit; *oſtendam omne bonum*; rurſum audiuit: *Non poteris videre faciem meam; non enim* Beda cap. 7. in Cāt.

videbit

videbit faciem homo, & viuet: felices; qui inte ſe conferre meruerunt: *Inuenimus Meſsiam qui dicitur* CHRISTVS. Hoc eſt namque oſculum, id eſt amantiſſimum illuc oris illius donum, ac mutuæ commercium allocutionis.

Mich. Giſler. cap. 8. Cant. expoſ. 3. [Sed &] ingens in his ſuum, pia anima, exprimit deſiderium; quo eâ ratione per amorem, Deo vniri peroptat, vt nedum in ſecreto contemplationis, verùm etiam foris & coram proximis, in vitâ actiua eidem inhærere ſibi liceat, ita vt omnibus ædificationi ſit, nec quorumcumque mundanorum hominum vereatur contemptum; æquè enim eſt ac ſi dicat: O vtinam, tanto mihi aſtringereris amoris vinculo, Deus meus, quanto adſtringuntur frater atque ſoror! ô vtinam tam tenerè te diligerem, quàm tenerè à ſorore diligitur frater paruulus, ſugens vbera matris ſuæ! ita vt etiam palàm & coram fratribus, dum proximorum indulgeo vtilitati, deoſculer te, oſculo charitatis; ita vt non pudeat ante omnes, te confiteri, tibiq́ue obſequi, oratione ac bonis operibus. Quis mihi det vt iam nedum te timeam vt Deum zelotem, Dominum exercituum, ignem comburentem, & quicquid tale nominari voluiſti, quo mihi tui incuteres pauorem; ſed

ed vt etiam diligam tamquam fratrem neum, & talem fratrem, qui ob infantiam ihil incutiens metus, vel lapidea ad amoem pertrahas corda!

Tu qui modò es in ſinu Patris, quis det, vt homo efficiaris & particeps ac conſors naturæ noſtræ exiſtens, frater meus appelleris? vt hominem factum in aperto videam, *& deoſculer te*, id eſt, apertâ viſione te aſpiciam, quem nunc totum in fide teneo! S. Tho. in c. 8. Cant.

Cùm magnus & excelſus eſſes, bonorum meorum non indigebas; vtinam detur mihi vt propter magnam charitatem tuam, factus frater meus ex Virgine, lacte indigeas, quo ſuſtenteris; ſic enim confido, aliquâ ex parte amorem meum, me tibi exhibituram. Priùs te inuenire nequibam, vnde & querebar; deploranſque cum Prophetâ, dicebam; *Fuerunt mihi lacrymæ meæ panes die ac nocte, dum dicitur mihi quotidie, vbi eſt Deus tuus?* At nunc audiens Angelum ad paſtores dicentem: *Invenietis infantem poſitum in præſepio*: confido ſanè, me quoque inuenturam te foris; extra incomprehenſibilem maieſtatem illam, quâ intra temetipſum ab æterno latebas; quærebam te iam in hoc mundo, & in creaturis: *In lectulo*, namque mentis meæ, *quæſiui te, quem* Giſler. in c. 8. Cant. expoſ. 3.

quem diligit anima mea: quæſiui, & non inueni. ſurrexi, & circuiui ciuitatem præſentis mundi: per *vicos & plateas* creaturarum, *quæſiui te, & non inueni.* At modò te inter creaturas, *paruulum fratrem meum*, ex vberibus Virginis Matris tuæ, ſimul ac meæ, pendentem inueniens, haud continere me potero, quin tota in tuâ prorumpam oſcula, quin tota tibi per dilectionem vniar; *& iam me nemo deſpiciat*, quod adorem, quem neſciam; quod oſculer, quem non videam; quod illi offeram preces, qui noſtra non curet; quódve illi obſequia exhibeam, ad quem accedere minimè liceat. Deoſculans profectò te, in primo conceptionis inſtanti, *vnxit te Deus tuus oleo lætitiæ præ conſortibus tuis*; oſculis meis, ita te meum adorabo fratrem, vt ijſdem te quoque meum profitear Regem dilectiſſimum: eo modo quo & Samuelem Saul in Regem vnctum, oſculo adoraſſe, lego in lib. Reg. Tibique vt Regi morem geram in omnibus, id quod & ijſdem conteſtabor oſculis meis, quæ tuo imprimam ori, ſicut antiquo illi Ioſeph, per Ægyptiaci populi oſculi ſignum, totius Ægypti obedientiam promiſſam lego à Pharaone, cùm ei dixit: *& ad os tuum cunctus populus deoſculabitur.*

Bonau. ſolilo. cap. I. Ignoraui, quòd tam ſuauis, ô bone IESV, eſſet tuus amplexus, tam honeſtus attactus

tuus,

uus, tam delicioſus conuictus tuus! Cùm enim te amauero, munda ſum, cùm tetigero caſta ſum, cùm accepero, virgo ſum. Tuus, ô dulciſſimè IESV, amplexus non maculat, ſed mundat; tuus attactus, non inquinat, ſed ſanctificat. O IESV fons vniuerſæ dulcedinis & ſuauitatis, ignoſce mihi, quod tam ſerò credidi quantum habet delicioſitatis, quantum honeſtatis, quantum iucunditatis, quando *læua* tuæ æternæ ſapientiæ & cognitionis, eſt *ſub capite meo*, id eſt ratione, & *dextera* tuæ Diuinę clementiæ & dilectionis *amplexabitur me*, id eſt voluntatē. Heu me miſeram! quid vmquam tam dulce, tam ſuaue, tam delicioſum & ſalutiferum poteſt experiri, quàm inter brachia tanti Sponſi quieſcere, inter oſcula tanti Regis & amico tam fideliter obdormire? hanc dulcedinem ſenſerat anima deuota, quando optabat dicens: *Oſculetur me oſculo oris ſui.* Numquid has delicias anima deuota erat experta, quando orabat ardens, & iam penè deficiens præ dilecti ſui concupiſcentiâ, dicens, in Canticis: *Quis mihi det te fratrem meum ſugentem vbera matris meæ, vt inueniam te ſolum foris, & deoſculer te?* quis enarrare ſufficeret, niſi qui mente guſtaſſet, quantum habet hoc verbum dulcedinis & deuotionis, quando bene ponderatur & rectè cibatur deuotâ mente? ſed ô Domine Deus, ſi hæc tam dulcia ſunt

cogi-

cogitanti , quàm dulcia eſſe poſſunt d
guſtanti ? ſi tam ſuauia ſunt legenti, quà
conſolatoria erunt per affectum ſentie
ti?

XXV

In lectulo meo per noctes quæsiui quem diligit anima mea. quæsiui illum et non inueni. Cantic. 3.

25.

XXV.

In lectulo meo per noctes quæſiui quem diligit anima mea; quæſiui illum, & non inueni. *Cant.* 3.

CAſta canunt noſtræ ſuſpiria; votaq́ue Muſæ,
Nullaq́ue de thalamis vox, Hymenæe tuis.
Vt ſua corporibus, ſic mentibus eſt quoque flammá,
Et propè deterior corpora flamma coquit.
Intus, in accenſis qui mentibus æſtuat ignis,
Delicias liquidi ſolus amoris habet.
O quanto his, Animá, facibus melioribus ardent!
Oſcula quam certâ dantq́ue feruntq́ue fide!
Quàm placidis caſtas complexibus itur in vlnas,
Quàm ſanctæ ſociant mutua vincla manus!
Et ſuus hic etiam torus eſt genialis amori,
Quæq́ue maritali fœdera nexa face;
Caſta Cupidineæ ſed fœdera neſcia tedæ,
Nec, niſi quem cupiat Veſta ſubire torum.
Sed neque cycnæis hîc turget culcita plumis,
Fartaq́ue Amyclæo vellere fulcra tument.
Quo duo tam caſti thalamo ſociantur amantes
Lectus olorinas non habet ille niues.
Lectulus auſpicijs tantorum ſtratus amorum
Mens eſt lætitiæ pace quieta ſuæ.
Lectule, pax animæ; cœleſtis lectule tedæ;
Pronube ſidereis lectule caſte toris!

Tu Sponſi atque Animæ thalamus ſecretus amant
Solus es ô tantas dignus habere faces!
Hoc ego conſueui, meditans, traducere noctes,
Cùm requiem pulſo cura ſopore negat.
Hoc meus ille; meos rapuit qui primus amores,
Eſt ſolitus vigili ſecubuiſſe toro.
Et mihi tunc imas vrit fax Dia medullas,
Inq́; vicem flammis vritur ille meis.
Tunc deſiderijs querimur ſine voce loquentes,
Mutaq́; plus verbis lacryma vocis habet.
At noua quæ ſubiti ſit, neſcio, cauſſa receſſus;
Subuereor, vitio ſit data cauſſa meo.
Nam mihi iam ſpatio plus viſus abeſſe diurno,
Et ſecus atque ſolet nocte fuiſſe foris.
Hæccine ſigna forent mutati forſan amoris?
Aut illum melior lectulus alter habet?
Hei mihi quâm miſeris ea nox fuit acta querel
Quæ ſine te, viduâ nox fuit acta domo!
Iam propè conſtiterat medio vaga Cynthia cœlo,
Altaq́; ſopierat lumina laſſa quies;
Cùm mihi viſa tori pulsâ vox dicere ſpondâ;
Surge, parat thalamo ſponſus abire tuus.
Suſcitor, & piceos oculis detergeo ſomnos,
Impoſitum cubito ſuſtineoq́; caput:
Et deſolatas implens vlulatibus ædes
Sollicitâ, dormis lux mea? voce rogo.
Hei mihi! reſponſum nullum dedit ille roganti,
Fugerat è thalamis transfuga nempe meis.
Protinus accenſo reperi veſtigia lychno
Quæ cuperem numquam viſa fuiſſe mihi.

Dic meus, exclamo, quò fugit, lectule, ſponſus?
Perfide, dic meus heu! lectule, ſponſus vbi eſt?
Et vagor, & toto velut amens erro cubili,
Vt tua te viduâ luxit Alexi, domo.
Quos ego tunc animo ſenſi efferuere tumultus,
Cygnæus fuerat Pax cui fida torus!
Quæ mentem ſubitò inſanæ vertêre procellæ,
Inſolitam dubijs pandere lina Notis!
Quàm ſterili iacuit damnatum pectus arenâ,
Dia cui æthereis vena ſcatebat aquis!
Iam grauidos labor eſt oculos attollere cœlo,
Oraq; diuinâ ſoluêre laude, labor.
Iam neq; ſacra valent priſcæ in certamina vires,
Quæ modò luſus erant prælia, facta dolor.
Scilicet optatâ dum felix vterer aurâ,
Aurea molliculus Pax mihi lectus erat.
Tunc, vt inexpertis Tiro temerarius armis,
(Omnia qui linguâ prælia victor agit)
Optabam rabidis caput obiectare Tyrannis,
Aut animam pulcrâ fundere poſſe nece.
Tunc & Apolloniæ mihi credita flamma, roſetum;
Tunc rota Coſtiadæ Virginis, eſſe trochus:
Viſaq; ſunt Agathæ gemini, duo vulnera, torques,
Blandaq; Blandinæ, Taure, putatus ouis:
Denique barbarici laniena infanda macelli,
Totaq; carnificum viſa theatra, iocus.
Nempe erat in calidis tam feruida flāma medullis,
Aurea cùm placidus Pax mihi lectus erat.
At ſimul ac ſponſo calor hic abeunte receßit;
Frigidior Scythico mens mihi facta gelu eſt.

Sic noua, quas Zephyris ſpirantibus educat æſtas,
Decoquit immeritas vna pruina roſas.
Lampada ſic tenui Pallas quam nutrit oliuo,
Extinguit tremuli bucca ſoluta Noti.
Ah malè, te placido quæſiui ſponſe cubili;
Qui Crucis in thalamo reperiendus eras!
Pax *mihi* lectus *erat*, Tibi Crux *erat aſpera* le-
Hoc te debueram, quærere, ſponſe, toro. [ctu
Lux mea, iam quota Te quærendo perdita nox eſt?
Sed quæſiui, vbi non repperiendus eras.

in lectulo meo per noctes quæſiui quem diligit anima mea; quæſiui illum, & non inueni. Cant. 3.

NON eſt reuerſus ſponſus ad vocem & votum reuocantis. Quare? vt deſiderium creſcat, vt probetur affectus, vt exerceatur amoris negotium. Sanè ergo diſſimulatio eſt, non indignatio. ſupereſt vt quæratur ſi fortè reperiatur quæſitus, qui vocatus non venit; dicente Domino *omnis qui quærit, inuenit*. & primo quidem quærit illum in lectulo, ſed minimè inuenit; neque vnius noctis quæſitio hæc & fruſtratio, cùm dicat iſta: quia *quæſiui per noctes.* Bern. ſer. 75. in Cãt.

Legimus Pſalmo 76. Piam quandam animam exquiſiſſe Deum nocte, exquiſiſſe verò manibus ac vocibus; illiuſque inquiſitionem haudquaquam ſpe fruſtratam: ſic namque illa, id quod ſibi contigit teſtatum omnibus volens ait: *in die tribulationis meæ Deum exquiſiui manibus meis, nocte contra eum & non ſum deceptus:* at verò in hac ſententiâ (*in lectulo meo per noctes quæſiui*) Anima pia Deum ipſo noctu quæſiſſe ſe aſſerit, idque frequenter, per multas ſcilicet noctes; nullatenus tamen illum vel poſt diutinas inquiſitiones reperiſſe. Giſler. in Cãt ca 3. expoſ. 3.

Bern. ſer.75. in Cāt. Quid eſt quod non inuenitur quæſitus cùm requiratur tam ſtudioſè & impigrè; ipſ autem dicat: *quærite & inuenietis: &, qui quærit inuenit.* quomodo ergo implebuntur ſcriptu ræ? neque enim quæ hîc inducitur quærens vna eſt ex his quibus ipſe ait: *quæretis me & non inuenietis.*

Gifler. in c.3. Cant. expoſ. 3. Ob iſtiuſmodi diuerſitatem non modi cum primo aſpectu offenſus eſt animus multoque magis offendebar; quia ration magis conſonum mihi videretur, vt Deus al illa citiùs inueniri ſe ſineret, illiuſque voci bus potiùs intenderet, quæ maiori erga ip ſum flagraret caritate; qualem abſque dubic ſponſam cenſebam.

Verùm attentiùs vtriuſque animæ per pendens verba; percepi ſtatim rationem di uerſitatis prædictæ. Intellexi quid cauſſę fue rit, cur Anima loquens in Pſalmo, Deum repererit; ſponſa autem neutiquam eum dem inuenerit; quia nimirum iſta, & ſi mani bus Deum quæſiuit, & vocibus; in lectulo tamen & lectulo ſuo ſingulari quietem a gens & manibus palpans eum quæſiuit, qu ibi haud quaquam eſſet. Illa autem de tri bulationibus ad eum clamauit, qui ait: *d quacumque tribulatione clamauerint ad me, ex audiam eos.* Sicque facili negotio, non ſolùm

inueni

uenit, ſed & apprehendit eum, qui dixit, *m ipſo ſum in tribulatione; in die tribulationis,* quit *Deum exquiſiui manibus meis nocte contra m,& non ſum decepta.*

Attendite [ergo] tres eſſe cauſſas, quæ nterim occurrunt, & quærentes fruſtrari olent, cùm aut videlicet, *Non in tempore quæunt, aut non ſicut oportet, aut non vbi oportet.* Si enim omne tempus aptum eſt ad quærendum, cur ergo dicat Propheta: *Quærite um inueniri poteſt*: erit abſque dubio cùm nueniri non poterit. & hæc vna cauſſa quæ mpedire poteſt, ne inueniatur ſponſus à quærentibus ſe, cùm non quærunt in tempore opportuno. At non ea cauſſa impedit ſponſam, nempe inuocantem & quærentem in tempore opportuno. Sed ne illa quidem eum tepidè aut negligenter ſeu perfunctoriè quærit; nam corde ardenti & omninò infatigabiliter, quærit planè vt decet. Reſtat vt de tertiâ videamus, ne videlicet, vbi non decet quærat. *In lectulo meo quæſiui per noctes quẽ diligit anima mea.* An fortè non *in lectulo*, quærendus erat, ſed *in lecto*: quippe cui orbis anguſtus eſt? ſed non horreo lectulum, qui noui paruulum. An non lectulus, tumulus? an non lectulus, præſepium? an non lectulus, vterus Virginis? neque enim magni Patris vterus, lectulus eſt, ſed lectus magnus, de quo ad filium; Bern. ſer. 75. in Cãt.

lium: *Ex vtero*, inquit, *ante luciferum genui te*. Quamquam nec lectus quidem forſitan dignè cenſendus ſit vterus ille, qui Regentis potiùs quàm iacentis eſt locus. Meritò proinde ſponſa; ponens lectulum, dicit; *Suum*. [Sed] quid in tuo quærebas, qui ſe iam in ſua receperat? non videras filium hominis aſcendentem vbi erat priùs? Iam cœlum tumulo commutauit, & tu illum, in tuo adhuc lectulo quæris? *Surrexit, non eſt hic*. Quid quæris, in lecto, fortem? in lectulo, magnum? in ſtabulo, clarificatum? Introiuit in potentias Domini, *decorem induit & fortitudinem*, & ecce ſedet ſuper Cherubim, qui ſub lapide iacuit. Ex hoc, iam non iacet, ſed ſedet, & tu tamquam iacenti ſubſidia paras; ſiue vt abſolutior veritas ſit, aut ſedet iudicans, aut ſtat adiuuans. Ex tunc ergo & deinceps fruſtrà in lectulo quæſitus eſt ſpõſus: pulcrè verò ſponſa, non quem diligo ego, ſed *quem diligit anima mea*, inquit, quod verè, & propriè ad ſolam pertineat animam illa dilectio, quâ aliquid ſpiritualiter diligit. Nam cùm ſecundùm carnem quippiam diligit vel potiùs appetit anima, carnis potiùs, quàm animæ amor dicendus eſt. Et benè *per noctes ſe* quæſiſſe eum ait, nam non abſurdè dici poteſt, quod qui ignorant, nocte ignorant; ac per hoc qui quærunt nocte quærunt. Quis enim quærit quod palàm habet? Nox eſt itaque

donec

donec quæritur ſponſus, quoniam ſi dies eſſet de medio fieret, & minimè quæreretur. ſed dicet aliquis: quod non ſit tam ſtulta tamq́ue cæca ſponſa, vt quærat lumen in tenebris, quærat Dilectum apud ignorantes, & qui non diligunt eum. Quaſi verò ſe per noctes nunc quærere dicat, & non potiùs quæſiſſe? Non ait, Quæro, ſed quæſiui, *per noctes quem diligit anima mea*. Et eſt ſenſus, quia cùm eſſet paruula, ſapiebat vt paruula, cogitabat vt paruula, & quærebat veritatem vbi non erat, errans & non inueniens, iuxta illud in pſalmo, *erraui ſicut ouis quæ periꝛt.*

Quod ſi quis contendat ſponſam ipſam hîc ea referre, quæ ſibi tunc temporis euenêre, cùm toto corde viribuſq́ue omnibus, ardentiſſimo amore Deum dilectum ſuum proſequeretur; Dicendum; nomine *lectuli*, non quamlibet hîc ſignificari *quietem*, ſed illam dumtaxat, *quâ anima ſancta quieſcit in pace interiore*, quam *pacem* & Iſaias, *lectuli & cubilis* nomine inſigniuit, cùm de iuſto loquens dixit: *Veniat pax, requieſcat in cubili ſuo, qui ambulauit in directione ſuâ.* Giſler. in c. 3. Cant. expoſ. 3.

Dilectum [enim] *in lectulo quærimus*, quando in præſentis vitæ aliquantulâ requie redemptoris noſtri deſiderio ſuſpiramus. *Per noctem quærimus*; quia etſi iam in illo mens vigilat, ta- Greg. hom. 19. in Ezech. & 25. in Euan.

men adhuc oculus caligat.

Giſl. in c 3. Cãt Exp. 3. Sed ingens ilicò hîc inſurgit difficultas, quâ ratione anima ſancta in eiuſcemodi lectulo Deum quæſiſſe ſe aſſerat, & non inueniſſe? cùm alibi fateatur, in eo ipſo lectulo, ſe vnâ cum illo, quietiſſimè dormituram, dicens: *in pace in idipſum dormiam & requieſcam.* Cumque exploratum omnibus ſit: *in pace factum eſſe locum ipſius Dei*. Si ergo in pace commoratur Deus: ſi in pacis lectulo, cum eo pacifica dormit anima: quomodo ſponſa, ibi ſe eum inueniſſe negat, vbi iam præſens is adeſt? Ad hæc breuiter reſpondendum; adeſſe quidem Deum, & vt proprio requieſcere loco, in interiore pace. verumtamen, admirabili prouidentiâ, elongari nonnumquam, vel abſcondi ab ipsâ animâ, cum quâ *lectulum habet communem*, ſinens eam eſſe *aridam*, & quodammodo dulci deſtitutam complexu.

Bern. ſerm. 32. in Cant. Sunt [enim] qui in ſtudijs ſpiritualibus fatigati, & verſi in teporem, atque in defectu quodam ſpiritus poſiti, ambulant triſtes vias Domini corde arente & tædente, longos dies, longas conqueruntur & noctes. loquentes cum S. Iob. *Si dormiero; dicam: quando conſurgam? & rurſum exſpectabo veſperam.* An tibi aliud, vel pati, vel petere ille videtur, qui ait: *Dormitauit anima mea præ tædio, confirma me in verbis tuis.*

Porrò id ob triplicem [accidit] rationem: Primò vt hâc ſuâ tantillâ elongatione, ad maiorem perfectionem eam prouehat. Secundò vt iucundior poſtea ſit eius reditus vel eius inuentio. Denique quemadmodum chorda, quo magis ab arcu recedit, eo maiore impetu ad ipſum accedit, maioremque exhibet vim ſagittæ, quæ per arcum iacitur, ita quo magis Deus videtur ſe ab animâ amouere, eo ardentiori beneuolentiâ, in eandem ſeſe poſtea inſinuat. At, ſi ob allatas rationes ab illâ ſe abſcondit, cur non inueniri ſe ſinit ab eâ, quæ tanto ſtudio ibi ipſum quæſiuit, vbi quæri is velit? *Quæſiui illum*, inquit, *& non inueni*; vt videlicet, eius perſeuerantiæ periculum faceret, vtque experiretur, quò ea tenderet, cùm aliquando ab internæ pacis lectulo ſurgeret. G ſl. in cap. 3. Cant. Exp. 3.

Abſcondit ſe [ergo] ſponſus cùm quæritur, vt non inuentus ardentiùs quæratur; & differtur quærens ſponſa ne inueniat, vt tarditate ſuâ capacior reddita, multiplicius quandoque inueniat, quod quærebat. Greg. lib. 5. mor. cap. 4.

[Sed] Domine, ſi non es hîc, vbi te quæram abſentem? ſi vbique es, cur non video te præſentem? ſed certè habitas lucem inacceſſibilem. Et vbi eſt lux inacceſſibilis, aut quomodo accedam ad lucem inacceſſibilem? aut quis me ducet, aut inducet in illam Anſel. in prolog. cap. 1.

lam vt videam te in illâ? accedere ad te deſiderat ſeruus tuus, & inacceſſibilis eſt habitatio tua. Inuenire te cupit, & neſcit locum tuum. Obſecro Domine, doce me quærere te, & oſtende te quærenti; quia nec quærere te poſſum niſi tu doceas, nec inuenire niſi te oſtendas: quæram te deſiderando, deſiderem quærendo, inueniam amando, amem inueniendo.

*Surgam et circuibo ciuitatem; per vicos et pla-
teas quæram quem diligit anima mea: quęſiui
illum et non inuèni .* Cantic. 3. 26.

XXVI.

Surgam, & circuibo ciuitatem; per vicos & plateas quæram quem diligit anima mea: quæſiui illum, & non inueni. *Cant. 3.*

Tandem, ſerò licet, meus eſt mihi cognitus error:
Si bene quæſiſſem, ſponſe, repertus eras.
Credideram placido ſomnos te carpere lecto,
Commodus, at video, non fuit ille torus.
Quid faciam? cœptæ pergam dare membra quieti;
Et ſine te ſomnus lumina noſtra teget?
Ah, ſine te, nequeam ſolito dare membra ſopori,
Aut vllâ, ſine te, ſponſe, quiete frui!
Non ſi ſomniferis inuitet lympha ſuſurris,
Lympha cauernoſo præcipitata iugo;
Aut nemorum blandis agitata cacumina ventis,
Multaq́; quæ ſyluis garrula cantat auis.
Aut Heliconiadum, Parnaßia turba, Dearum,
Aut pater auratæ Delius ipſe lyræ.
Nec tua diſcutiant mihi, Somne, papauera curas,
Humida nec virgâ tempora tacta tuâ.
Noxia nec vigilem quæ ſopijt herba Draconem,
Fiſtula quæq́; oculos condidit, Arge, tuos.
Vix vbi compoſui luctantia lumina ſomno,
Rumpitur indomito cœpta dolore quies.
Et nullam accipiunt oculiq́; aut pectora noctem,
Quin mihi, nox etiam creditur vna, decem!

Fingit

Fingit & aſſiduè de te, mihi ſomnia Morpheus,
Nec fugis ex oculis flebilis vmbra meis.
Cur toties igitur ſomni mihi nocte petuntur,
Si mihi nulla venit, nocte, petita quies?
Eripiar ſtratis, mediamq; vagata per vrbem,
Quò ſors aut ratio me volet ire, ferar.
Et circumſpiciens, nûm fortè quis angulus abdat,
Quæram quem propriâ diligo plus animâ.
Quæram porticibus, quæram ſtabuliſq;, caſiſq;,
Perq; ſemel tritas ibo, redibo, vias.
Nec malè perſpectæ fallet ſpecus vlla latebræ,
Nec quem tranſiero, circulus vllus erit.
Qualis odora canis veſtigia preſſa ferarum
Merſâ nare legens, luſtra, ruboſq; ſubit:
Aut qualis ſiculas Ops errabunda per vrbes,
Aſpicit an flores perdita Nata legat;
Ruraq; piniferis veſtigans auia tedis
Perſephonen ſtygijs optat adire vadis.
Aut potiùs Solymis qualis vaga Magdala campis
(Cùm flebat Domini marmor inane ſui)
Saxa peralta rudeſq; ruit furiata per agros
Qua dolor ancipitem qua rapiebat amor.
Omnibus vna locis aderat, comes omnibus vna,
Vna ſuper Domini funere multa rogans.
Attica ſic viduo volucris gemit anxia nido,
Luctiſoniſq; nemus perſonat omne modis:
Et circum, ſupràq; volans, nunc ardua ſummo
Vertice, nunc imâ pendula fronde ſedet;
Et raptam ſobolem, raptoris & aucupis artes
Heu! conſanguineo nunciat orba gregi.

Haud aliter cunctis luſtraui compita vicis,
Non tamen eſt vllo præda reperta loco.
Infames vici, loca deteſtanda plateæ,
Decepto toties compita trita pede!
Amiſſum in thalamis, foris hîc reperire putabam,
Sed malè quæſitus, perditus vſque latet.

Surgam,

Surgam, & circuibo ciuitatem; per vi
& plateas quæram quem diligit
nima mea : quæſiui illum, & non i
ueni. Cant. 3.

Orig. homil. 10. in diuer. EFFVNDITE lacrymas oculi mei, pl rate, & nolite deficere. Ambulate p des mei, diſcurrite, & nolite quieſcere. He heu! quò abijt gaudium meum? vbi latet mor meus? vbi eſt dulcedo mea? cur dere quiſti me, ſalus mea? O dolores! ô anguſt Intolerabiles anguſtiæ ſunt mihi vndiqu & quid eligam, ignoro. Quò me vertam? quem ibo? à quo conſilium petam? que percunctabor? quis mei miſerebitur? quis m conſolabitur? quis indicabit mihi que diligit anima mea? Reuertere, dilecte mi! r uertere, dilecte votorum meorum! ô am bilis! ô deſiderabilis! redde mihi lætitiam ſ lutans præſentiæ tuæ.

Orig. ibid. Heu me! vbi eum quæram, vbi eum inu niam? ſurgam certè, & circuibo omnia lo quæ potero; non dabo ſomnum oculis me non dabo requiem pedibus meis, donec i ueniam illum, quem diligit anima mea.

Bern. ſer. 7. in Cãt. Sedens in lectulo, quæſiui, cùm adhuc i firma & inualida forem, & omnino min idone

ʃonea ſequi ſponſum quocumque ierit; ſe-
ui ad ardua & excelſa ſublimitatis illius.
ncidi in multos, qui cognoſcentes deſide-
ium meum, dicebant mihi: *Ecce hic eſt* CHRI-
TVS, *ecce illic eſt*; & neque hîc, neque illic e-
at; & dixi, *Surgam, & circuibo ciuitatem per vi-
os & plateas, quæram quem diligit anima mea.*
ntuere vel nunc quia iacet, quæ dicit *ſur-
am.*

Adhuc vt paruula ſapit; per vicos & pla- Bern. ſer. 76. in Cãt.
eas quærendum putauit, fruendi auida, ſed
gnara myſterij. Iterum ergo fruſtrata repetit
licens: *Quæſiui eum, & non inueni.* Non eſt, vt
ſta ſuſpicata eſt, in plateis, aut vicis; niſi for-
è in illis, de quibus dicitur: *Plateæ tuæ, Hie-
uſalem, ſternentur auro mundo, & per omnes vi-
os tuos alleluya cantabitur.*

Anima [enim] quæ amat, aſcendit fre- Aug. in manu. cap. 24
quenter, & currit familiariter per plateas
cœleſtis Hieruſalem, viſitando Patriarchas
& Prophetas, ſalutando Apoſtolos, admi-
rando exercitus Martyrum, & Confeſſorum,
chorosque Virginum ſpeculando.

Ibi, ibi illum, qui quæret, inueniet, & vi- Bern. ſer. 76. in Cãt.
debit gloriam eius, non gloriam quaſi vnius
ceterorum, ſed planè gloriam, quaſi vnige-
niti à patre. quid facies, ô ſponſa! putas, po-
tes ſequi eum illuc? aut te ingerere audes, vel
vales huic tam ſancto arcano, tamq; arcano
ſanctuario, vt filium in patre, & patrem in-

tuearis in filio?non vtique;vbi eſt ille,tu no
potes venire modò ; venies autem poſte
Age tamen;ſequere,quære, nec te inacceſſi
bilis claritas, vel ſublimitas à quærendo de
terreat,ab inueniendo deſperare faciat.Si pc
tes credere, omnia poſſibilia ſunt credent
Propè eſt,inquit, verbũ in ore tuo, & in co
de tuo. Crede & inueniſti,nam credere, in
ueniſſe eſt. Norunt fideles,habitare CHRI
STVM, per fidem, in cordibus ſuis. Qui
propius eſt? Quære ergo ſecura,quære deuc
ta, bonus eſt Dominus animæ quærenti ſ
Quære votis, ſequere actibus, fide inuen
quid non inuenit fides? attingit inacceſſa
deprehendit ignota, comprehendit immen
ſa,apprehendit nouiſſima;ipſam denique æ
ternitatem ſuo illo vaſtiſſimo ſinu quodam
modo circumducit, fidenter dixerim: æte
nam, beatamque Trinitatem,quam non in
telligo, credo,& fide teneo, quod non capi
mente.

Bern. ſer.75. in Cãt. Quid hoc deſiderij eſt & ardoris, vt ſu
gens de nocte publicum non erubeſcat?pe
currat ciuitatem?percunctetur palàm & pa
ſim de dilecto, atque à veſtigandis ſemitis e
ius nullâ valeat ratione auerti? nullâ præpe
diri difficultate, non tempeſtiuæ retineri a
more quietis, non ſponſæ verecundiâ, no
vel timore nocturno?Et tamen in his omni
bus fruſtrata eſt vſque adhuc à deſiderio ſuc

Quare

Quare? quid ſibi vult pertinax hæc & diu-
urna fraudatio, tædiorum nutrix, ſuſpicio-
num fomes, impatientiæ fax, nouerca amo-
s, mater deſperationis? ſi adhuc diſſimula-
o eſt, nimis eſt moleſta. Eſto, quod piè, vti-
terque interim fuerit diſsimulatum, donec
ı ſolâ adhuc vocatione, ſeu reuocatione res
rat: nunc verò cùm requiritur, & ita requi-
tur, quid iam conferre poterit diſſimula-
o? ſi de carnalibus ſponſis, & pudendis a-
noribus quæſtio eſt, ſicut litteralis ſuperfi-
ies prælusiſſe videtur, & ſi inter illos talia
ontingere queant, mea non intereſt, ipſi vi-
erint.

Nolo te ſponſum quærere per plateas, Hierō. epi. 22. ad Euſtoch.
olo te circumire angulos ciuitatis, dicas, li-
et: *ſurgam & circuibo ciuitatem, & in foro, & in*
lateis quæram, quem dilexit anima mea; & inter-
oges; *Num quem dilexit anima mea, vidiſtis*? ne-
no tibi reſpondere dignabitur: ſponſus in
lateis non poteſt inueniri. Arcta & an-
uſta via eſt, quæ ducit ad vitam. zeloty-
us eſt IESVS, non vult videri faciem tuam:
oris vagentur virgines ſtultæ, tu intrinſecus
ſto cum ſponſo.

Non in foro, non in plateis CHRISTVS Ambr. lib. 3. de virg.
eperitur. non eſt CHRISTVS circumfo-
aneus; CHRISTVS enim pax; in foro, li-
es: CHRISTVS iuſtitia eſt; in foro iniqui-
as: CHRISTVS operator eſt; in foro ina-

ne otium: CHRISTVS charitas eſt, in for obtrectatio: CHRISTVS fides eſt, in for fraus atque perfidia. fugiamus ergo forum, fugiamus plateas. Nec illa eum in foro & i plateis potuit reperire, quæ dixit: *Exurgam ibo & circuibo in ciuitate, in foro, & in plateis, e quæram quem diligit anima mea; quæſiui eum, e non inueni eum.* Nequaquam igitur ibi quæ ramus CHRISTVM, vbi inuenire no poſſumus.

Bern. ſer. 84. in Cāt. Non pedum paſsibus, ſed deſiderijs quæ ritur Deus; & vbique non extundit deſide rium ſanctum, felix inuentio, ſed extendit. Numquid conſummatio gaudij, deſider conſumptio eſt? oleum magis eſt illi, nam ipſum, flamma. Sic eſt; adimplebitur lætitia ſed deſiderij non erit finis; ac per hoc, ne quærendi: quid ni animet ad quæren dum, experta clementiam, & perſuaſa d pace?

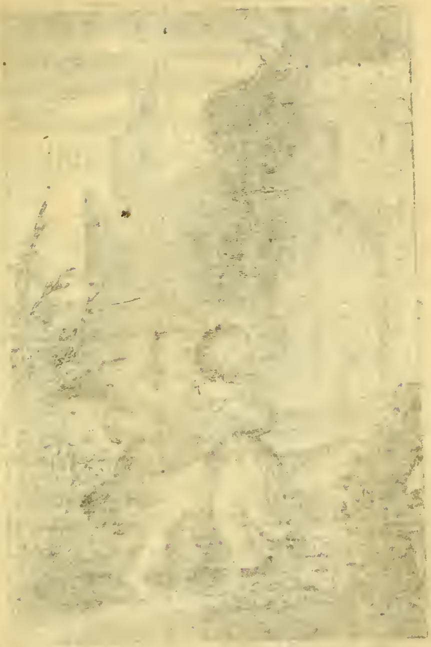
Guilb. Abb. ſer. 45. in Cāt. Attendite vehementiam & vim amoris Nec abeſſe dilectum ſuſtinet, nec ſuffici præſenti; ibi, vota anhelata laborant; hîc ex hauſta relinqui patiuntur. O felix amor qui continuâ quâdam vicifsitudine, aut li queſcit in ipſo, aut quærens, anhelat ad ip ſum! *quæſiui, & non inueni.*

Aug. ſolilo. cap. 31. Ego erraui, ſicut ouis quæ perierat, quæ rens te exterius, qui es interius; & multùm laboraui quærens te extra me, & tu habita

n me, ſi tamen ego deſiderem te. *Circuiui vicos & plateas ciuitatis* huius mundi, quærens te, *& non inueni*, quia malè quærebam foris, quod erat intus. Miſi nuncios meos, omnes ſenſus exteriores, vt quærerem te; *& non inueni*, quia malè quærebam. Video enim, lux mea, Deus, qui illuminaſti me, quia malè te per illos quærebam, quia tu es intus, & tamen ipſi, vbi intraueris, neſciuerunt. Serò te amaui pulcritudo tam antiqua & tam noua, ſerò te amaui, & tu intus eras, & ego foris, & ibi te quærebam, & in iſta formoſa quæ feciſti, ego deformis irruebam. Mecum eras, & tecum non eram. Ea me tenebant longè à te, quæ eſſe non poterant, niſi in te. *Circuibam* enim omnia, quærens te, & propter omnia derelinquens me. Interrogaui terram, ſi eſſet Deus meus, & dixit mihi, quod non; & omnia quæ in ea ſunt, hoc idem confeſſa ſunt. Interrogaui mare & abyſſos & reptibilia quæ in eis ſunt, & reſponderunt, non ſumus Deus tuus: quære ſuper nos eum. Interrogaui flabilem aërem, & inquit vniuerſus aër, cum omnibus incolis ſuis: fallitur Anaximenes, non ſum ego Deus tuus. Interrogaui Cœlum, Solem, lunam & ſtellas; neque nos ſumus Deus tuus, inquiunt. Interrogaui deinde mundi molem, Dic mihi, ſi es Deus meus, an non? & reſ-

pondit voce forti, Non ſum, inquit, ego ſed per ipſum ſum ego; quem quæris in me ipſe fecit me; ſuprà me quære eum qui regit me, qui fecit me.

XXVII.

Num, quem diligit anima mea, vidiſtis? Paullulum cum pertranſiſſem eos, inueni quem diligit anima mea: tenui eum, nec dimittam. Cantic. 3.

XXVII.

Num quem diligit anima mea vidiſtis?
Paullulùm cùm pertranſiſſem eos, inueni quem diligit anima mea; tenui illum, & non dimittam.
Cant. 3.

Reſtat adhuc totâ locus vllus omiſſus in vrbe?
Aut regio noſtro non peragrata pede?
Flammiferis cunctæ facibus luxêre plateæ,
Nullaq́ue vel minimæ compita ſpreta viæ.
Hei mihi! quos vicos, quæ non loca triſtis obiui?
Vrbs etiam in tantâ defuit vrbe mihi.
Sed quid in hos fruſtrà iuuat incubuiſſe labores,
Si ſponſum ſemper quæro, nec inuenio?
Ergo domum lacrymans, veſtigia retrò ferebam,
Quiq́ue rogaretur, nemo viator erat.
Cùm propior portis à mœnibus aufero greſſum,
Et vigil ad portas occupat ecce cohors.
Ac prior, hîc, dixi, quem diligo fortè latebit;
Et ſubitò, vigiles, reppereríntne? rogo.
Illi, cum tacito conuertere lumina riſu,
Verbaq́ue dentatis reddere ſalſa iocis.
Et quidam; quiſnam ille tuus quem diligis ignis,
Abſq́ue ſuo noſci nomine poſſe putas?
Parcite, reſpondi, tam ruſticus eſt mihi candor,
Scire omnes rebar, quis meus eſſet amor.

Nec mage vel Pyladis notum, vel nomen Oreſtis,
Néve tuum, Thyſbe, Pirame, néve tuum:
Voſq; etiam, quamuis, quem diligo, ſcire negetis,
Scire, nec ignotum poſſe latere, puto.
Obſecro, dic igitur Cuſtodia pervigil vrbis,
Num meus hac vobis tendere viſus amor?
Ille meus, propriâ quem plus ego diligo vitâ,
Qui quoque me vitâ plus amat ipſe ſuâ.
Dicite, quando abijt? quantillo tempore manſit?
Quaq; prahenſurum ſe ſimulauit iter?
Hac ijt aut illac? dextrâ vel fortè ſiniſtrâ?
Solus erat? ſocijs an comitatus erat?
Excubiæ ſalſis iterum riſêre cachinnis;
At mihi ſalſa meas obruit vnda genas.
Tranſieram: ſponſi neque ſpes ſuper vlla videndi,
Mensq; erat in damni merſa dolore ſui:
En ſubitò, dum cuncta animo triſtiſſima voluo,
Nulláque, quam tantæ, vota minora ſpei;
Ille meus, totâ toties quæſitus in vrbe,
Iam non quæſitus conſtitit ante oculos.
Exilij, myſtoq; metu perterrita, gaudens
Vix potui proprijs credere luminibus.
Et, Téne aſpicio, mea lux, mea vita? volentem
Dicere, vox hærens faucibus impedijt.
Qualis vbi viſo coniux inopina marito,
(Quem tulit hoſtili rumor obiſſe manu)
Obſtupet, ac visâ veluti percellitur vmbrâ,
Optantemq; loqui, pallida facta, fugit.
Nec niſi iam noto reducis fidentior ore,
Audet in amplexus coniugis ire ſui:

Cumq́ue veretur adhuc, ne ſe malè credula fallat,
Inq́ue fidem leuior decipiatur amor:
Sic ego, dum trepido rediêre in pectore vires,
Teq́ue iterum ante oculos, ſponſe, reuiſo meos;
Subdubitans, ſperánſq́ue, timenſq́ue & amore fatiſcẽs,
Túne es, quem video, clamo, vel vmbra tui?
Ah ſponſe! ah non es! non es, quem diligo, non es!
Imò es; quid dubito? numquid es? haud dubito.
O mea lux, video, te nunc video, mea vita;
Nil vltra dubito, lux mea, te video.
Agnoſcenſq́ue tui vocem præſentis & ora,
Inuolo in amplexus, ſponſe reperte, tuos.
Iamq́ue ego te teneo, neque per vaga compita quæram,
Nocturno Vigilum præda futura gregi.
O mea ſi geminis mutentur brachia vinclis,
Atque manus manicis, compedibuſq́ue pedes!
Quàm te complicitis, mea lux amplecterer vlnis!
Arctius amplexu, vitis & vlme, tuo.
Arctius anguipedum manibus, pedibuſq́ue hederarum,
Quêis obit annoſas herba marita domos.
Sed neque te noſtri laſſent, mea vita, lacerti,
Sæpè nec errantes per tua colla manus:
Longa Tui ſubeat, mea lux, abſentia mentem,
Nec niſi penſari tempore poſſe putes.
Ah citò tam longi quæreris compendia damni!
Vix ego iam cœpi, tu ſatur, ecce, fugis.
Non ita diſcedes, non tam citò liber abibis;
Nec niſi pugnando viceris, effugies.

Num quem diligit anima mea vidiſtis? Paullulùm cùm pertranſiſſem eos, inueni quem diligit anima mea. Tenui eum, nec dimittam. Cant. 3.

Bern. ſer. 79. in Cãt. O AMOR præceps, vehemens, flagrans, impetuoſe! qui præter te, aliud cogitare non ſinis, faſtidis cætera, contemnis omnia, præter te, te contentus: confundis ordines, diſſimulas vſum, modum ignoras. Totum quod opportunitatis, quod rationis, quod pudoris, quod cõſilij, iudiciíve videtur, triũphas in temetipſo, & redigis in captiuitatem. En omne quod cogitat iſta & loquitur, te ſonat, te redolet, & aliud nihil. ita tibi, ipſius & cor vendicaſti & linguam. Ait: *Num quem diligit anima mea vidiſtis?* quaſi verò hi ſciant, quid cogitet ipſa! Quem diligit anima tua de ipſo ſciſcitaris? & non habet nomẽ? Quænam verò tu, & ille quis?

Nyſſe. orat. 12 in Cãt. Quo pacto inueniri poſſet, quod nullæ res nobis cognitæ oſtendere poſſunt? non forma, non color, non circumſcriptio, non qualitas, non locus, non figura, non coniectura, non adſimilatio, non proportio; ſed quod ſemper extra omnem perceptionis viam poſitum, comprehenſionem perueſtigantium planè fugit. Propterea, inquit, *quæſiui eum,* per animæ facultates eas quæ inueniendi vi præditæ

itæ ſunt; per ratiocinationes & cogitatio-
es:at extra hęc omnia poſitus erat,acceſſum
ıentis propiorem effugiens. Qui verò ſem-
er reperitur omni notâ carere, de quâ poſ-
t agnoſci,quo pacto queat is per indicatio-
em aliquam vocum percipi?

[Sed] ſicut Coniux amatrix viri, abſente Chryſ. homil. de virtute.
ıarito ſuo,per feneſtras circumſpicit, ipſum
:quirens, & vbique ſpeculans,in mari & in
:rrâ;etſi viderit nauem venientem,ibi ſuum
utat eſſe virum;& ſi viderit viatores procul
enientes,inter ipſos adeſſe exiſtimat, & oc-
urrens eis, interrogat dicens: Dicite mihi
bi eũ dimiſeritis,in quâ regione, aut in quâ
iuitate? quid dicentem, aut quid facientem,
ut quando venientem? in hunc modũ, om-
is ſancta [anima] conſtricta amore CHRI-
TI interrogat: *Dicite mihi, vbi paſcit, vbi cubat,*
uem diligit anima mea?

Iam optas videre quem amas, cui nunc Bern. homil. infrà 8. Epiph.
landiris, & nunc ad amoris & deſiderij in-
entionem ſuauiter illum perueſtigas, nunc
noras accuſas,nunc te cernis contemptum,
ıunc te viſitatione confiteris indignum, &
terũ de eius, (totiẽs expertus) bonitate præ-
umis, nunc quaſi vlterius non ſuſtineas,ſpi-
ituali quodã litigio vel luctamine euincere
etardantem conaris. Quę tunc lacrymę? qui
emitus? quæ ſuſpiria? quæ voces? nũc oculi
letu graues, cùm intimis ſingultibus erigũ-
tur

tur ad cœlum; nunc manus extenduntur & brachia; nunc pectoris contuſione animi tarditas accuſatur. Proferuntur interim verba ſine principio, ſine fine, quorum nec ſententiæ cohærent ſibi, nec rationes ſimile ſunt, nec alicuius linguæ ſenſus vel idiom ſeruatur; quando vox aliquando reſponde affectui, & iterum vocem affectus intercipi Gaudet certè pius ille IESVS tali certamin ſuperari.

S. Gregor. in pſal. pœnit. Supereſt itaque vt ad eum recurrat, in qu ſolo vera eſt conſolatio, & per iſtius vitæ no ctes, in lectulo cordis DEVM quærat, Quen ſi primò non inuenit, magis ad quærendun animetur, ſurgat ad amorem cœleſtium; ci uitatem circumeat exultatione vniuerſæ ter ræ fundatam; interroget vigiles, qui cuſto diunt Eccleſiam, nudetur pallio ſæculari ornatus, & charitatis ſagittâ interiùs vulne retur. Nec priùs à quærendo deſiſtat, quàn mœrentium conſolatorem inueniat. Inuen tum autem ſummoperè teneat, donec re demptus ope adiutricis gratiæ, à conſcienti eripiatur tribulatione.

Orig. hom. 1. in Can. Eſt enim quidam ſpiritalis amplexus, at que vtinam contingat, vt meam ſponſam al tior ſponſi amplexus includat, vt ego quo que poſſim dicere, quod in eodem libr ſcriptum eſt, *ſiniſtra eius ſub capite meo, & dexte ra illius amplexabitur me*!

Qui

Quid hoc tenacius glutino, quod nec a-uis eluitur, nec ventis diſſoluitur, nec ſcin-itur gladijs? Denique *aquæ multæ non poterunt* [e]*xtinguere charitatem. Tenui eum nec dimittam.* Et [s]anctus Patriarcha: *Non te*, inquit, *dimittam,* [n]*iſi benedixeris mihi*: Iſta non vult eum dimit-[t]ere: & fortè magis quàm Patriarcha id non [v]ult; quia nec pro benedictione quidem; [s]iquidem ille, benedictione acceptâ, dimiſit [e]um: hæc autem non ſic, Nolo, inquit, bene-[d]ictionem tuam, ſed te. *Quid enim mihi eſt in* [c]*œlo, & à te quid volui ſuper terram?* non di-[m]ittam te, nec ſi benedixeris mihi. *Tenui nec* [d]*imittam.* Nec minùs forſitan ille teneri vult, [c]ùm perhibeat dicens: *Deliciæ meæ eſſe cum fi-*[l]*iis hominum.* Quodque pollicens ait: *Ecce ego* [v]*obiſcum ſum, vſque ad conſummationem ſæculi*: quid hâc copulâ fortius, quæ vna, duorum tam vehementi voluntate fundata eſt? ſed nihilo minùs, illa viciſſim tenetur ab eo quē tenet; cui alibi dicit: *Tenuiſti manum dexteram meam.* Quæ tenetur & tenet, quomodo iam cadere poteſt? tenet fidei firmitate, tenet de-uotionis affectu. At nequaquam diu tene-ret, ſi non teneretur. Tenetur autem poten-tiâ & miſericordiâ Domini. *Tenui eum, nec di-mittam.*

Bern. ſer. 79. in Cãt.

Inueniam [& ego] Te deſiderium cordis mei, teneam Te, amor animæ meæ, ample-ctar Te ſponſe cœleſtis, exultatio mea ſum-ma

Aug. ſoliſo. cap. 2.

ma, intus & extra, poſſideam Te beatitudo ſempiterna, poſſideam Te in medio cordis mei, vita beata, dulcedo ſumma animę meę.

Aug. medit. cap. 37. Ecce quod concupiui iam video, quod ſperaui iam teneo, quod deſideraui iam habeo; illi namque in cœlis iunctus ſum, quem in terris poſitus totâ virtute dilexi, totâ caritate amplexus ſum, cui toto amore inhæſi ipſum laudo, benedico, atque adoro.

Beda in c. 3. Cant. Tantò inſtantiùs inuentum tenui, quantò tardiùs, quem quærebam, inueni.

Orig. hom. 10. in diuerſ. O piiſſime Domine & dulciſſime Magiſter! quàm bonus es his, qui recto ſunt corde, & humiles ſunt ſpiritu! ô quàm beati, qui in ſimplicitate cordis quærunt te, & quàm felices qui ſperant in te! Verum certè eſt, & indubitanter verum, quòd tu diligis omnes diligentes te, & numquam derelinquis ſperantes in te. Ecce enim dilectrix tua ſimpliciter quærebat te, & veraciter inuenit te. Sperabat in te, & non eſt derelicta à te, ſed plus eſt conſecuta per te, quàm expectârat à te.

Aug. ſolilo. cap. 31. Gratias Tibi, lux mea, quoniam illuminaſti me, & inueni Te, & me, vbi inueni me, vbi cognoui me, ibi inueni Te, ibi cognoui Te; vbi autem cognoui Te, ibi illuminaſti me.

XXVIII.

Mihi autem, adhærere Deo bonum eſt; ponere in Domino Deo ſpem meam. Pſal. 72.

XXVIII.

Mihi autem adhęrere Deo bonum eſt, ponere in Domino Deo ſpem meam *Pſalm. 72.*

QVàm mea, per varios, vita eſt exercita caſus!
Vt pila, percuſſu pulſa, repulſa manus.
Munera belligeri primùm placuêre Gradiui,
Armaq́ue, ſpe laudis, ſanguinolenta tuli.
Arma dabant animos, & erat ſpes omnis in armis,
Ceu foret hæc votis meta futura meis.
Sæpè vigil tetricas traduxi cantibus horas,
Et cuſtos ſpeculæ tædia longa tuli.
Nec ſemel admonitu fraus hoſtica prodita noſtro eſt,
Cùm ſignum toties, ore, vel ære dedi.
Addidici ſeptis foſſam producere caſtris,
Et ſude præfixas impediiſſe vias.
Quin etiam ſubitæ faciem componere pugnæ,
Et trepidis animos addere, voce, globis.
Denique non tenuit belli quis certiùs artes,
Militis auxilio ſeu Ducis eſſet opus.
Ah, quoties Libycas preſſit pes laſſus arenas,
Et cecidit madidis ſudor in ora comis!
Collaq́ue magnanimus tinxit fumantia puluis;
Nec tamen vnda, ſitim quæ recrearet, erat.
Ah quoties gelidos fluuiorum innauimus alueos,
AEre grauante humeros, ære grauante caput!
Oraq́ue prenſatos retinebant mordicus enſes,
Nando per obſtantes cùm veheremur aquas.

Bellantem

Bellantem tenuit iam tot me Marſpiter annis,
Principioq́ pedes, ſine merebar eques:
Quóque tegor, decimâ fuit ictus arundine thorax
Læſaq́ ſunt totidem caſſis & vmbo locis.
Lethifero cecidit ſonipes mihi tertius ictu,
Criſta quater, galeæ cuſpide, rapta fuit.
Quin animam præceps in aperta pericula miſi,
Dum nimis hoſtili dextera cæde calet.
Nulla tamen noſtro tunc ſunt data vulnera tergo:
Omne ſed aduerſo pectore vulnus erat.
Nempe gradum tenui, contra ferrumq́ faceſq́,
Telaq́, præcipiti grandine plura tuli.
Perq́ meo factos gladio ſpatiabar aceruos,
Impoſito ſubigens corpora ſtrata pede.
Quis putet, hoc tantis caput inſuperabile bellis,
Non etiam bellis, vota tuliſſe ſuis?
Heu mihi! poſt partas proprio tot ſanguine lauros:
Poſt tot ad infernos funera miſſa lacus;
Poſt toties meritas gladio victore coronas,
Poſt tot fixa tuo ſigna, Gradiue, tholo:
Vna tot egregios deleuit culpa triumphos,
Nec fuit vlla ſuper nominis vmbra mei:
Et grauis in pœnam me diruit ære Tribunus,
Iuſſit & incincto turpiter ire ſago.
Gloria quin odiis popularibus obruta vertit,
Sic cecidit tanto Marte petitus honos.
O vtinam potiùs pro te, Deus, arma tuliſſem!
Non ita caſſa ſuis laudibus arma forent.
Te ſuper, intrepidâ meliùs ſpe, vota locantur,
Vt fundat trepidas anchora fida rates.

go ſuum Odryſio poſitum ſuſpendimus enſem,
AEraq́; ſunt curua iuſſa valere tubæ.
um lucra, tum vigiles, lucro arriſêre tabernæ,
Vnaq́; Mercurio cura litaſſe fuit.
um piper & lanas lydo reparauimus auro,
Veximus & grauidâ grana, merumq́; trabe.
oſtraq́; Barbaricos tetigerunt lintea portus,
Et ſinus inuectâ vix ſine merce fuit.
cilicet; è minimâ magnum re cogere quæſtum,
Maximus hâc ſtudij parte triumphus erat.
reuerat aggeſtis iam denſa pecunia nummis,
Nec domus immenſas arcta tenebat opes.
laßis & ambuſtis onerata redibat ab Indis,
Sed perijt, patriis proxima claßis aquis.
lurimus implebat tabulas mihi debitor ambas,
Credita periurus debitor eſſe negat.
rgo velut liquidis ſal creſcit & interit vndis,
Vt creuiſtis opes, ſic perijſtis opes.
quanto placidos tranquillius exigit annos,
Qui neque lucra cupit, qui neque bella mouet!
iues Athlantiade, tua linquo negotia, dixi,
Nulla mihi veſtrâ merce redempta quies.
Quid facerem, toties fruſtrantibus omnia votis,
Marte negante decus, Mercurioq́; fidem?
Regis in ignotam ſubrepſi nobilis aulam;
Magnaq́; mox Regi fama relata mei eſt.
Et vocor, & videor, placidoq́; arrideor ore;
Dumq́; loquor, pronâ Principis aure fruor.
Neſcio quid fuerit, quod Rex ita cœpit amare;
Non fuit hoc meriti, ſed magè ſortis opus.

Seu fuerit virtus, ſeu ſors, ſeu Regius error,
Maximus exiguo tempore creuit amor.
Sæpè diem nocti coniunximus, inq; loquendo,
Non fuerat viſus præcipitaſſe dies.
Sæpè domi tacitas luſu traduximus horas,
Vnaq; ſæpè foris menſa duobus erat.
Non ita Seianum Latiæ fauor extulit Aulæ;
Clitus Alexandro non ita carus erat.
Commodus haud tantum potuit tribuiſſe Cleandr
Aut Conſtantini plus amor Ablauio.
Iamq; ſuâ fateor, fauor hic, nouitate placebat,
(Vt propè non ſolitæ res nouitate placent)
Aulaq; felicem, felicem turba vocabat,
Quod mihi tanta Ducis gratia parta foret.
Vah! nimis infidis ſubnixa potentia ſceptris,
Quæ minimo ſortis turbine verſa ruit!
Ecce, minax tetricos cœpit Rex ducere vultus,
Nec tamen eſt vitio gratia læſa meo.
Hei mihi! cœptus amor, ſubitam ſe vertit in iram,
Hoſtis & è patrio cogor abire ſolo.
Et veteres auxi caſu, noua fabula, faſtos;
Fabula ſic elegis triſtè canenda meis.
Arcadij Eutropius; Stilico rediuiuus Honorî,
Et Conſtantini Cæſaris Ablauius;
Clitus Alexandri; Tibêrêius & Seianus,
Rurſus in hiſtoriæ parte fuêre meæ.
O Deus! ô quantò tranquilliùs exigit æuum,
Qui locat in ſceptris votaq; ſpeſq; tuis!

Mihi autem adhærere Deo bonum eſt: ponere in Domino Deo ſpem meam. Pſalm. 72.

COR humanum in deſiderio æternitatis non fixum, numquam ſtabile poteſt eſſe: ſed omni volubilitate volubilius de alio in aliud tranſit, quærens requiem, vbi non eſt. In his autem caducis & tranſitorijs, in quibus eius affectus captiui tenentur, veram requiem inuenire non valet, quoniam tantæ eſt dignitatis, vt nullum bonum præter ſummum bonum, ei ſufficere poſſit. Aug. manu. cap. 25.

[Et ego] aliud & aliud ſequebar, & à nullo implebar: dum non in me inueniebam te, incõmutabile & ſingulare, indiuiſum, vnum bonum, quod conſequutus, non egeo; quod conſequutus, non doleo; quod poſſidens, ſatiatur totum deſiderium meum. Aug. ſolilo. cap. 13.

[Sed nunc] nihil mihi tam dulce quàm cum Domino meo eſſe. *Mihi autem adhærere Deo bonum eſt*. Da mihi, Domine, donec his fragilibus aſſiſto membris, *tibi adhærere*, ſicut ſcriptum eſt, *qui adhæret Domino, vnus ſpiritus eſt cum eo.* Aug. medit. cap. 37.

Eligant alij militiam, alij aduocationem, alij diuerſas variaſque doctrinas, alij negotiationem, alij agriculturam, *mihi autem adhærere Deo bonum eſt*. Deo adhærere nihil eſt me- Aug. in Pſ. 72.

lius, quãdo eum videbimus facie ad faciem modò ergo quid? quia adhuc peregrinus loquor. *Adhærere Deo bonum eſt*; ſed modò in peregrinatione, quia nondum venit res: *ponere in Deo ſpem meam.* Quamdiu ergo nõdum adhæſiſti, ibi pone ſpem. Fluctuas? præmitte ad terram hanc anchoram. Nondum hæres per præſentiã? inhære per ſpem: & quid hîc ages ponens in Deo ſpem tuam? quod erit negotium tuum, niſi vt laudes, quem diligis? Ecce ſi amares Aurigam, non raperes cæteros vt tecum amarent? amator Aurigæ quacumque tranſit, loquitur de illo, vt cum illo eum ament & cæteri.

Baſil. in Pſal. 61. *Diuitiæ ſi affluant, nolite cor apponere.* Fluxa eſt diuitiarum natura, ſuos poſſeſſores, ocyùs torrente prærapido, prætercurrit; alios aliomodo, apta mutare Dominos. Hodie huius eſt ager, cras erit alterius, & paullò poſt ad alium perueniet. Reſpice parumper ad ciuitatis domos; quot nomina ex eo tempore, quo fuerunt ædificatæ, ſortitæ ſunt, aliter ab alijs atque alijs appellatę poſſeſſoribus? Et aurum è manibus habentis ſe, fluens ſemper ad alium transfertur; & ab illo, ad alium; magis enim aquam manu circumplexam retinere continenter poſſis, quàm diuitias conſeruare tibi ipſi.

Iuſto

Iuſtorum iudicio (quælibet bona adfue- Greg. homil. 4. in Euang.
int) cum ſanctis deſiderijs æſtuant, bona
ninimè videntur. vnde Dauid Propheta,
qui Regni diuitijs, multiſque obſequijs ful-
ciebatur, quamuis & hæc ad neceſſitatem
bona eſſe conſpiceret, vni tamen ſingulari-
ter bono inhians æſtuabat, dicens: *mihi au-
tem adhærere Deo bonum eſt.*

Sit ergo Dominus Deus ſpes tua, non Aug. in Pſ. 39.
aliquid aliud à Domino Deo tuo ſperes:
ſed ipſe Dominus tuus ſit ſpes tua. Namque
multi de Deo ſperant pecuniam; multi de
Deo ſperant caducos honores & perituros;
aliud quodlibet à Deo, præter ipſum Deum,
ſed tu ipſum Deum tuum pete. Relinque
omnes amores, pulcrior eſt ille qui fecit
cœlum & terram. *Beatus vir cuius eſt nomen
Domini ſpes eius, & non reſpexit in vanitates & in-
ſanias mendaces.*

Sicut autem nemo poteſt duobus Domi- Orig. in Pſal. 36. hom. 5.
nis ſeruire, ita nemo poteſt in duobus Do-
minis ſperare. Nemo poteſt in incerto diui-
tiarum ſperare, & in Domino. Nemo poteſt
ſperare in Principibus, & in Deo. Nemo
poteſt ſperare in viribus equi, & in Deo. Ne-
mo poteſt ſperare in ſæculo, & in Deo. Niſi
enim in ſolo Deo ſperaueris, & videat Deus
ſpem tuam, in ſæculum æternum eſſe con-

uerſam, & quia aliam nullam omninò ſpen geris, niſi in ipſo, qui viuificat mortuos, & vocat, quæ non ſunt, non poteris eripi : peccatoribus. Solus eſt enim ipſe *qui ſaluc facit ſperantes in ſe.*

Baſil. in reg. fuſiùs diſput. quæſt. 42. Huic qui in homine ſpem ponit, magno perè eſt metuendum, ne in execrationem il lam incidat: *Maledictus homo, qui confidit in ho mine, & fulcit carnem brachij ſui, & defecit à Do mino anima eius.* Quæ verba cùm dicunt, *Qu confidit in homine*, illud præcipiunt; nequaquam in altero ſpem poni debere. cùm autem, *& fulcit carnem brachij ſui*; in ſe, ſui habendam fiduciam vetant.

Bern. ſerm. 9. ſuper *Beat. qui habit.* Quidquid igitur agendum ſit, quidquid declinandum, quidquid tolerandum, quidquid optandum. Tu es Domine, ſpes mea. hæc vna mihi omnium promiſſionum cauſſa; hæc tota ratio meæ expectationis. Prætendat alter meritum; ſuſtinere ſe iactet pondus diei & æſtus; ieiunare bis in ſabatho dicat, poſtremò non eſſe ſicut cæteri hominum glorietur; *mihi autem adhærere Deo bonum eſt, ponere in Domino Deo ſpem meam.* Sperent in alijs alij; fortè hic in ſcientiâ litterarum; hic in aſtutiâ ſæculi; ille in nobilitate; ille in dignitate; ille in aliâ qualibet vanitate confidat; propter te, *omnia detrimenta feci, & vt ſtercora*

rbitror: *quoniam tu es Domine ſpes mea.* Speret, qui vult, *in incerto diuitiarum*; ego verò; ne ipſa quidem, niſi abs te victui neceſſaria ſpero. Si mihi præmia promittuntur, per te obtinenda ſperabo. Si inſurgant aduerſum me prælia, ſi ſæuiat mundus, ſi fremat malignus, ſi ipſa caro aduerſus ſpiritum concupiſcat; in te ego ſperabo. Quid cunctamur abijcere omninò ſpes miſeras, vanas, inutiles, ſeductorias, & huic vni, tam ſolidæ, tam perfectæ, tam beatæ ſpei, totâ deuotione animi, toto feruore ſpiritus, inhærere? ſi quid illi impoſſibile, ſi quid vel difficile eſt, quære aliud in quo ſperes.

Fortiſſimum ſolatium habeamus, qui confugimus ad tenendam propoſitam ſpem: quam ſicut ancoram habeamus animæ tutam ac firmam. Heb. 6.

Iam ſpem quaſi ancoram [præmiſimus] ne in iſto mari turbati, naufragemur. Aug. in Pſal. 64. Quemadmodum enim de naui quæ in ancoris eſt, rectè dicimus quod iam in terrâ ſit, adhuc tamen fluctuat, ſed in terrâ quodammodo educta eſt contra ventos, & contra tempeſtates; ſic contra tentationes huius peregrinationis noſtræ, ſpes noſtra fundata, facit nos non abripi in ſaxa.

Ambr. in orat.

Adhæreat, quæſo, Domine, *anima mea poſt te* & ſuſcipiat me dextera tua; ſuſtollat me ſuper altitudinem terræ, & cibet me illâ cæleſti hæreditate, cui ſuſpirat peregrinatio mea die ac nocte.

Sub vmbra illius quem deſideraueram, ſedi.
Cantic. 2.

XXIX.

ſub vmbrâ illius, quem deſiderauer-
ram, ſedi. *Cant. 2.*

Ors iter ignotas longum meditabar in oras,
Et bona iam cœpta pars erat acta via.
tq́; ſolet laſſus metam ſpectare viator,
Credebam ſpatijs pauca deeſſe meis.
t cœpi reliquos metiri prouida paſſus,
Maius erat medio, quod ſuperabat, iter.
ei mihi! tum refugæ ceciderunt corpore vires,
Totq́; nimis durus, millia viſa labor.
rgo oculos cœlo miſerâ cum voce tetendi,
Ferret an hinc aliquis, voce vocatus, opem?
t mihi, quis, dixi, dabit hiſce ſub æſtibus vmbram?
Solis ab infeſto verberor igne caput.
ſpice, ſub plantis quàm ferueat arida tellus,
Siccaq́; ſemuſtos vrat arena pedes.
nemora! ô riguæ, frondoſa cacumina, ſyluæ!
O latebræ! ô fontes! arboreæq́; domus!
vtinam, virides pandat mihi populus alas,
Aut caput hoc, mali fronde comante tegar!
udijt ille meas ſolitus lenire querelas,
Cuius erat toties vmbrâ petitâ mihi.
t ſcio, quò properas, ſcio, quas, ait, arripis oras;
Et ſcio, quam toties Numina poſcis opem:
œleſtis Solymæ longinquam tendis in vrbem,
Quamq́; agis in terris, huc tibi, vita, via eſt.

Iamq́; grauat longi te tanta moleſtia curſus,
Et cuperes Mali fronde virente tegi.
Ecce tuis venio ſperata laboribus vmbra,
Quamq́; voues, placido tegmine, Malus ero.
Aſpicis hærentes funeſtâ ex arbore palmas,
Quoſq́; fodit geminos cuſpis acuta pedes?
Aſpicis innumero laniatum vulnere corpus?
Aſpicis? heu vix eſt corporis vmbra mei.
Hæc tibi quæſitam feſſæ dabit vmbra quietem,
Portus & in duris, hæc tibi malus, erit.
Dixerat, & vires ſubitò rediêre iacenti,
Tanta loquente Deo, viſq́; vigorq́; fuit.
Tunc ego ſuſpiciens, in ſponſum lumina fixi:
Hei mihi, ſuſpenſus de Cruce ſponſus erat!
Et qualis, ſponſe, inquam, hæc eſt, quã triſtis ima
Hæccine erit capiti Malus aprica meo?
Hac ego ſanguineâ languens reſidebo ſub vmbrâ
Tu, crucis infamem perpetiêre necem?
O mala Malus! & infelix, quæ te manus vmqua
Fixit humo! manus hæc, cæde cruenta fuit.
Attamen hæc lætos malus iacit ardua ramos,
Vtq́; cubem, placidos vmbra dat apta toros;
Vmbra dat apta toros, ſed non tamen apta ſopor.
Ah! magis hæ lacrymas, Malus & vmbra petu
O bona Malus! & ô felix, quæ te manus vmquai
Fixit humo! manus hæc viuere digna fuit.
Iam video, cui te ſimilem, mi ſponſe, vocabo;
Sæpè mihi vmbriferæ munere functe domus.
Qualis onuſta rubris latè ſua brachia pomis
Spargit, & apta ſiti munera Malus habet;

Exſupera

ſuperatq́ ſuas, numeroſâ fruge ſorores,
Vna nemus laſsis, hoſpitibuſq́ penus:
lis es æſtiuis mihi, ſponſe, caloribus vmbrâ;
Lymphaq́ dum ſitio, dum fameoq́, cibus.
quoties ego te! quoties, mi ſponſe, vocaui,
Vt ſemel illa meum conderet vmbra caput!
ic ego, ſi liceat, dixi, gemebunda ſedebo;
Vt ſedet amiſſo mœſta columba viro.
modò purpurei concreto ſanguine crines,
Et modò materies, labra, doloris erunt.
unc oculi ante oculos, nunc frons, nunc pendula ceruix,
Rubraq́ concreti ſanguinis imbre coma.
quoties latus hoc, lacrymanſq́, gemenſq́ videbo!
Ne videam, lacrymis impediarq́ meis!
ulta tamen dabit hoc vnũ mihi vulnera, vulnus,
Saucia dum geminos labar ad vſque pedes.
uncq́ iterum amplexu lignum lacrymabile ſtringens,
Subſcribam hæc plantis verba ſuprema tuis:
n duo qui cauſſam præbent ſibi mortis, Amantes;
Hanc Dolor haurit aquis, hunc Amor igne cremat.

Sub vmbrâ illius, quem deſiderauera
ſedi. Cant. 2.

Orig. hóm. 3. in Cāt. AMORIS enim vulnere percu arborum ſolatia ſyluarumque ſect tur.

Orig. ibid. Sicut [namque] arbor meli inter reliq ligna ſyluæ, ſic eſt ſponſus inter reliquos lios, habens fructum, qui non ſolùm ſapo omnes, ſed & odore præcellat; & duos ar mæ ſenſus: id eſt guſtum & odoratum re ciat: diuerſis namque copijs menſam ſua nobis præparat ſapientia, in quâ non ſolù panem vitę apponit, ſed immolat carnes ve bi; & non ſolùm miſcet in cratere ſuo v num, ſed & mela adhibet odorata & dulci quæ non tantùm in ore & labijs ſuauitate reddant, ſed & interioribus tradita faucib dulcedinem ſeruent.

Nyſſ. in orat. 4. in Cāt. Is enim qui in ſyluâ naturæ noſtræ, ſuam erga genus humanum beneuolentia germinauit, eo ipſo quod carnis ac ſanguir particeps factus eſt, quaſi malum quodda exiſtit. Nam in hoc fructu videre eſt qui dam, quod cum vtroque, nimirum, carne ſanguine, ſimilitudinem aliquam habe etenim ratione coloris ſubalbi; carni quc

pr

ɔprium eſt imitatur; rubedinis ſpecie, cog-
tio quaſi quædam cum ſanguinis natura
dicatur.

Meritò ergo eius deſiderauerat vmbram, Bern. ſer. 48. in Cāt.
quo & refrigerium eſſet & refectionē pa-
er acceptura. Nam cætera quidem ſyluarū
gna etſi vmbram ſolatij habent, ſed nō vitæ
fectionem, non fructus perpetuos ſalutis;
us eſt enim vitæ auctor, vnus mediator
ei & hominum homo CHRISTVS IESVS,
i dicit ſpōſæ ſuæ: *Salus tua ego ſum*. Propter-
ergo CHRISTI potiſſimùm deſiderauerat
nbram; quòd ſolus ſit, qui non ſolùm ab
tu refrigerat vitiorum, ſed & replet dele-
atione virtutum. *Sub vmbrâ eius quem deſide-
uer am ſedi*. vmbra eius, caro eius.

Quis enim poſſet ſuſtinere Solem iuſtitiæ Guill. apud Delrio in c. 2. Cāt.
idum? quis non conſumeretur ardentibus
diis eius? aſſumpſit ergo Sol iuſtitiæ homi-
em mediatorem, & ita ex coniūctione ſolis
: humani corporis facta eſt vmbra.

CHRISTVS ergo affixus ad lignum, ſicut Ambr. in pſal. 118. Octon. 5.
ıalum pendens in arbore, bonū odorem mun-
anæ fundebat redemptionis; quæ peccati
rauem deterſit fœtorem & vnguentum po-
ıs vitalis effudit. *Tamquam malum*, inquit,
*ı lignis ſyluæ, ita conſobrinus meus in medio filio-
rum.*

rum. In vmbrâ eius concupiui & ſedi. Bona vi
bra, quæ nos ab iniquitatis ſole defendit,
fructus eius dulcis in faucibus meis. Qui fr
ctus eius dulcis, niſi prædicatio Domini
paſſionis?

Ambr. in pſal. 118. Octon. 3. Nathanaël *ſub arbore fici* videtur; Dauid
vmbrâ alarum Domini IESV ſperare ſe dic
Zacchæus *in arborē ſicomori* aſcēdit, vt CHR
STVM videret. Nobis quoque expandit m
nus ſuas IESVS, vt totum mundum obūbr
ret. quomodo non ſumus in *vmbrâ*, qui Cr
cis eius protegimur velamento? quomo
non ſumus in *vmbrâ*, quos crucifixus à m
lignitate ſæculi, & corporis ardore d
fendit.

Idem ibid. Oct. 4. *Hâc vmbrâ* Dauid protegi ſe poſtulabat,
eum *per diem Sol vreret vel luna per noctem. Ha*
vmbram ſpiritalis miniſtrat gratia, torrida ſ
culi huius, & mundi æſtiua fugientibus.
hâc ergo *requieſcamus vmbrâ*, peccatoru
noſtrorum æſtibus fatigati; ſi quos a
uſſit libido, hos Domini Crux refriger
in quâ ſe reclinauit, vt noſtra delicta ſuſ
peret.

Honor. apud Delr. in c. 2. Cāt. Vmbra fit ex corpore & luce, & eſt itin
rantium refrigerium ab æſtu, & protectio
tēpeſtate. Arbor vitæ, ſcilicet *malus*, eſt *ſanc*

Cru

ix: fructus eius, *Chriſtus*; *vmbra*, tutela vel
igerium humani generis, quod graui o-
e peccatorum per æſtum concupiſcentiæ
mebatur.

Vmbra Chriſti [ſiquidem] omnem tenta- Greg. in c. 2. Cant.
num feruorem temperat, & dum aura ſuæ
pirationis ſuauiter mentem tangit, quic-
d noxij caloris ſuſtinebat, expellit, & quã
n forſitan nimius vitiorum æſtus marci-
n fecerat, vmbrâ ſancti Spiritus, prote-
ns recreat, vt dum in eius inſpiratione ſe-
ns pauſat, vires colligat, quibus ad æter-
n vitam robuſtiùs currat.

Per *vmbram* ex ſupernâ protectione refri- Greg. lib. 33. mor. c. 3. in c. 40. Iob
ium cordis exprimitur. Sicut ſponſa in
nticis Cant. aduentum ſponſi præſtola-
prænunciat, dicens: *Sub vmbrâ illius quem*
deraueram ſedi, ac ſi dicat: ab æſtu carna-
m deſideriorum, ſub aduentus illius pro-
ctione requieui.

Nónne meritò ſub arboris huius vmbrâ Honor. apud Delr. cap. 2.
lit genus humanum, quod per eſum lig-
ſcientiæ boni & mali paradyſum amiſe-
? graue onus peccatorum in æſtu vitio-
n portabat, quod deorſum in præcipi-
m tormentorum trahebat, & ideò ad
borem vitæ IESVM CHRISTVM feſtinabat.

Tu

Bernar. ſer. 48. in Cāt. Tu ergo, vide, vt viuas in vmbrâ e vt quandoque & regnes in lumine eius. N enim tantùm vmbram habet, habet & cem.

Origen hom. 3. in Cāt. Apoſtolus dicit: legem, vmbram hab futurorum bonorum, & omnem vete culturam vmbram & exemplar pronun eſſe cœleſtium. Nos autem alieni ſumu vmbrâ eorum, quoniam non ſumus ſub ge, ſed ſub gratiâ, ſed quamuis non ſimus vmbrâ illâ, ſumus tamē ſub vmbrâ meli in vmbrâ enim CHRISTI viuimus ir gentes.

Ibid. Et meritò ſponſa ſub meli vmbrâ dere concupiſcit, ſine dubio, vt vitæ, q eſt in eius vmbrâ, particeps fiat, vide omnis [quoque] anima, donec in præſ ti vitâ eſt, vmbram habere neceſſariam, p pter illum, credo, ardorem Solis, qui c exortus fuerit, continuò ſemen, quod n altâ radice demerſum eſt, areſcit & de rit.

Bern. ſer. 58. in Cāt. Sed fortaſſe felicius aliquid iſta exp tam ſe gloriatur in eo quod ſe in vmbrâ cit non (vt Propheta) viuere, ſed ſedi ſedere enim quieſcere eſt. Plus autem quieſcere in vmbrâ quàm viuere, ſicut vi

plus eſt quàm tantummodò eſſe in eâ. tur quod eſt commune multorum, Pro- eta aſſumens ſibi ; *in vmbrâ eius viuimus,* quit : ſponſa verò , habens prærogati- m , etiam quod ſub eâ ſingulariter *ſede-* gloriatur . vbi itaque nos cum labore vi- mus , qui conſcij peccatorum ſub timore uimus , ibi hæc deuota & amans ſuaui- requieſcit. Denique timor pœnam ha- t , amor ſuauitatem , vnde ait ; *Et fructus s dulcis gutturi meo*; guſtum contemplatio- s ſignificans , quem obtinuerat per amo- n ſuauiter ſubleuata. Aſt iſtud, *in vmbrâ,* ia, *per ſpeculum & in ænigmate,* erit cùm *de- nauerint vmbræ* creſcente lumine, imò pe- tùs diſparuerint, & ſubintrabit ſicut per- icua ita & perpetua viſio, eritque non mo- ſuauitas gutturi, ſed & ſatietas ventri, ſine ſtidio tamen : *ſub vmbrâ eius quem deſidera- ram ſedi, & fructus eius dulcis gutturi meo.*

In te ergo , dulciſſime Domine IESV, Bonau. 2. part. ſtimul. cap. 8. uieſcat mens noſtra, & à te, nec ad modi- um ſeparetur. Stultiſſimum quidem eſt, et- m nobiliſſimo & iucundiſſimo loco exire. uomodo audemus , niſi dulciſſimum onſum inſpicere, ne ſubtrahatur à nobis? uid, quæſo, nos mouet, aliud intueri? quo- odo omnia non deſipiunt & deſpiciun- ur?

Aug. medit. cap. 37.

Confugiat, Domine, mens mea, *ſub v*
brâ alarum tuarum, ab æſtibus cogitation
huius ſæculi; vt in tui refrigerij tempe
mento abſconſa, lætabunda cantet, &
cat: *In pace in idipſum dormiam & requieſcan*

XX

Quomodo cantabimus canticum Domini, in terra aliena? Pſal. 136.

30.

XXX.

uomodo cantabimus canticum Domini in terrâ alienâ? *Pſal.* 136.

Q Vid toties cantus iterare iubetis amici,
Seu lubeat digitis, ſeu iuuet ore loqui?
ntus lætitiam poſcunt, animiq́ quietem,
Turbida cùm mens eſt, os, digitiq́ dolent.
in magè cantandū, cū mens iacet ægra, monetis,
Tuncq́ opus eſſe lyrá, tuncq́ opus eſſe chely.
mpe ſuo nimiùm ne merſa dolore laboret,
Aut intenta ſuis, ſit nimis ipſa malis:
id quòd opem certæ promittitis vſque medelæ,
Veſtra nec exemplo dicta probante carent:
citis hanc cauſſam cur laſſus nauita cantet,
Sollicitat celeri cùm freta lenta manu.
iq́ gregem virides paſcendum ducit in agros,
Non, niſi ne nimiùm ſit mora longa, canit.
canit vt fallat faſtidia longa viator,
Miles & vt cantet, noxq́ laborq́ facit.
n ego, quod faciunt, miles, nauta, atque viator,
Quodq́ facit paſtor, damno rebellis opus.
de quod & Dominæ iam dudum aſſueta querelis,
Ad ſolitos gemitus plus mea lingua valet;
xq́ retentanti iam carmina priſca ſubibant,
Muſica quin etiam res mihi viſa noua eſt.
q́ timet longo veniens è carcere Solem;
Sic mea lætitiam lingua modoſq́ timet.

Ad numeros quoties ſuit impetus ire relictos,
Aut ſolitam digitis ſollicitare chelym;
Aut docto querulas impellere pectine chordas,
Aut mollem articulis increpuiſſe lyram;
Aut leue ceratis modulari carmen auenis,
Aut voci liquidas aſſociare fides;
Heu! toties lacrymæ ſunt, me tentante, profuſæ,
Et lacrymis, digiti, voxq́ꝫ retenta fuit.
Mox luctata iterum cantu deducere vocem,
Et querulâ digitos attenuaſſe lyrâ;
Nequicquam aduerſis ſenſi me tendere Muſis,
Vlla nec eſt noſtrâ barbitos icta manu.
Interea longâ iam deſuetudine pigrâ,
Artem dedidicit voxq́ꝫ, manuſq́ꝫ, ſuam.
Nec ſi nunc ſtudium grauitatis inane retentem,
Molleſcant ſtudio ferrea fata meo.
Eſto, ſciam leuibus tamen addere carmina neruis,
Aptaq́ꝫ mutandis ſit mihi lingua ſonis;
Et vincam Aonias digitis aut gutture Diuas,
Et mea ſit melior, Marſia, Canna tuâ;
Panaq́ꝫ multiforem cogam ſubmittere buxum,
Et ſuperem Threſſæ ſtamina docta lyræ:
Queſtibus, an cantu videor debere teneri,
Maxima cui flendi copia ſemper adeſt?
Ah! bene, ne cantē, mihi per mala plurima cautū e
Vertit & in morem, iam mihi pene dolor.
Nec locus, vt cantem, patitur, neque tēpora proſun
Vtq́ꝫ locus ſinat aut tempora, mœror obeſt.
Quid? vultis patriâ procul à tellure iacentem,
Externo patrios orbe ſonare modos?

Parci

rcite, fortunæ nimis exulis iſta repugnant:
Non eſt conueniens cantibus ille locus.
xul ego & patrio tam longè diſsita Cœlo,
Impellam patriæ dulcia fila lyræ?
arcite tam miſerum fortunæ vulnus habenti;
Cantandi, externo nulla libido ſolo eſt.
riſtia flebilibus manant mihi lumina riuis,
Et videor feſtam poſſe ferire chelym?
emper in obtutu vigilat mens fixa malorum,
Et cytharâ videor poſſe, vel ore loqui?
leu! nimis inſiſtunt præſenti pectora fato,
Et numquam exilij ſenſus acerbus abeſt.
i quiſquam his iubeat Amphiona viuere terris,
Aönio numquam pectine tangat ebur.
eſpectu Euridicen propero cùm perdidit Orpheus,
Ilicet artifices obriguêre manus;
t manibus cecidit leue cum teſtudine plectrum,
Fractaq; ſunt caſu garrula fila ſuo.
Quid mihi, non vnâ fatorum clade ſepultæ
Præcipitis, toties vngue ciêre fides?
Dum circumſpiciens, vbi ſim, te Patria ſpecto;
Heu cadit aſpectu mens labefacta, tuo!
Cùm ſemel, ô ſperata diu, tibi Patria reddar,
Tunc ego voce canam, tunc ego mente canam.

Quomodo cantabimus canticum Domi-ni in terrâ alienâ? Pſalm. 136.

Aug. medit. cap. 35. VTINAM poſſem talia dicere, quali hymnidici Angelorũ chori! ô quàm lu-benter me in tuis laudibus totum effunder ô quàm deuotiſſimè illa cœleſtis melodi cantica, ad laudem & gloriam nominis tu in medio Eccleſiæ infatigabilis perorarem

Aug. medit. cap. 33. O beatæ nimiùm illæ Cœlorum virtutes quæ laudare poſſunt te ſanctè & puriſſimè cum nimiâ dulcedine & ineffabili exultatio-ne! Indè laudant vnde gaudent, quia ſempe vident vnde gaudere valeant & laudare. No verò mole carnis preſſi & procul à vultu tu in hâc peregrinatione poſiti, atque per mun-danas varietates diſtẽti, te dignè laudare ne-quimus, laudamus tamen per fidem, non pe ſpeciem. Illi verò Angelici ſpiritus per ſpe-ciem & non per fidem.

Chryſ. in Pſal. 41. Noſtra certè natura vſque adeò delecta-tur canticis & carminibus, & tantam cum ei habet neceſſitudinem & conuenientiam, vt vel infantes ab vberibus pendentes, ſi fleant & affliĉtẽtur, eâ ratione ſopiantur. Nutrices quidem certè, quæ eos geſtant in vlnis, ſæpè adeuntes & redeuntes, & quædam puerilia ijs carmina decantantes, ſupercilia eorum ita ſopiunt: quocirca ſæpè quoque viatores me-

ridie

lie agentes iugalia animalia hoc faciunt
nctes, itineris moleſtiam illis canticis con-
antes, nec ſolùm viatores, ſed etiam agri-
læ, vuas in torculari calcantes, vindemi-
tes & vites colentes, & quodcumq; aliud
us facientes, ſæpè cantant. Nautæ quoque
nos impellentes hoc faciunt.

Iam verò mulieres quoque texentes & nfuſa ſtamina radio diſcernētes, ſæpè qui-m & per ſe ſingulæ, ſæpè autem etiam om-s concorditer, vnam quamdam melo-am concinunt. Hoc autem faciunt & mu-res & viatores & agricolæ & nautæ, labo-m qui ex opere faciendo ſuſcipitur, cantu nſolari volentes; vtpote quòd anima, ſi rmen & canticum audierit, moleſta & dif-ilia ſit faciliùs toleratura. Ambr. enar-rat. in Pſa. 36.

[Sed] *quomodo cantabimus canticum Domini terrâ alienâ?* Hebræi non canebant in terrâ ptiuitatis, quod in ſuâ patriâ canere con-euerant. Hæc terra captiuitatis eſt, alia rra libertatis eſt; iſta peccati, illa quietis æ-rnæ; valleſtris iſta, illa cœleſtis. Ambr. enar-rat. in Pſa. 36.

[Imò] ſi caro menti repugnat, nec ſubdi- eſt animi gubernaculo, & mentis imperio, *iena eſt terra*, quæ non domatur exercitio ltoris, & ideò non poteſt fructus charita-s, patientiam pacis afferre. *Quomodo canta-imus canticum Domini in terrâ alienâ?* Ambr. lib. 2. de pœ-nit. ca. 11.

Qui cantat, vacuus eſt, & diuerſarum co- Ambr.

 gita-

in Pſal. 118. Octon. 7. gitationum curas releuat, culpas relegat, ſe-
queſtrat auaritiam, & non ſolùm corpor
voce, ſed etiam mentis ſuauitate ſe mulcet.

Naziã. de humana natur. *Nam cùm mens querulo ſemel eſt obſeſſa dolore,*
Ad læta occluſas tunc habet illa fores:

Ambr. in Pſal. 118. Octo. 22. In regione vmbræ mortis ſumus; abſcondi-
ta eſt vita noſtra, non libera. Erit enim liber
in regione viuorum. Ibi ergo viuit anima no-
ſtra, vbi nihil mortale, nihil infirmum amict
ſit, nihil debitum pœnæ; ibi laudabit Domi-
num, vbi depoſito infirmitatis corpore, con-
formis eſſe cœperit gloriæ corporis CHRI-
STI, nam dum in peccato ſumus, plenè lau-
dare quid poſſumus. In vmbrâ ſumus hî
poſiti, in vmbrâ viuimus, in vmbrâ lauda-
mus: perfectè in vmbrâ laudare non poſſu-
mus. Denique *in terrâ alienâ* ſumus: *quo-*
modo cantabimus canticum Domini in terrâ a-
lienâ?

Ibid. ſuperiùs. Eructabat hymnum anima pia, cui dice-
bat Dei verbum: *inſinua mihi vocem tuam, qui*
vox tua ſuauis eſt. eructabat hymnum cui di-
cebat: *Fauum diſtillant labia tua ô ſponſa, mel &*
lac ſub linguâ tuâ; ſed non poteſt quis ant
eructare hymnum, niſi didicerit iuſtitia
Dei, & didicerit ab ipſo Domino Deo ſuo
ideò ſpecialiter hoc Dauid petit, vt eum do-
ceat Deus, quomodo cantare poteſt in me-

tu

poſitus & in timore pœnarum? quomo-
o cantare poteſt grauium ſibi conſcius de-
ctorum; niſi priùs fiat veniæ ſecurus? De-
que *quomodo cantabimus canticum Domini in*
rrâ alienâ, in quâ impugnetur, in quâ capti-
etur in lege peccati; in quâ defleat atque
eploret ſuæ captiuitatis ærumnas?

O pax illa, quam videbimus apud Deum! Aug. in pſal. 136.
illa ſancta æqualitas Angelorum! ô illa vi-
o & ſpectaculum pulcrum! ecce in Baby-
oniâ pulcra ſunt quæ tenent; non teneant,
on decipiant. Aliud eſt ſolatium captiuo-
um, aliud gaudium liberorum.

Facilè poteſt demonſtrari captiuos nos Ibid.
ſſe: Non enim reſpiramus iam in auras il-
us libertatis; non enim fruimur libertate
eritatis; delectationibus temporalium re-
um tentamur, & colluctamur quotidie,
um ſuggeſtionibus illicitarum volupta-
um. Vix reſpiramus, vel in oratione; capti-
os nos eſſe intelligimus.

Illi autem *qui captiuos duxerunt nos*, quan- Ibid.
lo intrant in corda hominum & interro-
gant nos, & dicunt nobis: *Cantate nobis verba*
anticorum: Quid reſpondemus? Babylonia
e portat, Babylonia te continet, Babylonia
e nutrit, Babylonia de te loquitur; non

 noſti

noſti capere niſi quod fulget ad temp
æterna meditari ignoras, non capis quod
terrogas. *Quomodo cantabimus canticum Do
ni in terrá alienâ?*

LIBER

LIBER TERTIVS.

SVSPIRIA

ANIMÆ AMANTIS.

Adiuro vos, filiæ Hieruſalem, ſi inueneritis dilectum meum, vt nuncietis ei, quia amore langueo. Cantic. 5.

XXXI.

diuro vos, filiæ Hieruſalem, ſi inueneritis dilectum meum, vt nuncietis ei: quia amore langueo. *Cant.* 5.

COeleſtes animæ, Solymæ cœleſtis alumnæ,
Quæ teritis niueo cærula templa pede;
os ego, vos numquam violando carmine teſtor,
(Si meus eſt vobis fortè repertus amor)
icite, quòd cœcâ, ſic eius langueo flammâ,
Languet vt Aſſyrio floſculus vſtus agro.
Jempe ſuas nuper cùm ſpargeret ille ſagittas,
Delituit proprijs miſtus arundinibus:
t ſummâ trifidi præfixus cuſpide teli,
Cor mihi, ceu Parthi, canna redunca fidit.
Ah quibus, ah quantis tum pectus amoribus arſit!
Non furit Aetnæo ſæuior igne rogus.
Nunc igitur cupidus de me ſi plura rogabit,
(Namque ſolent cupidi multa rogare proci)
Dicite, languentis quæ ſit mea viſa figura;
Pluraq; languentem non potuiſſe loqui.
Si roget; an lento mihi febris inæſtuet igne?
Dicite, quod nullo febris ab igne coquar.
Si roget, an mortis propior ſim viſa periclo?
Dicite quæ vobis, ore tacente, loquor.
Dicite, nulla meis vos reddere nuncia verbis,
Sed fati tantùm reddere verba mei.

Si lubeat noſtros tamen illi noſcere vultus,
Nec graue ſit vobis dicere, qualis eram:
Hâc, precor, aut ſimili, tum me depingite formâ
Quâ ſciat & morbi quæ ſit origo mei.
Dicite, quòd iaceam tenebris exſanguis obortis,
Succiduo in nudum corpore lapſa ſolum.
Sintq; hebetes oculi, mediâ ceu morte natantes,
Inq; ſinu iaceat languida facta manus:
Nec roſa picta genis, neque viua corallia labris,
Venaq; vix, quamuis pollice tacta, micet:
Iamq; diu nullo conſtet me viuere ſigno,
Quàm quod anhelanti pectore ſæpè gemam.
Quodq; mihi certam non poſsim fingere cauſſam,
Cur toties nullo læſa dolore querar:
Non poſsim, niſi fors gemitu ſe prodere cogat
Qui gemitum toties pectore rupit Amor.
Iam video, hæc noſtri fuit vnica cauſſa doloris,
Et quid amans eſſet neſcij, amanſq; fui.
Hoc fuit, hoc toties me ſuſpirare coëgit,
Per gremium iniuſſæ cùm flueretis aquæ.
Hoc fuit, vt, quamuis toties aliena loquenti,
Illius aſsiduè nomen in ore foret.
Ergo meis, oro, Dilecto hæc dicite, verbis;
Quod cremor immodicis illius ægra rogis:
Dicite, quòd lento ſic torreor illius igne,
Vt roſa cœleſti torrida facta cane,
Dicite, quòd longâ ſic eius langueo flammâ,
Vt languent ſiccâ lilia cana comâ.
Dicite quodq; mei cauſſa vnica ſit languoris,
(Qui ſimul eſt mortis cauſſa futurus) Amor.

Adiuro vos, filiæ Hieruſalem, ſi inueneritis Dilectum meum, vt nuncietis ei: quia amore langueo.
Cant. 5.

PROBAVIT dilectionem ſuam nobis præclarus ille procus animarum noſtrarum CHRISTVS, quâ adductus etiam tum, cùm adhuc peccatores eſſemus, pro nobis mortuus eſt. Idcirco ſponſa viciſſim, amore incenſa erga illum, qui ipſam dilexerat, demonſtrat latens in ſe dilectionis telum, imò in pectore. Nyſſe. ora. 13. in Cãt.

Sagittarius autem eiaculatus hoc telum, eſt ipſa dilectio, & Deum eſſe dilectionem, ſacris è litteris didicimus, qui quidem, telum electum, Deum illum vnigenam, ad eos mittit, qui ſeruantur; ſpiritu vitæ, triplicem cuſpidis aciem inungens, vt eum in quem immiſſa fuerit, vnà cum telo, & ipſo ſagittario, in vnum colligat. Itaque videt iam anima per diuinos gradus in ſublime deducta dulcedinem dilectionis, tamquam telum in ſe quo vulnerata eſt. O præclarum vulnus! o dulcem plagam, per quam vita ad interiora penetrat, quaſi quoddam oſtium & ianuam ſibi aperiens ipsâ diuiſione! Nyſſe. orat. 4. in Cãt.

Quàm

Orig. hom. 2. in Cāt. Quàm pulcrum eſt, quàm decoru vulnus à charitate accipere? Alius iac lum carnei amoris accepit, alius terre cupidine vulneratus eſt; tu nuda me bra tua & præbe te iaculo formoſo, quidem Deus ſagittarius eſt. Audi ſc pturam de hoc eodem iaculo; imò vta pliùs admireris, audi ipſum iaculum qu loquatur: *Poſuit me in ſagittam electam & pharetrâ ſuâ ſeruauit, & dixit mihi: magnu eſt tibi hoc vocari puerum meum.* Intellige ſ gittam, quid dicat, & quomodo à Deo electa. Quàm beatum eſt, hoc iaculo vu nerari!

Hierō. epiſt. 140. ad Princi-piam. Nec mirùm ſi ſponſus habeat plures ſ gittas, de quibus in 119. Pſalmo dicitu *Sagittæ potentis acutæ.* His ſagittis & Cle phas, in itinere, cum altero vulneratus iebat: *Nonne cor noſtrum ardens erat in nobi* & in alio loco legimus: *ſicut ſagittæ in ma nu potentis, ita filij excuſſorum.* His ſagit totus mundus vulneratus & captus eſ Paulus ſagitta fuit Domini, qui poſtqua ab Hieroſolymis vſque ad Illyricum mi ſus arcu Domini, hùc illucque volitauit; a Hiſpanias ire feſtinans, vt velox ſagitta, ſu pedibus Domini ſui, Orientem Occide temque proſternat.

Qui

Quid ergo dicam? quid faciam? quo adam? Vbi cum quæram vel quando inue-ſiam? quem rogabo? quis nunciabit Dilecto eo, *quia amore langueo?* Aug. medit. ca. 40.

O vita, cui omnia viuunt, vita quæ das ihi vitam; vita quæ eſt mea vita! per ıam viuo, ſine quâ morior; vita per ıam reſuſcitor, ſine quâ pereo; vita per ıam gaudeo, ſine quâ tribulor; vita vilis, dulcis & amabilis, ſemper memoria-;, vbi quæſo es? vbi te inueniam, vt in te ficiam, & in te ſubſiſtam? propè eſto in imo, propè in corde, propè in ore, pro-è in auribus, propè in auxilio, *quia amore gueo*, quia ſine te morior. Aug. ſolilo. cap. 1.

Anxia vota, ſuis neſciunt eſſe contenmeritis; ideò alienæ precis mendicant ffragia, *Adiuro vos*, inquit, *filiæ Hieruſan*; vos nunciate, quibus patet ad dileum familiaris acceſſus; vos nunciate, ıæ noſtis ex parte, quanta ſit amatorij tus languoris, quàm ſit fortis, vt mors dictio. Guilb. Abb. ſer. 46. in Cāt.

Sed quorſum ſic adiurat? Nónne Dictus cuncta nouerat, & in his amorem onſæ amantis? ſi Petrus dixit, *Tu ſcis, ia amo te*, quanto magis, ô dilecta, tam Ruper. in Cāt.

S prudens,

prudens, tam fidelis, per temetipſa abſque internuntijs dicere poteras Di- cto, & frequenter ſine dubio dixiſti; c lecte nullum tibi abſconditum eſt co nullius occultus amor, *tu ſcis, quia am tui langueo*. Quorſum igitur, tendit h adiuratio? Nónne vt percuſſa, percutiat? vulnerata, vulneret?

Guil. apud Delrio Cāt. 5. *Nunciate ei*, non quaſi ignoranti (nil enim ei incognitum eſt) ſed quia gaude quæ nouit de dilecta etiam ex alijs intel gere.

Guilb. Abbas ſer. 64. in Cāt. Narrate & annunciate, & exaudiet v cem veſtram, vt refoueat vota mea, *A nunciate, quia amore langueo*. Non langu amor, ſed languet amans; vbi viget mor, ibi viget languor, ſi abſit, quo amatur; languet animus dum æſtuan voti nimietate conficitur; liquefactus fugit animus amoris violentiam ferre n valens. Sic enim in conſumptâ mate & iam deficiente, languidiora reddu tur ignis incendia. Et *Deus noſter ignis conſ mens eſt*. ô potens & præpotens paſſio cha tatis! ſi non temperatur, non toleratur. Iu potens, quæ animum, quem poſſederit, ſi ipſius efficit impotem.

Annu

Annunciate, quia amore langueo, præ ma-
o faciei eius videndæ deſiderio; vitæ tæ-
um patior, & vix præſentis exilij moras ſu-
neo. Rupert in Cãt.

Singultus de imis prodeuntes præ-
rdijs, crebri gemitus, nónne ſunt
ædam eructationes ſpiritus & conce-
e gratiæ? nónne talibus indicijs ſe pro-
t languor amoris? Non eſt occultatus
guor, quando gemitus non eſt abſcon-
us. Ipſe ſe prodit languor, cùm hæc pro-
cit indicia. Guilb. Abbas ſer. 46. in Cãt.

Langueo in amore mei, præ amore
nſi cœleſtis. Amor eius languidum &
iſſum in me facit amorem mei-ipſius.
o amori mortua, viuo ego, iam non
, ſed viuit in me ſponſus. Me namque
o, non amore mei, ſed amore ſponſi qui
amat. Non amo me, in me, ſed me in ip-
& ipſum in me. Gulielm. apud Delrio in c. 5. Cant.

Eia dulciſſime IESV, transfige ſalu-
timo vulnere amoris tui, medullas a-
æ meæ, vt verè ardeat, *langueat*, & li-
fiat, & ſolo tuo deſiderio deficiat;
at diſſolui, & eſſe tecum. Te ſolum ſem-
eſuriat panem vitæ, qui de Cœlo deſ- Bonau. ſolilo. cap. 1.

cendiſti, Te ſitiat fontem vitæ, fon
æterni luminis, torrentem veræ volupta
Te ſemper ambiat, te quærat, teque in
niat, in te dulciter requieſcat.

XX

Fulcite me floribus, ſtipate me malis, quia amore langueo. Cantic. 2.

32.

XXXII.

ılcite me floribus, ſtipate me ma-
lis; quia amore langueo. *Cant.2.*

O Amor! ô quantis populas mihi viſcera flãmis!
O, Amor! ô animi blande Tyranne mei!
Amor! ah tantos quis pectore comprimat ignes?
Parce, vel in vapidos diſſoluor cineres.
rce Amor, ô toties repetitis parce ſagittis!
In noua, pars animi, vulnera, nulla vacat.
rce Amor, & nocua procul abijce tela pharetra,
Proxima quam iacies figet arundo necem.
perij! neque nota mihi ſuſpiria duco,
Qua ſonat, ignoto vox ab amore ſonat.
licet arcanos penitus graſſatus in artus,
Iam mea, victor ouans, regna ſubegit Amor.
miſeram! tantos nemo miſerabitur ignes?
Nemo vel è terris, nemo vel è ſuperis?
que meus (tanti cauſſa vnica qui tormenti es)
Tu meus, hæc ſicco lumine cernis Amor?
s ſaltem Ætherij Cœlo properate coloni,
Vos, quibus à ſimili mens calet icta face:
rte roſas, date mala & odora Chloridis herbas,
Quicquid & Alcinoüs, Floráque quicquid habet.
rte roſas, date mala ardentibus obuia flammis,
Mitior in malis eſt amor, inq; roſis.
rte roſas manibus, calathis effundite mala,
Fors erit hinc noſtris certa medela malis.

Sed quid ago? quid poſco roſas? quid poſtulo mal.
Eſt dolus in malis, eſt dolus inq; roſis:
Forſan Amor falſi tegitur velamine mali,
Aut ſua ſpiniferis occulit arma roſis.
Periuro ſimplex malo deluſa Cydippe eſt,
Et Venus armata cuſpide læſa roſa.
Nolo tuas Cytheræa roſas, tua mala, Cydippe,
Neſcia perfidiæ mala roſasq; volo.
Quales Dorotheæ ſuperis tulit ales ab hortis,
Quasq; ſuas ſtupuit viuere bruma roſas.
Aut qualem Elyſij ramum Luduina roſeti
Penna tibi volucris vexit amata Ducis.
Has mihi poſco roſas, hæc mala, hæc lilia poſco,
Neſcia perfidiæ lilia, mala, roſas.
His mihi vernantem viridi ſuper aggere lectum,
Pictaq; puniceis ſternite fulcra crocis.
Fiſcinaq; è lento fiat puluinus hibiſco,
Fiſcina quam viridi farciat herba toro.
Iungite vimineis collecta liguſtra quaſillis,
Et pluat in laxos lutea Caltha ſinus:
Iunceaq; egregijs onerate caniſtra Hyacinthis,
Miſceat & calyces Bellis amœna ſuos:
Spicaq;. Narciſſusq; & apex ſtellatus Amelli
Pulcraq; cæruleis cum Cyanis Anemon,
Et Nymphæa marina, immortalesq; Amaranthi.
Iridis & Violæ multicoloris opes,
Iunctaq; Smilacibus Pæonia regia paruis,
Cunctaq; quæ Pæſto diuite ſerta virent.
Addite decerptas Arabo de cortice frondes,
Et Myrthum & Daphnin Cecropiumq; Thym

Serp

rpillumq́;,Chamæmelumq́;,Aloënq́;,Zibethumq́;
Et Nardum & Tymbram,Roſmarin & Caſiam.
nnamaq́; & Stacten & olentis germen Amomi,
Et Cilicum tota ſternite meſſe ſolum.
ernite, & hoc animæ quidquid ſuper exſpirãdum [eſt,
Roſcidulis,ſinite,elangueat in folijs.
nc ego ſic moriens componam leniter artus,
Vt Roſa deciduas vngue reſecta comas.
t moritura graues inclinant Lilia culmos
Quæq́; halant animas gramina meſſa ſuas.

Fulcite me floribus, ſtipate me malis; qui amore langueo. Cant. 2.

Bern. ſer. 51. in Cãt.

CREVIT amor, quia incentiua amori plura ſolito, proceſſerunt. [ſed] poſt iſta omnia, ſponſo (more ſuo) ſecedente illa, languere amore ſe perhibet, id eſt, præ amore. Quò enim gratiorem fuerat experta præſentiam, eo poſtmodum abſentiam moleſtiorem ſenſit. Subtractio nempe rei quam amas, augmentatio deſiderii eſt, & quod ardentiùs deſideras, eo cares ægriùs. Rogat proinde iſta interim odoramentis florum ac fructuum confoueri, quo vſque denuò reuertatur, quem moleſtiſſimè ſuſtinet remorantem.

Giſlen. in c. 2. Cant. expo. 1.

[Nempe] quod amentibus ſæpè euenire ſolet puellis, vt præ amore ad illius quem depereunt abſentiam, & corporis languorem & animi patiantur deliquium, hoc ſponſæ frequentius in Cantico Cant. eueniſſe comperimus. Nam in huiuſcemodi deliquio conſtituta prima illa protulit verba: *Oſculetur me oſculo oris ſui*, hanc ægritudinem ſeſe opprimentem, ſponſo, vt nuncient, ſocias ſupplicibus exorat verbis; cùm defatigata iam eſſet in illo quærendo,

endo, dicens: *Adiuro vos filiæ Hieruſalem, ſi* *nueneritis Dilectum meum, vt nuncietis ei,* *uia amore langueo*; quin imò & hoc ipſo more, eadem in ſomnum dicitur incidiſ-, ita vt ſponſus eam miſeratus, in ea ipſa roruperit verba. *Adiuro vos, ne ſuſcitetis.* t nullibi ſanè clariùs deſcribitur iſtiuſ-nodi eius deliquium, quàm in præſenti ententiâ, in quâ ipſamet ægritudinem iam, ſimul cum illius cauſâ exprimens, la expoſcit remedia, quæ præſentanea iis xhiberi ſolent, qui talem patiuntur lan-uorem, flores, odores, vina, & poma.

Bonus certè languor, cùm infirmitas Idem ibid. expoſ. 3. æc non ſit ad mortem, ſed ad vitam, vt lorificetur Deus per eam. Cùm ardor, fe-riſve iſta, non ſit ab igne conſumente, ſed b igne potiùs perficiente. Porrò quod duertitur in ægritudinibus corporalibus, t languens (cùm ſibi integrum non ſit oluptatem capere ex ciborum varietate, el gelidarum refrigeratione) ne omni pe-itus careat delectatione, cubiculum ſibi uret viridi fronde conueſtiendum, ac va-ijs & odoratis floribus, pomiſve exornan-lum, quibus viſum & defeſſum mœſtúm-e ſoletur animum: Illud idem prudens fficit anima, quæ ardentiſſimo laborans Diuini amoris languore, cùm humanos

guſtus nequeat percipere, diuina verb: audire exoptat, & toto laborat ſtudio, v actiones, operaque ſibi recenſeantur CHRISTI dilecti ſui, & iſtiuſmodi florum ac pomorum ſuauiſſimo odore ac pulcritudine vires ſibi, ad ſeruiendum Deo, & ſpiritu: ſuppeditandos confidit.

Delrio in c. 2. Cant. *Fulcite me floribus*, ô columnas admirabiles! ô noua fulcra! quomodo flores columnæ fiunt? quomodo queunt retinere nutantem? quid ni ſuſtineant, nixam lacert fortiſſimorum athletarum & gigantum quorum robur inexpugnabile fuit? quidn ſunt columnæ, & quidem adamantinæ, qua duratione ſunt æternæ, celſitate cœlum, altitudine, (inferno terribiles) ad tartara vſque penetrârunt.

Ibid. *Stipate me malis.* Non vult ſuper fundamento CHRISTI ædificare lignum, non fœnum, non ſtipulam; quia hæc ignis abſumet; ſed poma ſuauiſſima.

Nyſſe. orat. 4. in Cãt. Quodnam enim ſpectaculum elegantius excogitare quis poſſit, malorum compoſitione? cum ordine continuo fructus, hîc bellè collocatus atque in loco confertim poſitus varietatem quamdam aſpectui exhibet; rubedine, cum colore ſubalbo, permiſtâ.

Sponſa

Sponſa [verò] quia amore languet; fulciri ſe floribus, & ſtipari malis appetit; quia, dum ſe æternitatis deſiderio afficit; dum, qualiter illuc perueniat, totâ anxietate perquirit (eò quòd perfectionem, dum in carne viuit, omninò non inuenit) fatigata in deſiderio ſuo requieſcit; & in hoc ſolo gaudet, ſi circa ſe reſpicit, vel quibus ipſa proficiat, vel in quorum profectione conſolationem, de languore ſuo, recipere poſſit. Greg. in c. 2. Cant.

Fidem [ergo] florem; fructum, actum intellige. Nec incongruè vt opinor id tibi videbitur, ſi aduertas quomodo inſtar floris neceſſario præcedentis fructum, bonum quoque opus, fide oporteat præueniri. Alioqui ſine fide, impoſſibile eſt placere Deo. Itaque nec ſine flore fructus, nec ſine fide, opus bonum. Sed & fides ſine operibus mortua eſt; ſicut inutiliter quoque flos apparet, vbi non ſequitur fructus. *Fulcite me floribus, ſtipate me malis, quia amore langueo.* Cùm præſto eſt quod amatur, viget amor; languet cùm abeſt: quod non eſt aliud, quàm tœdium quoddam impatientis deſiderij, quo neceſſe eſt affici mentem vehementer amantis, abſente eo quem amat; dum totus in expectatione, quamtamlibet feſtinationem, reputat tarditatem. Bern. ſer. 51. in Cãt.

ditatem. Et ideò iſta poſtulat ſibi accumu
lari bonorum operum fructus, cum fid
odoramentis, in quibus moram facien
ſponſo, interim requieſcat.

Dilectus meus mihi et ego illi qui pascitur inter lilia; donec aspiret dies et inclinentur vmbræ. Cant. 2

33.

XXXIII.

Dilectus meus mihi & ego illi, qui paſcitur inter lilia, donec aſpiret dies & inclinentur vmbrę. *Cant. 2.*

Felices animæ, populus genialis Amantûm,
Quas amor irruptâ nectit vtrimq; fide!
Non ego præ veſtrâ fortunam optauero Regum;
Nam puto Cœlicolûm vos ego ſorte frui.
Sed neque iam Siculi mirer noua vota Tyranni,
Optantis, Pythiæ tertius eſſe Comes.
Ecquis enim ſocijs medius neget eſſe duobus,
Quos tibi tam ſancto fœdere iunxit Amor?
Aurea conditio, quoties redamantur amantes,
Reddit & alternas mutua flamma vices!
Hâc ego me toties optaui lege beatam,
Ad ſua cùm trepidam ſigna vocaret Amor.
O quoties dixi; ſi quando cogar amare,
Non niſi qui pariter me redamârit, amem!
Audijt optantem volucrum Deus ales Amorum,
Et quid, ait, dubitas? vt redameris, ama.
Vicino extimui præſentis Numine Diui,
Attonuitq; meum vox inopina caput.
Ecquid inexpertam puer, inquam, perfide caſtris,
Auſpiciiſq; iubes æra merere tuis?
Olim ſæpè quidem, mihi narrauêre ſodales
Gaudia quanta ſuis leno propinet Amor.

Sæpiùs

Sæpiùs at contra monuit me ſedula nutrix;
Cùm ferrer gerulæ ſarcina parua ſinu.
Vera nimis reputa Peligni oracula vatis,
Quæ cecinit caſtis ingeminanda choris:
„ Quot lepores in Atho, quot apes paſcunt in Hyblâ,
„ Cærula quot baccas Palladis arbor habe
„ Littore quot conchæ, tot ſunt in amore dolores,
„. Res eſt ſolliciti plena timoris Amor.
Semper enim miſeros timor ille flagellat amantes,
Ne fors non redamet; quem tamen alter ama
Fida vel alternis ſi ſint rata fœdera tedis,
Tum grauis, vt conſtent fœdera, cura ſubit.
Curre per hiſtorias; quotus, heu! ſecurus amauit?
Hunc breuis, hunc fictus ludificauit Amor.
Quâ Paris Oenone ſine viuere poſſe negabat,
Oenonen potuit deſeruiſſe Paris.
Dilecti Hypſyphile non manſit Iaſonis vxor;
Non manſit reducis, ſicut euntis erat.
Theſea crudelem quoties Ariadna vocauit,
Nauigio numerum queſta deeſſe ſuum?
Quin etiam leuibus monſtras, Puer improbe, penni
Quàm citò ſuccedat, quàm citò cedat amor.
Ite igitur, leuibuſq; animas modò credite flammis
Cùm ſua non aliter ſceptra Cupido gerat.
„ Et leuis eſt multoque ſuis ventoſior alis,
„ Gaudiaque ambiguâ datque negatq; fide
Hic pudor audaces tinxit tibi, perfide, malas,
Teq; leuem celeri faſſus es eſſe fugâ.

Tum

unc ego, Cyprigenæ detectâ fraude, triumphans,
Inſtabilem iuſsi læta valere Deum.
tibi, Dius Amor (dixi) tibi fœdera iungam,
Et tuus ignis ego; tu meus ignis eris.
onec ab aëreis labentur montibus vmbræ,
Et reducem fugient vmbraq; noxq; diem.
liquidæ ambroſiæ! ô Diuini nectaris hauſtus!
O amor! ô quanti pocula mellis habes!
uid totis Te, Dius amor, ſit amare medullis,
Expertus niſi ſit, dicere nemo poteſt:
uid verò ſit amare, iterumq; abs te redamari,
Sit licet expertus, dicere nemo poteſt;
mnibus hiſq; etiam ſupereminet illa voluptas,
Fidus hic æternum quòd ſibi conſtet amor.
Amor! ô mea dulcedo! mea vita, meum mel!
Aut melli geminum ſi quid Hymettus habet!
amor! ô quoties, ô quæ mihi gaudia miſces,
Dũ, quòd amans redamer; dũ, quòd amere, ſubit!
umq; iterum æterni recolo fore fœderis ignes,
O Amor! ô quantis geſtio lætitiis!
on habet hic miſeros Amor, vt leuis ille, timores:
Affluit hic lætis, ingemit ille malis.
aſcitur in riguis, vbi candent, lilia, campis,
Et ſua Virgineos ducit in arua greges.
cilicet æthereum decet hic flos purus Amorem,
Et benè tam caſtas paſcit hic hortus oues.

Dilectus

Dilectus meus mihi, & ego illi, *
paſcitur inter lilia; donec aſpiret d
& inclinentur vmbræ. Cant. 2.

Bern. ſer. 67. in Cãt.

QVID eſt hoc quod dicit, *Ille mihi &*
illi? Neſcimus quid loquitur, q
non ſentimus, quod ſentit. O ſancta a
ma, quid tuus ille tibi? quid tu illi? Qu
nam, quæſo, hæc inter vos tam familia
ter fauorabiliterque diſcurrens exhibitio
redhibitio? tibi ille, tuque viciſſim illi; ſ
quid? id ipſum ei tu, quod tibi ille? ;
aliud? ſi nobis, ſi ad noſtram loqueris i
telligentiam, euidenter quod ſentis, e
cito: quouſque animas noſtras tollis? A
ſecundùm Prophetam, ſecretum tuum ti
Ita eſt. Affectus locutus eſt, non intell
ctus; & ideò non ad intellectum. Ad qu
ergo? Ad nihil, niſi quod mirabiliter del
ctata & affecta vehementer ad deſiderat
affatus, finem illo faciente, nec tace
omninò quiuit, nec tamen, quod ſenſit e
primere. Neque enim vt exprimeret, ſic l
cuta eſt, ſed ne taceret. Ex abundantiâ co
dis, os locutum eſt; ſed non pro abunda
tiâ. Habent ſuas voces affectus, per qu
ſe etiam cùm nolunt, produnt. Timor, m
ticuloſas; dolor gemebundas; amor iucu
da

ıs. Eiuſmodi certum eſt, non nutu prodi- animi, ſed erumpere motu. Sic flagrans ac ·hemens amor præſertim Diuinus, cùm ſe trà cohibere non valet, non attendit quo ·dine, quâ lege, quâve ſerie, ſeu paucitate ·rborum ebulliat, dummodo ex hoc nul- ım ſui ſentiat detrimentum. Interdum nec ·rba requirit, interdum nec voces omninò las; ſolis adhuc contentus ſuſpirijs. Indè eſt uod ſponſa ſancto amore flagrans, idque ıcredibili modo, ſanè pro captandâ quan- ılacumque euaporatione ardoris quē pati- ır, non conſiderat, quid, qualiter eloqua- ır, ſed quicquid in buccam venerit, amore ıgenti, non enunciat, ſed eructat *Dilectus eus mihi, & ego illi.* Nihil conſequentiæ ha- et, deeſt orationi. Quid indè? Ructus eſt. Quid tu in ructu? quæras orationum iunctu- ıs, ſollemnia dictionum? quas tu, tuo ructui ·ges imponis vel regulas? Non eſt dubium; uorum quidem hoc loco amor mutuus fla- rat; ſed in amore ſummo, vnius profectò fe- citas, alterius mira dignatio: neque enim ıter pares eſt conſenſio ſeu complexio hæc. ıit itaque: *Dilectus meus mihi & ego illi*, princi- ium *Dilecto* tribuens; in conſequentibus, *ego*, ıquit, *Dilecto meo, & Dilectus meus mihi*: cōſum- ıationem æquè illi concedens. Nunc iam ideamus quid dicat: *Dilectus meus mihi.* Si e- ım hoc recipitur, vt ſubaudiamus, intendit,

& ſicut Propheta ait: *Expectans expectaui*
minum & intendit mihi: ego in verbo iſto ſ
tio, neſcio quid, non planè exiguum, nec r
diocris prærogatiuæ.

Bern. ſerm. ſequēt. Audite gaudium meum quod ſenſi; &
ſtrum eſt, audite gaudētes ſponſa locuta
& dixit, ſponſum intendere ſibi. Quæ
ſponſa, & quis eſt ſponſus? Hic, Deus noſ
eſt; & illa, ſi audeo dicere, nos ſumus; gaude
mus. Nos ſumus in quos intēdit Deus. Qu
ta tamen diſparilitas! quid terrigenæ & fi
hominum coram illo? quid ſibi vult ergo i
inter tam diſpares comparatio? Aut illa
immenſum gloriatur, aut is in immenſum
mat. Quàm admirabile eſt quod illius inte
tionem iſta quaſi ſibi propriam vendicat, d
cens: *Dilectus meus mihi.* Nec eo contenta t
men pergit ampliùs gloriari; reſpōdere ſe il
quaſi ex æquo morem gerere, rependere v
cem. Sequitur enim, *& ego illi,* inſolens ve
bum, *& ego illi*; nec minus inſolens: *dilect*
meus mihi, niſi quod vtroque inſolentiu
vtrumque ſimul. O quid audet cor purum
conſcientia bona, & fides non ficta. *Mihi,* in
quit, *intendit.* Itáne huic intenta eſt illa maie
ſtas, cui gubernatio pariter & adminiſtrati
vniuerſitatis incumbit & cura ſæculorum
ad ſola transfertur negotia, imò otia amori
& deſiderij huius? Ita planè. Prouidentiam
cæteri

teris creaturis non negamus; curam ſpon-
vendicat ſibi. [Sed &] propterea vtrum-
e ponit dicens. *Ille mihi & ego illi.* Ille mi-
quia benignus & miſericors eſt; ego illi,
ia non ſum ingrata; Ille mihi gratiam ex
tiâ; ego illi gratiam pro gratiâ; Ille meæ
erationi; ego illius honori; ille ſaluti meæ,
o illius voluntati; ille mihi & non alteri,
oniam vna ſum columba eius; ego illi &
n alteri, nec enim audio vocem alieno-
m.

Anima [enim] ex eo quod ſe diligere Bern.
vehementer diligere ſentit, etiam dili- ſer. 69.
nihilominus vehementer non ambigit, in Cãt.
de ſuâ ſingulari intentione, ſollicitudine,
râ, operâ, diligentiâ, ſtudioque, quo in-
ſtanter & ardenter invigilat, quemadmo-
m placeat Deo, æquè hæc omnia in ip-
indubitanter agnoſcit, recordans pro-
iſſionis eius; *in quâ menſurâ menſi fueritis, re-
tietur vobis*, ergo nec dubitat ſe amari, quæ
nat. Ita eſt. Amor Dei amorem animæ
rit.

Et vnde tibi, ô humana anima, vnde tibi Bern.
oc? vnde tam inæſtimabilis gloria, vt eius ſerm.
onſa merearis eſſe, *in quem deſiderant Angeli* Domi- nicæ 1.
oſpicere? vnde tibi hoc, vt ipſe ſit ſponſus poſt o-
us; *cuius pulcritudinem Sol & luna mirantur*? ad ctau. Epiph.

cuius nutum vniuerſa mutantur? Quid r
tribues Domino pro omnibus quæ ret
buit tibi? vt ſis ſocia menſæ, ſocia Reg
& ſocia thalami vt introducat te Rex in c
biculum ſuum, vide quibus brachijs vicar
charitatis redamandus, & amplectend
ſit, qui tanti te æſtimauit, imò qui tanti
fecit. Deſere carnales affectus, ſæcular
mores dediſce, conſuetudines noxias ob
uiſcere, Quid enim putas? Nónne ſtat A
gelus Domini, qui fecet te mediam, ſi for
(quod auertat ipſe) alterum admiſeris am
torem?

Authot Scalæ paradyſi c. 9. tom. 9. Aug. Zelotypus eſt ſponſus iſte ſi forte alium
matorem acceperis, ſi alijs placere ſtuduer
ſtatim diſcedet à te; & alijs adhærebit adole
centulis.

Bern. ſer. 70. in Cāt. Quis huic iam imputet preſumptioni v
inſolentiæ, ſi ſe dicat inijſſe ſocietatem cu
illo qui paſcitur inter lilia? etiamſi inter ſyd
ra paſceretur, eo ſolo quo paſceretur, neſc
quid magnum videri poſſit, cum eiuſmo
amicitias ſeu familiaritatem habere. N
ignorat [ſponſa] vnum eſſe, & qui paſc
tur, & qui paſcit; inter lilia commora
tem, & regnantem inter ſidera: Nam qui
altiſſimis eſt Dominus, in imis eſt Dilectu
ſuper ſidera regnans, & inter lilia amar

Amab

mabat & ſuper ſidera, quia nuſquam &
ımquam potuit non amare, quia amor
t: ſed donec ad lilia deſcendit, & paſci in-
r lilia compertus eſt, nec amatus eſt, nec
ctus dilectus; quia non potuit antè diligi
ıàm agnoſci. ô verè amandum & totis
ıedullis cordis amplectendum ſponſum!
uærenda in ſpiritu hæc refectio inter lilia;
am corporea cogitare, ridiculum eſt. Quin
ſa lilia ſpiritualia à nobis demonſtranda
unt. Quæ ergo ſunt illa lilia è qui-
us ſpecies decoris eius? *Procede*, inquit,
regna; propter veritatem & manſuetudinem
iuſtitiam. Bonum lilium *veritas*, can-
ore conſpicuum, odore præcipuum. Eſt
manſuetudo. Quod autem *iuſtitia* li-
um ſit, recordamini de ſcriptura; quia
uſtus germinabit ſicut lilium. ſunt multa a-
ud ſponſum, & alia lilia præter hæc:
uis illa enumeret? nempè quot virtu-
es, tot lilia. Et fortaſſe propterea ipſe
lilium appellauit, quòd totus verſetur
n lilijs; & omnia quæ ipſius ſunt, li-
ia ſint: conceptio, ortus, conuerſatio,
loquium, miracula, ſacramenta, paſſio,
nors, reſurrectio, aſſcenſio. Quid horum
ıon candidum, & non ſuauiſſimè redo-
ens?

Nimirum hic eſt præclarus ille paſtor, Nyſſe.

 qui

orat. 4. in Cāt. qui non ſœnum gregi, pabuli loco pr
bet, ſed puris lilijs oues alit, non an
pliùs fœno fœnum nutriens. Eſt eni
fœnum brutorum naturæ proprium,
peculiare alimentum; homo autem, cù
rationis ſit particeps, verâ ratione paſc
tur. Quod ſi eiuſmodi fœno ſaturar
tur, & ipſe in fœnum commutaretur. E
enim præſcriptum, *omnis caro fœnum e*
quamdiu ſcilicet caro exiſtit; at ſi qu
ſpiritus fiat è ſpiritu progenitus, non an
plius victu gramineo paſcetur, ſed ſpi
tus ei pro nutrimento erit, id quod pu
ritas & fragrantia lilij obſcuriuſculè de
notat. Quin etiam ipſe, lilium fragrar
ac purum erit, in naturam ipſius alimer
ti commutatus, atque hoc ſibi vult
Dies per radios diffuſa ſiue *perflans*, quem
admodum Diuina vox loquitur, cùm di
fuſionem, per ſpiritum radiorum factan
perſpirationem appellat, per quam vmbr
huius vitæ remouentur, in quas ſtudic
sè defixis oculis reſpiciunt, qui necdun
luce veritatis animi oculum illuſtrarunt
qui vmbram ac vanitatem ſic intuentu
quaſi reuera quiddam ſubſiſtens, quo
autem verè exiſtit, quaſi non exiſteret
negligunt. At qui lilijs veſcuntur, ho
eſt, quorum animus ex puro ac fragrant
ali

mento pingueſcit, omni fraudulentâ, ıoriſque conſimili rerum ſpecie (quæ res c in vitâ caræ ducuntur) reiectâ ad veram ſarum rerum ſubſtantiam reſpiciunt, effe- lucis ac diei filij.

Tu ergo qui hæc audis, vel legis; cu- habere lilia penes te, ſi vis habere ınc habitatorem liliorum habitantem in . Opus tuum, ſtudium tuum, deſide- ım tuum lilia eſſe proteſtentur, mora- quidam rerum ipſarum candor atque lor. Habent & mores colores ſuos, ha- ent & odores. De colore, Conſcientia nſultetur; de odore, fama: ſponſus ita- ıe & cùm ſit virtus; in virtutibus com- acet ſibi; & cùm ſit lilium, libenter in- r lilia commoratur; & cùm ſit candor, electatur candidis. Bern. ſer.71. in Cât.

O anima mea, inſignita Dei imagine, ilige illum, à quo tantùm dilecta es! In- nde illi, qui intendit tibi! Quære quæ- ntem te, ama amatorem tui, à quo ama- s; cuius amore præuenta es, qui eſt cauſ- amoris tui. Eſto ſollicita cum ſollicito, um vacante vacans, cum mundo munda, um ſancto ſancta. Elige illum amicum æ omnibus amicis tuis, qui cùm omnia Aug. manu. cap.24

ſubtracta fuerint , ſolus tibi fidem ſeru
bit: in die ſepulturæ tuæ, cùm omnes an
ci tui recedent à te , ille te non dereli
quet, ſed tuebitur *à rugientibus præparatis
eſcam.*

Ego dilecto meo, et ad me conuersio eius. Cantic. 7.

34.

XXXIV.

go dilecto meo, & ad me conuerſio eius. *Cant.7.*

MOeſta cupreſſiferi nemoris ſpatiabar in vmbrâ,
Triſtitiam lacrymis compoſitura meis:
mq; ſinum tepidis ſubmerſerat imbribus vnda,
Conciderámq; meis pænè ſubacta malis.
ors Chelys ex humeris pendebat eburnea noſtris,
Mœſtitiæ quondam certa medela chelys.
bruta triſtitiâ; frondente ſub arbore ſedi,
Aſſocians querulis talia verba modis:
rgo mei vidui, ſine luſibus, ibitis anni?
Nullus & in noſtro carmine viuet amor?
h precor! ah noſtris ita torpeat hoſtibus ætas,
Et tolerent tanti ſegnia damna probri!
Non ego pro veræ numerauero tempore vitæ,
Ducere ſi vacuos cogar amore dies.
Vnicus eſt homini, viuendi fructus, amare;
Solus amans, vixi; dicere iure poteſt.
Qualis, in ima, ſuo deſidit pondere tellus,
Et ſubit aërias, ardua flamma, vias;
Nos ita fax animi, violento cogit amore,
Abripimurq; leues, impete quiſque ſuo.
Me quoque ſollicitans, vt amē, meus impetus vrget,
Viſq; adhibet tacitas, neſcio quanta, faces.
Quo meus ergo ſuos Amor eiaculabitur ignes?
(Primitiæ noſtri namque caloris erunt)

An ferar humanæ furiata Cupidine tedæ,
Cognata Angelicis, ſtirpſq;, ſororq; choris?
Aut mea mortales venient in colla lacerti,
Quæ ſum immortali ſponſa creata Deo?
Ah, ſuper haſce hiemes, noſtri rapiuntur amores,
Terra parem thalamis non habet iſta meis.
Nec quæ Penelopen adamauit turba procorum,
Nec quibus impediunt regia ſceptra manum.
Nympha puellarum pulcerrima Romulearum
Agnes, Auſonio ſponſa petita proco;
Abſit, ait, iuuenis mea ne tibi fœdera ſperes,
Iam mea cœleſtis fœdera ſponſus habet.
Sic noſtra ætherios ambit quoque fax Hymenæos,
Indè petendus erit qui mihi ſponſus erit.
Hunc ego, non alium, ſolum hunc ego diligo ſpōſum
Nemo poteſt vno tempore amare duos:
Illius ante oculos mihi ſemper oberrat imago,
Ante oculos, quamuis longiùs abſit, adeſt.
Et loquor abſenti momentis omnibus, abſens,
Abſentiſq; ſonos illius aure bibo.
Sic vbi magnetis vim ferrea linea ſenſit,
Semper ad agnati vertitur alta poli.
Vtq; hinc Sydoniis petitur Cynoſura carinis,
Seruat & hinc Helicen cymba pelaſga ſuam;
Sic læſi ſequeris ſtudioſa pediſſequa Phœbi
Dilectam Clytie; flos modò facta, facem:
Biſq;, die quouis, verſo iubar ore ſalutans,
Manè precaris Aue; ſerò precare Vale.
Obuia fraternos ita ſpectas Cynthia vultus
Et reparat vultus ignibus ille tuos.

Sponſe,

ponſe, meus Sol es, tua ſumq́; ego Cynthia; vultus
Aduerſis oculis figere cogit amor.
u mihi, ſponſe, Helyce, Cynoſuraq́; duplicis Arcti,
Tu volucres oculos ad tua ſigna rapis;
uid mirum, alterno ſi reſpondemus amori?
Magnetem ſequitur linea tacta ſuum.

Ego

Ego dilecto meo, & ad me conuerſio ei.
Cant. 7.

Orig. in prologo Cant. IMpoſſibile eſt, vt non ſemper humana natura aliquid amet. omnis namque qui ad id ætatis venerit, quam pubertatem vocant, amat aliquid, ſeu minùs rectè, cùm amat, quæ non oportet; ſeu rectè & vtiliter cùm amat quæ oportet.

Bern. medit. cap. 9. Cor meum per multa diſpergitur, & huc illucque quærit vbi requieſcere poſſit, & nihil inuenit, quod ei ſufficiat donec ad ipſum redeat.

Aug. medit. cap. 35. Duo enim amores, alter bonus, alter malus; alter dulcis, alter amarus, non ſe ſimul in vno capiunt pectore. Et ideò ſi quis præter te aliud diligit, non eſt charitas tua, Deus, in eo, amor dulcedinis & dulcedo amoris. Amor non crucians, ſed delectans, amor ſincerè caſteque permanens in ſæculum ſæculi, amor qui ſemper ardes & numquam extingueris, dulcis CHRISTE bone IESV, charitas, Deus meus, accende me totum igne tuo, amore tui, ſuauitate & dulcedine tuâ, ita vt nullus pateat in me locus adulterinis amoribus.

Naz. de laudib. Virgin. *Nam Chriſto & mundo quiſquis partitur amorem,*
Huius amor planè leuis eſt & frigidus; at qui

Totam

tam animi flammam penitùs defixit in vno,
e procul dubio, conſtans & certus amator.
uin etiam latomi ſollertes, quíque fabrilem
lignis artem exercent; cùm linea recta
ueritur, exactáq; operâ captatur amuſſis,
oculis vnum claudunt, & lumine toto
ſocium fuſo, viſus acieq; coactâ,
cta ſequente tenent duro veſtigia ferro.
c collectus amor, propiùs coniungit amantûm
ctora caſta Deo*; cupientem qui cupit, atque*
ernentem cernit, fitq; obuius aduenienti,
uem quo plus quiſquam cupit, hoc magè cernit
eumdem,
uoq; magis cernit, tantò magis expetit illum
ernere: Sicque bonus ſemper conuoluitur
orbis.

Cariſſima illa eſt, vna vni, non adhærens alteri ſponſo, non cedens alteri ſponſæ. Quid iſta non audeat apud tam ambitioſum amatorem? Bern. ſer. 68. in Cãt.

Paueant quæ non amant. Ego verò amans, amari me, dubitare non poſſum, non plus, quàm amare: nec poſſum vereri vultum cuius ſenſi affectum. Bern. ſer. 69. in Cãt.

Ego diligentes me diligo, & qui manè vigilauerint ad me, inuenient me. Vides quomodo non ſolùm de amore ſuo certum te reddat ſi quidem tu ames illum; ſed etiam de ſollicitudine ſuâ quam pro te gerit, ſi te ſenſerit eſſe ſollicitum ſui? vigilas tu? vigilat & ille. Bern. ſer. 69. in Cãt.

Conſurge

Conſurge in nocte in principio vigiliaru tuarum, accelera quantum vis, etiam ipſ anticipare vigilias; inuenies eum, non pra uenies. Temerè in tali negotio vel pri aliquid tribuis tibi vel plus: & magis am & antè.

Giſl. in cap. 7. Cant. expo. 3. Reperiuntur imagines quædam eo art ficio à peritis pictoribus depictæ, vt qua cumque ex parte inſpiciantur, ſemper vi deantur habere oculos ad intuentes con uerſos. Huiuſcemodi ſanè imagines, ex par te ſuâ, ſemper ad quoſcumque conuerſ ſunt qui in illo reperiuntur cubiculo, vb ipſæ fuerint: quod ſi quis minimè perci piat ab illis ſe reſpici, id haud ab eis, ſed al ipſo prouenit potiùs, qui ſuam auertit fa ciem: ideoque vt primùm is ad illas ſeſ conuerterit, eas pariter ad ſe animaduerte conuerſas: Quid ſimile & in re noſtrâ fier cenſendum eſt.

Greg. Papa in Cant. *Ego dilecto meo, & ad me conuerſio illius.* Ac ſi diceret: quoniam fide ac dilectione, ſoli CHRISTO adhæreo, ſolum ſequor, ſo-lum videre concupiſco; reſpectionis eius ſuauitatem, viſitationis benignitatem, con-uerſationis dulcedinem gaudenter expe-rior.

Hugo de S. Vict. ſer. de Aſſum. Ille quippe ſingularis amor eſt, qui ſoli non adiungit alterum, & æternus, qui nec primo ſecundum.

Magna

Magna res amor, ſi tamen ad ſuum re- Bern. ſer. 83. in Cāt.
rrat principium, ſi ſuæ origini redditus, ſi
fuſus ſuo fonti, ſemper ex eo ſumat, vnde
giter fluat. Solus eſt amor ex omnibus a-
mæ motibus atque affectibus in quo po-
ſt creatura, & ſi non ex æquo, reſpondere
ıctori, vel de ſimili mutuam rependere
cem. Verbi gratia: ſi mihi iraſcatur Deus:
ım ego illi ſimiliter rediraſcar? non vti-
ıe. Ita ſi me arguat, non redarguetur à me.
'ec ſi me iudicabit, iudicabo ego eum. Si
ominatur, me oportet ſeruire: ſi imperat,
ıe oportet parere. Nunc iam videas de
more, quàm aliter ſit; nam cùm amat
Deus, non aliud vult quàm amari; quippe
on ad aliud amat, niſi vt ametur; ſciens
ſo amore beatos qui ſe amauerint.

Reuera hæc eſt vera cordis requies, cùm Aug. manu. cap. 29.
otum in amorem Dei, per deſiderium figi-
ır, nec quicquam aliud appetit, ſed in eo
uod tenet felici quâdam dulcedine dele-
tatur, delectando iucundatur. Si verò va-
â aliquâ cogitatione, vel rerum occupatio-
e, indè aliquantulum abſtractum fuerit,
ımmâ cum feſtinatione illuc redire feſti-
at (exilium reputans alibi) quàm ibi mo-
am facere.

Si enim homo hominem tantâ diligit di- Aug. medit. cap. 25
ectione, vt alter alterum vix patiatur ab-
ſſe: ſi ſponſa ſponſo, tanto conglutinatur

mentis

mentis ardore, vt præ magnitudine amo
nullâ perfrui valeat requie, Chari ſui :
ſentiam non ſine magno mœrore fere
quâ dilectione, quo ſtudio, quo feru
anima, quam deſponſaſti fide & miſerat
nibus, debet diligere te, verum Deum
pulcerrimum ſponſum?

XXX

Anima mea liqueſacta eſt, vt dilectus locutus eſt. Cantic. 5.

XXXV.

[A]nima mea liqueſacta eſt, vt dile-
ctus locutus eſt. *Cant.5.*

TE ſemel vt curſim tantùm, mea vita, viderem,
Quot iuga, quot ſyluæ, quot loca viſa mihi!
[V]t ſemel audirem tantùm, mea vita, loquentem,
Ah! quot inacceſſis rura petita viis!
[H]orrida, torrida, ſpinea, ſcrupea, deuia luſtra,
Saxaq; montanis vix adeunda feris.
[N]ec tamen, ecce, tui data ſpes fuit vlla videndi,
Vixq; vel alloquij ſpes fuit vlla tui.
[O] quoties dixi! quæ te, mea vita, latebræ,
Quæ caua, quæ terræ, quæ nigra luſtra tegunt?
Sed neque luſtra meum, neque rus ſolata dolorem,
Reſpondit lacrymis ſylua nec vlla meis.
[F]ors ſemel ignotos, me duxerat error in agros,
Solus vbi ante oculos campus, & error erant.
Metior hîc oculis Cœlos, clamoribus agros;
Sed neque vox Cœlis, nec data vox ab agris.
Inde deerranti vallis ſe monſtrat opaca;
Vociferor, nullus fit mihi valle ſonus.
Ecce cauâ denſum, procul haud à valle, viretum
Adiacet, æſtiuo textilis vmbra gregi:
Hîc erit, hîc forſan, dixi, mea vita, latebit;
Heu dolor! vt vidi, nulla latebra fuit.

Ergo amens tandem lacrymanſq; ad littora curro,
Littora, quæ refluis alluit æquor aquis.
Hîc Pharos ingenti ſe tollit in ardua cliuo,
Vnde ſuum ratibus nauita captat iter.
Scando Pharôn, totoq; oculos circumfero ponto,
Et quantâ poſſum littora voce voco.
Littora, littora, vos cautes, voſq; æquoris vndæ,
An latet æquoreis lux mea merſa vadis?
Vix prior attigerat reſonantia littora clamor,
Cùm citò littoribus vox geminata redit.
Ambigo, num ſcopulis fallax reſponderit Echo,
Et nimiùm pronâ luſerit aure fidem:
Triſtibus ergo iterum caua littora pulſo querelis;
Littoribuſq; iterum vox repetita redit.
Vox redit, & vox nota redit, Tua vox, mea vita,
Et mihi voce Tuâ, reddita vita fuit,
Ibam ſemianimis, ſubitò ad tua verba reuixi,
Ne penitùs morerer, vox ſatis vna fuit.
Scilicet ora loquens, quoties cæleſtia ſoluis,
Magnum aliquid verbis, fulminis inſtar ineſt.
Igniuoma non quale nucis, teſtudine clauſum
Efflabas Syriæ fraudibus, Eune, Deæ;
Quale ſed in comites Emaüntica rura petentes
Sparſiſti ſtygiis Dux rediuiue plagis;
Frigida cùm ſubitis arſerunt pectora flammis
Pectora colloquio, lux mea, tacta tuo.
Hinc mihi ſuccenſis caluit quoque flamma medullis,
Ictaq; cæleſti vocis ab igne fui:
Et licet Oceano, gelidis licet vndique ſaxis,
Vndique cæruleis obſita cingar aquis;

Intus

ius agunt flammæ, ſic liquor ab ignibus intus,
Liquitur vt lento pinea teda foco.
vtinam, mea vita, animam liquamur in vnam,
Vnaq; vita duos iungat Amorq; duos!

Anima mea liquefacta eſt, vt dilectus l
cutus eſt. Cant. 5.

Aug. ſolilo. cap. 34.

QVID eſt hoc quod ſentio? quis eſt igr qui calefacit cor meum? quæ eſt lux qu irradiat cor meum? ô ignis qui ſemper ard & numquam extingueris, accēde me! O lu quæ ſemper luces & numquam obfuſcari illumina me! O vtinam arderem ex te, ign ſancte! quàm dulciter ardes, quàm ſecre luces, quàm deſideranter aduris.

Guilb Abbas ſér. 44. in Cāt.

Sicut cera fluit à facie ignis, ſic anima ſucce ſa eſt à facie eius; *Anima mea liquefacta eſt, vt* *lectus locutus eſt*. quàm dulcis hora, quādo an ma, huic igneo torrenti, liquefacta miſcetu quàm ſubtilis eſt in illo momento, quàm e tenuata, quàm mobilis! Nihil tunc torpo habet, nihil duritiæ reliquum, nihil rigori tantummodo calens & liquens. Cogna ſunt ſibi inuicem liquidum & calidum; in h duobus, contemplationis vſus conſiſt Quod liquidum eſt, calorem citiùs concipi & cōceptus calor vice versâ, quod liquidu reperit, liquidius reddit. Quod dico calidu & liquidum, hoc alijs nominibus, eſt ſu cenſum & ſincerum. O mira vis verbi & i nita vehementer! inflammat cor, commu rat renes, in nihilum (in conſpectu ſuo reſp ctu Dei ſui) animum redigit; à ſeipſo lique

ce

ere & deficere facit, vt iam anima non ſit
ecum.

Auſculta & recole, quid locutus Mariæ Ibid. ſuprà.
Magdalenæ, quid mulieri in adulterio deprehenſæ, quid Samaritanæ, Chananææ, Zachæo, Petro, Centurioni? Ad tot pietatis ſermones & clementiæ, cuius non molleſcat affectus viſcera liqueſcant! Ad tam vehementes flatus Auſtrinos, etiam de duriſſimo pectore, quantumlibet annoſa poterat glacies diſſolui. Sentio me affluentis olei liquore perfundi & ſimili affectu liqueſcere, quoties miſericordiæ tuæ opera & verba perfecta recenſeo. *Ignitum eloquium tuum vehementer, & ſeruus tuus dilexit illud.*

Dum [enim] CHRISTVS ſe per ſpiritum Greg. in cap. 5. Cāt.
ſuum animæ deſideranti infundit, omnem duritiam cordis mox diſſoluit, & aliquando mentem in tantas lacrymas liquefacit, vt vix capere poſſit hoc quod ſe capere intra ſe exultat; & intus miretur quid fuerit & quid facta m ſubitò ſeipſam videat. Quem liquorem dum ſentit, perfectiùs apprehendere concupiſcit, & aliquando dum hoc ipſum cogitat, hoc quod modò ſentiebat, iam non ſentit.

Quia nimirum mens dum occultæ locutionis aſpiratione tangitur, à ſtatu ſuæ fortitudinis infirmata, ipſo quo abſorbetur deſiderio, liquatur. Greg. cap. 39. in cap. 3. Iob.

Sed res corporeæ cùm per calorem extrinſecus Guill. Abbas

apud Delrio cap. 5. Cant.

ſecus liquefiunt, in ſemetipſas reſoluunt animæ verò, cùm per calorem intimum quefiunt, non in ſemetipſas reſoluuntur, in reſoluentem. Reſoluuntur à ſemetip ſed non in ſemetipſas; reſoluuntur igne D ab amore ſui, in amorē ſponſi cœleſtis. H Paulus inſinuans, *qui adhæret*, inquit, *Domi vnus ſpiritus eſt*. Et ſuam animam hoc mo liquefactam indicans, *Viuo*, inquit, *ego, non ia ego, viuit autem in me* CHRISTVS.

Giſl. in cap. 5. Cant. expoſ. 3.

Quid verò congruentius eſt quàm am tribuere hanc liquefactionem, quâ id, qu alioquin durum eſt, redditur fluens? cùm e ploratum ſit eos eſſe præcipuos amoris eff ctus, vt amantem impellat ad amatum, eun demque cum illo vniat; quæ certè vnio tu fit pulcriùs, cùm amor ipſe ſit mutuus, atq adeò & ambos amantes ad alterutrū fluid faciens. Nec ignoramus, dilectum piarum nimarum IESVM CHRISTVM dixiſſe, in Pſa mo 21. *Factum eſt cor meum tamquam cera lique cens*. vnde ſi liquefacta anima fluat ad IESVM qui & liquefactus vt cera, fluit ad ipſam a nimam, quid exinde conſequitur niſi perfe cta vnio?

Bonau. ſtimuli amoris, parte 1. c. 8.

Anima mea liquefacta eſt, vt dilectus lo cutus eſt; ô mira & inæſtimabilis virtus amo ris! Deum inclinat ad terram, mētem eleua ad patriam & Deum & animam vel homi nem ſimul conglutinat ad gloriam; Deum

faci

cit hominem & hominẽ facit Deum; tem-
ralem facit æternum, immortalem occi-
t, mortalẽ facit immortalem, & imum ex-
lſum conſtituit, inimicum facit amicum,
ruum facit filiũ, & abominabile facit glo-
oſum, frigida facit ignea, obſcura facit cla-
, dura facit liquida. Nam *anima mea liqueſa-
a eſt.* O verbum admirabile! ô verbum ni-
iùm delectabile! Ego viliſſimus & nequiſ-
mus ſeruus tuus Domine Deus meus, qui
iam non ſum dignus aliqua creatura tua
ocari, nec eſſe, quomodo ſum tibi tãto vin-
ulo charitatis colligatus, vt ad verbum tuũ,
ræ amore, fuerim liquefactus? O ardor a-
oris, qui intima mentis in Deum infundis!
Nam adamantina erat anima mea; & eius in-
ima nimiùm ſolidata. Nunc amore liqueſ-
it, nunc extra ſe exit & in Deum tota ſe dif-
undit, proprium locum relinquit, & in
Deum currit, abſorbetur à Deo & obliuiſci-
ur ſui. O amor! quid tibi tribuam, qui me fe-
iſti diuinum? *Viuo ego, iam non ego, viuit autem
n me* CHRISTVS. Inenarrabilis eſt virtus tua,
O amor, qui lutum in Deum transfiguras!
Quid ergo te potentius, quid dulcius, quid
ucundius, quid & nobilius, obſecro? O deſi-
derabilis amor, qui ſummis delicijs reples e-
gentes! ſed ſi liquefacta es, ad verbum eius, ô
anima mea, quomodo ſuſtines amplexus e-
ius? Quomodo non es aſſumpta ad oſcula

eius? ſi liquefacta es ad affatum eius, quom
do non es abſorpta, cùm intras per vulne
& per venas, ad cor eius? ſed ô mira dulced
& mira iucunditas, vt quod non meremu
nominare, poſſimus maſticare! Non mere
eſſe ancilla, & facta ſum in delicijs cariſſim
Quis ſufficit tanti amoris, etiam ſcintilla
minimam intueri! Non ergo mirum, ſi
verbum tuum, *liqueſcit cor meum*; immò de c
tero, totus accendar, & totaliter *liqueſiam*,
in te totaliter ſim effuſus. Nihil præter te v
deam, nec in aliud, cogitata, dicta vel fac
tranſeant vllo modo. Immò mirum videtu
quomodo non ſumus ſic intenti ad te, quo
ignoremus omnia præter te. Si enim hab
mus te, quid amplius volumus? In te erg
dulciſſime Domine IESV, quieſcat mens n
ſtra, & à te nec ad modicum ſeparetur!

Quid enim mihi eſt in cælo, et à te quid volui
super terram ? Pſal. 72.

XXXVI.

Quid enim mihi eſt in cœlo, & à te quid volui ſuper terram? *Pſal.* 72.

Qvid cœlo, mea lux, terrâve, maríve requiram?
Nec cœlum, ſine te, terra, nec vnda placet.
Non equidem ignoro, quæ, quantaq́ gaudia Cœlū,
Terraq́ quas fundat, vndaq́ condat opes.
Sed ſine te, mea lux, mala ſunt, quæcūque vel æther,
Vel tellus gremio, vel tegit vnda ſalo.
O Cœlum! ô tellus! ô cærula marmora ponti!
O tria deliciis regna ſuperba ſuis!
Delicias cumulus veſtras licet aggerat vnus,
Non ſint deliciæ, ſi meus abſit amor.
Sæpè tulit, fateor, vaga per diuortia mentem
Hinc Thetis, hinc Tellus, arduus indè Polus.
Sed totum iniectis, mundum ſi metiar vlnis,
Non tamen hæc vlnis par erit vlna meis.
Mens aliquando fuit grauidam recludere terram,
AEraq́ diuitibus vellere fulua cauis;
Aurumq́, argentumq́, nitentis germina venæ,
Quæq́ metallifero nutrit arena ſinu.
Ferro igitur magnæ Matris ſuffodimus aluum
Totaq́ Telluris gaza coacta fuit:
Quid iuuat? aggeſtas licet aurum impleuerit arcas,
Non tamen eſt animo nauſea pulſa meo.
Ergo ſub æquoreos rapuit me cura penates,
Quâ ſubit Eöas Indus aduſtus aquas.

Quidquid & aurifluis gemmarum naſcitur vndis
Carpere ſub liquido gurgite feruor erat.
Et preſſum roſeis conchylibus edere rorem,
Rideret patulis purpura ſi qua labris.
Et ſparſas rutilis baccas conquirere ripis,
Diues Hydaſpæi quâ nitet vnda vadi.
Hei mihi! tam vario lectis ex æquore gemmis,
Littoribus totidem fluminis atque maris,
Tot cyanos tot chryſolitos tot iaſpidas inter,
Nulla meæ potuit gemma ſat eſſe ſiti.
Quid facerem, votis, terrâq́ꝫ, mariq́ꝫ negatis?
Sidereos, dixi, vota ſubite lares.
Viſa igitur ſuperi circumvaga machina mundi,
Templaq́ꝫ luciferis fulgida lampadibus
Obſtupui ſtabili currentes ordine flammas,
Aſtraq́ꝫ perpetuos ducere nexa choros:
Inter at indigenas tot Olympi penſilis ignes,
Flamma capax animæ non fuit vlla meæ.
Nempe ita cùm totum requieuit in Hercule Cœlum
Non illi requies ſidera, pondus erant.
Ah! piget è terris Cœli conuexa tueri,
Iam ſuper alta feror nubila, terra vale.
Iam cunctæ ex oculis, turreſq́ꝫ, vrbeſq́ꝫ recedunt,
Iam coit in minimam pendula terra pilam:
Iam lunæ, ſoliſq́ꝫ, Iouiſq́ꝫ ſuperuehor orbes,
Et ſeptena premens ſidera, calco pede:
Iamq́ꝫ pauimentum ſtellarum illuſtre pyropis,
Sub pede deſpicitur, quod modò culmen erat:
Altaq́ꝫ iam cingunt flammantis mœnia mundi,
Et propior cœli regia tota patet.

Quin

uin properant volucres, pennata examina, ciues,
Et ſociant variis verba fideſq; modis.
ltanteſq; obeunt pedibus plaudentibus orbem,
Lætaq; ceu feſto perſonat Aula die.
cœlum! ô cœlum! ô gemmantia lumina ſtellæ!
O, niſi ſidereis, atria digna choris!
volucres animæ, rutili reſpublica Regni!
O chelys Angelicis aſſocianda modis!
vbi ſum? prope facta ſui immemor, exciderat mẽs;
Sed redit vt ſponſum ſenſit abeſſe ſuum.
ſtra valete, valete Poli, Volucreſq; valete;
Nil mihi vobiſcum eſt, ſi meus abſit amor.
ım video, mihi quid terrâq;, poloq; petendum,
Si meus abſit amor, Terra, Poluſq; vale.
egeneres lacrymas, iuuenis Pellæe, dediſti,
Altera quod necdum ſubdita regna forent:
uid mihi, millenos ſi Marte ſubegero mundos?
Mille mihi mundi nec ſatis eſſe queant.
h, minus eſt animo, quidquid ſola diſſita terrarũ,
Aſtriferæq; obeunt mœnia vaſta plagæ!
Quod neque terra capit, neque regna liquẽtia ponti,
Non hominumq; lares, non auiumq; domus;
Quod neque ſiderei claudunt amplexibus orbes,
Id voto ſpes eſt, reſq; petita meo.
Hactenus, heu fateor, vacuas dum prendimus auras,
Semper ab amplexu mens malè luſa ſuo eſt!
Tu mihi Terra, Deus; mihi tu Mare, tu mihi Cœlũ,
Denique cuncta mihi es: Te ſine, cuncta nihil.

Quid

Quid enim mihi eſt in cœlo, & à te qu
volui ſuper terram? Pſalm. 72.

Hugo de S. Victore in arrhâ Animæ.

DIc mihi, quæſo, anima mea, quid quod ſuper omnia diligis? ego ſcio qu vita tua dilectio eſt, & ſcio quòd ſine di ctione eſſe non potes. Aſpice mundum omnia quæ in eo ſunt, multas ibi ſpecies pu cras & illecebroſas inuenies, quæ human affectus alliciunt, & ſecundùm varias vte tium delectationes ad fruendum ſe, deſid ria accendunt. Habet aurum, habent lapid precioſi fulgorem ſuum; habet decor carr ſpeciem, picta tapetia & veſtes fucatæ col rem. Dic ergo, obſecro, mihi; quid de his on bus vnicum tibi feceris, quod ſingularit amplecti, quo ſemper perfrui velis? Certi enim ſum, quod aut horum quæ videntur liquid amas, aut ſi iam poſtpoſuiſti vniuer hæc, aliud habes, quod præ omnibus his d ligas.

Aug. in Pſ. 145.

Quid tibi placet in ſæculo? quid eſt quo vis laudare? quid eſt quod vis amare? quo cumque corporeis ſenſibus te conuerteris occurrit tibi cœlũ, occurrit tibi terra. Quò amas in terrâ, terrenum eſt; quicquid ama in Cœlo corporeum eſt. Iam ergo diu occu pata vixiſti, & deſideriorum diuerſitate ve berata, portas plagas, ſaucia, diuiſa per amo

re

multos, vbique inquieta, nuſquam ſecu-
Colligere ad te ipſam; quicquid tibi foris
icebat, quære quem habeat auctorem. Ni-
melius in terrâ, verbi gratia, quàm hoc &
id. Aurum, argentum, animalia, arbores, a-
œnitates, totam terrã cogita; quid melius
Cœlo, ſole, lunâ, ſideribus? Totum cogi-
; omnia iſta ſimul bona valdè, quia fecit
eus omnia bona valdè; vndique pulcritu-
o operis, quæ tibi commendat artificem.
liraris fabricam, ama fabricatorem. Non
ccuperis in eo quod factum, & diſcedas ab
o qui fecit; hæc enim quibus occuperis ſub
e fecit, quia ſub ſe ipſo te fecit.

Anima humana quæ ad Deum appeten- Bonau. ſolilo. cap. 1.
um facta eſt, quicquid infra Deum appetit,
ninus eſt, ideòque iure ei non ſufficit, quod
Deus non eſt. Sed caue, anima mea, ne non
ponſa, ſed adultera dicaris, ſi munera dantis
pluſquam affectum amantis diligis. Væ tibi,
i oberras in veſtigijs ſuis, ſi nutus ſuos, pro
eo amas, & non aduertis purgatæ mentis in-
telligentiâ, quid innuat lux illa beatiſſima,
cuius nutus & veſtigia ſunt omnium creatu-
rarum decus & forma. Adhuc ſi fortè *ignoras
te, ô pulcerrima mulierum, egredere, & abi poſt ve-
ſtigia gregum*, id eſt, irrationabilium creatura-
rum, quæ ſunt veſtigium Creatoris tui; tu ve-
rò ſpeculũ ſanctiſſimæ Trinitatis. Ergo om-
nibus dignior & excellentior comprobaris.

Et

Et *paſce hædos tuos, iuxta tabernacula paſtoris*, eſt, conuerte cogitationes tuas ad cho[illegible] Angelorum, quibus quodammodo ſim[illegible] es in naturâ,& conciuis eris in gloriâ.

Bonau. cap. 1. ſolilo. Heu Domine, nunc intelligo, ſed confi[illegible]ri erubeſco, ſpecies & decor creatura[illegible] decepit oculum meum, & non aduerti q[illegible] ſpecioſior omnibus creaturis es tu, quib[illegible] tantummodo vnam guttam tuæ inæſtima[illegible]lis pulcritudinis communicaſti. Quis eni[illegible] ornauit cœlum ſideribus, aërem volucribu[illegible] aquam piſcibus, terram plantis & floribu[illegible] ſed quid ſunt hæc omnia, niſi tuæ pulcritud[illegible]nis modica ſcintilla? dulcedo etiam Cre[illegible]turarum decepit guſtum meum, & non a[illegible]uerti, quòd melle dulcior es. Tu enim mel[illegible] & omni creaturæ dulcedinem ſuam, im[illegible] tuam commodaſti. Decipit etiam odor cre[illegible]turæ olfactũ meum, & ignoraui quòd od[illegible] tuus, ô bone IESV, redolet ſuper omnia ar[illegible]mata. Decepit etiam ſonus falſus ſiue falla[illegible] creaturarum, auditum meum, & neſciui n[illegible] ſenſi quàm dulcia faucibus electorum tuo[illegible]rum eloquia tua.

Bern. medit. cap. 9. Cor meum, à cogitatione in cogitatione[illegible] ducitur, & per varias occupationes & affe[illegible]ctiones variatur, vt ſaltem varietate ipſaru[illegible] rerum impleatur, quarum qualitate ſatiar[illegible] non poteſt.

Aug. Sed hoc ſcio Domine Deus meus, qui[illegible]

cumque ſum ſine te, malè eſt mihi præter on ſolùm extra me, ſed etiam in me; quia nis copia, quæ non eſt Deus meus, mihi egeſtas. *Satiabor* tunc *cùm apparuerit gloria* ſolilo. cap. 13.

Anima [enim] quam creaſti, ita facta eſt ax maieſtatis tuæ, quòd à te ſolo & à nullio poſſit impleri; quando autem te haplenum eſt deſiderium eius, & iam nihil id quod deſideretur exteriùs, reſtat. Dum em aliquid exterius deſiderat, manifeſm eſt, quòd te non habet interius; quo hao, nihil eſt quod vltra deſideret; cùm en ſis ſummum, & omne bonum, non hat quod deſideret amplius, ſed poſſidet te nne bonum. Aug. ſolilo. cap. 30.

ma, calens æſtas, ver, Autumnuſq; viciſſim,
Spectra duo vitæ, nox ſimul atque dies;
lum, æquor, telluſq;, nouũ nihil eſt mihi prorſus,
Non quæ ſunt motu prædita, quæq; carent.
l moror hæc; alium mihi da, Rex optime, mundũ,
Propter quem hîc prompto tot mala corde fero.
tera quæ terris voluuntur, nil moror ipſe
Ampliùs, humanis linquere cuncta libet.

Nazia. carm. de externi hominis vilitate.

Ad quodcumque me conuertero, vileſcit ihi adeptum, quamuis acciderit deſideram. quando ſatiabitur deſiderium meum bonis? non ſatiabor de mortalibus, non tiabor de temporalibus; aliquid æternum onet, aliquid æternum concedat. Bonum Aug. in Pſ. 102.

tuum

tuum quære, ô anima. Eſt enim bonum al
alteri, & omnes creaturæ habent quodd
bonum ſuum; integritatis ſuæ & perfectic
naturæ ſuæ. Intereſt, quid cuique rei imp
fectæ neceſſarium ſit, vt perficiatur: Qu
tuum bonum, *Nemo bonus niſi vnus Deus*; ſu
mum bonum, hoc eſt tuum bonum. Qu
ergo deeſt, cui ſummum bonum, bonum
ſunt enim & inferiora bona, quæ alijs & a
bona ſunt: Pecori quid bonum eſt, niſi i
plere ventrem, carere indigentiâ, dormi
geſtire, viuere, ſanum eſſe, generare? Tale
bonum quæris? Cohæres CHRISTI, qu
gaudes, quia ſocius es pecori? Erige ſpẽ tua
ad bonum bonorum omnium [ad eum]
ſatiat in bonis deſiderium tuum.

Chryſ. hom. 5. in epi. ad Roman. Audi quid Propheta dicat: *Quid enim m
hi eſt in Cœlo?* & illud: *A te quid volui in terr*
ac ſi dixiſſet nullius prorſus alterius rei, n
cœleſtis, nec terreſtris, ſed tuo vnius de
derio teneor.

Hoc eſt; Tu portio mea es, abundas mi
ad omnia, nihil quæſiui aliud, niſi vt te pa
tem haberem; nullas ſæculi huius diuiti
& voluptatum illecebras concupiui. Nu
lius egeo qui à te aſſumptus ſum, nec ſupe
eſt in cœleſtibus quod ampliùs quæran
Nihil habens omnia habeo, quia CHR
STVM habeo; omnia ergo in illo haben
aliam non quæro mercedem, quia ip
me

rces eſt vniuerſorum.

Nihil [enim] aliud deſiderat anima, nihil ud à Deo quærit, quàm ipſum Deum, vt n ex affectu cordis, atque ſentẽtia clamet ud de Pſalmo: *Quid enim mihi eſt in cœlo, & e quid volui ſuper terram? Defecit caro mea, & meum, Deus, cordis mei, & pars mea Deus in rnum.* Neque enim ſuum aliquid, non fe- itatem, non gloriam, non aliud quid- iam tamquam priuato ſui ipſius amore ſiderat anima, quæ iſtiuſmodi eſt, ſed to- pergit in Deum, vnicumque ei ac perfe- um deſiderium eſt, vt introducat eam Rex cubiculum ſuum, vt ipſi adhæreat, ipſo uatur. Bern. de diuerſ. affectionib. animæ.

Vidit [nempe] quid ibi ſeruaretur, & co- tans & æſtuans in cogitatione cuiuſdam i ineffabilis, quam nec oculus vidit, nec ris audiuit, nec in cor hominis aſcendit; on dixit; Illud aut illud mihi eſt in Cœlo, ed, *quid mihi eſt in Cœlo*? quid eſt illud, quod abeo in Cœlo? quantum eſt? quale eſt? & ùm non tranſit, quod habeo in Cœlo, *à te uid volui ſuper terram?* ſeruas tu mihi in cœlo iuitias immortales, teipſum; & ego volui à e in terrà, quod habent & impij, quod ha- ent & mali, quod habent & facinoroſi, ecuniam, aurum, & argentum, gemmas, amilias, quod habent & ſcelerati multi, quod habent multæ fæminæ turpes, multi Aug. in pſal. 72.

viri turpes? Hæc pro magno deſiderat Deo meo ſuper terram, cùm ſeruet ſe mi in Cœlo Deus meus.

Aug. medit. cap. 40. Defecit gaudium cordis mei, verſus eſt luctum riſus meus; *defecit caro mea & meum Deus cordis mei & pars mea Deus in ætnum.* Renuit conſolari anima mea, niſi de dulcedo mea. *Quid enim mihi eſt in Cœlo, & te quid volui ſuper terram?* Te volo, te ſpero, quæro; *tibi dixit cor meum: Quæſiui vultu tuum, vultum tuum Domine requiram, ne auert faciem tuam à me.*

Ambr. in orationib. Scis igitur, occultorum cognitor Deu quia non ſolùm terrâ & omnibus quæ in ſunt, ſed ipſo Cœlo, & omnibus quæ in e ſunt, tu mihi carior, tu acceptior, tu amab lior es; diligo enim te ſupra Cœlum terram, & cætera omnia, quæ in eis ſunt.

Aug. ſolilo. cap. 20. Quidquid enim Cœli ambitu contine tur, inferiùs ab anima humana eſt, quæ fa cta eſt vt ſummum bonum ſuperiùs poſſide ret, cuius poſſeſſione beata fieret.

Heu mihi, quia incolatus meus prolongatus eſt ; habitaui cum habitantibus Cedar, multum incola fuit anima mea ! Pſal. 119. 37.

XXXVII.

eu mihi quia incolatus meus prolongatus eſt! habitaui cum habitantibus Cedar, multùm incola fuit Anima mea. *Pſal.* 119.

AN peragit ſolitis Phœbi rota curſibus annum,
Sidereumq; ſuo tempore finit iter?
edideram fractus currum conſiſtere loris,
Tempora tam lentis ire videntur equis.
i mihi, decretos iam dudum expleuimus annos,
Nec tamen è vitâ cedere Parca iubet!
r mea tam longo ducuntur ſtamina filo?
Debueras, Lacheſis, deproperaſſe colum.
quid in his adeò delectet viuere terris?
Quídve quod inuitet, triſtis hic orbis habet?
ælibet, ah! ſimili mihi mors minùs aſpera vita
eſt,
Si genus hoc mortis vita vocanda fuit.
mpe gradu ſtabili nihil hîc immobile conſtat,
Cuncta ſed aſſiduâ mobilitate fluunt.
nè dies oritur Phœbæo ſplendidus auro,
Squallidus emoritur, nocte premente, dies.
x ſubit Aſtrorum rutilis comitata choreis,
Nox iterum Cœlo, ſole fugante, fugit.
nc Zephyro gremium tellus ſpirante recludit,
Nunc claudit gelidos, flante Aquilone, ſinus.

Nunc canet niuibus, nunc ſpargitur alba pruinis
Nunc tepidi foliis veris amicta viret.
Mollia iam liquidas pandunt freta nauibus vnd.
Iam tenet incluſas vnda gelata rates.
Nunc agitant tumido venti fera prælia Ponto,
Nunc ſtagnat placidis cærula Tethys aquis.
Humidus effuſis nunc liquitur imbribus æther,
Nunc aqueâ nitidus ſtat ſine nube Polus.
Nunc fragor horriſono Cœlū quatit omne tumult
Nunc ſilet, & ſuperas pax tenet alta plagas.
Denique (quæ reliquos ſuperant incommoda caſu
Mœſta ferè in mediis vita trahenda feris.
Quæq; domus hominum, magè ſunt ſpelæa feraru.
Quiq; homines, hominum nil niſi nomen habe.
Scilicet inſidiæ, fraudeſq;, doliq; triumphant,
Nec, niſi quod rigido, ius datur enſe, viget.
Exulat hinc pietas, terriſq; Aſtræa receßit,
Faſq; relegatum ſub pedibuſq; iacet.
Adde loci faciem; locus eſt inamabilis, & quo
Libera vix riſu ſoluere corda queas.
Martius, heu! ſæuis ardet furor vndique bellis!
Nec numerat plures altera terra neces.
Hoſtibus in medijs, inter gladioſq;, faceſq;,
Hâc geris arma manu, quâ ſeris arua manu.
Quis velit in tantis tolerare laboribus annos,
Sortis & aßiduis ictibus eſſe ſcopus?
Hei mihi, decretos, iam dudum expleuimus anno.
Tempora cur fati ſunt ita lenta mei?
Tempora cùm numero (numero quæ ſæpiùs exul)
Iure graues damnat noſtra querela moras.

c ſcio quæ cœcas hebetent obliuia mentes,
Omnia queîs longi ſunt ſua vota, dies:
rediderim miſeræ neſcire pericula vitæ,
Nec quàm ſit grauis hîc conditione locus.
am bona ſiderei ſi noſſent maxima mundi,
Arceri patriâ ſe quererentur humo.
d procul abſentes cœleſtia gaudia fallunt,
Raraq; de Cœlo nuncia rumor habet.
ei mihi, quàm procul his diſtas, mea patria, terris!
Quàm procul à Cœli finibus exul agor?
culibus quondam tellus fuit vltima, Tybur;
Me profugam fatis vltimus orbis habet.
nondum infauſtas colui ſatis incola ſedes,
Squallentes tenebris, triſtitiáq; domos?
exta Ceres cæſis quoties procumbit ariſtis,
Seruus ab Hæbreo pilea ſumit hero:
ur ego non etiam ſeruili emancipor agro?
Et rudis immunem verbere virga facit?
ur patriæ fines, portuſq; relinquere cogor,
Nec ſinor ætherios exul adire lares?
eſerit externas peregrina Cyconia ſedes,
Inq; ſuas reuolat, per mare vecta, domos.
uncia veris auis, nidos quoque mutat hirundo,
Cùm redit ad notos Biſtonis ales agros.
rbe relegatus, patrijs Antiſtius oris,
Redditus, exilij fine fauente, fuit.
lei mihi, cognatis cur exul abarceor aſtris?
Nec ſinor illa meo tangere regna pede?
ux mea, rumpe moras, ſatis his habitauimus oris,
Aut quo non potui corpore, mente ferar.

Heu mihi quia incolatus meus prolong tus eſt! habitaui cum habitantibus C dar, multùm incola fuit Anima m Pſal. 119.

Aug. medit. cap. 21.

TÆDET enim me, Domine, valde vi huius, & iſtius ærũnoſę peregrination

Aug. ſer. 42. de verbis Domini.

Tota quippe vita iſta, intelligentibus t bulatio eſt; ſunt enim duo tortores anim non ſimul torquentes, ſed cruciatu altern tes. Horum duorum tortorum nomina ſur timor & dolor. Quando tibi benè es, tim quando malè es, doles.

Aug. medit. cap. 21.

Vita hæc, vita miſera, vita caduca, vita i certa, vita laborioſa, vita immunda, plena m ſerijs & erroribus, quæ non eſt vita dicen ſed mors; in quâ momentis ſingulis mo mur, per varios mutabilitatis defectus, diu ſis generibus mortium. Mors iſta vitalis, vita mortalis; licet his alijsque ſit reſperſa maritudinibus, proh dolor! quàm plurim ſuis capit illecebris, & quàm multos ſuis fa ſis promiſſionibus decipit.

Orig. hom 1. in pſal. 38.

Dulcem [namque] hanc lucem, quâ nu vtimur, illi dicunt, qui dulcedinem veræ l cis ignorant, ſed ne auſpicia quidem veri l minis vlla ſenſerunt, nec ſciunt Angelica vitam ſperandam eſſe animæ, cùm ex van tate huius vitæ euaſerint.

Qui

Quid amiſſâ cœleſti patriâ, repulſus homo lectatur exilio? Greg. lib 1 r. mor. in cap. 14. Iob.

Vitium [hoc eſt] noſtræ infirmitatis, qui luptate corporis, & delectatione, vitæ i-is capimur, & curſum hunc conſummare pidamus, in quo plus amaritudinis, quàm luptatis eſt. At non ſancti ac ſapientes viri, i longæuitatem vitę huius ingemiſcebant, ſolui & cum CHRISTO eſſe pulcrius æſti-ntes; denique diem generationis ſuæ ex-abantur. ſicut ille qui ait, *pereat dies illa in â natus ſum*. Quid enim eſt, quo hæc vita lectet? plena ærumnarum & ſollicitudi-m, in quâ innumeræ calumniæ & multæ leſtiæ, & multæ lacrymæ eorum qui affli-ntur moleſtijs; *& non eſt*, inquit, *qui eos con-tur*, & ideò laudat Eccleſ. *defunctos magis àm viuentes.* Ambr. de bono mortis, cap. 2.

Vita [certè] mea, vita fragilis, vita caduca, a quæ quanto magis creſcit, tanto magis creſcit; quanto magis procedit, tanto ma-ad mortem accedit. Vita fallax & vmbra-a, plena laqueis mortis; nũc gaudeo, nunc tim triſtor, nunc vigeo, iam infirmor, nunc io, ſtatim morior, nunc felix appareo ſem-r miſer, nunc rideo, nunc fleo; ſicque om-a mutabilitati ſubiacent, vt nihil vna hora vno ſtatu permaneat. Aug. ſolilo. cap. 2.

c terra intrepida eſt, quatitur ſed turbine venti,
Inq; vicem cedunt tempora prompta ſibi. Naziā. carm. de humana nat.

Nox tegit atra diem, tempeſtas æthera fuſcat,
Aſtrorum obſcurat ſol radiansq; decus.
Sol tegitur nebulis, rediuiuaq; luna reſurgit,
Dimidiâ Cœlum parte latetq; ſui.

Carm. de externi hominis vilitate.

Quæ vita hæc? tumulū à tumulo peto rurſus, & ig
Poſt tumulum rurſus me tumulabit edax.
Idq; ipſum eſt, quod viuo, velut rapidiſſimus amn
Qui ſurſum exoriens ſemper ad ima fluit.

Chryſ. in Pſal. 119.

Eſt enim præſens vita *Incolatus* & quid c co *incolatus*, cùm res ſit vel *incolatu* inferic vnde CHRISTVS etiã, ipſam vocauit viai dicens: *anguſta eſt porta, & arcta eſt via quæ du ad vitam.*

Greg. lib. 23. mor. c. 24. in c. 35. Iob.

Via quippe eſt vita præſens, quâ ad patr tendimus; & idcirco hîc occulto iudicio, fr quenti perturbatione conterimur, ne via pro patriâ diligamus. Solent enim nonnu viatores, cùm amœna fortaſſe in itinere pr ta conſpiciunt, pergendi moras innectere, à cœpti itineris rectitudine declinare; eor que greſſus tardat pulcritudo itineris du delectat. Electis ergo ſuis ad ſe pergentib Dominus, huius mundi iter aſperum facit, dum quiſque vitæ præſentis requie, quaſi mœnitate viæ paſcitur; magis eum diu perg re, quàm citiùs peruenire delectet; ne du oblectatur in viâ, obliuiſcatur, quod deſid rabat in patriâ.

Chryſ. in pſal. 119.

Sed hæc eſt doctrina optima atque ad prima, ſcire nos eſſe *inquilinos in vitâ præſen*

Q

Qui rerum quæ hîc ſunt eſt hoſpes, erit rerũ ſupernarum ciuis. Qui eorum quæ hîc ſunt, eſt hoſpes; non lubẽter verſabitur in præſentibus. Non domus, non pecuniæ, non alimẽta, nec alterius eiuſmodi curam gerit, ſed quemadmodum qui in aliena verſantur, nihil non agunt & procurant vt patriæ ſuæ restituantur, & quotidie vrgent & feſtinant, vt eam quæ eos tulit, videant. Ita etiam qui amore futurorum tenetur, nec rebus præſentibus aduerſis animum demittet, nec ſecundis efferet, ſed vtraſque prætercurret tamquam qui viam ingreditur. Quocirca iubemur etiam dicere in Oratione: *Adueniat Regnum tuum*, vt illius diei deſiderium & cupiditatem animo noſtro verſantes & ipſum præ oculis habentes, ne videamus quidem præſentia. Si enim Iudæi Hieroſolymam deſiderantes, etiam poſtquam liberati ſunt, deflent præterita; quænã dabitur nobis venia, quænã relinquetur defenſio, ſi non ſupernæ Hieruſalem teneamur vehementi deſiderio? Vide ergo quomodo hi quoque lamentantur, quod cum illis verſentur: *Habitaui* dicentes, *cum tabernaculis Cedar, multùm incola fuit Anima mea:* Hîc enim non ſolùm deflent quòd in aliena habitent, ſed etiam cum Barbaris verſentur. Neque enim hæc vita eſt eò tantùm laborioſa, quòd plurimam habet vanitatem & curas importunas, ſed quòd etiam multus Nyſſe.

ſit malorum prouentus. Nihil eſt autem grauiùs & moleſtiùs, quàm quæ eſt cum huiuſmodi hominibus congreſſio. Eſt Barbarorũ cum ijs in quos imperium obtinuerunt, inſtar ferarum agere; vt qui tugurijs & tentorijs vtantur, & ad immanitatem ferarum ſint redacti: ſed his multo ſunt efferatiores, raptores, auari & qui impudicè, ac libidinosè & in delicijs vitam tranſigunt. *Multùm incola fui anima mea*; non multùm propter multitudinem, ſed propter rerum difficultatem. Etſi enim ſit exiguum, videtur eſſe multum ijs qui affliguntur. Nonnulli è vulgo, puſilli & abiecti animi, qui etſi per multos annos vixerint eos paucos eſſe dicunt. Quibus, quid eſſe poteſt à ratione alieniùs? quid verò craſſiùs ijs, qui cœlo propoſito, & ijs bonis quæ ſunt in cœlis, quæ *nec oculus vidit, nec auris audiuit*, ore hiante vmbras ſtupent, nec volunt vitæ præſentis Euripum traijcere, in perpetuis fluctibus, tempeſtatibus & naufragijs volutati?

Aug. ſer. 49. ad fratres in Eremo. O vita quę tantos decipis, de proprijs tantos ſeduxiſti, tantos excœcaſti! Quæ dum ſurgis, nihil es: dum videris vmbra es, dum exaltas fumus es. Dulcis es ſtultis, amara ſapientibus; qui te amat, non te cognoſcit; qui te contemnunt, ipſi te intelligunt. Væ qui tibi credunt! Beati qui te contemnunt! vera non es vita, quam te oſtendis. Alijs oſtendis te

longam, vt perdas in finé, vt faciant quod olunt; alijs breuem, vtdũ pœnitere volunt, on permittas. Sic eſt vita noſtra, quaſi hoo in domo alienâ, neſciẽs quâ horâ vel die Dominus domus dicat: vade foras, quia non ſt tua domus in quâ es. O ſæculum vanum! uid nobis tanta promittis, dum decipis?

Erraui, fateor, *ſicut ouis perdita, & incolatus eus prolongatus eſt*, atque procul proiectus ım à facie Dei mei, in hanc exilij cœcitatem, bi expulſus à Paradyſi gaudijs, deploro uotidie mecum ſuper miſerias captiuitatis eæ, lugubre carmen, ingenteſque lamentaones, dum recordor tui, mater Hieruſalem, um ſtant pedes mei in atrijs tuis ſancta & ecora Sion! Ambr. in orationib.

eu quaſſa noſtra CHRISTE *mi, vis concidit!*
eu quas procellas excitat corpus mihi!
eu quàm incolatus *ſe meus longè extulit!*
mninò rerum ſum ſatur præſentium,
enſus, inopiæ, gaudij, moleſtiæ,
amæ, dedecoris, hoſtium & chari gregis.

Naziã. ad Chriſtum. Alibi optans finem vitæ.

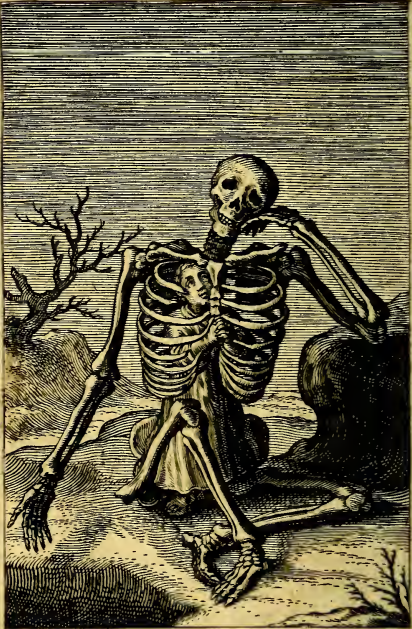
Infelices quorum vita eſt in exilio, vita in ericulo, finis in dubio, neſciens finẽ noſtrũ uia omnia in futurum reſeruantur incerta. Adhuc in Pelagi fluctibus verſamur ſuſpiantes ad te, portum maris. O patria noſtra! atria ſecura! à longè te videmus, ab hoc mai te ſalutamus, ab hac valle ad te ſuſpiramus, Aug. ſolilo. cap. 35.

&ni-

& nitimur cum lacrymis, ſi quomodo ad t
Aug. medit, cap. 18. peruениamus.

Sed quia *dum ſumus in corpore peregrinamur* te Domine, *non habemus hîc ciuitatem manent. ſed futuram inquirimus*; noſter autem mun cipatus in cœlis eſt. Ideò duce gratiâ tuâ, ir gredior in cubile cordis mei: & canto tibi a matoria, Rex meus, & Deus meus, gemẽs ir enarrabiles gemitus, in loco peregrination meæ, vbi *cantabiles mihi ſunt factæ iuſtification tuæ*. Et recordans Hieruſalem, extendo in e ſenſum cordis; Hieruſalẽ patriam meã, Hie ruſalem matrem meam, teque ſuper eam re gnatorẽ, illuſtratorẽ, patrẽ, tutorem, patro num, rectorem, paſtorẽ, caſtas & fortes del cias, ſolidũ gaudiũ & omnia bona, ineffabili ſimul omnia, quia vnũ ſummũ & verũ boni

Aug. ſolilo. cap. 35. O gaudiũ ſuper gaudiũ, vincẽs omne gau dium, extra quod non eſt gaudium! Quand intrabo in te, vt videã Deum meum, qui ha bitat in te? Ibo illuc, *& videbo viſionẽ hanc gran dem*. Quid eſt, quod me detinet? *Heu me, qui incolatus meus prolongatus eſt*! Heu me, quamdi dicetur mihi; *vbi eſt Deus tuus*? Quamdiu dice tur mihi; *expecta, reexſpecta? & nũc, quæ eſt exp ctatio mea, nónne Domine Deus meus? Saluatorer expectamus Dominũ noſtrũ* IESVM CHRISTVM *qui reformabit corpus humilitatis noſtræ configura tũ corpori claritatis ſuæ. Expectamus Dominũ quãd reuertatur à nuptijs, vt inducat nos ad ſuas nuptias.*

Infelix ego homo! Quis me liberabit de corpore mortis huius? Ad Rom. 7.

XXXVIII.

(felix ego homo, quis me liberabit de corpore mortis huius? *Ad Roman.* 7.

Nfelix! vbi nunc bona tot, quæ perdita plango,
Sed fruſtrà, planctu non reuocanda meo?
ot bona! quid repetis dolor? ah! meminiſſe nocebit:
Amiſſæ cruciant dum memorantur opes.
tilius veteris fortunæ neſcius eſſes,
Cùm mala ſors fato deteriore premit.
aßim hominum ſatira eſt, decepti noxa parentis,
Stultitiæ ſolus ſcilicet ille reus.
dam, Adam ſimplex; Adam, Adam vxorius audit;
Pluribus, aut totidem vapulat Eua probris.
Non ego ſic: ſed, ſi gemitus ſinit edere vocem,
Pars, fateor; mundi in crimine, magna fui.
e quoque, cui primos ſtudium damnare parentes,
Peccati memorem conuenit eſſe tui.
Cùm vitæ & mortis non felix alea iacta eſt,
Colluſor proaui dilapidantis eras.
Credite poſteritas, Adam vos eſtis & Eua,
Et veſtræ pomum corripuêre manus.
Hinc nudi, gens pelliceâ digniſsima zonâ,
Et pudor & dolor, & Numinis ira ſumus.
Non querar acceptæ tot publica vulnera cladis,
Materies elegis ſum ſatis apta meis.

Ordior

Ordior à cunis; hic mecum lacryma nata eſt,
Hic docuit vitæ ſyllaba prima, queri.
Menſis erat Maius, menſis gratiſſimus orbi,
Sed, mea ſi reputem fata, December erat.
Septima lux ibat, quæ ſi ſuprema fuiſſet,
In cineres iſſet muta querela meos.
Cùm tandem poſt luctam vteri, horribileſq́; vlulatu
Progenies ceruæ parturientis eram.
O Mater, ſcio, tunc Mater, noua facta Rebecca es,
Tunc ſerus ſubijt virginitatis amor.
Diriguit nutrix, pallens pater ora retorſit,
Et cunæ in læuum procubuêre latus.
Horror & horror erat, vox omnibus, omnibus vna
Heu puer, heu quantis gignitur ille malis!
Atra dies, Aegyptiacâ digniſſima nocte,
Quâ, de me, licuit dicere; Natus homo eſt.
Atra dies! neque te Titan, neque Cynthia nôrit,
Nec ſtata qui Cœli tempora, Ianus agit.
Illa dies, abeat graias orſura Kalendas,
Nullus eam cupiat menſis, habere ſuam.
Si redeat, redeat piceis frontem obſita nimbis,
Et gelidum denſâ grandine tunſa caput.
Tum tonitru & fulmen funeſto aduerberet igne,
Et ſibi ſic hoſtem nouerit eſſe Deum.
Sentio iam, quod fatidici ploraſtis amici:
Mentitur vitæ, clepſydra nulla meæ,
Tanti erat hæc ſoboles, lacrymis aſſueuimus indè,
Indè, oculos rarò deſeruêre meos.
Nam poſtquā poſita eſt prætexta, nuceſq́;, trochuſq́;
Et bulla ad patrios victima facta lares;

Tun

nc ego, quæ meliùs neſcirem, diſcere cœpi:
Primus erat, ſortem plangere poſſe, dolor.
vix poſſe datum eſt, ſæpè obluctata fuit mens,
Naturæ impatiens ſub pede colla premi.
rgere ſæpè adnixa, ſuoq; irrumpere Cœlo,
Nec poterat pigrá tollere corpus humo.
m vibrans oculos, oculos triſti imbre natantes,
Ah ſuperi! dixit, (cætera fletus erant)
rurſum ah! ah! (ſed per luctiſonos ſingultus
Ipſe ſibi obſiſtens non ſinit ire dolor)
cputo Rex fremuit, dum creſcere cornua ſenſit
Qui bos ex homine eſt, de boue factus homo.
Deus, ô ſuperi, patientia vincitur! ô quis,
Qui me mortali corpore ſoluat, erit?
quis erit? noſtris qui cantet in auribus, iſtud
Quod voueo toties, ilicet, ô quis erit?
, necaturum mihi mergat in ilia ferrum,
Pocula Theſſalico miſceat ille fauo.
c liquido plumbo, nec auaro terreor vnco,
Mors miſeræ quâuis condicione placet.
ratos gemitu doceam mugire iuuencos,
Suppoſito quamuis excrucianda rogo.
t etiam iubear (quamquam pudor iſta vouere)
Inter Vlyſſeos exululare lupos.
Deus, ô ſuperi, patientia vincitur! ô quis
Qui me mortali corpore ſoluat, erit?
rce Deus, ne crudelem vox impia iactet,
In furias quando præcipitata ruit.
c propè barbaries poterit clementia dici,
Ad pœnas veniat ſi ſtupefacta meas.

Corpora

Corpora corporibus coniunxit mortua viuis
Ille, hominem quem vix dicere fama poteſt.
Me, viuum cruciat (magis hoc ferale) cadauer;
Nec, quæ diſsidium finiat hora, venit.
O Deus, ô ſuperi, patientia vincitur! ô quis
Qui me mortali corpore ſoluat, erit?

Infe

Infelix ego homo! quis me liberabit de corpore mortis huius? Ad Rom.7.

QVomodo viuit anima operta mortis inuolucro? Ambr. ſer. 22. in pſal. 118.

Corpori quonammodo coniunctus ſim, haud equidem ſcio; quoque pacto ſimul & imago Dei ſim & cum cœno voluter; quod & cùm pulcrâ valetudine eſt, bello me laceſſit; & cùm bello premitur, mœrore me afficit: quod & vt cõſeruum amo, & vt inimicum odi atque auerſor; quod & vt vinculũ fugio & vt cohæres vereor: ſi debilitare illud & conficere ſtudeo, iam non habeo quo ſocio & opitulatore ad res præclariſſimas vtar; ſin contrà, vt cum ſocio & adiutore mitiùs agam, nulla iam ratio occurrit quâ rebellantis impetum fugiam, atque à Deo non excidam, compedibus degrauatus, vel in terram detrahentibus vel in eâ deſinentibus. Hoſtis eſt blandus & placidus, inſidioſus amicus. O miram coniunctionem & alienationem! Quod metuo, amplector; quod amo pertimeſco. Antequam bellum geſſerim, in gratiã redeo; antequam pace fruar, ab eo diſſideo. Naziã. ora. 16.

Cur carnis laqueis tu me, Pater, implicuiſti?
Cur vitæ miſeræ, cur cœnoſóq; barathro? Naziã. carm. ad Chriſtum.

Ecce *corpus quod corrumpitur, aggrauat animam.* Vitam ergo habet anima in corpore corruptibili. Qualem vitam? onera patitur, Aug in pſ. 102.

pondera ſuſtinet. Ad ipſum Deum cogitandum (ſicut dignum eſt ab homine cogitar Deum) quanta impediunt veluti interpellantia de neceſſitate corruptionis humanæ: Quanta reuocant? quanta à ſublimi intẽtione detorquent? quanta interpellãt? quæ turba phantaſmatum? qui populi ſuggeſtionũ! [Iam] quis non ægrotat in hac vitâ? quis non longum languorem trahit? Naſci hîc in corpore mortali, incipere ægrotare eſt. Quotidianis medicamentis fulciuntur indigentiæ noſtræ. Quotidianá medicamenta ſunt refectiones omnium indigẽtiarum. Fames, nónne te occideret, niſi medicamentum apponeres? Sitis, nónne te perimeret, niſi eam tu bibendo non penitus extingueres, ſed differres? reditura eſt enim ſitis paullulùm temperata. Temperamus ergo iſtis fomentis ærumnam ægritudinis noſtræ. Stando laſſatus eras, ſedẽdo reficeris: ipſum ſedere medicina eſt laſſitudinis. In illa medicina rurſus laſſaris: diu ſedere non poteris. Quicquid eſt, vbi fatigationi ſuccurritur, alia fatigatio inchoatur.

Greg. c.22. in cap.7. Iob. Quod meliùs oſtendimus; ſi priùs carnis & pòſt, pondera mentis exprimamus. vt enim taceamus hoc, quod dolores tolerat, quod febribus anhelat, ſuâ quadam ægritudine conſtringitur. Ipſa hæc corporis noſtri quæ ſalus vocatur, ægritudo eſt. Nam otio tabeſcit, opere deficit: inediâ deficiens, cibo reficitu

reficitur vt ſubſiſtat; refectione laſſeſſens, abſtinentiâ releuatur, vt vigeat; aquâ perfunditur, ne areſcat; linteis tergitur, ne ipſa nimis perfuſione liquefiat; labore vegetatur, ne quiete torpeat; quiete refouetur, ne laboris exercitatione ſuccumbat; fatigatur vigilijs, ſomno reparatur; oppreſſa ſomno, vigilijs excutitur, ne ſuâ peius quiete laſſetur; veſtibus tegitur, ne frigoris aduerſitate penetretur; quæſito calore deficiens, aurarum flatu refouetur; cumque indè moleſtias inuenit, vnde vitare moleſtias quæſiuit, malè ſauciata (vt ita dixerim) de ipſo ſuo medicamine languescit. Remotis ergo febribus, ceſſantibuſque doloribus, ipſa noſtra ſalus ægritudo eſt, cui curandi neceſſitas numquam deeſt. Quot enim ſolatia ad viuendi vſum quærimus, quaſi tot, ægritudini noſtræ medicamẽtis obuiamus. Sed ipſum quoque medicamẽ, in vulnus vertitur, quia exquiſito remedio paulò diutiùs inhærentes, ex eo grauiùs deficimus, quod prouidè ad refectionem paramus. Ipſa quoque mens noſtra, à ſecreti interioris ſecuro gaudio excluſa, modò ſpe decipitur, modò pauore vexatur, modò dolore deiicitur, modò falsâ hilaritate releuatur; tranſitoria pertinaciter diligit, eorumque amiſſione inceſſanter atteritur, quia & inceſſanter, curſu rapiente, permutatur.

Habes, ô anima mea, inimicum, domeſticum, Bonu.

cap. 1. ſolilo. cum, hoſtem amicum, aduerſarium propin quum, qui tibi malum pro bono reddidit, & ſub ſpecie amicitiæ crudelior exiſtens inimi cus, his omnibus & alijs infinitis bonis te pri uauit! Hic hoſtis, (ſaluâ tuâ reuerentiâ) eſ caro infelix & miſera, multũ tamen tibi dul cis & dilecta. Hanc cùm pauiſti, inimicun peſſimum contra te erexiſti. Hanc cùm ho noraſti, hoſtem crudeliſſimum contra te ar maſti. Scio, inquit, Bernardus, ô anima, quē dam qui plures annos tecum vixit, ad men ſam tecum ſedit, cibũ de manu tuâ ſumpſi & in ſinu tuo dormiuit; cùm voluit, tecun colloquium habuit. Hic iure hæreditario ſe uus tuus eſt, ſed quia delicatè nimis enutriſ eum, & virgæ pepercisti, leuauit calcaneur ſuper caput tuum, & te in ſeruitutem rede git. O anima miſerabilis & miſera, quis te l berabit de vinculo improperij huius! Reco dare, ô anima, primordia tua; attende quo es inſignita Dei imagine. Quid tibi cũ carn vnde iſta pateris? ſi diligēter cōditiones ei aduertis, numquã vilius ſterquiliniũ vidiſt ſi eius miſerias enumerare velis, quã onuſt ſit peccatis, pruriēs cōcupiſcentijs, occupa paſſionibus, polluta illuſionibus, cō fuſior plena, ignominiâ repleta, quid de eâ hab alind quã cogitationes fœdas & immunda

Naziã. carm. aduerſ. carnē. *Exitioſa caro, Beliæ tenebroſa procella,*
Exitioſa caro, quâ fluit omne ſcelus!

Cœnu

Cœnum, maſſa grauis plumbi, limoſa catena,
Bellua pugnaci prodita materiâ.
Peſtifer æſtus, heræq; tuæ vinclum atque ſepulcrum
Formæ, quæ ſuperâ venit ab arce mihi.

Non ſine causâ dictum eſt; *hominem plaſmatum*, non de terrâ quâlibet, ſed *de limo*. Vide enim quàm limoſum ſit corpus, quod ipſi quoque ſpiritui tam fortiter, & pænè indiſſolubiliter inhæret, vt vix cum multâ afflictione poſſit aliquando ſeparari. Bern. ſer. de tripl. gen. cogita.

Eia age mens; nam te nunc alloquar, atque ea dicam
Quæ fore narratu non aliena puto.
Ecquid es, ô mea mens? & quis tibi contigit ortus?
Atque cadauer olens quis tibi fortè dedit?
Quis ſolidis vitæ aſtrinxit grauibuſq; catenis,
Pendentem aſſiduè lumina fixa ſolo?

Naziā. car. de huma nat.

Vniuerſa vanitas omnis homo viuens, quî autē de hâc vitâ accipiatur iſta ſententia; audi Ecclesiaſten proteſtantē & dicentē; *laudaui omnes qui mortui ſunt ſuper omnes qui viuūt, quicūque ipſi viuunt vſque modò, & bonus ſuper iſtos duos qui nondū natus eſt*. Laudat ergo mortuos pluſquā viuos; quia illi hoc ſaltē lucri habēt, quòd de vinculis huius corporis liberati ſunt, nec vltra carne ac pellibus induti ſunt, nec oſſibus ac neruis inſerti ſūt, nec vltra ſubiacēt neceſſitati corporis. Si ergo intellexiſti, quale ſit viuere in carne (etiamſi Moyſes ſit quis, vel quiſquis ille eſt) moleſta ipſi eſt iſta vita. Nō enim à corruptione reſoluitur, quæ mortali Orig. hom. 1. in pſal. 38.

corpore, terrenoque circumdatur. vide ergo quoniam *vniuerſa vanitas eſt omnis homo viuens* contẽnamus iſtã vitã, & feſtinemus ad ſanctam vitã & beatã ac verã & in illam animo & mente tendamus, omni vanitate diſcuſsâ

Aug. lib. 13. de Ciu. cap. 10. Ex quo enim quiſque in iſto corpore morituro eſſe cœperit, numquam in eo non agitur, vt mors veniat. Hoc enim agit eius mutabilitas, toto tempore vitæ huius, ſi tamen vita dicenda eſt, vt veniatur in mortem.

Ambr. lib. de bon. mortis cap. 2. *Pereat dies in quâ natus ſum*, aiebat Iob: Quid enim eſt quod hæc vita delectet, plena ærumnarum & ſollicitudinum, in quâ innumeræ calumniæ & multæ moleſtiæ & multa lacrymæ eorum qui affličtantur moleſtijs, *& non eſt*, inquit, *qui eos conſoletur*. Et ideò laudat Eccleſiaſtes defunctos magis quàm viuẽtes *& optimus*, inquit, *ſupra hos duos, qui nondũ natus eſt*. Et alibi idem Eccleſiaſtes, meliorem longæuo viro aſſeruit, quem ab ortu eiecit mater ſua, quia non vidit hęc mala, quæ fiunt in hoc mundo, nec in has venit tenebras, nec in vanitate ambulauit ſæculi. Quid enim boni eſt homini in hâc vitâ?

Aug. in Pſ. 102. Cognouit ſe Paulus in miſeriâ, in gemitu in rixâ, in contentione; ipſe ſecum ſibi non concordans, à ſe diſſonans, à ſe reſiliens. Et quid ait optans pacem, pacem veram, pacem ſupernam? *Infelix ego homo, quis me liberabit de corpore mortis huius?*

Coarctor autem è duobus; deſiderium habens diſſolui et eſſe cum Chriſto. Ad Philip. 1.

39.

XXXIX.

Coarctor è duobus, deſiderium habens diſſolui, & eſſe cum CHRISTO. *Ad Philip. 1.*

QVid faciam gemini flammata, cupidine voti?
Anteferam terras? anteferámne Polum?
[T]utius abrupto corpus diſſolvere nodo,
Triſtia quàm capto vincula ferre pede.
[I]amq́; mei toties mihi ianua pulſa ſepulcri,
Dura ſed ad nullas ianua mota preces.
[P]ergite nere bonæ reſtantia ſtamina Diuæ,
Nec Letho clauſas eſſe iubeto fores.
[A]ſpice, lux, quanto luxentur brachia niſu;
Vtq́; ferè à membris diſtrahar ipſa meis.
[D]iſtrahar vt mediam tibi me coniungere poſsim,
Vnaq́; ſit ſaltem pars tibi nexa mei.
[N]on ſinis, & rides nil proficientia vota,
Quodq́; negas toties, vis tamen vſque peti.
[E]n peto quod renuis, geminaſq́; exporrigo palmas,
Et tibi, quas nequeo nectere, tendo manus.
[S]æpè mihi de te, mendacia dulcia fingo,
Vincula ceu poſitâ compede fracta forent:
[E]t dico; meus hic, prendiq́; & prendere certat,
Meq́;, ſed vt video, diſsimulanter amat.
[T]am bona credulitas erat haud indigna fauore,
Debueratq́; meos expediſſe pedes.
[S]i tamen implicitam pedicis, cupis vſque teneri,
Hic ego conatu deficiente cadam.

Aſt redit, & velut allabens ſeſe ingerit vltrò,
Spemq; iterum nutu ſollicitante facit.
Surgam ſupremumq; amplexibus obuia curram,
Collaq;, furtiuâ fraude, negata petam.
Quàm propè, quàm propè ſum! veſtis pars vltima ta-
Iam puto, vicinâ prendere poſſe manu. [cta eſt
O Amor! ô dolor! affectum deludis hiantem,
Decipit amplexus mobilis aura meos!
Et licet aut digitis tribus aut vix quattuor abſis,
Semotus medio crederis orbe mihi:
Nempe pater Pelopis ſic poma fugacia captat,
Poma datam toties fallere docta fidem.
Dum modò prona arbos patulo ſuper incubat ori,
Oſq; iterum, fructu decipiente, fugit.
Ludicra res Amor eſt, falliq; & fallere gaudet,
Sed fraus ſupplicio non caret illa ſuo.
Decepti, quo tormento crucientur amantes
Exemplo poterit diſcere quiſque meo:
Quique alium ludit (ſed rarum eſt iſta fateri)
Ipſe ſuo patitur vulnera facta dolo.
Neſcieram, mea lux, iſtis te fraudibus vti,
Sed nimis expertam iam ſua pœna docet.
Vt canis indomitâ iactans ceruice catenas,
A populo ſolui prætereunte rogat;
(Ni faciat, querulis vlulans latratibus auras,
In ſua conuerſo vincula dente furit)
Sic queror & ſupplex toties ad vota recurro,
Vt præſtes, quam me poſcere cernis, opem.
At poſtquam implacido vertiſti lumina vultu,
Nec placuit pedibus demere vincla meis.

Clama

Clamaui; ô truculentum & inexorabile pondus!
Quin etiam dicta eſt ſæpè catena nocens.
Hanc trahat Autolycus, trahat hãc furiatus Oreſtes,
Aut qui tardipedes vertit in antra boues.
Sentiat hanc Scyticâ damnatus rupe Prometheus;
Aut Scinis, aut ſcelerum quis feritate prior.
Scilicet à nimio venit hæc dementia luctu,
Error & hic, ſeſe quo tueatur, habet.
Compedibus facile eſt ſæuoq; ignoſcere ferro,
Durior at vinclis qui ligat illa, ſuis.
O vbi littoreâ vinctam qui rupe puellam
Bellerophon volucri rettulit ales equo?
En ego barbaricæ conſtringor mole catenæ
Seruus vt à rigido transfuga vinctus hero.
Et quoties patrias aſſurgere nitor in auras,
Deprimor hoſpitij pondere victa mei.
Nempe ita dat pueris captus ludibria paſſer
Dum fugit & reuocant fila reducta fugam.
Et licet è dominis cœnétve, bibátve labellis,
Mauelit in ſyluas liber abire ſuas.
Sic quamuis nitidâ paſtæ bene corte palumbes,
Anteferant caueæ rusq́;, nemusq́; ſuæ.
O mea ſi lacrymis molleſcere vincula poſſent!
Dudùm eſſent lacrymis mollia facta meis.
Lux mea, tende manus; contra tibi tendo catenas
Has niſi qui vinxit ſoluere nemo poteſt.

Coarctor è duobus, deſiderium haben[s] diſſolui, & eſſe cum CHRISTO. Ad Philip. 1.

Aug. medit. cap. 37. QVID faciam miſer ego, grauedine *compedis* mortalitatis meæ conſtrictus! quid faciam?

Naziā. car. de animæ calam. *Quanam hæc lex? cur me conſtringunt vincula carnis?*

Spiritus & ſocium tam graue corpus habet?

Aug. in Pſ. 78. *Compedes* ſunt infirmitas & corruptibilitas corporis, quæ aggrauant animam; ab his compedibus *concupiſcebat diſſolui* Apoſtolus *& eſſe cum* CHRISTO.

Aug. manu. cap. 8. Vtinam remiſſâ *peccatorum mole*, me [quoque] vltimum ſeruorum CHRISTI, iuberet Diuina pietas, hanc carnis *ſarcinam* deponere, vt in ſuæ Ciuitatis gaudia æterna repauſandus tranſirem!

Naziā. carm. de animæ calamit.

Corporeâ nec mole grauis mens vergat ad ima,

Ac veluti plumbi maſſa profunda petat.

Naziā. in luctu.

Me miſerum, caro quem remoratur perfida; cœli

Ad Dominum, curſu dum properante feror!

Naziā. præcep. ad virgines.

——— *Echenaidis inſtar*

Quæ velut iniectâ properantem compede puppim

Detinet. ———

Ab

Ah grauibus me ſolue, Pater ſupreme, catenis,
Inq; Beatorum me trahe ſancte choros!

Nazia. in luctu.

Soluimur enim *hoc nexu* animæ, & corporis, cùm recedimus: vnde & Dauid ait, *dirupiſti vincula mea.* Mors igitur ſolutio eſt animæ & corporis. Denique & in Apoſtolo docuimus lectum; *diſſolui & cum* CHRISTO *eſſe multo melius.* Solutio autem iſta, quid aliud agit, niſi vt corpus reſoluatur & quieſcat; anima autem conuertatur in requiem ſuam, & ſit libera, quæ ſi pia eſt cum CHRISTO futura ſit? Quid igitur in hac vitâ aliud iuſti agunt, niſi vt exuant ſe huius corporis contagionibus, quæ velut *vincula* nos ligant, & ſe ab his moleſtijs ſeparare contendant, renuncient voluptatibus atquæ luxuriæ, fugiant flammas libidinum?

Ambr. de bono mortis, cap. 3.

Iuſtos enim quamuis nullus deſideriorum carnalium tumultus poſſideat; duris tamen *vinculis* eos in hâc vitâ poſitos, ſuæ moleſtia corruptionis ligat: ſcriptum quippe eſt: *Corpus quod corrumpitur aggrauat animā.* Eo itaque ipſo quo adhuc mortales ſunt, corruptionis ſuæ *pondere grauantur, & aſtricti moleſtiâ vincti ſunt,* quia in illâ adhuc libertate vitæ incorruptibilis non exurgunt. An non *duro moleſtiæ vinculo ligantur,* quorum nimirum mens, ſine labore, in ignorātiâ ſoluitur, & non niſi cum ſtudio laboris eruditur? quæ coacta erigitur, libens iacet, ab infimis vix leuatur, & tamen

Greg. lib. 4. moral. cap. 40.

eleuata

eleuata protinus labitur ſemetipſam laborio
sè vincendo, ſuperna conſpicit ſed reuerbe
rata. An non duro moleſtiæ vinculo ligan
tur, quos cùm accenſus ſpiritus ad ſinum pa
cis intimæ pleno deſiderio pertrahat, feruen
te certamine, caro perturbat? Quibus exce
ptis etiam *ea vincula* ſuſtinent, quæ grauis ex
teriùs neceſſitas aſtringit; eſurire quippe ſiti
re, laſſeſcere, vincula corruptionis ſunt, qu
ſcilicet ſolui nequeunt, niſi cùm in illam im
mortalitatis gloriam, noſtra mortalitas per
mutatur.

Idem cap. ſequent. Sed cùm corruptibili carne exuimur, qua
ſi ab his, quibus nunc aſtringimur, moleſti
vinculis relaxamur. Præſentari namque ian
Deo cupimus, ſed adhuc mortalis corpori
obligatione præpedimur. Iure ergo *vincti* di
cimur. quia adhuc *inceſſum noſtri deſiderij, a
Deum liberum non habemus.* vnde bene Paullu
æterna deſiderans, ſed tamen adhuc corru
ptionis ſuæ ſarcinam portans, *vinctus* clama
Cupio diſſolui, & eſſe cum CHRISTO; *diſſolui* e
nim non quæreret, niſi ſe procul dubio *vin
ctum* videret. Hęc autem *vincula*, quia certiſſi
mè rumpenda in reſurrectione conſpexera
iam quaſi rupta gaudebat Propheta cùm di
ceret: *Dirupiſti vincula mea, tibi ſacrificabo ho
ſtiam laudis.*

Ambr. lib. de bono [Sic] Simeon ſe dimitti poſtulabat à Do
mino, quaſi à *vinculis quibuſdam ad liberta
te*

n feſtinaret. Sunt enim velut *vincula* quędam morte. cap. 2.
ɔrporis huius, & quod grauius eſt *vincula tē-*
tionum, quæ nos alligant & ad iniuriam captiui-
tis aſtringunt quâdam lege peccati. Quid
itur tantopere iſtam vitam deſideramus in
ıâ, quanto diutiùs quis fuerit, tanto maiore
ıeratur ſarcinâ peccatorum? vnde Iacob di-
t: *dies annorum vitæ meæ, centum triginta, mini-*
i & mali; non quia dies mali, ſed quia nobis
:ceſſu dierum, malitiæ incrementa accu-
ıulantur.

Nullus enim dies ſine noſtro peccato præ-
:rit: vnde egregiè Apoſtolus ait: *mihi viuere*
ʿHRISTVS *eſt, & mori lucrum*; aliud ad neceſ-
tatem vitæ referens, aliud ad mortis vtilita-
:m. Et addidit. *Diſſolui enim & eſſe cum* CHRI-
ΓO *multo melius*; *permanere autem in carne ma-*
s neceſſarium propter vos.

Sed ſicut *auceps auium* aut viſco aut reti in Chryſ. ſer. de pœnit.
ɾano aliquo *captum, tenet paſſerem*, & manu
ıâ *ſubtiliſſimo funiculo ligatum* retinet, & quaſi
imittens laxum de manu ſuâ; dat ei liberam
olandi poteſtatem; at ille auidus ad volan-
um, elapſumq; ſe putans, alacer altiora ap-
etit; ſed iſte ſummum funiculum tenens, re-
tringit eum cùm volauerit, & ad ſe trahit ab
ɔe volandi & viuendi deceptum; ita & dia-
olus verſutus venator & per ſpiritum præ-
ımptionis, laqueo ſuo deceptum implicat
ominem. Qui ſemel hæſerit, vult quidem

ab eo euelli, ſed vinculum velox venator te-
nens, reuocat captum ſemel in laqueo & re-
uolutum premit.

Idem homil. 55. ad pop. Antio. Quouſque [ergo] hîc erimus *affixi*? adhæ-
ſimus terræ tamquam vermes, in cœno vo-
lutamur: corpus de terrâ nobis Deus contu-
lit, vt ipſum & in cœlum reuehamus, non vt
animam per ipſum *ad terram detrahamus*. Ter-
renum eſt, ſed ſi velimus efficitur cœleſte:
trahe te ipſum ad illum, qui te ſurſum tollit
pondere quodam vetuſtatis grauaris.

Naziā. ad animam. *Erige te mea mens, capiant te obliuia mundi,*
Nec trahat in vitium te male-blanda caro.

Bonau. cap. 1. ſolilo. Eia dulciſſime IESV, transfige ſaluberri-
mo vulnere amoris tui medullas animæ
meæ, vt verè ardeat, langueat & liquefiat, &
ſolo tuo deſiderio deficiat, *cupiat diſſolui & eſſe*
tecum. Te ſolum ſemper eſuriat, panem vitæ
cœleſtis, qui de cœlo deſcendiſti! te ſitiat
fontem vitæ, fontem æterni luminis, torren-
tem veræ voluptatis, te ſemper ambiat, te
quærat, teque inueniat, in te dulciter re-
quieſcat!

XXXX.

*Educ de cuſtodia animam meam, ad confi-
tendum nomini tuo! Pſal. 141.* 40.

XXXX.

Educ de cuſtodiá animam meam, ad confitendum nomini tuo. *Pſal.* 141.

Ibera quæ potui ſpatioſo ludere Cœlo,
Cernis, vt anguſto carcere clauſa premar?
eu dolor! vt miſeras me lux effudit in auras,
Ipſa loco caueæ membra fuêre meæ.
es compes, manicæq́; manus, neruiq́; catenæ,
Oſſaq́; cancellis nexa cataſta ſuis.
uo mihi cognati natiua repagula clauſtri,
Damner vt hoſpitij compede vincta mei?
iccine, more Chelys, breuibus tegar abdita conchis,
Angelicos inter vix minor vna choros?
quoties quæſita fugæ fuit anſa pudendæ!
In votis quoties reſtis & vnda fuit!
epè quidem rapto felix Lucretia ferro,
Fauſtaq́; combibito Porcia dicta foco eſt.
iſa nec Aſſyriæ triſtis mihi ſica puellæ,
Heu nimis in geminas prodiga ſica neces!
d negat hæc animis Numen ſolatia captis.
Nec ſinit hâc vinctos fata præire viâ.
go Syracoſiis malîm iacuiſſe cauernis,
Aut Danaës rigidâ delituiſſe ſerâ:
ec verear curui Cretæa volumina ſepti,
Vnde citam rapuit Dædalis ala fugam.

Altaq́;

Altaq́ Romulei neq; ſi ſtent mœnia valli,
Sorte Remi trepidem tranſiliiſſe ſudes:
Mille Semirameos vel claudant oſtia muros,
Flagitium clauſas ſit violaſſe ſeras.
Vt fuerit; mediâ ſaltem Babylone vagarer,
Liberaq́, hâc quamuis cingerer vrbe, forem.
Donec at hæc captam retinent ergaſtula mentem,
Mens nequit agnati templa ſubire poli.
Quin ſuêta imperiis iacet hîc captiua voluntas,
Nec bona quæ vellet, vincula velle ſinunt.
Euge ſemel noſtræ, mea lux, ſuccede cataſtæ,
Non ſinet amplexus explicuiſſe locus.
Si tamen inſidiæ vel ahena repagula terrent,
Fac pateat demptâ ianua laxa ſerâ.
Captiuum gemitu fertur reuocaſſe Magiſtrum,
Oblitus caueæ pſittacus ipſe ſuæ.
Eia graues reſera, noue Iane patulcie, vectes;
Non erit hæc dextræ gratia prima tuæ.
Angelico, memini, patefactas impete portas,
Clauſtraq́ ſuffractis diſsiliiſſe ſeris;
Cùm ſtupuit lapſas manibus, pedibuſq́ catenas,
Vixq́ Petrus patulas credidit eſſe fores.
Nullus obit noſtris obſes vadimonia vinclis?
Liberat Herculeâ Theſea nullus ope?
O vbi nunc Minyis fidiſsima turba maritis,
Vincula pro captis auſa ſubire viris!
Aut qui VVandalicis obſes ergaſtula neruis,
Ipſe ſui capitis iuſsit abire lytro?
Lux mea, pande fores, inamœnaq́ clauſtra reſolu
Et ſine ſidereas ætheris ire vias.

A

Aut ſpectanda tuo vis ducar præda triumpho,
Vt Scyticus caueæ pompa Tyrannus erat?
En manus, en digiti rimis hiſcentibus extant,
Cur ego non digitos tota manumq́ ſequor?
Quâ caput, hâc reliquæ ſubrepit cauda colubræ,
Cur mihi ſerpentis lubrica pellis abeſt?
Cortis obit toties volucris captiua feneſtras,
Et notat an tacitæ rima ſit vlla fugæ;
Nexaq́ ſollicitans furtiuo vimina roſtro,
Natiuas nemorum tentat adire domos.
O Catharis, niueiq́ polo comes agminis Agnes!
O caſta Vrſulidum, Sophiadumq́ cohors!
Vos ego, dimidium veſtri modò nobile teſtor
(Dimidium veſter quod ſibi iunxit amor)
Pandite ferratos, ergaſtula barbara, poſtes,
Inſerar vt veſtris dimidiata choris.
Dimidium felix, vinclis ſocialibus exſors,
Cui licet in plenas iam caluiſſe faces!
Lux mea, tam durum reſidet tibi pectore ferrum,
Vt neque captiuæ commoueare prece?
Non ego, ſed noſtræ Tu maxima cauſſa querelæ es;
Spectat enim laudes iſta querela tuas;
Non benè conueniunt rigidis tua carmina clathris;
Quis queat in caueâ cantibus eſſe locus?
Libera quæ vernis cantat auis Attica ſyluis,
Capta ſilet, ſolitos nec ciet ore modos.
Eia age, pande fores inamœnaq́ clauſtra reſolue,
Et ſine ſidereas ætheris ire vias.
Aut tua ſi cupidam præconia dicere temnis,
Inuidus in laudes efficiêre tuas.

Educ de cuſtodiâ animam meam, ad confitendum nomini tuo. Pſal.141.

Aug. in pſ.145. LAVDO quantum poſſum, tenuiter, exiliter, infirmiter. quare? quia quamdiu ſumus in corpore, *peregrinamur à Domino*. Quare ſic laudas Dominum? non perfectè, non ſtabiliter? Interroga ſcripturam; quia *corpus quod corrumpitur aggrauat animam, & deprimit terrena cogitatio ſenſum multa cogitantem.* Tolle mihi corpus quod aggrauat animam *& laudo Dominum.* Tolle mihi terrenam habitationem, deprimentem ſenſum multa cogitantem, vt à multis in vnum confluam, *& laudo Dominum*. Quamdiu autem ita ſum, non poſſum; prægrauor.

Chryſ. in c.4. Matth. ho.14. Nihil enim *præſens vita* differre videtur *à carcere*, ſed ſicut cùm triſte illud introimus habitaculum, circumdatos ac vinctos videmus catenis, ita etiam nunc, ſi (extra omnia nos phantaſmata collocantes) vnius cuiuſque ingrediamur vitam, eiuſque animam contemplemur, videbimus eam durioribus ferro vinculis colligatam.

Amb. lib. de bono mortis, cap.2. In exitu ipſo videamus, quemadmodum anima decedentis, paulatim *ſoluat ſe vinculis carnis*, & ore emiſſa, euolet *tamquam carcereo corporis huius exuta gurguſtio*.

Carcere

Carcere homo circumdatur, quia plerumque & virtutum profectibus, ad alta exurgere nititur, & tamen carnis ſuæ corruptione præpeditur, quâ bene exui Pſalmiſta deprecatur dicens: *Educ de carcere animam meam.* Greg. cap. 17. in c. 7. Iob.

Sancti autem viri, quia ſcriptum eſt, *corpus quod corrumpitur, aggrauat animam*, intentione iam quidem vltra ſemetipſos eminent, ſed tamen adhuc infirmitatis ſuæ incertis motibus ſubditi, corruptionis ſuæ ſe *carcere clauſos* dolent. Ait ergo Iob; *numquid mare ſum ego, aut cetus, quia circumdediſti me carcere?* ac ſi apertè diceret; mare vel cetus (iniqui videlicet, eorumque auctor malignus ſpiritus) quia effrænari ad ſolam perpetrandam iniquitatis licentiam appetunt, rectè pœnæ ſuæ carcere conſtringuntur; Ego autem quia iam æternitatis tuæ *libertatem deſidero*, cur adhuc necæ *carcere corruptionis premor?*

Videmus in hoc ſæculo *inſertos nexibus catenarum reos*, in ſpecie pompæ miſerabilis duci, & nonnumquam patiuntur inſontes, vt tolerabilius ſit mori, quàm talia ſubire ſupplicia. Optant vtique audiri bene ſibi conſcij. Optant etiam hi qui grauibus flagitijs urgentur, pœnam, mortis celeritate tranſigere, vt aliquanta compendia pœnarum lucrentur. Spes eſt etiam de iudicis miſericordia. Ipſo exilio *clauſtra carceris* duriora ſunt. Ambr. in pſal. 118.

Quemadmodum [igitur] eorum qui in Baſil.

hom. in Martyr. Iulittam. carceres conijciuntur; hi quidem in afflictione carceralium vinculorum detinentur, introcluſi diuturniore temporis morâ; illi verò ab eâ calamitate ſubmouentur, ſic & animæ. Etenim hæ diſtinentur in præſenti vitâ diutiùs; aliæ minùs, prò cuiuſque merito, dignitatéve, iuxta Diuinæ ſapientiæ profunditatem, ſic vt mens nulla hominum, ea poſſit attingere, quæ de vnoquoque noſtrum ipſe Creator præuidit. Non audis dicentem Dauid: *Educ de carcere animam meam*? Non audiſti vt ſancti eius exſoluta anima eſt? quid rurſus Simeon, Dominum noſtrum pio vlnarum aſtringens complexu, cuiuſmodi vocem emiſit? nónne hanc? *Nunc dimittis ſeruum tuum Domine*. Ei enim qui ad ſupernum & cœleſte domicilium feſtinus contendit, ſupplicio omni, *omni carcere* grauior eſt hæc inhabitatio corporis.

Anſel. in proſolog. cap. 1. O miſera ſors hominis cùm hoc perdidit ad quod factus eſt! ô durus & dirus caſus ille! heu quid perdidit & quid inuenit! quid abſceſſit, & quid remanſit! perdidit beatitudinem ad quam factus eſt, inuenit miſeriam, propter quam factus non eſt. Abſceſſit ſine quo infelix eſt, & remanſit quod per ſe, non niſi miſerum eſt. Ærumnoſi! vnde ſumus expulſi? quo ſumus impulſi? vnde præcipitati? quo obruti? A patriâ, in exilium; à viſione Dei in cœcitatem noſtram

noſtram; à iucunditate immortalitatis, in amaritudinem & horrorem mortis. Miſera mutatio! de quanto bono, in quantum malum! graue damnum, grauis dolor, graue totum! ſed heu me miſerum vnum de alijs miſeris filijs Euæ elongatis à Deo! quid incœpi? quid effeci? quò tendebam? quò deueni?

Diſſolue me, oro, à vinculis, quibus conſtrictus teneor, vt relinquens iſta omnia, tibi feſtinem, tibi ſoli inhæream, ſoli intendam. Hugo de S. Vict. li. 4. de anima, cap. 4.

Hinc me, CHRISTE *potens, educ iam, quæſo malisq́;*
Queis crucior medicam protinus affer opem.
Vnum homini eſt certumq́; bonum, fixumq́;, beata
Vita; animus cuius languet amore meus.

Naziā. carm. de exter. hominis vilitate

Felix anima, *quæ terreno reſoluta corpore libera cœlum petit!* ſecura eſt & tranquilla, non timet hoſtem neque mortem, habet enim ſemper præſentem, cernitq́ue indeſinenter pulcerrimum Dominum, cui ſeruiuit, quem dilexit, & ad quem tandem læta & glorioſa peruenit. Aug. medit. cap. 13.

Tu [ergo] Domine expectatio Iſraël, deſiderium ad quod ſuſpirat cor noſtrum quotidie; feſtina, ne tardaueris; ſurge, propera & veni, *vt educas nos de iſto carcere, ad confitendum nomini tuo.* Aug. ſolilo. cap. 23.

Veni Domine, & noli tardare, veni Domine IESV, veni & viſita nos in pace; veni *&* Aug. ſolilo. cap. 35.

[e]*educ vinctos de carcere*, vt lętemur coram te, corde perfecto ; veni ſaluator noſter; veni deſideratus cunctis gentibus, oſtende faciem tuam & ſalui erimus; veni lux mea, redemptor meus, *educ de carcere animam meam, ad confitendum nomini ſancto tuo!* O verè felices, qui *è carcere ad palatium* peruenerunt!

Quemadmodum deſiderat ceruus ad fontes aqua-rum; ita deſiderat anima mea ad te Deus. Pſal. 41.

41.

XXXXI.

Quemadmodum deſiderat ceruus ad fontes aquarum, ita deſiderat anima mea ad te Deus. *Pſal. 41.*

SCire cupis, mea lux, quibus intùs amoribus vrar?
Quantaq́ue flãma tui pectora noſtra coquat?
Nec ſatis extulero ſitientis imagine prati,
Aut violæ, nimio quæ iacet vſta die.
Nec ſatis æſtiferæ depinxero fulmine ſtellæ,
Cùm canis ardenti ſidere torret humum.
Ah! quàm puluereæ Libyes patiuntur arenæ,
Aeſtuat hæc, noſtro ſiccior ore, ſitis.
Siccior Icario quàm dum canis imminet aſtro,
Aut violæ toſto flos cadit vſtus agro.
Vis dicam, mea lux, quàm te meus ardor anhelet?
Ceruus vt irrigui fontis anhelat aquas.
Nempe venenifero paſtus ſerpente medullas,
Ceruus agit totis hauſta venena fibris;
Aut humeros tincti traiectus arundine teli,
Vritur occultâ viſcera tacta face.
Ille furit, pectuſq́ue citatus anhelitus vrget,
Cæcaq́ue per ſyluas ſaucius antra petit.
Antra petit fugiens ſalientibus humida riuis,
Vt ſua fontano guttura rore lauet.
Hic fontis ſcatebris ſitibunda refrigerat ora,
Pellit & amne ſitim, pellit & amne luem.

Haud aliter ſcelerum mihi mens temerata veneno,
Tela venenatâ combibit vncta manu.
Et modò combibitum populatur pectora virus,
Ardet & in tacito noxia flamma ſinu.
Nempe graues, animi ſunt toxica vindicis, iræ,
Et tua quæ iaculas tela, venena, Venus.
Quæq; grauant nimio ſpumantia pocula Baccho,
Pocula quæ diro gramine pota necant.
Aſpicis vt tumido turgeſcunt pectora faſtu?
Pectoribus faſtus virus inane tumet.
Quo ſitiens igitur peterem de flumine lympham,
Cùm mea tam varium viſcera virus edit?
Ah! niſi te, nullo ſitis hæc placatur ab hauſtu,
Tu potes hanc ſolus, fonte domare ſitim.
Scis etenim, mea lux, quàm te, meus ardor anhelet,
Ceruus vt irrigui fontis anhelat aquas.
Ceruus odori-ſequi fugitiuus ab ore Moloſsi,
In laqueos nullo ſæpè ſequente ruit:
Tum denſam aſpiciens venantûm, hinc, indè coronã,
Tela ſuper, ſaltu corpora fertur agens.
Exoritur clamorq; canum, ſtrepituſq; ſequentûm,
Ille fugit, tergo cornua celſa locans;
Ambiguuſq; pauet ne ſit comprenſus, & ipſa
Quæ iam præterijt tela, caneſq; timet.
Reſpectánſq; metu, per ſaxa, per auia currit,
Igneus atque illi ſpiritus ore micat.
Gutturaq; ardenti flagrant arentia linguâ,
Quâque ſitim releuet, quærit anhelus aquam.
Tum fontis mediis venas rimatus arenis,
Fontano rabidam mergit in amne ſitim;

Et bibit & potis largè ſe proluit vndis;
Haurit & exhauſto robur opemq; lacu.
Sic ego tartareis cingor, mea vita, ſagittis,
Aegraq; flammatâ torreor ora ſiti.
Hinc puer Idalius, premit hinc ad retia Bacchus,
Et multâ ancipitem trudit vterque cane.
Sublimes leuis hinc ſuſpendit Gloria caſſes,
Hinc tumidus pedicis fallere tentat Honor.
Indè cohors magnis ſociorum hortatibus inſtat,
Et docet exemplo crimina quiſque ſuo.
Hei mihi quot circum venabula ſtricta minantur!
Ceu fera, cum cincto clauſa tenetur agro.
Mille vias repetens, infràq;, ſupràq; pererro,
Si qua meæ pateant hoſpita luſtra fugæ.
Tum mihi per ſiccas ſitis æſtuat ignea venas,
Et ſenſim vapidas decoquit igne fibras.
Fontis inops igitur ad flumina quæq; recurro,
Flamma ſed hæc nullo flumine victa fugit.
Sic cadit obſcœnos miles defeſſus in hauſtus,
Sit licet infami turbida lympha luto.
Sperabam effoßis æſtum compeſcere riuis,
Aeſtus at infuſæ gurgite creuit aquæ.
Qualis in amne leuem ſectatur faucibus vndam
Tantalus, & fallit, quam dedit vnda, fidem.
Mobilibuſq; inhiat, deluſo gutture, lymphis,
Semper aquæ locuples, ſemper egenus aquæ.
Scilicet, haud tali calor hîc extinguitur vndâ,
Aut domat hanc fluuij turbida lympha ſitim.
Cæleſtes animus ſitit inſatiabilis vndas,
Ceruus vt irrigui fontis anhelat aquas.

Ite igitur nigro torpentia flumina cœno,
Non bibit è vili gurgite noſtra ſitis.
Ite graues ſtygiis ſerpentibus, ite lacunæ,
Noxia Tartareis flumina paſta vadis:
Ite, ſitit ſuperi dias mens fluminis vndas,
Ceruus vt irrigui fontis anhelat aquas.

Quemadmodum deſiderat Ceruus ad fontes aquarum, ita deſiderat anima mea ad te Deus. Pſal. 41.

HIc eſt mos amantium, amorem non celare, ſed enunciare vicinis, & dicere, e amare. Ardens enim res eſt natura dile-ctionis, nec poteſt anima ſuſtinere vt eam ſi-entio teneat. Ita hic beatus Deum amans, & rdens in amore, non poteſt in animo indu-ere vt taceat, ſed aliquando quidem dicit: *uemadmodum deſiderat Ceruus ad fontes aqua-um*; aliquando autem; *Deus, Deus meus, ad te de ace vigilo.* Chryſ. hom. in Pſal. 41.

Quis eſt qui ſic cantat? ſi volumus, nos umus; Et quid quæris extrà, quíſnam ſit, ùm in tuâ poteſtate ſit, eſſe quod quæris? ia fratres, ſimul amemus, ſimul in hac ſiti xardeſcamus, ſimul ad fontem intelligendi urramus. Deſideremus velut *Ceruus fontem.* eſideremus illum fontem, de quo ſcriptu-a dicit: *Quoniam apud te eſt fons vitæ.* Ipſe enim ons & lumen eſt, *quoniam in lumine tuo vide-mus lumen.* Si & fons & lumen eſt; meritò & itellectus eſt; quia & ſatiat animam auidam iendi. Curre ad fontes, deſidera aquarum ontes. Apud Deum eſt fons vitæ, & inſicca-ilis fons; in illius luce, lumẽ inobſcurabile. Aug. in Pſ. 41.

Lumen

Lumen hoc deſidera; quemdam fontem quoddam lumèn, quale non norunt oculi tui; cui lumini videndo, oculus interio præparatur; cui fonti hauriendo ſitis interio inardeſcit.

Cyril. lib. 5. in Ioã. cap. 10. Salutaris nimirum aqua, quæ noxiam huius mundi ſitim, & vitiorum ardorem prorſus extinguit, ſordes omnes peccatorun eluit, animæ noſtræ terram cœleſti imbre irrorat atque fœcundat; & ad ſolum Deun anhelo ſpiritu mentem humanam ſitienter reddit. Hâc aquâ largiter potatus fuit Prc pheta, cùm totus ad Deum ſuſpirans dixi *Quemadmodum deſiderat ceruus ad fontes aquarum, ita deſiderat anima mea ad te, Deus!*

Aug. in pſal. 41. Curre ad fontem, deſidera fontem, ſed noli vtcumque, noli vt qualecumque anim currere, vt *Ceruus* curre. Quid eſt? vt *Ceruu* Non ſit tarditas in currendo; impigrè curr impigrè deſidera fontem. Inuenimus enii inſigne velocitatis in Ceruo, ſed fortè no hoc ſcriptura ſolùm nos in Ceruo conſid rare voluit, ſed & aliud audi: Quid aliud e in *ceruo*? ſerpentes necat, & poſt ſerpentiu internecionem, maiori ſiti inardeſcit; pe emptis ſerpentibus ad fontes acriùs curri Serpentes, vitia tua ſunt; conſume ſerpent iniquitatis, tunc ampliùs deſiderabis fonte veritatis. Auaritia fortè in te tenebroſum liquid ſibilat, & ſibilat aduerſus verbum De

ſibil

ibilat aduerſus præceptum Dei. Et quia tibi
licitur contemnę aliquid, ne facias iniquita-
em; ſi mauis facere iniquitatem quam ali-
quod commodum temporale contemnere,
norderi magis eligis à ſerpente, quàm peri-
nere ſerpentem. Cùm ergo faueas adhuc vi-
io tuo, cupiditati tuæ, auaritiæ tuæ, ſerpenti
uo, quando in te inuenio tale deſiderium,
quo curras ad fontem aquarum? quando
concupiſcis fontem ſapientiæ, cùm adhuc la-
bores in veneno malitiæ? interfice in te, quic-
quid contrarium eſt veritati, & cùm te vide-
is tamquam vacare à cupiditatibus peruer-
is, noli remanere, quaſi non ſit quod deſide-
es. Quæris fortè vnde delecteris; Deſidera
vnde delecteris: *Deſidera ad fontes aquarum*, ha-
bet Deus vnde te reficiat, & impleat venien-
em ad ſe, & ſitiētem poſt interemptionem
ſerpentium, tamquam velocem Ceruum. Eſt
aliud quod animaduertas in Ceruo. Dicun-
ur Cerui, vel quando in agmine ſuo ambu-
ant, vel quando natando, alias terrarum par-
es petunt, onera capitum ſuorum ſuper ſe
inuicem ponere; ita vt vnus præcedat & ſe-
quantur qui ſupra eum capita ponant; & ſu-
pra illos alij conſequentes, & deinde alij,
donec agmen finiatur. Ille autem vnus, qui
pondus capitis in primatu portabat, fatiga-
us redit ad poſteriora, vt alius ei ſuccedat
qui portet quod ille portabat, atque fatiga-
tionem

tionem ſuam recreet poſito capite , ſicut & cæteri ponebant. Ita viciſſim portando quod graue eſt, & viam peragunt & inuicem ſe ne deſerunt. Nónne quoſdã Ceruos alloquitur Apoſtolus dicens: *Inuicẽ onera veſtra portate, & ſic adimplebitis legem Chriſti?* Talis ergo Ceruus in fide conſtitutus, nondum videns quod credit, cupiens intelligere quod diligit, patitur cõtrarios Ceruos, non ſolùm obſcurato intelligentiâ, in tenebris interiotibus conſtitutos, vitiorum cupiditate cæcatos, inſuper inſultantes, & dicentes homini credenti, & quod credit, non oſtendenti; *vbi eſt Deus tuus* quid ergo iſte Ceruus fecerit contra hæc verba, audiamus; vt ipſi, ſi poſſimus, faciamus Primò, expreſſit ſitim ſuam. *Quemadmodum* inquit, *Ceruus, deſiderat ad fontes aquarum, ita deſiderat anima mea ad te Deus.* Quid ſi Ceruus ad fontes aquarum, lauandi causâ deſiderat? vtrùm ergo bibendi, an lauandi cauſa neſcimus? audi quod ſequitur & noli quære. *Sitiuit anima mea ad Deum viuum.* Quid ſitiuit? *quando veniam, & apparebo ante faciem Dei?* hoc eſt, quod ſitio, venire & apparere ſitio in peregrinatione, ſitio in curſu, ſatiabor in aduentu. Sed quoniam ſicut *Ceruus deſidero ad fontes aquarum,* & eſt apud eum *fons vitæ.* Quid agam vt inueniam Deum meum: Conſiderabo terram; & facta eſt terra: Et magna pulcritudo terrarum, ſed habet artificem

ficem: Magna miracula ſunt ſeminum, atque gignentium, ſed habent iſta omnia Creatorem: Oſtendo magnitudinem circumfuſi maris; ſtupeo, miror; artificem quæro. Cœlum ſuſpicio & pulcritudinem ſiderum; admiror ſplendorem ſolis, exercitio diei ſufficientem; lunam nocturnas tenebras conſolantem. Mira ſunt hæc, laudanda ſunt hæc, vel etiam ſtupenda ſunt hæc; neque enim terrena, ſed etiam cœleſtia ſunt hæc. Nondum ibi ſtat ſitis mea. Hæc miror, hæc laudo, ſed eum, qui fecit hæc, ſitio.

Anima [enim] quam tangit amor Dei, nihil aliud poteſt cogitare, nihil deſiderare, ſed frequenter ſuſpirat, dicens: *Sicut Ceruus deſiderat ad fontes aquarum, ita deſiderat anima mea, ad te Deus meus.* Aug. manu. cap.20.

O fons vitæ, vena aquarum viuentium, quando veniam ad aquas dulcedinis tuæ, de terrâ deſertâ, inuiâ & inaquoſâ, vt videam virtutem tuam & gloriam tuam, & ſatiem ex aquis miſericordiæ tuæ ſitim meam? Sitio, Domine, fons vitæ es, ſatia me. Sitio Domine, ſitio te Deum viuum. Aug. ſolilo. cap.35.

Sitiuit in te anima mea, quàm multipliciter tibi caro mea. In aliâ vitâ, cùm reſurrexerit caro, ſatiabitur; modò ex corruptione fragilitatis ſi non manducemus, deficimus & eſurimus; ſi non bibamus, deficimus, & ſitimus. Si diu vigilemus, deficimus & dormimus; Aug. in pſal. 62.

mus; ſi diu ſtemus, fatigamur, ideò ſedemus; & ſi diu ſedeamus, fatigamur, & ideò ſurgimus. In iſtis omnibus multiplicibus defectionibus noſtris, ſitimus illam incorruptionem; & ſic caro noſtra, *multipliciter ſitit Deo*. In iſta Idumæa, in iſto deſerto, quàm multipliciter laborat, tam multipliciter ſitit: quàm multipliciter fatigatur, tam multipliciter ſitit illam infatigabilem incorruptionem, in terrâ deſertâ, ſine viâ, & ſine aquâ talis enim eſt mundus iſte.

XXXXI

Quando veniam et apparebo ante faciem Dei? Pſal. 41. 42.

XXXXII.

Quando veniam & apparebo ante faciem Dei? *Pſal.* 41.

AH quoties, mea lux, mihi ſeria verba dediſti,
Nulla ſecuta tamen, ſeria verba fides!
Euge breui venies, toties dixiſſe recordor;
Adde fidem verbis, dic ſemel, Euge veni.
Heu mihi, quàm longæ ſunt expectantibus horæ!
Plùs æui ſpatio creditur vna dies.
Iam, mea lux, lapſi menſes, tot aguntur & anni,
Spemq́ facis toties, ſpem tamen vſque negas.
Quid miſeram ſpatijs tam lentis ferreus vris?
Et toties, paruo hîc tempore, dicis, eris.
Iam lacerant ſalſis me publica compita ſannis,
Et tuus ille Deus, dic, vbi? quiſque rogat.
Quando igitur veniam? quando tibi libera ſiſtar?
Quando adſtabo, oculis obuia facta tuis?
Aſpicis vt iaceam miſerando ſquallida luctu!
Quâ careo, facies hæc mihi damna facit.
O facies animi crudele mei, tormentum!
Vnica quæ præſens eſſe medela potes.
O quando, facies toto ſpectabilis orbe,
Quando tuo dabitur lumine poſſe frui?
Scilicet vt grauis eſt terris, abſentia Phœbi,
Squallet & obſcurus, ſole latente, dies:
Nec color eſt hortis, nec amœnis gratia ſyluis,
Iamq́ ſilent homines, iamq́ ſiletis aues:

Mox vbi purpureo roſeum caput extulit ore,
Læta micat radijs, luce nitente, dies;
Et ſuus eſt hortis color, & ſua gratia ſyluis,
Iamq; ſonant homines, iamq; ſonatis aues:
Sic ego, te viſo, moriens, mea vita, reſurgo;
Viuaq;, non viſo protinus emorior.
Sæpè iubes, alio me paſcere lumina vultu,
Multaq; conſpectu corpora pulcra refers.
Aſpice prata, inquis, formoſos aſpice flores;
Picta mei multum prata coloris habent.
Aſpice cæruleo palantes æthere ſtellas;
Hæ quoque de noſtro lumine, lumen habent.
Aſpice & humanis præſtantia corpora formis;
Eſt meus humano multus in ore decor.
Siccine, Lux, noſtris ſperaſti illudere votis?
Falſaq; ſuppoſito vendere fruſta vitro?
Non ego mentitæ ſatiabor imagine formæ,
Ah, mea fax facies eſt, mea vita, tua!
Illa, ô digna Deo facies! grauis ille ſüaui
Mixtus in ore timor, parq; timoris, amor.
Nam quota pars tanti ſedet vllâ in fronte decoris,
Lux mea, quanta tuâ fronte, geniſq; ſedet?
Ah, neque ſi faciem coëat decor omnis in vnam,
Tanta ſit vllius gratia, quanta tua!
Lux mea, ſplendidior quanto ſupereminet aſtris
Lucifer, & quanto Cynthia Lucifero;
Ipſaq; quanto iterum ſuperatur Cynthia Phœbo,
Tanto formoſis omnibus ore præis.
De tribus id melius narrabit teſtibus vnus,
Qui tibi tum comites vertice Thabor erant:

Cùm

Cùm teſtata Deum facies tibi flammea luxit,
Cinxit & auratas fax radiata comas:
Nempe aliquis tantæ captus dulcedine lucis,
Et nimio formæ ſaucius igne tuæ;
Immemor & patriæ, oblituſq; ſuiq;, ſuorumq;,
Optabat ſtabiles figere monte lares.
Nec tamen auguſtum, qualis, quantuſq; videri
Cælitibus ſolitus, viderat ille Deum.
Viderat aërios abſiſtere vultibus ignes,
Vt ſolet accenſo candida mica foco:
Viderat ardenti rutilantem vertice flammam,
Quale laceßitum Sole refulget ebur.
Viderat, vt placidis Lucina videris in vndis,
Cùm tuus in nitidis fluctuat ardor aquis;
Aut qualis pelago Cæli vibratur imago,
Vnda repercußi cùm tremit igne poli.
Quid dicturus erat, tot â ſi luce coruſcas
Vidiſſet, circum tempora bina faces?
Quid ſi oculos? quid ſi faciem ſine nube micantem?
Quodq; polo facies lumen vtroque iacit?
Quando erit ille dies, mea lux, rex ille dierum,
Numinis ambroſio cùm ſinar ore frui!
Sæpè quidem veſtros ſpecto ſub imagine vultus,
Cùm vultus obeunt ſpica, merumq; tuos:
Magna, equidem fateor, tamẽ imperfecta voluptas,
Pro facie, faciem nube tegente frui:
At mihi mens alio ſtimulata cupidine flagrat,
Ardet & innubes læta videre genas.
Quando erit ergo dies, cùm te, ſine nube, videbo?
Impedient faciem vela nec vlla tuam?

Solaq́; quæ fueras animo libata voluptas,
Tandem oculis etiam percipiêre meis?
Illa dies, fauſto ſi quando affulſerit aſtro,
Iuro, erit his oculis carior illa dies.

Quando veniam & apparebo ante faciem Dei? Pſal. 41.

SI inuenis meliùs quàm videre faciem Dei, illuc te præpara. Væ tali amori tuo, ſi vel ſuſpicaris aliquid pulcrius, quàm eſt ille, à quo eſt omne pulcrum, quod te teneat, ne illum cogitare merearis. Aug. in Pſa. 43.

Qui fecit omnia melior eſt omnibus; qui pulcra fecit, pulcrior eſt omnibus; qui fortia, fortior eſt; qui magna, maior eſt. Quicquid amaueris, ille tibi erit: diſce amare in creatura Creatorem, & in factura factorem, ne teneat te, quod ab illo factum eſt, & amittas eum à quo & ipſe factus es. Aug. in Pſa. 39.

Dulciſſime, amantiſſime, benigniſſime, cariſſime, pretioſiſſime, deſideratiſſime, amabiliſſime, pulcerrime, quando te video? *quando apparebo ante faciem tuam?* quando satiabor de pulcritudine tuâ, quando educes me de hoc carcere tenebroſo, vt confitear nomini tuo? Aug. medit. cap. 37.

Dic nunc totum cor meum, dic nunc Deo; *Quæro vultum tuum, vultum tuum Domine requiro.* Eia nunc ergo, Tu Domine Deus meus, doce cor meum, vbi & quomodo te quærat, vbi & quomodo te inueniat. Quibus ſignis, quâ facie, te quæram? numquam Anſel. in proſolog. cap. 1.

te vidi, Domine Deus meus; non noui faciem tuam, quid faciet altiſſime Domine, quid iſte tuus longinquus exul? quid faciet ſeruus tuus anxius amore tui, & longè proiectus à facie tuâ? anhelat videre te, & nimis abeſt illi facies tua. Dominus Deus meus es, & Deus meus, & nondum te vidi. Tu me feciſti & refeciſti, & omnia mea bona, tu mihi contuliſti, & nondum noui te. Denique *ad te videndum* factus ſum, & nondum feci propter quod factus ſum.

Aug. ſolilo. cap. 36. Hæc eſt plena beatitudo, & tota glorificatio hominis, *videre faciem Dei ſui*, videre eum qui fecit Cœlum & terram, videre eum, qui fecit eum, qui ſaluauit eum, & qui glorificauit eum. *Exquiſiuit te facies mea faciem tuam, Domine, requiram*, faciem Domini virtutum, in qua ſolâ, conſiſtit tota gloria ſempiterna beatorum.

Aug. ſolilo. cap. 35. *O quando veniam & apparebo Domine ante faciem tuam?* putáſne, videbo diem illam diem, inquam iucunditatis & lætitiæ, *diem quam fecit Dominus, vt exultemus & lætemur in eâ*? O dies præclara & pulcra, neſciens veſperum, non habens occaſum, in quâ audiam vocem laudis, vocem exultationis & confeſſionis; in quâ audiam; *intra in gaudium Domini tui!* Intra in gaudium ſempiternum, in domum Domini Dei tui, vt

ſun

ſunt magna & inſcrutabilia & mirabilia, quorum non eſt numerus. Intra in gaudium ſine triſtitiâ, quod continet æternam lætitiam; vbi erit omne bonum, & non erit aliquod malum; vbi erit quicquid voles, & non erit, quicquid noles; vbi erit vita vitalis, dulcis & amabilis, ſemperque memorialis; vbi non erit hoſtis impugnans, nec vlla illecebra, ſed ſumma & certa ſecuritas, ſecura tranquillitas, & tranquilla iucunditas, iucunda felicitas, felix æternitas, æterna beatitudo, beata viſio, quæ eſt gaudium Domini Dei tui.

Hanc verò, dulcedinem, vt guſtauit Petrus, omnium inferiorum oblitus, clamauit quaſi ebrius, dicens; *Domine bonum eſt nos hîc eſſe, faciamus nobis hic tria tabernacula.* hic moremur, te contemplemur, quia nullo alio indigemus. Sufficit nobis, Domine, *videre te*, ſufficit, inquit, tantâ dulcedine ſatiari: vnam enim ſtillam dulcedinis ille guſtauit, & omnem aliam faſtidiuit dulcedinem. Quid putas dixiſſet, ſi magnam illam multitudinem dulcedinis Diuinitatis tuæ guſtaſſet, quam abſcondiſti timentibus te? Aug. ſolilo. cap. 22.

Vide quoque ardentem hominem [Dauidem] vide inflammatum, ſciens enim ſe cùm hinc receſſerit, eum eſſe *viſurum*, ne expectat Chryſ. homil. in Pſal. 41.

pectat quidem dilationem; moram enim non patitur; & ſi eſſet quidem priuatus aliquis, humiliſque & abiectus, & viuens in paupertate, magnum quiddam eſſet, vel ſic, vitam præſentem contemnere; ſed non eſſet adeò magnum vt nunc eſt, vtpote Rex eſt, & tantis fruitur delicijs, tantæque eſt gloriæ particeps, & eſt innumerabiles victorias conſecutus, multaque bella vicit, & eſt omni ex parte clarus, inſignis & illuſtris; hæc qui omnia irrideat, diuitias & gloriam & omnes delicias, ad futura autem aſpiret & inhiet, hoc eſt magni cuiuſdam & excelſi animi, hoc eſt animæ, quæ tenetur ſtudio ſapientiæ, & cœleſti amore verè capta eſt.

Aug. in Pſ. 138. Moyſes ſic deſiderauit & concupiuit videre ipſam ſpeciem Dei, & loquenti ſecum Deo dixit: *Si inueni gratiam ante te; oſtende mihi temetipſum, adimplebis me lætitiâ cum vultu tuo.*

Aug. ſolilo. cap. 23. Et ego paruulus, inter paruulos familiæ tuæ, Deus pater, & virtus mea, *quando veniam & apparebo ante faciem tuam*, vt qui nunc tibi confiteor ad tempus, ex tunc confitear tibi in æternum? Beatus ero ſi fuero admiſſus ad videndam claritatem tuam. Quis mihi hoc tribuat, vt ad hoc venire permittas me!

Sed

Sed *quando veniam?* en quod citius eſt Deo, tardum eſt deſiderio. *quando veniam & apparebo ante faciem Dei?* ex illo deſiderio eſt & hoc, quod clamatur alibi: *vnam petij à Domino, hanc requiram, vt inhabitem in Domino Domini, per omnes dies vitæ meæ.* Quare hoc? vt contempler delectationem Domini, *quando veniam & apparebo ante faciem Domini.* Interim dum meditor, dum curro, dum in viâ ſum, antequam veniam, antequam appaream, *fuerunt mihi lacrymæ meæ panes die ac nocte, cùm dicitur mihi per ſingulos dies; vbi eſt Deus tuus.* Aug. in Pſa. 41.

Eia, iam Domine! eia. appare mihi & conſolatus ero! Exhibe præſentiam tuam, & cōſecutus ero deſiderium meum, reuela gloriam tuam, & erit perfectū gaudium meum, *ſitiuit in te anima mea, quàm multipliciter tibi caro mea! ſitiuit anima mea ad Deum fontem viuum; quando veniam & apparebo ante faciem Domini.* Quando venies conſolator meus, quem expecto? ô ſi quando videbo gaudium meum, quod deſidero! ô ſi ſatiabor, cùm apparuerit gloria tua, quam eſurio! ô ſi inebriabor ab vbertate domus tuæ, ad quam ſuſpiro! ô ſi potabis me torrente voluptatis tuæ, quam ſitio! ſint mihi, Domine, interim *lacrymæ meæ panes die ac nocte*, donec dicatur mihi, Ecce Deus tuus: donec audiat anima mea, Ecce ſponſus tuus. Aug. medit. ca. 40.

Oſtende te mihi, conſolator meus, *videam* Aug.

ſolilo. cap.1. *te*, lumen oculorum meorum, veni gaudium ſpiritus mei; *videam te* lætitia cordis mei. Diligam te vita animæ meæ. *Appare mihi,* delectatio mea, ſolatium meum dulce, Domine Deus meus, vita mea, & gloria tota animæ meæ!

Quis dabit mihi pennas ſicut columbæ, et volabo et requieſcam ? Pſal. 54.

XXXXIII.

Quis mihi dabit pennas ſicut columbæ, & volabo & requieſcam?
Pſalm. 54.

MAgne opifex rerum, generis mortalis origo,
Corpora noſtra tuâ ſunt fabricata manu.
Si tamen aduerſis liceat contendere verbis,
Quos habeant næuos corpora noſtra, querar.
In tria ius homini vaſtiſſima regna dediſti;
In maria, in terras, ætheriâſq; domus:
Tanta ſed vt iuſtis tria regna gubernet habenis,
Non quantum hæc poſcit machina, robur habet.
Parce, parùm timide temeraria verba loquenti,
Plus operi vitij, quàm reputetur, ineſt.
Momus abeſſe homini, fertur, doluiſſe feneſtram,
Cætera tam nitidæ membra probaſſe domus:
Sed fueritne foris, fueritne foraminis vſus,
Lis erit arbitrio, Mome, ſecanda tuo.
Officit humanæ, me iudice, turpius ædi,
Nulla quod obſequium ſquamma vel ala ferat.
Non quod opus ſquammis vt terra regatur & alis;
Imperium terræ ſquamma nec ala iuuat.
Sed ſimul ætherias homo cùm moderetur habenas,
Et ſimul æquoreæ cærula ſceptra plagæ;
Quâ niſi ſint pinnæ, tumidas reget arte procellas?
Quâ niſi ſint pennæ, nubila lege premet?
Vt volet, aëriâ volucris petit ardua, pennâ;
Piſcis vt æquor aret, ſquammea pinna iuuat.

Sed

Sed neque pinna vices homini, neque pēna miniſtrat,
Et ſimul hic fluctus & ſimul Aſtra reget?
Nec pelago piſcis, neque nubibus imperat ales,
Cur opus his, pennâ, remigioq́ue fuit?
Scilicet, ingenij minus, orbis & artis haberet,
Ni ſtreperet pennis ſtridula muſca ſuis.
Nec ſtabili geminus penderet cardine mundus,
Bina niſi querulas ala moueret, apes.
Quid, quod & in triplici, volucrum viliſsime, regno,
Principis inſtar, iter Merge natator, agas:
Et modo gramineâ pedes expatieris in herbâ;
Mox auis, alta petas; mox freta nauta, ſeces.
Quin potius triplicis ceſsit tibi regia mundi,
Per tria qui pennis hoſpita regna volas?
Aut tria ſi fuerint hominis loca credita curæ,
Cur homini, triplici non licet ire viâ?
Cærulus æquorei Nereus pater ipſe profundi,
Non niſi ſquammigeris, currere fertur equis:
Iuppiter, aërium qui flectere fingitur orbem,
AEtheris, ipſe vehens alite; carpit iter.
Nec leuitas hominem celeri fert plumea pennâ,
Nec liquidas pinnâ remige findit aquas.
Et flectet geminum iuſtis ſine viribus, orbem,
AEthere factus auis, factus in amne ratis?
Vt tamen vndifragæ careat moderamine pinnæ,
(Plurima cùm pinnis corpora caſſa natent)
At ſine præpetibus nulli patet ardua pennis,
Quæ patet aligero Regia ſola gregi:
O liceat vacuas mihi tollere corpus in auras,
Altaq́ue ſidereæ viſere regna plagæ!

Aſpice

Aſpice, quos inter iaceat mea patria mores,
Indignus patriæ nomen habere locus.
Aſpice, nec quod amem volucres, mirabere, pennas,
Me grauior, quàm quæ Perſea, cauſſa mouet.
Pegaſeis vtinam rapiar ſuper æthera plantis,
Aut moueat volucres Perſeos ala pedes!
Aut agiles humeris aptes mihi, Dædale, ceras,
Icarijs quamvis fabula labar aquis!
Aut lapſas agitem pennato pectore plumas,
Quas vulſit vario picta columba ſinu!
Aſtra columbinis meditabor protinus alis,
Et ferar ante tuam, Iuppiter, ales auem.
O ſtultæ volucres, gens nata paluſtribus vluis,
Sueta cauernoſos turba natare lacus!
Non ego, ſi veſtras mihi Dædalus applicet alas,
Littora vel ſcopulos imaq; ſaxa legam.
Non ego, fluminea volitem leuis accola ripæ,
Aut mea percuſſas penna flagellet aquas:
Non mea torpentes circumvolet ala paludes,
Vt propior ſegnes radit hirundo lacus.
Non mea, ceu mœſtis Ceyx dum plangitur vndis,
Humida vicino ſe lauet ala freto.
Perſequar ætherium ſublimior ales Olympum,
Altaq; mox ſolitis niſibus aſtra petam.
O quondam felix hominum, modò turba volucrum,
Quos amor, in celeres iraq; vertit aues!
Cur mea nõ capiũt volucres quoque brachia plumas,
Induit aut motas hiſpida penna manus?
Quot ludunt liquidis examina plumea campis,
Aligeroq; ſecant nubila celſa pede!

Si mihi, Niſe, tuo plumeſcant brachia fato;
Cruraq́; Scyllæis veſtiar hirta comis;
Si leuis Aönio fierem certamine pica,
Aut, Cytheræa, tuâ verterer ales aue;
O mea ſi tangant aliquod ſuſpiria Numen,
Muter vt in pennas caſta columba, tuas!
Scilicet aduectâ, ceu Chaonis ales, oliuâ
Reppetijt notæ tecta Noëa ratis;
Protinus aligeris raperer ſuper æthera velis,
Noſtra nec has iterum viſeret ala plagas.

Quis mihi dabit pennas ſicut columbæ, & volabo & requieſcam? Pſalm. 54.

INARDESCIT & ſuſpirat omnis peregrinus in ſæculo. Patria bona, patria cœleſtis, patria contemplationis, Angelorum patria! vbi nullus moritur, quo nullus hoſtis admittitur. Patria vbi habes ſempiternum Deum amicum, vbi nullum timeas inimicum. Aug. ſer. 145. de tēp.

Quis dabit mihi pennas ſicut columbæ, & volabo & requieſcam? Nihil mihi tam dulce, quàm cum Domino meo eſſe, præbe, mihi, rogo, *pennas*, quibus indutus, ad te volitem ſurſum. Aug. medit. cap. 37.

Quas *pennas*, niſi duas alas, duo præcepta charitatis, in quibus duobus præceptis tota lex pendet & Prophetæ? has alas, *has pennas*, ſi recipiam, poſſum fugere à facie tuâ ad faciem tuam; & à facie irati ad faciem placati. Iam volemus ſpe & deſiderio habentes alas geminæ charitatis. Hoc meditemur, hæc ſit ſpes noſtra, hæc ſit conſolatio noſtra. Recipiamus *pennas* per charitatem, quas amiſimus per cupiditatem; cupiditas enim *viſcum* facta eſt *pennarum noſtrarum*; eliſit nos de libertate aëris noſtri, id eſt, aurarum illarum liberarum ſpiritus Dei. Inde eliſi perdidimus *pennas*, & fuimus quodammodo captiuati *in aucupis poteſtate*, In iſtâ vitâ, inter tanta ſcandala, Aug. in Pſ. 138.

dala,

dala, inter tam multa peccata, inter tantas turbas tentationum quotidianarum, quotidianarum ſuggeſtionum malarum: quid facio?

Ambr. de fuga ſæculi. cap 5. Omne tēpus in ſollicitudine, omnis vita in moleſtijs *in medio*, inquit, *laqueorum ambulas*, & alius; *in viâ quâ ambulat, extentos ſibi, ſed abſconditos laqueos querebatur*; ne deprehenſus caderet; volebat fugere *ſicut paſſer*, ſed adhuc *laqueus contritus non erat*. *Periÿt*, inquit, *fuga à me*. Grauatas habebat *pennas* per illam *tenebroſam aquam in nubibus aëris*, & fortaſſe euolare non poterat. Denique *illas pennas* quærebat accipere, vt *euolaret & requieſceret* ſicut ſcriptum eſt: *quis mihi dabit pennas ſicut columbæ, & volabo & requieſcam?*

Ambr. lib 4. in c. 4. Luc. Etenim quaſi clauis quibuſdam ſuffigitur anima, corporis voluptatibus, & cùm ſemel adhæſerit cupiditatibus demerſa terrenis, difficile in altum poteſt, vnde deſcendit, ſine Dei fauore *reuolare*. Actuum enim ſuorum laqueis vincta & deliciarum ſæcularium illecebris obnoxia iam tenetur.

Ambr. ſer. 70. Volare non poteſt niſi quod purum leue atque ſubtile eſt, cuius nec ſinceritas intemperantiâ retardatur, nec alacritas, nec velocitas mole grauatur. Grauari autem *volatum* dico non tam mole membrorum quàm delictorum; vnde puto, etiam in ipſis auibus ideò velociùs *columbam* pænè præ omnibus

volitare,

volitare, quòd alacritatem & innocentiam comitetur. Denique S. Dauid cùm puritate mentis volare concupiſceret, non alterius animantis niſi *columbæ optauit alas*; dicens, *quis dabit mihi pennas ſicut columbæ, & volabo & requieſcam!* Intelligebat enim quòd altiora faciliùs penetrantur ſimplicitate mentis, quàm *leuitate pennarum*.

Conceperat amorem verbi Dei, & cupiebat ad ipſum *volatu celeri peruenire* dicẽs: *Quis mihi dabit pennas, ſicut columbæ, & volabo & requieſcam? volabo* ſenſibus, *volabo* intellectibus ſpiritualibus, *& requieſcam*, cùm apprehendero ſapientiæ & ſcientiæ eius theſauros. Puto enim, quia ſicut qui mortem CHRISTI recipiunt, & mortificant membra ſua ſuper terram, conſortes efficiuntur ſimilitudinis mortis eius; ita & hi qui virtutem Spiritus Sancti recipiunt, & ſanctificantur ex eo, & donis eius replentur (quia ipſe *in ſpecie columbæ* apparuit) etiam ipſi *columbæ* fiant, vt de terrenis & corporeis locis *euolent ad cœleſtia, pennis Sancti Spiritus eleuati*. Orig. hom. 4. in Cant.

Bene factum eſt *vt pennas* acciperetis ſicut *columbæ, & volaretis ad requieſcendum*. Nam in terrâ non erat requies, ſed labor & dolor & afflictio ſpiritus. Quid ergo timendum eſt ſic volanti? niſi fortè cadauer, vel ſimile aliquid videat in terrâ, cuius deſiderio tractus, videatur à venatoribus illis peſſimis, & præparatis Bern. ſerm. ſuper *Beati qui habitant*.

laqueis capiatur, *& ſint nouiſſima hominis illius peiora prioribus*?

Aug.in Pſ.76. Etenim tamdiu tranſilire debemus, quicquid nos impedit, quicquid irretit; quicquid *viſco quodam illigat*, & onere aggrauat *volatum noſtrum* donec perueniamus ad id quod ſufficit, vltra quod nihil eſt, infra quod ſunt omnia, ex quo ſunt omnia.

Aug. medit. cap. 37. Da, quæſo, toto deſiderio & omni ſtudio, tendere quo te aſcēdiſſe credimus, vt in præſenti quidem miſeriâ ſolo tenear corpore, tecum autem ſim cogitatione ſemper & auiditate; vt ibi ſit cor meum, vbi tu es theſaurus meus deſiderabilis, & incomparabilis, multumque amabilis. Aſſumat Domine, aſſumat, rogo, ſpiritus meus *pennas* & *volitet & non deficiat*, volet & perueniat vſque ad decorem domus tuæ, & *locum habitationis gloriæ tuæ.*

Ibid. Tene cor meum manu tuâ, quia ſine te ad altiora non rapitur, illic feſtino, vbi ſumma pax regnat & iugis tranquillitas rutilat. Tene & rege ſpiritum meum, & aſſume illum ſecundùm voluntatem tuam, vt te duce, aſcendat ad illam regionem vbertatis, vbi paſcis Iſrael in æternum pabulo veritatis.

XXXXIIII.

Quam dilecta tabernacula tua, Dn̄e virtutum! Concupiſcit et deficit anima mea in atria Domini. Pſal. 83.

44.

XXXXIIII.

Quàm dilecta tabernacula tua Domine virtutum! concupiſcit & deficit anima mea in atria Domini. *Pſal.* 83.

O Qui ſidereas ducis fortiſsime turmas,
Cui cingunt decies millia mille latus!
Quàm tua Regifico radiant Prætoria luxu!
Mens ſtupet, & tantæ languet amore domus.
Mœnia Tænario defendunt marmore muros,
Limina ſunt Parius portaq́ꝫ celſa lapis.
Veſtibulo rutilant adamantum lumine valuæ,
Amplaq́ꝫ magnificus culmina ſplendor habet.
Fulgurat excelſis fuluum laquearibus aurum,
Et camera auratâ cedrina fulta trabe.
Tectum auguſtũ, ingens, gemmiſq́ꝫ, auroq́ꝫ ſuperbũ,
Scilicet apta Deo, Cœlicoliſq́ꝫ domus.
Stratus humi calcatur onyx, vitreiq́ꝫ plateas
Stellarum fundant, marmora fulua, globi.
Iam ſua temperies placido mitiſsima Cœlo eſt;
Vt ſolet à vernis aura tepere flabris.
Nec glacialis hiems tremulo pede pulſat Olympum,
Icta nec hibernâ grandine tecta ſonant.
Nec pallent viſo moritura ſole pruinæ,
Nec ſtant marmoreo flumina vincta gelu;

Nec coquit æſtiui Cererem iuba ſæua leonis,
Solſtitij medius nec furit igne dies.
Nec viridis folijs ſanguis feruore recedit,
Nec toſtus nimio ſole fatiſcit ager.
Perpetuum ver aſtra colunt, friguſq; caloremq;
Inter, Cœlicolæ tempora veris agunt.
O qui ſidereas habitas, Rex maxime, ſedes,
Quàm tua præ terris inuidioſa domus!
Quin abſunt gelidi brumæ intractabilis imbres,
Quiq; rigat madidos imbrifer hœdus agros;
Aeoliæq; ſilent animæ tranquilla per alta,
Quaſſaq; nec venti murmure ſpica tremit.
Stat placidus poſitis Aquilonum flatibus æther,
Seruat & æternus longa ſerena tenor.
Sed neque flammantes liquido lauat æquore currus,
Nec ſubit occiduas Sol fugitiuus aquas.
Nec premit aſtra dies, neque Sol fugat æthere ſtellas,
Nec premitur laſſus nocte fugante dies.
Nulla polos tacitis nox obruit atra tenebris,
Nigraq; ſubducto ſomnia ſole vocat.
Exulat æthereis longè nox horrida terris,
Regnat & æterno lumine clara dies:
Clara dies, æterna dies, ſeptemplice Phœbi,
Fulmineam noſtri lampada, luce premens.
O qui ſidereas habitas, Rex maxime, ſedes,
Quàm tua præ terris inuidioſa domus!
Sollicitæ procul hinc, poſuêre cubilia curæ,
Et metus & triſti luridus ore dolor;
Et caput atrato luctus velatus amictu,
Leſſus & impexis nænia mœſta comis.

Et labor & toto gemitus proſcriptus Olympo,
Et lis & rabidi iurgia rauca fori,
Rixaq́ꝫ, inuidiaq́ꝫ, cruentaq́ꝫ ſanguine bella.
Monſtraq́ꝫ, quæ ſecum plurima, bella trahunt.
Pauperies febrisq́ꝫ, famesq́ꝫ, ſitiſq́ꝫ, lueſq́ꝫ
Quæq́ꝫ ſequi ſolitæ Martia caſtra neces.
Hîc clauſæ Bello portæ, & ſine militis armis
Otia cœlicolæ mollia pacis agunt.
Non galeæ non ſcuta micant, non claſsica clangunt,
Miteſcunt poſitis aurea ſæcla tubis.
Tabificiq́ꝫ abſunt, examina pallida, morbi,
Quæque cohors Letho præuia ſternit iter.
Quin etiam Letho interdictum mœnibus vrbis,
Nec quidquam in Superûm corpora iuris habet.
Lætitiæ data cura domus, quæ ſedula fletum
Elyſij longè finibus arcet agri.
Inſtruit æternis conuiuia Regia menſis,
Quas recreant feſtis gaudia ſancta iocis.
Non quia Cœlicolæ dapibus ieiunia ſoluant,
Aut vllus Superûm proluat ora liquor.
Abſq́ꝫ epulis, hîc omnis amor compreſſus edendi,
Omnis & abſque meri munere pulſa ſitis.
Non iſtis temerant Superi conuiuia menſis,
Aut Regio ſimiles ſuggerit illa dapes.
Elyſium ſine carne epulas Bacchoq́ꝫ miniſtrat
Cœlicolumq́ꝫ venit nullus in ora cibus.
Cœleſtes onerant, incognita fercula lances,
Quales nemo hominum, contigit ore cibos.
Ambroſiæ, Superos hilarat, quis neſcio, ſuccus,
Diuis, & æterno nectare potus alit;

 Sicq́ꝫ

Sicq́; ſuper ſtrato æternùm diſcumbitur oſtro,
Gaudet & auratis gens epulata toris.
Gaudet, & Angelicos placidis bibit auribus hymnos,
Et ſalit, & rutilam ſub pede plaudit humum.
O qui ſidereas habitas Rex maxime ſedes,
Quot tua delicijs affluit illa domus!
Iam flagrat & ſtudio nimis inflammata videndi,
Mens deſiderio deficit ægra ſuo.

Quàm dilecta tabernacula tua Domine virtutum! concupiſcit & deficit anima mea in atria Domini. Pſal. 83.

MATER Hieruſalem, Ciuitas ſancta Dei, chariſſima ſponſa CHRISTI, te amat cor meum, pulcritudinē tuam amat cor meum, pulcritudinem tuam nimiùm deſiderat mēs mea. O quàm decora, quàm glorioſa, quàm generoſa tu es! Tota pulcra es, & macula non eſt in te. Fœlix anima mea, ſemperque fœlix in ſæcula, ſi intueri meruero gloriam tuam, beatitudinem tuam, pulcritudinem tuam, portas & muros, & plateas tuas, & manſiones tuas multas; nobiliſſimos ciues tuos, & fortiſſimum Regem tuum in decore ſuo. Muri namque tui ex lapidibus pretioſis; portæ tuæ ex margaritis optimis; plateæ tuæ ex auro puriſſimo, in quibus iucūdum alleluya ſine intermiſſione concinitur; manſiones tuæ multæ, quadris lapidibus fundatæ, ſaphyris cōſtructæ, laterculis coopertæ aureis, in quas nullus ingreditur, niſi mundus, nullus habitat inquinatus. Specioſa facta es & ſuauis in delicijs tuis, mater Hieruſalem; nihil in te tale, quale hîc patimur, qualia in hâc miſerâ vitâ cernimus. Non ſunt in te tenebrę, aut nox, aut quælibet diuerſitas tempo- Aug. medit. cap. 25.

rum,ſed Deus de Deo, lux de luce,Sol Iuſtitiæ ſemper illuminat te, Agnus candidus & immaculatus, lucidum & pulcerrimum eſt lumen tuum: Sol tuus & claritas tua, & omne bonum tuum, huius pulcerrimi Regis indeficiens contemplatio:Ipſe Rex Regum in medio tui,& pueri eius in circuitu eius.

Ibi Hymnidici Angelorum chori. Ibi ſocietas ſupernorum Ciuium. Ibi dulcis ſolennitas omnium, ab hâc triſti peregrinatione ad tua gaudia redeuntium. Ibi Prophetarum prouidus chorus. Ibi duodenus Apoſtolorũ numerus.Ibi innumerabilium Martyrum victor exercitus.Ibi Sanctorum Confeſſorum ſacer conuentus. Ibi veri & perfecti Monachi.Ibi ſanctæ mulieres, quæ voluptates ſæculi, & ſexus infirmitatem vicerunt.Ibi pueri & puellę annos ſuos ſanctis moribus tranſcenderunt. Ibi oues & agni, qui iam huius voluptatis laqueos euaſerunt. Exultant omnes in proprijs manſionibus,diſpar eſt gloria ſingulorum, ſed communis eſt lætitia omnium. Plena & perfecta ibi regnat charitas, quia Deus eſt ibi omnia in omnibus; quem ſine fine vident, & ſemper videndo in eius amore ardent, amant & laudant, laudant & amant. Omne opus eorum laus Dei ſine fine,ſine defectione,& ſine labore.Felix ego & verè in perpetuum felix, ſi poſt reſolutionem huius corpuſculi, audire meruero illa

cantica

cantica cœleſtis melodiæ; quæ cantantur ad laudem Regis æterni, ab illis ſupernæ patriæ ciuibus, beatorumque ſpirituum agminibus! Fortunatus ego, nimiumque beatus, ſi & ego ipſe meruero cantare ca , & aſſiſtere Regi meo & Duci meo!

O tu vita, quam præparauit Deus ijs, qui diligunt eum! vita vitalis, vita beata, vita ſecura, vita tranquilla, vita pulcra, vita munda, vita caſta, vita ſancta, vita ignara mortis, neſcia triſtitię, vita ſine labe, ſine dolore, ſine anxietate, ſine corruptione, ſine perturbatione, ſine varietate & mutatione , vita totius elegātiæ & dignitatis pleniſſima; vbi non eſt aduerſarius impugnans, vbi nulla peccati illecebra, vbi eſt amor perfectus, & timor nullus, vbi dies æternus & vnus omniū ſpiritus, vbi Deus facie ad faciem cernitur, & hoc vitæ cibo, mens ſine defectu ſatiatur. Libet me tuæ intendere claritati , delectant me bona tua auido corde. Quanto plus valeo mecum cōſiderare, tāto plus amore tui langueo, tui vehemēti deſiderio tuique dulci memoriâ admodum delector. Libet itaque, libet in te oculos cordis attollere, ſtatum mētis erigere, affectum animi conſeruare. Libet ſanè de te loqui, de te audire, de te ſcribere, de te conferre ; de tuâ beatitudine & gloriâ quotidie legere & lecta ſæpiùs corde reuoluere, vt vel ſic poſſim ab huius mortalis perituræque vitæ ar-

Aug. medit. cap. 22

tæ ardoribus, periculis & ſudoribus ſub tuæ vitalis auræ dulci refrigerio tranſire & tranſiens, ſinu tuo feſſum caput dormiturus vel paululùm reclinare. O tu vita feliciſſima! ô Regnum verè beatum carens morte, vacans fine! cui nulla tempora ſuccedunt per æuum, vbi continuus ſine nocte dies neſcit habere tempus, vbi victor miles, illis hymnidicis Angelorum ſociatus choris, cantat Deo ſine ceſſatione canticum de canticis Sion.

Hugo de S. Victore lib. de anima cap. 4.

Quæ cantica, quæ organa, quæ cantilenę, quæ melodiæ ibi ſine fine decantantur! ſonant enim ſemper melliflua hymnorum organa, ſuauiſſima Angelorum melodia, cantica canticorum mira, quæ ad laudem & gloriam tuam à ſupernis ciuibus in perpetuum decantantur.

Aug. manu. cap. 24.

O anima, ſuſpira ardenter, deſidera vehementer, vt poſſis venire ad illam ſupernam Ciuitatem, de quâ tam *glorioſa dicta ſunt*, in quâ *ſicut lætantium omnium habitatio eſt!*

Aug. li. 22. de Ciuit. Dei, cap 30.

Quanta erit illa felicitas, vti nullum erit malum, nullum latebit bonum! vacabitur Dei laudibus, qui erit omnia in omnibus! Admoneor etiam ſancto Cantico, vbi lego: *Beati qui habitant in domo tuâ Domine, in ſæcula ſæculorum laudabunt te.* omnia membra & viſcera incorruptibilis corporis, quę nunc videmus per vſus neceſſitatis varios diſtributa, quoniam tunc non erit ipſa neceſſitas; ſed plena

plena,certa,ſecura,ſempiterna felicitas, proficient in laudibus Dei.

Vera ibi gloria erit, vbi laudantis nec errore quiſquam nec adulatione laudabitur. Verus honor,qui nulli negabitur digno,nulli deferetur indigno. Vera pax ibi eſt,vbi nihil aduerſi nec à ſeipſo,nec ab alio quiſquam patietur.Pręmium virtutis erit ipſe,qui virtutem dedit, eique ſeipſum, quo maius nihil poſſit eſſe, promiſit. Quid enim eſt aliud quod per Prophetam dixit:*Ero illorũ Deus, & ipſi erunt mihi plebs*;niſi ego ero vnde ſatientur, ego ero quæcumque ab hominibus honeſta deſiderantur, & vita & ſalus & victus & copia & gloria & honor & pax & omnia bona? ſic enim & illud rectè intelligitur, quod ait Apoſtolus, *vt ſit Deus omnia in omnibus ipſe finis erit deſideriorum noſtrorum*, qui ſine fine videbitur,ſine faſtidio amabitur,ſine fatigatione laudabitur. ibi vacabimus & videbimus,videbimus & amabimus, amabimus & laudabimus.Ecce quod erit in fine,ſine fine. Nam quis alius noſter eſt finis, niſi peruenire ad Regnum cuius nullus eſt finis?

O Anima, quid dicere valeo, cùm futurum gaudium aſpicio? Iam pænè præ admiratione deficio, quia gaudium erit intus & extra, ſubtus & ſupra, circum & circa. Gaudebis igitur in omnibus, gaudebis de omnibus. Bonau. ſolilo. cap.4.

O Ani-

Bonau. ſolilo. cap.4. O Anima, qualis tibi erit dies illa, cùm ad hanc felicem choream fueris aſſumpta, & cùm omne tormentum tibi (ſi piè vixeris, ſi patienter ſuſtinueris) conuertetur in æternum iubilum! Tunc de omnibus his laudabis Dominum Deum tuum, labijs exultationis, dicens: *Miſericordias Domini in æternum cantabo.*

Ambr. in oration.b. O domus Dei æterna, poſt CHRISTI dilectionem, tu eſto lætitia mea & cõſolatio; dulcis memoria tui beati nominis, ſit releuatio mœroris, tædiorumque meorum; Tædet enim me valde vitæ huius & iſtius erumnoſæ peregrinationis.

Ambr. in orationib. O domus Dei luminoſa & ſpecioſa, dilexi decorem tuum & gloriam habitationis gloriæ Domini mei fabricatoris & poſſeſſoris tui. Tibi ſuſpiret peregrinatio mea die ac nocte: tibi inhiet cor meum, tibi intendat mens mea, ad ſocietatem tuæ beatitudinis peruenire deſideret anima mea.

Aug. medit. cap.37. Quando tranſibo in illam admirabilem & pulcerrimam domum tuam, vbi perſonat vox lætitiæ & exultationis in tabernaculis Iuſtorum? *Beati qui habitant in domo tua Domine, in ſæcula ſæculorum laudabunt te!* Beati & verè beati, quos elegiſti & aſſumpſiſti in illam Cœleſtem hæreditatem. Ecce *ſancti tui, Domine, florent ante te ſicut lilium*; replentur enim ab *vbertate domus tuæ, & torrente voluptatis tuæ*

potas

potas eos, quoniam tu es fons vitæ. O quàm mira, quàm pulcra, quàm acceptabilia ſunt domus tuæ habitacula, Domine virtutum, concupiſcit intrare in ea hæc peccatrix anima mea! Domine *dilexi decorem domus tuæ, locum habitationis gloriæ tuæ. Vnam petij à Domino, hanc requiram, vt inhabitem in domo Domini omnibus diebus vitæ meæ.*

O verè beati! ô terque quaterque beati, qui iam omnium malorum exuti, ſecuri de ſuâ immarceſſibili gloriâ ad te, Regnum decoris, peruenire meruerunt! ô æternum Regnum, Regnum omnium ſæculorum! vbi lumen indeficiens & pax Dei quæ exuperat omnem ſenſum, in quo ſanctorum animæ requieſcunt, & *lætitia ſempiterna ſuper capita eorum*; *gaudium & exultationem obtinebunt* & fugiet dolor & gemitus. *O quàm glorioſum eſt Regnum, in quo tecum, Domine, regnant omnes Sancti.* Aug. ſolilo. cap. 35.

Ibi eſt lux ſine defectu; gaudium ſine gemitu; deſiderium ſine pœnâ; amor ſine triſtitiâ; ſatietas ſine faſtidio; ſoſpitas ſine vitio; vita ſine morte; ſanus ſine languore. Ibi ſancti & humiles corde, ibi ſpiritus & animæ iuſtorum, ibi cuncti cœleſtis Patriæ ciues, & Beatorum ſpirituum ordines, Regem in decore ſuo videntes, & in gloriâ virtutis eius exultantes. Perfecta viget in omnibus charitas, vna omnium lætitia, vna iucunditas. Greg. in Pſ. 7. pœnitent.

Bone IESV, verbum Patris, ſplendor pa-

ternæ gloriæ, in quem deſiderant Angeli proſpicere, doce me facere voluntatem tuam, vt à ſpiritu tuo bono deductus, ad beatam illam perueniam Ciuitatem, vbi eſt dies æternus, & vnus omnium ſpiritus; vbi eſt certa ſecuritas & ſecura æternitas, & æterna tranquillitas, & tranquilla fœlicitas, & fœlix ſuauitas, & ſuauis iucunditas; vbi tu Deus cum Patre & Spiritu Sancto viuis & regnas per infinita ſæculorum ſæcula, Amen.

Fuge dilecte mi, et aſsimilare capreæ, hinnuloq;
ceruorum super montes aromatum. Cantic. 8.

45.

XXXXV.

Fuge dilecte mi,& aſſimilare capreæ hinnuloq; ceruorum ſuper montes aromatum. *Cant. 8.*

OCyus aſpectu, mea Lux, te proripe noſtro;
Ardeo, nec tantas mens capit iſta faces.
O mala, quæ dudum timui tibi dicere verba!
Quàm, mea Lux, mallem dicere poſſe, mane.
Non etenim tua me præſentia tempore laſſat,
Ah ſine te, noſti, quàm mihi triſte loqui!
Sed prohibent nimijs incendia dulcia flammis,
Vel fuge, vel nocuam, Lux mea, conde facem.
Hæc mihi Tu, fateor, ſi iuſſa aliquando dediſſes,
Exanimis miſero lapſa dolore forem.
Parce, iubet ſæuis Amor ignibus, haud ego mando,
Stare velim totos in mea vota dies:
Si poſſem, cuperem non perſuadere quod hortor,
Si potes, inuitas aure repelle preces.
Ergo mane, mea lux, monitis neque flectere noſtris,
Nec, precor, audieris quæ modò iuſſa dedi.
Trans mare præcipites rapiant verba irrita Cauri,
Non mea, ſed ſtolidi verba fuêre metus.
At prohibet rapidus fibras qui paſcitur ardor,
AEſtuo nec tantas mens capit iſta faces.
Ergo fuge & celeres pedibus præuerte capellas,
Anteuola ceruos, anteuola hinnuleos.
Sed fuge reſpiciens, tamquam diſcedere nolles,
Vt qui ſpectari, dum fugit, antè cupit.

Dius

Dius in Ephremi cùm pectore ferueret ignis,
Non ego par flammæ, quin fugis, inquit, Amor?
Ille triumphato clarus Xauerius Indo,
Saucius ætheriâ pectora ſæpè face;
Cœleſtis quoties ardebat arundinis ictu,
Ah ſatis eſt, ſatis eſt! dicere ſuêtus erat.
Cùm flagrat iuuenis ſceptri laus magna Poloni,
Corda rigat gelidis Staneſilaüs aquis.
Quid mea pectoribus compono pectora tantis?
Non ego par flammæ, lux mea, carpe fugam.
Carpe fugam, pedibusq́; leues præuerte capellas,
Antevola ceruos, anteuola hinnuleos.
En iuga vicino cœlos tangentia cliuo,
Thuris vbi madido cortice gutta tumet;
Cedrus vbi, Laurusq́; & copia plurima Myrrhæ,
Mixtaq́; puniceis Cynnama læta crocis.
Huc fuge pennigeris ſuper alta cacumina plantis,
Seu tua, Mons Amana, Libane ſiue tua?
Alta ſuper iuuenum faſtigia Seraphicorum,
Cherubicoſq́; apices, Aſtraq́; ſumma ſuper.
Scilicet inſoliti non ſunt his montibus ignes,
Pectora quos imis vallibus iſta timent.
Vna poteſt flammare meas ſcintilla medullas,
Non ego par totas, lux mea, ferre faces.
Carpe fugam, pedibusq́; leues præuerte capellas,
Anteuola ceruos, anteuola hinnuleos.
Sic tamen, vt fugiens oculis huc ſæpè recurras,
Longiùs aſpectu néue vagêre meo.
Qualis at oppoſitum ſpectat ſoror aurea Phœbum,
Cùm plus de radijs, quo magè diſtat, habet.

Parce

Parce, ſuas vires, mea lux, vitiumq́ fatenti,
Nec tecum poſſum viuere, nec ſine te.
Ardeo, ſi properas; rigeo, ſi fugeris; hei mî,
Et procul, & præſens, igne geluq́ noces!
Quid facies, mea lux, ſine te non eſſe volenti?
Fac caleam, toto non tamen igne cremer.
Ergo fuge, alipedeſq́ celer præuerte capellas,
Antevola ceruos, antevola hinnuleos.
Interea viridem fabricabor arundine cannam,
Et referet laudes fiſtula facta tuas.
Poſt, vbi vox longo modulamine feſſa ſilebit,
Ore ſilente nouum dextra capeſſet opus.
Arboribusq́ meos folijsq́ inſculpet amores,
Amborumq́ vno cortice nomen erit.
Scriptaq́ præteriens ne noſcat ſigna viator,
Littera confuſum nomen vtrumq́ teget.
Poſt opus hoc, reliquæ ſi qua ſuper hora diei,
Illa mihi in ſomnos hora quietis erit.
Sic tamen vt veſtri ſit mixtus imagine ſomnus,
Et mihi ſtes clauſos peruigil ante oculos.
Dum loquor, en tacitis gliſcunt incendia flammis,
Ocyùs ingratam lux mea carpe fugam,
Carpe fugam, veluti cuperes tamen ante videri,
Vtq́ breui redeas, non Tibi dico Vale.

Fuge dilecte mi, & aſſimilare capreæ, hinnuloq́ cernorum, ſuper montes aromatum. Cant. 8.

Guil. Abbas apud Delrio in cap. 8. Cāt.

SPONSVS plerumq́ue præproperè & præmaturè fugatur, & ante tempus dicitur ei, *Fuge*. quippe tempus manendi ſponſo & tempus fugiendi. Tempus dicendi ei: *Mane nobiſcum Domine*; & tempus dicendi ei; *Fuge dilecte mi.* Tempus dimittendi eum, & tempus dicendi ei: *Non dimittam te niſi benedixeris mihi*, niſi auxeris incrementa frugum iuſtitiæ meę, vt ſuo tempore dimittam te.

Beda in cap. 8. Cāt.

[Sed] quis eum quem diligit, à ſuâ fugare præſentiâ velit? quod ergo ait, *Fuge dilecte mi*, non optando loquitur, ſed eius potiùs voluntate feruendo.

Author Scalæ Paradyſi, tom. 9. Aug. cap. 5.

Sicut enim in quibuſdam carnalibus officijs adeò vincitur carnalis concupiſcentia quod omnem vſum rationis amittit, & fit homo quaſi totus carnalis; ita meritò in hâc ſupernâ contemplatione, ita cōſummuntur & abſorbentur carnales motus ab animâ, vt in nullo caro ſpiritui contradicat.

Idem cap. 6.

Numquid huius conſolationis & lætitiæ teſtes ſunt & nuncij, ſuſpiria & lacrymæ? Si ita eſt, noua eſt antiphraſis iſta & ſignificatio inuſitata; ſed quid huius ſecreti colloquia proferimus in publicum?

Dimitte

Dimitte me, iam enim aſcendit Aurora: datâ ergo benedictione, mortificato neruo femoris & mutato nomine de Iacob in Iſraël, pauliſper ſecedit ſponſus, diu deſideratus, citò elapſus. Idem cap 7.

Sed ne timeas, ô ſpõſa, ne deſperes, ne exiſtimes te contemni, ſi pauliſper tibi ſubtrahit ſponſus faciem ſuam. Omnia iſta cooperantur in bonum, & de acceſſu & receſſu lucrum acquiris; tibi venit, tibi & recedit; venit ad conſolationem, recedit ad cautelam, ne magnitudo conſolationis extollat te. Hanc gratiam cùm vult & quando vult ſponſus attribuit, non iure hæreditario poſſidetur. Vulgare prouerbium eſt, quod nimia familiaritas parit contemptum. Recedit ergo, ne forté nimis aſſiduus, contemnatur, & abſens magis deſideretur, deſideratus auidiùs quæratur, diu quæſitus tãdem gratiùs inueniatur. Ne ergo exilium deputemus pro patriâ, arrham pro pretij ſummâ, venit ſpõſus & recedit viciſſim, nunc conſolationem afferens, nunc vniuerſum ſtatum noſtrum in infirmitate commutans, pauliſper nos permittit guſtare, quàm ſuauis eſt; & antequam plené ſentiamus, ſe ſubtrahit, & ita quaſi alis expãſis ſupra nos volitans prouocat nos ad volandum. Idem cap. 8.

Meritò proinde quærenti illum anima reſpondetur. *Altiſſimũ poſuiſti refugium tuum*. Ne- Bern. ſer. 9. ſuper

 que

Beati qui habent. que enim ſic Deum ſitiens anima, aut cum Petro, ei in terreno monte. Facere tabernaculum, aut cum MARIA deinceps, eum tangere vult in terrâ, ſed planè clamat: *Fuge dilecte mi, aſſimilare capreæ, hinnuloq; ceruorum.*

Ambr. de bono mortis cap. 5. Hortatur, enim, vt fugiat, ſponſus, quia iam ſequi poteſt etiam ipſa terrena fugientē. Dicit autem, *vt ſimilis ſit damulæ*, quę euadit de retibus. Vult enim & ipſa fugere & euolare ſupra mundum.

Beda in cap. 8. Cāt. *Aſſimilare capreæ, hinnuloq; ceruorum ſuper montes aromatum*; multùm optando ac ſupplicando proſequitur, ſciens hanc ſibi maximam in præſenti vitâ eſſe fœlicitatē; vt quia continuâ viſione non valet, ſaltem crebrâ eius viſitatione cōſoletur, quæ nimirum fœlicitas illis ſolùm conceditur, qui contemptu terreſtrium & gaudiorum appetitu cœleſtiū, appellari ſpiritualium merentur montes aromatum. aſſimilatur enim *capreæ hinnuloq; ceruorum* apparentibus *ſuper montes aromatum*, cùm rurſus, vt opportunum ipſe iudicauerit, collatâ ibi luce ſui præſidij, ſiue obſidentia tentationū pericula tollit, ſeu conſueta quæ ſubtraxiſſe videbatur, virtutum dona reſtituit: conſtat enim de noſtrâ paruitate, quia nequaquam vno atq; indiſſimili modo ſemper orationum dulcedini inſiſtere, lacrymas (vel pro reatus noſtri conſcientiâ, vel pro deſiderio patriæ cœleſtis) fundere valemus;

ita vt

ita vt nonnumquam multum conati, his vti bonis nequeamus. Ac rurſus aliquando, etiam minùs ipſi ſtudentes, horum copiâ potiamur. Quod, vnde agitur, niſi nunc fugit dilectus; nunc mentem noſtram reuiſit.

Quis verò mihi huius mutabilitatis referet Sacramenta? quis mihi explicet ire & redire *Verbi?* numquid leuitate vtitur ſponſus? ſenſu animæ, non motu verbi, iſta fieri ſentiamus. Cùm ſentit gratiam, agnoſcit præſentiam; cùm non, abſentiam queritur, & rurſum præſentiam quærit. ſed fortè ideò ſe ſubtraxit ſponſus, quo auidiùs reuocaretur, teneretur fortiùs? Nam & aliquando ſimulabat ſe longiùs ire; non quia hoc volebat, ſed magis volebat audire: *Mane nobiſcum quoniam adueſperaſcit.* Nunc verò conſtat in animâ fieri huiuſmodi viciſſitudines euntis & redeuntis *verbi*, ſicut ait: *Vado & venio ad vos.* Item, *modicum & non videbitis me.* O modicum & modicum! ô modicum longum! Pie Domine, modicum dicis, quòd non videmus te? ſaluum ſit verbum Domini mei, longum eſt; & multum valdè nimis. Bern. ſerm. 75. in Cant.

Sed fuge dilecte mi, quia non poſſum adhuc ſociari tibi in thalamo ſicut vis. Anſel. in c. 8. Cant.

O vocem dignam auditu dilecti! vocem de corde fideli & mente humili! hoc enim eſt, quod anima quæuis fidelis & ſapiens dicere conſueuit: Domine non ſum digna vt Ruper. in c. 8. Cant.

intres ſub tectum meum; non ſum digna, vt in me oſtendas frequens oliquod præſentiæ vel viſitationis tuæ miraculum. *Fuge*, inquam, *dilecte mi*, & ſaltus huiuſmodi ſimiles ſaltibus *capreæ* aut *hinnuli ceruorum* effice, non ſuper me, ſed ſuper montes aromatum, ſuper præcelſa merita ſanctorum, atque perfectorum.

Aug. 10 confeſſ. cap. 40. Aliquando intromittis me in affectum multum inuſitatum introrſus, ac neſcio quam dulcedinem; quæ ſi perficiatur in me, neſcio quid erit, quod vita iſta non erit; ſed recido in hæc, ærumnoſis ponderibus & reſorbeor ſolitis; & teneor, & multùm fleo, ſed multùm teneor.

Aug. ſolilo. cap. 22. Domine conſolator meus; in hac vitâ *renuit conſolari anima mea*, vt digna habeatur conſolationibus æternis.

S. Eu. in vitâ ſuâ. *Recede à me, Domine, parumper*; quoniam vaſis huius infirmitas ferre non poteſt.

SYL-

SYLLABVS

LIBRI PRIMI

GEMITVS
ANIMÆ POENITENTIS.

I.

ANima mea deſiderauit te in nocte. Iſaiæ 26.

I I.

Deus tu ſcis inſipientiam meam, & delicta mea à te non ſunt abſcondita. Pſalm. 68.

III.

Miſerere mei Domine, quoniam infirmus ſum, ſana me Domine, quoniam conturbata ſunt oſſa mea. Pſalm. 6.

IV.

Vide humilitatem meam, & laborem meum, & dimitte vniuerſa delicta mea. Pſalm. 24.

V.

Memento quæſo quod ſicut lutum feceris me, & in puluerem reduces me. Iob 10.

V I.

Peccaui: quid faciam tibi, ô cuſtos hominum! quare poſuiſti me contrarium tibi? Iob 7.

V II.

Cur faciem tuam abſcondis, & arbitraris me inimicum tuum? Iob 13.

VIII.

Quis dabit capiti meo aquam, & oculis meis fontem lacrymarum, & plorabo die ac nocte? Hiere. 9.

IX.

Dolores inferni circumdederunt me, præoccupauerunt mei laquei mortis. Pſalm. 17.

X.

Non intres in iudicium cum ſeruo tuo, quia non iuſtificabitur in conſpectu tuo omnis viuens. Pſ. 142.

XI.

Non me demergat tempeſtas aquæ, neque abſorbeat me profundum. Pſalm. 68.

XII.

Quis mihi hoc tribuat vt in inferno protegas me, & abſcondas me, donec pertranſeat furor tuus? Iob 14.

XIII.

Numquid non paucitas dierum meorum finietur breui? dimitte ergo me vt plangam paululùm dolorem meum. Iob 11.

XIV.

Vtinam ſaperent, & intelligerent, ac nouiſſima prouiderent. Deut. 32.

XV.

Defecit in dolore vita mea, & anni mei in gemitibus. Pſal. 30.

SYLLABVS

LIBRI SECVNDI

DESIDERIA

ANIMÆ SANCTÆ.

XVI.

COncupiuit anima mea deſiderare iuſtificatio-nes tuas. Pſal. 118.

XVII.

Vtinam dirigantur viæ meæ ad cuſtodiendas iu-ſtificationes tuas. Pſal. 118.

XVIII.

Perfice greſſus meos in ſemitis tuis, vt non mo-ueantur veſtigia mea. Pſal. 16.

XIX.

Confige timore tuo carnes meas, à iudicijs enim tuis timui. Pſal. 118.

XX.

Auerte oculos meos ne videant vanitatem. Pſal. 118.

XXI.

Fiat cor meum immaculatum in iuſtificationibus tuis, vt non confundar. Pſal. 118.

XXII.

Veni dilecte mi, egrediamur in agrum, commo-remur in villis. Cant. 7.

habitaui cum habitantibus Cedar, multùm incola fuit anima mea! Pſal.119.

XXXVIII.

Infelix ego homo! quis me liberabit de corpore mortis huius? Rom.7.

XXXIX.

Coarctor è duobus, deſiderium habens diſſolui & eſſe cum Christo. Philip.1.

XXXX.

Educ de cuſtodiâ animam meam, ad confitendum nomini tuo! Pſal.141.

XXXXI.

Quemadmodum deſiderat ceruus ad fontes aquarum, ita deſiderat anima mea ad te, Deus. Pſal.41.

XXXXII.

Quando veniam & apparebo ante faciem Dei? Pſal.41.

XXXXIII.

Quis dabit mihi pennas ſicut columbæ, & volabo, & requieſcam? Pſal.54.

XXXXIV.

Quàm dilecta tabernacula tua, Domine virtutum; concupiſcit & deficit anima mea, in atria Domini! Pſal.83.

XXXXV.

Fuge dilecte mi, & aßimilare capreæ, hinnuloq; ceruorum, ſuper montes aromatum. Cant.8.

FINIS.

FLORENTIVS DE MONTMORENCY,

Præpoſitus Prouincialis Societatis IESV per Flandro-Belgicam.

CVm Pia Deſideria à P. Hermanno Hugone Societatis IESV *Sacerdote conſcripta, quatuor deſignati eiuſdem Societatis Patres legerint probarintq́, poteſtate ab Admod. Reuerend. Patre noſtro Mutio Vitelleſco ad hoc mihi factâ, vt typis excudantur, permitto. In quorum fidem has litteras manu meâ ſubſcriptas, officij mei ſigillo muniui. Bruxellæ, 28. Aprilis Anno* 1624.

Florentius de Montmorency.

Approbatio Censoris.

HÆc Pia Deſideria, Gemitus & Suſpiria animæ Chriſtianæ, Elegijs, Emblematis, & SS. Patrum ſcriptis illuſtrata à R. P. Hermanno Hugone Societatis IESV Presbytero, pererudita ſunt & ſolida, atque perlucidam ſemitam continent; quâ æterna Veritas, & vera charitas, & chara æternitas obtineatur, ab his qui in tenebris & in vmbrâ mortis ſedent ad dirigendos pedes ſuos in viam pacis. Datum Bruxellæ XI. Idus Nouembris, M. DC. XXIII.

Henricus Smeyers S. Theologiæ Licentiatus Scholaſticus Bruxellenſis Librorum Cenſor.

ANTVERPIÆ

APVD

HENRICVM ÆRTSIVM

M. DC. XXIV.